

PAUL WELLER • SYSTEM OF A DOWN • QUEENS OF THE STONE AGE • ZEBDA • JAY-JAY JOHANSON • LAÇO TAYFA

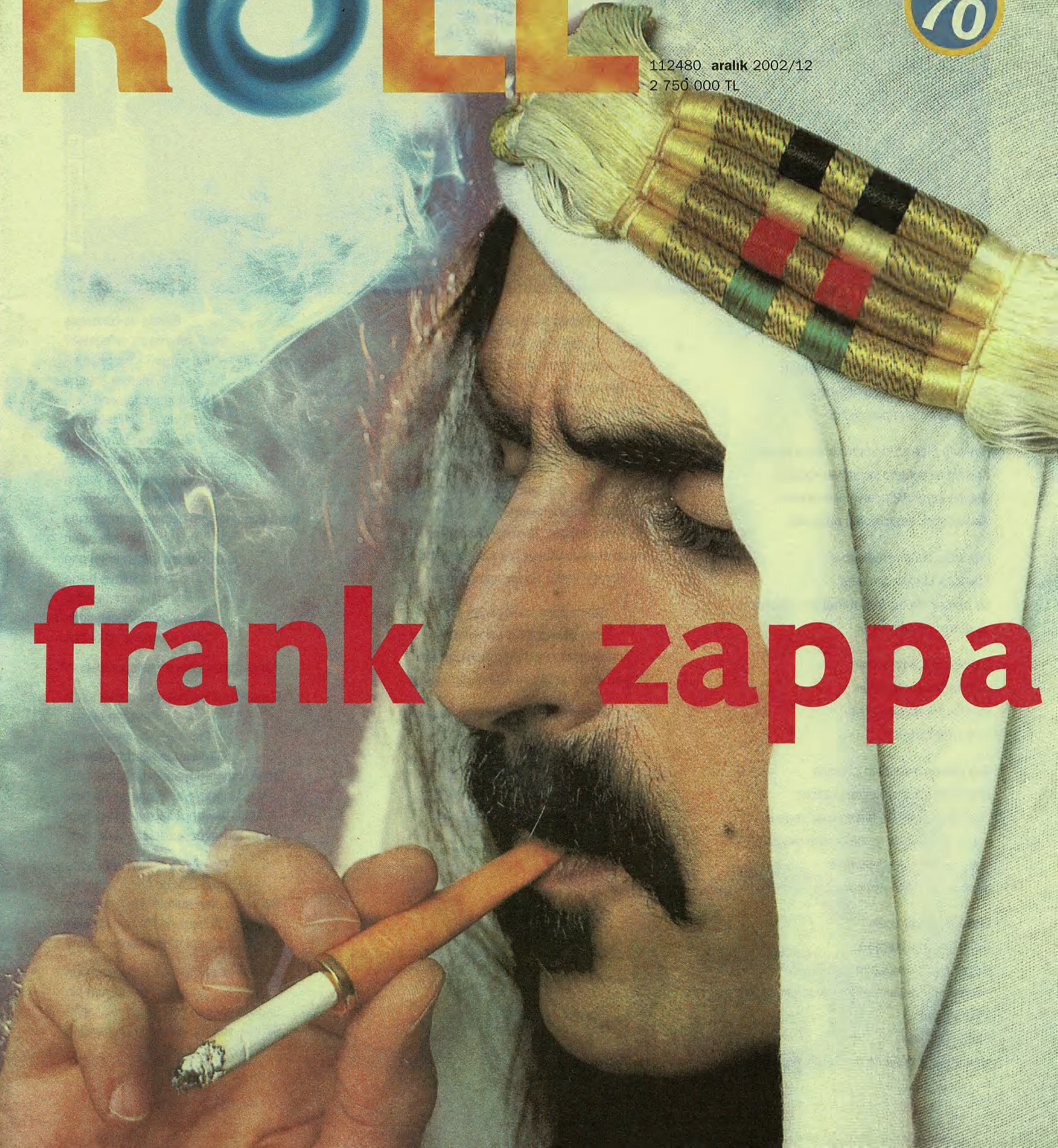
AKIN ELDES • FUAT SAKA • KURT COBAIN'IN GÜNLÜĞÜ • RUBIN STEINER • SELANİK FİLM FESTİVALİNDEN

ROLL

112480 aralık 2002/12
2 750 000 TL

frank zappa

Türkçesi: Aksoy İlker

İyi vakit geçirdim

Düşünerek ne havalı olduğumu
Sürdüm bisikletimi mahallenin içine
Sıska bir kız davet etmişti beni
Yüksek sınıfların dünyasına

Bıraktım bisikletimi merdivenlerin altına
Koydum montumu en pahalı koltuğa
Geçtim kalabalık odanın ortasından
Kaybedecek şeyim yoktu nasıl olsa

Pek kibar karşılanmasam da
Takındım dostça bir sırtış
Bir bardak cinle dikildim masanın yanına
Ve derhal girdim olaya

Geldiğime memnundum
Gideceğim için mahzun
Öyleyse buradayken hazır
İyi vakit geçireyim

Deli gibi dansederken salonda
Bağırarak şarkı söylerken, detone
Dostça bir uyarıyla, aldılar beni kenara
Adımımı şaşırdım, yerde buldum kendimi
Toparlan dedi, tek kelimeyle
Bana ölsem keşke dedirtti

Sıska kız gayet açıktı
Bir-iki bira için burdaydı
Bense matiz olmuşum çoktan
Dönüşte bir de bisikletten yuvarlanmayayım mı
(Güzel parti)
Gittiğim iyi oldu,
ama eve döndüğüme de memnunum.

Bayan Judy'nin Çiftliği

Bayan Judy, pek havalıydı
Alabama'da kendi çiftliği vardı
Ben onsekizdim, sert ve acımasız
Canımın çektiğini yapmaktı bütün maksadım

Bayan Judy tüm gün çalıştırırdı beni
Mısır tarlasına gönderirdi öğleden sonraları
"Evlat" derdi, "bunların hepsi işinin parçası"
Bayan Judy'nin tüyleri beyazlatılmış bir kanişi vardı
Fırsat bulsam, tekmeyi basacağım
Hanımefendi rahatsız olunca terbiyemden
Şafağa kadar ahırda kamçıldım

Çok huzursuzduk geçen yaz
İsyan çıkarıp çifliği yakacaktık
Ama içimizde kaldı, avlunun dışında
Bayan Judy'nin Ulusal Muhafızlar'ı vardı.

Daha davranmaya kalmadan, yedik dayaağ

Bayan Judy pek havalıydı
Ama her zaman dediği olmadı
Çıkarın bir kavga, zimbalayın onu
Basın tekmeyi, yuvarlandığı anda

Bitmiş ve tükenmiş

Anne, tanımadın mı oğlunu?
Dönüyorum, yüzünü kara çıkardım
Evde olurum sabaha
Eğer kabul ederseniz beni
Öyle tuzlu ki kiralar burada
Musluksuz bir oda için
Sabah erkenden olurum orada
Düşeceğim eve dönüş yoluna
Bitmiş ve tükenmiş
Kuyruğumu kıstırıp bacaklarımin arasına
Ve öyle bitkin
Evde olurum sabah erkenden
Yere çakılmış halde
Utanma anne
Çirkin yıpranmış oğlundan
Çirkin yıpranmış oğlundan

Anne, tanıyamayacaksın şimdi beni
Canon Caddesi'nden ineceğim aşağı
Kimliğim elimde
Tanımayacak mısın beni?
Gözlerimde ağır makyajımla
Anne, tanıyamayacaksınız şimdi beni
Abi, tanıyamayacaksınız şimdi beni
Abla, tanıyamayacaksınız şimdi beni
Anne, tanıyamayacaksınız şimdi beni

Gördüğün zaman beni anne
Unutma ben de senin oğlunum
Biliyorum, sen abimle gurur duyarsın
Ruhsuz herfin teki de olsa
Anne, şimdi beni tanımayacak mısın?

Birinci sınıf bir soyguncuyum ben
Ama dert etmiyorum hiç
Sadece yorgun, çok yorgun olacağım
Sadece yorgun, çok yorgun olacağım
Çok yorgun.

08 Frank Zappa

09 Zebda

12 Laço Tayfa

16 Fuat Saka

18 Akın Eldes

22 Jay-Jay Johanson

25 Paul Weller

28 System Of A Down

32 Kurt Cobain'in günlüğü

34 Queens Of The Stone Age

40 İlahlar ilahları anlatıyor V

45 Selanik Film Festivali

46 Dimitri Eipides

57 Frank Zappa (devam)

04 Ajans

37 Halkla ilişkiler

38 Satırarası

43 Kiraathane

48 Gayd

50 Albümler

56 Liste

62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayda Erbal, Aylin Aslım, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertenler, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra Okutan, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Hıknırış, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalçı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Nurdan Beşergil, Oğan Güner, Özhan Binici, Özlem Köseoğlu, Pınar Ögünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoglu, Tacide Kaya Güner, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoglu, Zülal Kalkandelen **baskı: Stampa dağ-**

tım: Bir-Yay adres: Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul tel/faks 293 94 80 yıl 6 sayı 70 aralık '02 imtiyaz hakkı: Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk sorumlu yazışlar müdürü: E.Derya Bengi ilan irtibat: Şahan Nuhoglu (0.535.576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48)

ROLL OVER WILLIAM BLAKE

Bir bebek, iki melek

Bu suluboya resim (bakınız arka kapak) 19. yüzyıl başlarında yaratılmıştı. Fakat tabii ki her türlü kronolojik bağlamı aşan bir niteliği var. Ressam bir Londralıydı, aynı zamanda harikâlâde bir şair ve gravür sanatçısıydı. Canlı ve zengin bir ruh dünyasına sahipti. Açık kafalıydı, yoğun vizyon tecrübelerinin tadını çıkardı, acısını yaşadı. Yaratıcılığı, kıskırtıcılık suçlamasına hedef oldu; ziyaretçileri bahçesinde karısıyla birlikte anadan üryan karşıladı, Cockney mistiklerinin uzun zincirinin bir halkasıydı.

Bu kısa özet, ressam hakkında bir fikir veriyor, resimse bizi çevreleyen dünyayla birlikte iç dünyamıza dair bir öykü anlatıyor. Kötülük meleği, cehennemin ateşi içinden çıkıp geliyor ve iyilik meleğinin kucağındaki bebeğe hamle ediyor. Bebek ürkerek kötülük meleğinden kaçınıyor. İyilik meleğine baktığımda tereddüde düşünüyorum, çünkü bebeğe sanki biraz gönülsüzce sahip çıkıyor. İlk bakışta, adaleleri kötülük meleğine kıyasla daha az gelişkin gibi. Ama daha yakından bakıldığında, öyle olmadığı görülüyor. Dolayısıyla, aralarındaki fark, fiziksel özelliklerden ziyade, zihinsel durumlarına dair gibi. İyilik meleği, gerek bağlanma, gerekse mücadele ruhu bakımından zafiyet arz ediyor; savaşmadan teslim olmaya hazır gibi, neredeyse teatral bir biçimde kaderine razı görünüyor.

Bu resim güçlü bir gerçekçilik, basitleştirilmiş bir çocuksu dramın yapmacık formunu sunuyor. William Blake, insan ruhunun gelişimindeki aşamalardan birine dair bir bilgi veriyor. Ruhumuz, karanlık güçlere –ki bunları şiirlerinde genellikle devlet, kilise ve aile temsil ediyor– devrediliyor. Bu veçheye, salt içsel tecrübe açısından bakılabilir: Karanlık ilksel içgüdüye karşı akıl, bilince karşı bilinçdışı. Bu bilinçdışı duygusu, kötülük meleğinin anonim, zombi'vari imgesiyle vurgulanıyor. Gözleri yok, sadece beyaz delikler var. Akıllı olmadığı belli ya da muhakemesi Satan'ın hükmünde.

Resimde üç ilginç detay var. Birincisi, iki melek de cinsel uzuvlardan yoksun; iyiliğin de, kötülüğün de erkeğe veya kadına mahsus olmadığı iması. İkincisi, kötülük meleğinin sol ayak bileğinde onu cehenneme bağlayan bir ip var, bu da bilinçdışının arkasında, kötülüğün farkına varılmayan çehresinde, çok farkında, bilinçli, bilgili bir şey olduğunu ima ediyor. Son olarak da ufuktaki güneş, ya doğuyor ve çocukluğun günbatımını imliyor ya da batıyor ve masumiyetin son buluşunu temsil ediyor.

Her iki halde de Blake, yeryüzüyle gökyüzü, kötülük ve iyilik, erkek ve kadın, yin ve yang arasındaki mükemmel dengeyi gösteriyor. İki arketip güç, birbirlerine aksi istikamette, fakat uyum içinde hareket ediyor. İki ayrı, ama birbirlerini içeren güç söz konusu.

Biri, diğeri olmadan varolamıyor, insan da öyle. Birbirlerine yönelirken kendilerini ifşa ediyorlar; bilinçdışı bilince, bilinç bilinçdışına yöneliyor.

Karanlık olmasaydı, ışık ne işe yarardı? Sadece karanlık olsaydı, erdem olur muydu?

William Blake, bir kum tanesinde gezegeni görmüştü,

biz de onun bu resminde her şeyi görebiliriz.

Jah Wobble

Hiçbir şey hakkında iyimser değilim, ama iyimser bir insanım. **FRANCIS BACON**

Korkma sanıl, kır kemiklerimi
Yeniden kaynar.

BERİN TAŞAN

Akil bize, aklın sınırları olduğunu da gösteriyor. **NECİB MAHFUZ**, Binbirinci Geceden Sonra

Hangi kadın, gerçek bir kadınsa, bir haydudu bir şerife yeğlemez ki? **SUSAN SONTAG**, Amerika'da

"Şu işe bak: Amerikan süvarileri ayı işgal ediyor, ama öldürecekleri tek bir yerli bile yok!.." (İki arkadaş, 1969'da TV'den aya ayak basılışını izlerken -Bruno Barreto'nun "Four Days In September" filminden)

Guatemala'da zengin olabiliyim; doktor sıfatımı onaylamak, klinik açmak ve alerji konusunda uzmanlaşmak gibi mütevazı bir yönlemler hem de. Ama bunu yapmak, içinde mücadele eden iki Ben'e ihanetin en büyüğünü yapmak olur: Sosyalist Ben ile Gezgini Ben'e. **CHE GUEVARA** (25 yaşındayken annesine yazdığı bir mektuptan)

Bayan Chan Marshall'ın grubunda hayat var: En son iki yıl önce "The Cover Record" albümünde Stones ("Satisfaction"), Velvet Underground, Dylan, Smog yorumları yapan **CAT POWER**, 2003 şubatında "You Are Free" albümüyle geri dönüyor. Albümde Chan Marshall'a vokalde Eddie Vedder (Pearl Jam), davulda Dave Grohl (Nirvana, Foo Fighters) destek oluyor. Albümün prodüktörüyse Foo Fighters ve Pearl Jam'le çalışan Adam Casper.

SPARKLEHORSE'un beyni Mark Linkous, Lisa Cholodenko'nun "Laurel Canyon" filminde kendini canlandıracak: Turnedeki bir rock grubunun şarkıcısı... Filmde ayrıca Sebadoh'dan Lou Barlow'un da rolü var.

Şu sıralar "best-of"ları ve "Electrical Storm" single'ıyla yeniden gündemde olan **U2**, şubat ayında yeni albümleri için stüdyoya giriyor. Albüm, gitar-bas-davul merkezli bir "rock-'n'-roll'a dönüş" albümü olacakmış. Gitarist The Edge'in kulaklarından şu sıralar The Hives, Black Rebel Motorcycle Club, Pixies ve Sonic Youth hiç eksik olmuyormuş.

FLAMING LIPS ilk live albümleri "Yoshimi Wins!"'i yayınlamaya hazırlanıyor. Albümde kendi şarkılarının yanı sıra birer Beck, Kylie Minogue ve Radiohead cover'ı da yer alacak.

Pernice Brothers'ın ve Scud Mountains Boy'un kaptanı **JOE PERNICE** otobiyografik bir roman yazdı. Romanında Pernice'in The Smiths ve Morrissey'e takıntısı ayrıntılı biçimde işlenmiş.

BRET EASTON ELLIS'in "The Rules Of Attraction" (Türkçe çevirisi Can Yayınları'ndan, "Çekim Kuralları") romanından yola çıkılarak çekilen aynı isimli film Amerika'da gösterime girdi. Filmin yönetmeni Roger Avary, şimdi yine Ellis'in "Glamorama" sını beyazperdeye aktarmaya hazırlanıyor. İki yıl önceki "Amerikan Sapığı"yla birlikte böylece Ellis'in üç romanı sinemaya uyarlanmış olacak.

LAIKA grubunun psikedelik uzay popu şarkıları, "Lost In Space" isimli "best of"ta toplanıyor. İki CD'den oluşacak albümde remiksler ve konser kayıtlarına da yer verilecek.

Sex Pistol **JOHN LYDON**, BBC'nin yetişkinlere yönelik yayın yapan radyo istasyonunu Radio 2'de program hazırlamaya başladı. 2 Kasım'da yayınlanan ilk programın konusu Alice Cooper ve şarkılarıydı... Kaderin cilvesi işte, 1977'de Sex Pistols BBC'den sansür yemişti.

Amerikan yeni rock-'n'-roll kuşağının cevherlerinden **YEAH YEAH YEAHS** üçlüsünün yakında çıkacak ilk albümünde, kendi isimlerini taşıyan EP'lerinden ve yeni yayınlanan "Machine" single'ından hiçbir parçaya yer verilmeyecekmış. Yeah Yeah Yeahs'ın albümü 2003 başında çıkar diye bekleniyor, ama şimdilik ortada imzalanmış herhangi bir sözleşme yok.

"Yanqui U.X.O" albümünü yeni yayınlayan Kanadalı post-rock kolektifi **GODSPEED YOU! BLACK EMPEROR** sinema serüveni ne atılıyor... Grubun "kıyamet" müziği, bir Danny Boyle filmi şekillendirecek. "28 Days" adlı film, Londra'da aniden patlak veren bir salgından sağ kurtulan küçük bir grup insanın hikayesini anlatıyor. Grup bugüne kadar sinemacılar gelen teklifleri hep reddetmişti.

ASIAN DUB FOUNDATION "yeniden yapılanma" sürecine girdi... Solist Deedar'ın ayrılmasından sonra Asian Dub Foundation iki yeni MC, bir davulcu ve perküsyoncuyla kayıtları tamamladı. 2003 şubatında çıkması beklenen "Enemy of the Enemy" adlı yeni albümün prodüktörü Adrian Sherwood. Albümde koltuk çıkanlar arasında Sinead O'Connor ve Radiohead'den Ed O'Brien da var. Parçalardan birinin adı "La Haine" olacak. Ayrıca albümde yer alacak parçalardan ikisi, "Fortress Europe" ve "Enemy of the Enemy" şimdiden EP olarak piyasaya sunuldu.

UNKLE projesi yeniden hayat buluyor. Çok ses getiren "Psyence Fiction" albümünden dört yıl sonra, James Lavelle'in başrolde olduğu kolektif proje UNKLE tekrar kayıtlar yapacak... Queens of the Stone Age'den Josh Homme da misafir kadrosunda yer alıyor.

NORAH'YA HELAL!

Dergilere kapak, radyolara, televizyonlara konuk, ödüllere abone... İlk albümü "Come Away With Me"nin rüzgarıyla Norah Jones, hayatının en yoğun günlerini yaşıyor. Önümüzdeki üç ayı randevularla dolu, hemen her "ümit vaat eden", "en iyi yeni" adaylığında adı geçiyor. Ödül ihtimallerinin başında tabii Grammy var (David Letterman Şov, randevusunu Grammy ödüllerinin iki gün sonrasına almış, burunları iyi koku alıyor). Norah Jones'a, ustalarından da övgüler yağıyor. En güzeli Joni Mitchell söylemiş: "Norah'yı seviyorum, çünkü sesinde ihtiras namına bir şey duymuyorum. Yirmi yıldır, yolların en zorunu denemeye kalkışmayan bir kız şarkıcıya rastlamamıştım."

BELLE & SEBASTIAN'dan "yeşil" destek: Grubun şarkıyazarı ve şarkıcısı Stuart Murdoch, internet üzerinden açık artırımla otomobilini sattı. Söz konusu koleksiyon parçası Ford Granada, Belle & Sebastian'ın "I'm Waking Up To Us" EP'sinin kapığında yer alan araba... Satıştan sağlanan paradan önemli bir pay, Friends of the Earth adlı çevreci bir derneğe aktarılacak.

POLICE'in eski bateristi Stewart Copeland, grubun tek bir konser için birleşeceğine dair sinyal verdi... Konserin 10 Mart'ta New York'ta, Rock and Roll Hall

of Fame töreninde gerçekleşmesi bekleniyor. "Ama küçük bir sorun var" diyor Copeland, "Sting henüz tamam demedi. Biz de mikrofonu Bono'ya teklif etmeyi düşünüyoruz". Hall of Fame'e kabul edilenler töreninde 2003'te Police'ten başka Clash, Elvis Costello & The Attractions ve AC/DC de yer alacak.

DAVID BYRNE'ÜN YERİ

Zevk makinaları

Hip hop, trip hop, şimdi de "blip hop". Nedir bu blip hop? David Byrne sözlüğüne göre, 20. asrın sonlarına doğru Kuzey Avrupalıların meydana getirdiği bir müzik türü. Peki neden Kuzey Avrupalılar? Çünkü onlar bildik bileli izole edici bir kara ikliminin altında, ama sosyal devletin emin ellerinde yaşıyorlar. Tam teşekküllü elektronik ekipmanları, gelişmiş bilgisayarları ve bol seçenekli hayatları var. Kendileriyle daha fazla haşır neşirler. Hani neredeyse blues kültürünün tersi... Kısası, 50'lerden beri makinalarla uyum içinde yaşayıp onlarla mey-

dana getirdikleri sanatın tadını çıkarıyorlar. Bu koşullarda hayat bulan müzik de, makinalarla hastalıklı ilişkiler kurmayan, onları disipline eden bir cemaatin işi olmalı, diyor Byrne. Sonra disko kültürünü, Kraftwerk'i, Giorgio Moroder'i bir bir katedip "blip", "klik" ve diğer makina ürünü sesler üzerinden bugünün elektronikasına uzanıyor. İki-üç hamlede, yapay seslerin doğal olanından nasıl daha dürüst olabileceğini ispat ediyor. "The Only Blip Hop Record You Will Ever Need (Vol.1)" albümü, bugünkü elektronik ortama mercek tutan rehberlerinden biri. Mouse On Mars, To Rococo Rot, Tarwater gibi aşına isimlerin yanında yine Kuzey tropiklerden Skist, Pole, Schneider TM gibi toplam 13 ayrı dijital çağ grubunu bir araya getiriyor. Ekinde de, bu isimlerin bir şeceresini ve yukarıda özet geçtiğimiz "Zevk Makinaları" başlıklı son derece keyifli makalesini veriyor. Bize de Byrne'ün analitik dinleyiciliğine şapka çıkarmak ve o "blip" seslerinin içine dalmak kalıyor.

Değişimin hiç bitmediği yerde...

AKBANK

KÜLTÜR
SANAT
MERKEZİ

BEYOĞLU

Sanat yeniden başlıyor!

Akbank Kültür Sanat Merkezi, vizyonunu da yenileyerek kapılarını sanatseverlere açıyor. Hayatın ve sanatın değişen yüzünü görebilmek için siz de davetlisiniz.

Bilgi için: (0212) 252 35 03-04
www.akbanksanat.com

AKBANK

KÜLTÜR
SANAT
MERKEZİ

BEYOĞLU

Akbank Kültür Sanat Merkezi, yeni yüzüyle açıldı!

Aynı gökyüzünün dünyanın tüm ülkelerini kapsamasına olanak var mı. Tüm yüzyılların, tüm özgürlüklerin, tüm savaşların, tüm cezaların, tüm haksızlıkların, tüm yiyeceklerin, tüm yoksulluğun ve acıların hâlâ varolduğu bugünün dünyasını aynı gökyüzünün bürmesine olanak var mı. **TEZER ÖZLÜ**, Yaşamın Ucuna Yolculuk

Bir çerçeve düşüyor duvardan. Bakıyorum ülke haritası. **MURAT UYURKULAK**, Tol Hayat, düşünceleri tutan bir hapishanedir. **OĞUZ ATAY**, Tutunamayanlar

Deniz kıyısında oturmuşuz. / Mehtabı / ve kadın astronotların hamile kalmasını bekliyoruz. **SÜREYYA BERFE**

İngiliz elektro-rock ikilisi **DEATH IN VEGAS** önümüzdeki nisan ayında Londra'da az rastlanır türden bir konser düzenlemeyi düşünüyor. İkili, son iki albümleri "The Contino Sessions" ve "Scorpio Rising"de birlikte oldukları müzisyenlerin büyük bölümüyle birlikte sahne alacak. Mesela: Iggy Pop, Liam Gallagher, Paul Weller, Bobby Gillespie ve Hope Sandoval... Daha ne olsun!

Echo & The Bunynmen'in solisti **IAN McCULLOCH**'a Coldplay desteği... McCulloch, Coldplay'deki arkadaş-

ları Chris Martin ve Johnny Buckland'dan yeni solo albümünün "bir ucundan tutmalarını" istedi. İsmi belli olmayan albüm, önümüzdeki mart ayında yayınlanacak. Bu albüm, McCulloch'un 1992'deki "Mysterio"dan sonra çıkan ilk solo albümü...

Pulp'çı **JARVIS COCKER** temelli Fransa'ya yerleşmeye niyetli. Açıkladığı gerekçelerden biri: Fransa hiçbir şekilde herhangi bir savaşa ortak olmaz, destek vermez!..

Cocker, İngiltere'deki pub'ları çok özleyeceğini de belirtmeden edememiş.

Paul Weller'in eski grubu **THE JAM**'in 13 videoklibi, röportajları ve televizyon görüntüleri bir çift DVD'de yayınlanıyor: "The Complete Jam."

Noel Baba bu yıl **RAMONES** cover'ları getiriyor: Ramones tribute albümü 25 Aralık'ta, Noel günü piyasaya çıkacak. Albümde grubun hit parçaları Red Hot Chili Peppers, Garbage, U2 ve Green Day tarafından cover'lanıyor. Grubun sağ kalan

üyelerinden Marky Ramone, projeyi "tamamen ticari" olmakla suçluyor.

NICK CAVE & THE BAD SEEDS 12. albümünü şubat ayında yayınlıyor. Melbourne'de kaydedilen "Nocturna"nın prodüktörü Nick Launey. Daha önce PIL, Talking Heads, Gang of Four gibi isimlerle de çalışan Launey, Nick'le ilk kez Birthday Party single'ı "Release The Bats" için 1981'de bir araya gelmişti.

RUBIN STEINER

Sun Ra yaşasaydı...

Rubin Steiner –gerçek adıyla Fred Landier– İstanbul'u sevdi. 27-28 Aralık'ta Babylon'da sahneye çıkacak olan bu çok yönlü müzisyen, iki ay önce yine şehrimizdeydi. Kontrbas, trombon ve efekt cihazlarından oluşan dörtlülüyle caz ve hiphop etkileşimli bir elektronika sundu, albümü "Wunderbar Drei"dan bolca parça çaldı. Konserin hemen öncesinde Steiner'a birkaç soru sorma fırsatı bulduk.

Albümleriniz elektronik müzikle caz arasında gidip geliyor. Benzer tarzda albümler üreten ama caz yönü daha ağır basan Erik Truffaz, Courtney Pine, Bugge Wesseltoft gibi müzisyenler var. Öte yandan caz tınılarını yaptığı müziğin elementlerinden biri olarak gören LTJ Bukem, Jazzanova gibileri de var. Siz kendinizi bu iki farklı gruptan hangisine daha yakın görüyorsunuz?

Rubin Steiner: İlk saydığım isimler kendini tamamen caza adanmış kişiler... Benim yaptığım müzikte caz elementlerinin yer almasının belki de tek nedeni, evde sürekli caz albümleri dinlememdir. İkinci gruptakilere daha yakın mıyım gibi görünsem de, onların aynı zamanda birer DJ oluşları bence aramızda önemli bir fark yaratıyor.

Peki prodüksiyon açısından baktığınızda? O zaman ikinci gruba daha yakın sayılabilirim. Tüm kayıtları kendim yapıyorum.

Fransa'daki elektronik müziğin gıdışatı hakkında neler düşünüyorsunuz?

Çoğu ülkenin aksine, Fransa'da elektronik müzik dışarıdan ithal bir tarz olarak gelişmedi. Müzik –aynı modada olduğu gibi– içeriden dışarı doğru yayılıyor. Dışarıda üretilen müzikal konseptlerin birebir Fransız sanatçıları tarafından kopyalanması yerine, kendi müzikal kültürümüz vasıtasıyla bu müzik tarzının Fransız denilebilecek bir yorumunu yakaladık. Piyasaya çıkan yeni isimlerle de bu tavır sürekli ve doğal bir evrime uğruyor ve kendini yenileyebiliyor.

70'li yılların ünlü disko prodüktörlerinin tekrar ortaya çıkıp bu yeni isimlerin elinden tuttuğu ve Fransız elektronik müziğinde bir devrim yarattığı söyleniyor. Bu isimlerin önderliği hâlâ geçerli mi? Dedğin beş-altı sene önce oldu; ilk devrimi yaratan hareket olduğu söylenebilir. Ama şu an üreti-

len müziğin üzerinde fazla etkisi olduğunu zannetmiyorum bunun. Konuyu kendi açımdan ele alırsam, ben gece kulüplerinde çalınması için müzik üretmiyorum. Kulüplere giden bir insan da değilim. O isimlerin yaptığı müzik üzerinde bir etkisi yok. Temel gayem istediğim müziği yapmak ve bunu yaparken de elektronik müziğin ruhsuz, makinevari tınısından kurtulup daha insancıl bir şeyler ortaya koyabilmek.

Sizin ve sizin gibi isimlerin yaptıkları müzik hali hazırda "yeni caz" olarak sınıflandırılıyor. Fakat 20-

25 yıl sonra şimdi yeni caz denilen müziğin caz, şu anki cazınsa arkaik caz olarak isimlendirileceği iddia ediliyor. Siz bu fikri benimsiyor musunuz? Kesinlikle hayır. Ben müziğimin yeni caz olarak sınıflandırılmasına da karşıyım, caz sanatçısı olduğumu kabul etmiyorum. Eğer Sun Ra yaşıyor olsaydı, yeni caz olarak adlandırılacak müziği yapan o olurdu. Bence ne yeni caz, ne de arkaik caz diye bir şey yok. Caz evrenseldir. **Gençliğinizde bir punk grubunda çalışmışınız. O dönemki çalışmalarınız şu sıralar yapmakta oldu-**

ğunuz müziği sizce ne yönde etkiliyor?

Punk, enstrüman çalamayanların yaptığı müzikti. Ben hayatımın hiçbir döneminde müzik eğitimi almadım, nota okumayı dahi bilmem. Ve bu durumdan da oldukça memnunum. Aynı punk gibi, şimdi yaptığım müzik de aniden aklıma gelen fikirlerin sonucu olarak ortaya çıkıyor. Bu yüzden de sahneye beraber çıktığım müzisyenler –ki hepsi müzik eğitimi almış insanlar– bazen ürettiklerimi anlamakta güçlük çekiyorlar. Sanat bağlamında akademik eğitim almamak, fikirlerinizin daha özgür bir ortamda yeşermesine imkân sağlıyor.

Yeni albümünüzün tarzının hip-hop olacağı söyleniyor. Bu doğru mu?

Bu doğru, ama Fransız oluşum sizi yanıltmasın, "French hip-hop" kisvesi altında pazarlanan albümlere benzer bir tınısı olmayacak. Beastie Boys'un 1996'da yayınladığı "Le Son Hip Du Monde Hop" adlı çalışmasına daha yakın olacak gibime geliyor. **Fransa'da son seçimlerde yaşanan Le Pen faciası hakkındaki düşünceleriniz neler? Bu durum Fransız halkı için bir nevi soğuk duş etkisi yarattı mı?**

Le Pen'in bu kadar yüksek oy olmasının tek nedeni, oy kullanmayan büyük çoğunluktu. Oysa Le Pen taraftarlarının hepsi seçim gününde sandık başındaydı. Oy veren diğer grupsa tercihlerini daha çok bağımsız adaylardan yana kullandı. Seçimlerin ikinci turunda ortaya çıkan sonuçta çarpıcıydı: Topu topu bir milyondan az kişinin Le Pen lehine oy kullandığı ortaya çıktı. Bu tamamen seçimlerde oy kullanmayanların kusuru. 80'li yıllardan itibaren Fransa'da ve aslında dünyanın çoğu ülkesinde sağ ve sol kanatta yer alan siyasi oluşumlar ya merkeze yaklaştı ya da marjinalleşti. Le Pen'in ilk turda aldığı oy yüzdesi de bu siyasi tablonun bir sonucu. Şunu

yürekten belirtmeliyim ki, benim yaşadığım Fransa, Le Pen'in Fransası değil. Soğuk duş etkisini sokaklara çıkan insanların yüzünde ve ikinci tur sonuçlarında görebilirsiniz.

Siz de o günlerde sokaklarda mıydınız?

Maalesef hayır, sokak gösterilerine katılamadım, çünkü Japonya'da konserler veriyordum. Ama daha sonra dönüp oyumu kullandım. Daha önce Komünistlerin düzenlediği bir şölene sahne almış müzisyenler olarak, Le Pen'e karşı oy kullanmamız kaçınılmazdı.

Elleri severim / özellikle parmakları.
/ Dudakların biçimini severim. /
Severim bir taşkın / öbüründen
aşağı durmasını / orda bile hayat
dengesiz. **TONY CURTIS**

Ey kimsesiz gelincik!
N'olurdu kuş olsaydın
bir defacık dinleseydim seni.
SÜREYYA BERFE

Shapiro öfkeyle bögürerek adaletin yerini
bulmasını talep ediyordu. Bögürtüleri, ka-
sabin kıyma makinasından çıkan siğir file-
tosu şeritleri gibi, telefon ahizesinin kü-
çük deliklerinden süzülüp geliyordu.
ELISEO ALBERTO, Kabuk Sahili

Aynalardan korktuğum
için fotoğraf makinala-
rından da korkuyorum.
BORGES

Aya baktım
Güne baktım
Geceyle
Kimi zaman
Kimi zaman
Bir çobandım
Geceyle
Aya bakan
ARIF DAMAR

İnsan umduğu süre, umut dolu bitişlerle boyuna yeniden başlayacaktır. **GUNTER GRASS**, Teneke Trampet

Her anlamlı şirde / bir gül girer araya / tadını kaçırmak ister sanki
/ kendiliğinden biten / kır çiçeklerinin **AURORA LAPESA ARANDA**

HEDİYE PAKETİ

Eşinize, dostunuza, sevgilinize ye-
ni bir Björk CD'sinden daha iyi ye-
niyi hediyesi ne olabilir? Hit sing-
le'larını kapsayan "Greatest
Hits" mesela? Ya da cüz-
danına güvenenler için,
Miss Gudmundsdottir'in
geçmişten ve bugünden
bulunmaz kayıtlarını içeren
ve üç bölümden (Roots, Beats,
Strings) meydana gelen "Family
Tree" box-set'i? 2003'e her halü-
kârda Björk'le giriyoruz...

LOU REED'in yeni albümü ocak so-
nunda geliyor. "The Raven" isimli
albüm, çift CD olarak piyasaya su-
nulacak. Albüm, Poe'nun şiirlerin-
den, Reed'in Poe etkili denemele-
rinden oluşuyor. Willem Dafoe'nin
"The Raven" (Kuzgun) şiirini okuya-
cağı albümün diğer konukları ara-
sında David Bowie, Laurie Ander-
son, Ornette Coleman, Five Blind
Boys Of Alabama, Anna ve Kate
McGarrigle var. Misafirler dışında,
klasik Lou Reed rock orkestrası ay-
nı. Usta, web site-
sine şöyle yazmış:
"Edgar Allan Poe,
şüphesiz Ameri-
ka'nın en klasik şa-
irlerinden biri -çağı-
mızın nabzına kendi
zamanından daha

çok uyan bir yazar. Takıntılar, para-
noya, kendini tahribe yönelik kastı
davranışlar sürekli olarak bizi çem-
bere alıyor. Poe'ya kelimelerle, mü-
zikle, metinlerle, dansla yeniden
hayat vermek fırsatı elime geçtiğim-
de, ona, kanlı bir kemiği kovalayan
bir Rottweiler gibi yaklaştım..."

Southern-rock grubu **JACKLY**'nin ye-
ni albümü "Relentless" yolda. "Kill
The Sunshine" şarkısının altınday-
sa, grubun vokalisti Jesse James
Dupree'yle beraber, AC/DC solisti
BRIAN JOHNSON'in imzası var. İkili
bundan ewel "Locked and
Loaded" şarkısını da birlik-
te yazmıştı.

JIMI HENDRIX'in 60. do-
ğumgünü için iki parti
verildi. Hendrix'in ailesi
tarafından 24 Kasım'da Seattle'da
organize edilen etkinliğe, Buddy
Guy, Hendrix'in eski grubu Band of
Gypsies'den ve Earth, Wind and Fi-
re'dan elemanlar katıldı. İkinci et-
kinliği düzenleyenlerse, Jimi'nin kar-
deşi Leon Hendrix ve bazı arka-

daşları. Jimi'nin tam
doğumgününe denk
gelen 27 Kasım'da,
Los Angeles'ta düzenle-
nen konserin katılımcıları
Arthur Lee ve grubu Love,
Noel Redding, Brian Au-

ger, ayrıca Electric Prunes ve Iron
Butterfly elemanlarıydı.

BEN HARPER'in hayatını konu alan
Danny Clinch imzalı film Amerika'da
gösterime girdi, DVD olarak da ya-
yınlandı. Fotoğrafçı Clinch'in ilk filmi
olan "Pleasure & Pain'de Har-
per'la ve ailesiyle yapılan söyleşiler,
turnelerinden sahne ve sahne arka-
sı görüntüleri yer alıyor.

Bob Thornton'un yeni filmi "Le-
vity"nin müzikleri **EELS**'dan E'ye
emanet. Filmin soundtrack'inde

"Skywriting" ve "Ta-
king A Bath In
Rust" isimli iki yeni
Eels şarkısı da yer
alacak. John Parish'le be-
raber yeni albümün ça-
lışmalarını da sürdüren

grubun iki şarkısının adı da belli:
"Tea With Hitler" ve "Pigs Blood
Ballet". Klarnet ve tubalarla dolup
taşacağı, polka ağırlıklı olacağı söy-
lenen albümden iki şarkı da, vaktiy-
le REM'in Peter Buck'ıyla kaydettik-
leri şarkılardan olacaktı.

SYSTEM OF A DOWN, "Toxicity"
artığı şarkılardan oluşan "Steal This
Album!"ü yayınladı. Albümün özel
baskıları dört değişik versiyon olarak
hazırlandı; her bir grup elemanı, ken-
di plak kapağını kendisi hazırladı.

TEK KURŞUN!

Run DMC'nin kurucularından Jam
Master Jay, 30 Ekim'de New
York'taki kayıt stüdyosunda ba-
şından vurularak öldürüldü. 37
yaşındaki Jam Master Jay (gerçek
adı Jason Mizell) üçlünün
scratch'leriyle ilgilenirken, Joseph
Simmons (Run) ve Darryl McDa-
niels (DMC) rap yapıyordu. Run
DMC, 2001'de çıkan yedinci al-
bümleri "Crown Royal" ve toplama-
ları "High Profile-The Original
Rhymes" ile yeniden gündeme
gelmişti. Cinayet sonucu grup yo-
lun sonuna vardı: "Jam Master
Jay olmadan devam etmemiz im-
kânsız." Run şunları söyledi:
"Rap'in ne olduğu kimin ellerinde
olduğuna bağlıdır. Bu cinayetin
rap'le ilgisi yok. Bunun öfkeli,
hastalıklı bir kafayla ilgisi var."

sayı
19

AKP'nin açmazları

Ekonomistler ve feministler değerlendirdi

Ölümünün 35. yılında Che

Silah arkadaşları ve efsanenin izini sürenlerin gözüyle

Taskut Amerika!

Postexpress Bağdat'taydı

Tensellik politiktir

"Kutsal Direniş'in yönetmeni Elia Süleyman anlatıyor

Ruhumuzdaki perdeler

Şebnem İşigüzel'le "Sarmaşık" üzerine

We love you Luce

Spor yazarı Asena Özkan'ın gözüyle Beşiktaş

Be-bop-a-lula

Solun Brezilya zaferinin öyküsü

Frank
Zappa

Zappa denince niye bir gülümseme yayılır dudaklara? Ne Alice Cooper'ın yarattığı türden bir şey, ne de mesela Woody Allen'in. "Asri Zamanlar"ın, "Diktatör"ün Chaplin'ini hatırlatan bir tarafı var galiba. Güldüğümüz Zappa'dan çok kendimiz miyiz acaba? Ölümsüzlüğünün sırrı da bu belki. 4 Aralık 1993'de, ardında 70'e yakın albüm, yüzlerce şarkı bırakarak göçen Zappa'yı, akademisyen Frank Kofsky'nin "Giants of Rock Music" adlı derlemesinde yer alan 1967 tarihli söyleşiyle huzurlarınıza getirmekle kalmıyor, 2003'ü Zappa yılı ilan ediyoruz. Ocak sayısında devam etmek üzere...

MOR DADA

Müziğiniz yalnızca eğlendirici değil, ajite etmeyi ve eğitmeyi de hedefliyor gibi...

Frank Zappa: Ve sentezi.

Tarzınızın Bertolt Brecht'in müzikal versiyonu olduğu söylenebilir mi?

Bir Brecht hayranı sayılmam, çünkü işlerini bilmiyorum. Fakat bu o kadar çok yapılan bir benzetme ki, bir doğruluk payı olsa gerek. "Üç Kurşluk Opera"yı yarisına kadar dinledim, ama öteki yarisına kondisyonum yetmedi.

O da sizin gibi, insanların sanat vasıtasıyla harekete geçirilebileceği kanısındaydı...

Evet, sanatın böyle bir gücü var, mesela geçen gece, uykulayan seyirciyi "Louie Louie"yle harekete geçirdik. 10 saniyede sıfırdan "Louie Louie"ye geçmek az şey değil. Bu tür hareketlenme yaratmak mümkün; eğer insanlara ulaşabileceğimiz bir zemine ayağımızı basıp kitle iletişim araçlarının dikkatini çekebilirsek, o hareketlenmeyi çok daha ileri noktalara götürebiliriz.

Öyle mektuplar alıyoruz ki, nicelik olarak diğer gruplara kıyasla çok sayılmasa da, nitelik açısından bambaşka. Anarşistlerden, ergenlik çağındaki veletlerden harika mektuplar alıyoruz.

Hitap etmek istediğiniz o insanlar mı? Ya da o insanların yapmalarını istediğiniz şey sistemi yıkmaları mı?

Mesele yıkmak değil, dönüştürmek. Sistemi dönüştürelim ki, işleyebilsin. Birçoklarına göre, ideal politik hareket, sistemi yerle bir edip sıfırdan başlar; saçlarına tüy takıp herkesin herkesi sevmesini vaaz eder. Bu bir yalan.

O herifler asla birbirlerini sevmiyor. Onlar için politik bir harekete katılmak, bir kulübe üye olmak gibi bir şey –sokak çetelerinin günümüzdeki muadilleri, sadece saçları daha uzun, o kadar. Her şeyi yerle bir edip sıfırdan başlamak enayilikten başka bir şey değil. Benim görmek istediğim ve gerçekleşmesi için uğraştığım şu: Sistemi kusturmak ve işleyebilecek hale getirmek. Politika geçerli bir kavram, ama bugün ortadaki politika değil ki. Okulda sınıf müessesinin seçilmesi gibi bir şey: Bir popülerite müsabakası. Politikayla alâkası yok: Kitlese ticaret sadece.

Yani sizin anlayışınıza göre politika, mesela ABD dış politikasının, Amerikan İmparatorluğu'nu ortadan kaldıracak şekilde yapılması mı? Ya da seçimlerin iki adayın televizyon yarışması olmaktan çıkıp toplumsal meselelerin tartışıldığı bir platform haline gelmesi mi?

Bizi yüzeysel olarak değerlendirenler, sound'umuza, görüntümüze, sahnedeki grotesk şovumuza bakıp itici buluyor. Halbuki onlar şok terapi dalgaları.

Evet.

Peki, yaptığınız müzikle yaratılmasını istediğiniz siyasal hareketlilik arasında nasıl bir bağlantı var?

Aslında, "Alâkadar Parti" diye bir siyasî oluşum yaratmak istiyorum, hatta bu yönde attığım bazı adımlar da var. Adının hakkını veren bir üçüncü parti olmasını istiyorum.

Aslında ikinci parti olacak herhalde, mevcut partiler "tek parti" olduğuna göre...

Doğru, öyle tabii... Mesela, küçük bir kasabada-

ki uyumsuz bir tipi ele alalım. Herkesin küçümsemediği, horladığı biridir, ama olup bitenlerin farkında olan da sadece odur. Biz işte o insanlara ulaşabiliyoruz, çünkü onlar bizi buluyor, "belki de, başka türlü bir şey mümkün" diyen insanlar bunlar. Mesele on milyon plak satmak değil, onlara ulaşmak; onlara, kendileri gibi düşünen birileri olduğunu farketmek, hissettirmek. Bunun çok yapıcı bir şey olduğunu düşünüyorum. Bizi yüzeysel olarak değerlendirenler bunu göremiyor tabii. Onlar sound'umuza, görüntümüze, sahnedeki grotesk şovumuza bakıp bizi itici buluyor. Halbuki bütün onlar şok terapi dalgaları.

Dinleyicilere hakaret ettiğiniz de oluyor, örneğin "You're Probably Wondering Why I'm Here"daki gibi. Ayrıca, ilk albümünüz "Freak Out!"'un bukletindeki notlarda da lafınızı esirgemiyorsunuz. Bu tür şeyleri dinleyicileri kızdırıp ateşlemek, kayıtsızlıklarını kırmak için mi yapıyorsunuz?

Evet, çünkü insanları kızdırmak, onlara bir şeyi sevdirmekten daha kolay. Nefret, sevginin mutlak karşısı; eğer nefret uyandırabilirseniz ve bunu yönlendirebilirseniz, işte o zaman hakiki sevgiye sahip olabilirsiniz.

Hippilerin sevgiyi vurgulamaları, onların şu anda böyle bir kapasiteleri olduğuna dair bir iddiadan çok, sevginin mümkün olduğu bir toplumun yaratılması için duydukları arzu olarak yorumlanabilir mi?

Hayır, bence yaptıkları şeyler sevgiden yoksun olduklarının şaşmaz bir kanıtı. Sevginin hülyasını kuruyorlar sadece. Sevgi sözlerini tekrarlama tekrarlama sevdiklerini düşünmeye başlıyorlar, bu bir yalan. Bunun bir yalan olduğunu kabulle-

devamı 57'de →

Mothers of Invention'ın 1967 kadrosu: (soldan sağa) Frank Zappa, Billy Mundi, Bunk Gardner, Roy Estrada, Don Preston, Jimmy Carl Black, Ian Underwood.

Zebda Türkiye için "Valla valla (Oulalaradime)" demekse, Fransa için "Tomber la chemise"

Zebda

demek. Bu iki şarkıyı içeren 1998 tarihli "Essence ordinaire" albümünün büyük başarısının verdiği -iyi ve kötü yanlarıyla- sarhoşluğun ardından, "Utopie d'occase"la geri döndü Zebdacılar. Berberi ve Fransız gençlerin oluşturduğu kolektif, Toulouse kentindeki -ve dünyanın dört bir yanındaki- fakir mahallelerinin sesi, nefesi... Libération, rfimusique ve l'Humanité'den derledik, Zebda'yı ayağınıza getirdik.

TARİH KİTABINDA BİRKAÇ SAYFA İSTİYORUZ

1998'de "Essence ordinaire" albümünün ve "Tomber la chemise" şarkısının yakaladığı büyük başarıdan sonra yeni bir albüm tasarlamaya girişmek zor muydu?

Mustapha Amokrane: Bir tarafta birdenbire büyüyen şişkin bir banka hesabı varken öbür tarafta sefaletten bahsetmek fazlasıyla nazik bir konu gibi görünebilir... Ama mesela paranın bütün problemleri halletmediğini nasıl anlatmalı? "Tomber la chemise"nin başarısını hesaplamamıştık. İlk kez böyle hafif ve eğlenceli bir parçayla başarıya ulaştık. Zor bir imtihan oldu bizim için. Varoluş sebebimiz yanlış yorumlanacak diye endişelendik. Zebda'nın geçmişî göçe, horlanmaya, adaletsizliklere yönelik bir öfke üzerine kurulu. Farklı boyutlarda da olsa, hepimiz şu veya bu şekilde dışlanmışlık duygusunu içimizde hissettik: Bir kulübün kapısından geri çevrilmek, başını sokacak bir yer ya da çalışacak iş bulamamak, polislin bakışlarından korkuya kapılmak, velhasıl attığın her adımdan suçluluk duymak. Şarkılarımız bu kaynaktan beslendi. "Tomber la chemise"nin gevşek havasını dengelemek kaygısıyla, bu albümde, parçaların yazım safhasından çok daha önce, tonumuzu sertleştirme kararı aldık.

Magyd Cherfi: Biraz daha karanlıklaştırmak, karamsarlaştırmak, çıplaklaştırmak... Seslerin hataları-

nın, bozukluklarının korunduğu, daha az makyajlanmış, daha az işlenmiş bir albüm olsun istiyorduk. Sonuçta, kendimize benzeyen bir albüm yapınca, bu zihnimize ve ruhumuza iyi geliyor. Şu yaratıcılık denen süreçte götü kaptırmadığımız hissine kapılıyoruz. Hedefimiz hiç de kolay bir hedef değil: Müzik zevkleri birbirinden bu denli farklı yedi herif nasıl mümkün olduğunca samimi, gerçek bir sound yakalar?

Moustapha: "Tomber la chemise" bize korkunç bir şöhet sağladığına göre, artık o kadar hafif bir parçayla geri dönemeyi kaldıramazdık. O ölçüde bir başarıyı yakalayacak bir albüm kolay kolay yapamayız herhalde diye düşünüyoruz. Eğer öyle olsaydı, kendimizi U2 sanabilirdik! (gülüşmeler)

Ama öyle sanmıyoruz.

"Tomber la chemise"le hiç de sizin kitlenize dahil olmayan insanlara yönelmekten çekindiniz mi?

Mustapha: Popüler olana hiçbir zaman kötü gözle bakmadık. Tam tersine, bunu arzuladık. Bu şarkıyı popüler mekânlarda, çocukluğun takıldığı partilerde duymak saygı duyulacak bir şeydir, bir utanç değil. Bazıları için, Zebda'nın mahremiyetinin bozulması, grubun artık eskisi kadar kendilerine ait olmaması rahatsızlık verici olabilir, ama böyle düşünmek bir işe yaramaz. Dinleyicilerimizin dar kafalı, vasat, gerici falan olmakla suçlanan bu kısmını hakir görmüyorum. Benim de geldiğim yer orası, maddiyat hayalleriyle yaşananları dışladığımız yok. Benim mahallemde bazıları Golf GTI hayalleriyle yaşıyor. Onlara dar kafalı muamelesi yapanların tahammül edilmez bir ah-lâkçılıkları var. Onlar benim arkadaşlarım. Notal! **"Ailem" demek yerine "mahallem": Albümlerinizde en sık rastlanan tema...**

Mustapha: Bizim için esas olan, kendi geçmişimiz üzerinde ısrarla durmak. Biz söylemimizi özellikle Toulouse'un kuzeyindeki mahalleler et-

rın yüreklerine su serpmeye ihtiyacındayız. Çünkü varoşlarda her zaman çok güçlü şeyler var. Bizce, bu güç hep üstün gelecektir. Varoş gençliğine bakarsan, onlar için "çok vahşiler, bunları cezalandırmak lazım" dendiğini duyuyorum. Ve sol da bu söylemin peşine takılıyor... Bu da ne demek şimdi?! Hiç tartışmayacak mıyız?! Eğer bana güvenlik meselesinden bahsedeceklerse, onlara her gün maruz kaldığımız, güvenliğimizi tehlikeye atan bir sürü şeyden bahsedeyim: "Tipinden ötürü suçlu görülmek, işyerinde ayrımcılık, konut sorunu..."

Yaşadığınız popülerliğin ardından, hiç hesapta olmayan insanların size sahip çıkıp kullanmaya kalkmasından korkmuyor musunuz?

Magyd: Büyük bir kitle bizi neşeli bir parçayla tanıdı. O günden beri, insanların bizi nasıl algıladıklarına karşı çok hassasız. Toulouse'daki AZF fabrikasında yaşanan felâketten sonra (geçen yıl eylül ayında Toulouse'da bir petrokimya tesisindeki patlamada 30'a yakın kişi hayatını yitirmişti), Jean-Pierre Foucault'nun (Fransız TV yıldızı, "Kim 500 Milyar İster" in sunucusu) geliş medyanın trajik bir olayın üstüne nasıl atlayıp kullandığı konusunda bizi düşündürdü. TF1'deki programla aynı zamanda, felâketzedelerin aileleri için bir festival düzenliyoruz. O tiplerle aynı kefeye konma endişesi yaşadık. Dayanışma rüzgarına kapılıp moral vermek için bölgeye akın eden yıldızlar ordusuna dahil olma niyetinde değildik, her ne kadar bir kısmı tavırlarında samimi olsalar da...

Pek tarife gelir bir üslubunuz yok, bununla birlikte dinleyiciniz günden güne artıyor, bu durumu nasıl açıklıyorsunuz?

Magyd: Gayet basit, neyse ki oyuz! Ben hiçbir zaman, hiçbir felsefi, siyasi, stilistik akıma dahil olmadım. Pierre Perret'den (Vian/Brassens ekolünden, ünlü bir Fransız şarkıyazarı-şarkıcı) Rage Against the Machine'e, aynı anda bir sürü şeyle içiçe oldum. Pierre Perret dinliyorsun, çok zevk alıyorsun, RATM dinliyorsun, yine çok büyük zevk alıyorsun ve ikisi arasında bir tercih yapmak istemiyorsun. Mühim olan, bütün bu çoğulluk içinde ve ele aldığın, ilgilendiğin konuların

Kulübün kapısından geri çevrilmek, başını sokacak bir yer, çalışacak iş bulamamak, polislin bakışlarından korkuya kapılmak, attığın her adımdan suçluluk duymak... Şarkılarımız bu kaynaktan beslendi.

rafında yoğunlaştırmayı seçtik. Çünkü sistem, oradaki kişisel hikayeleri ve ortak yaşamı tam anlamıyla inkâr ediyor. Bazı gençlerin kendi tarihleri hakkındaki cehaletleri, onları egemenlik ilişkisi içinde kalmaya mahkûm ediyor. Aile, mahalle, biz oradan geldik, orada büyüdük. Ve aslında hep oradayız. Eğer bugün ayrıcalıklarımız varsa, bu adımız Zebda olduğundan değil, oradan geldiğimizden... Bize güç veren de bu. Her ne kadar bugün oradaki gerçeklik çok daha katı da olsa... Açıkçası ben bir mahalle genciyim. Şüpheli görünmek, sürekli polis tarafından çevrilmek, dükkanlarda güvenlik görevlisi tarafından izlenmek nasıl bir şeydir, bilirim. Bunlar bizim yaşamımızı şekillendiren deneyimler... Şu noktada, insanla-

karmaşıklık içinde tutarlı olmak. Söylediğimiz şarkının sabah yataktan kalktığımda yaptıklarımı, gündelik hayatımda başkalarıyla kurduğum ilişkilerdeki tavımla bağdaşması lazım. Saygıyı önemsiyor muyum? Dolayısıyla, insanları rahatsız edip etmediğimi anlamaya çalışıyorum. Kardeşliği önemsiyor muyum? Peki ama, kalbimi yeterince açıyor muyum, başkalarına yeterince yer ayırıyor muyum? Bu, sürekli bir kendini sorgulama, uyanık olma hali. Bizim başarımız kurulan, tasarlanan bir şey değil. Hakikatimizin ne olduğunu bilme arayışı içindeyiz...

Seyirci ilk yıllarda tedirginlik verirdi, huzursuz ederdi. Seyircinin, yaptığının tam mânasıyla içine girmedikçe hissettiğin yüzlerce konserden sonra, belki de bu aptallıklara bir son vermek gerektiğini düşünüyorsun. Sonra, bir an geliyor, birileriyle buluşuyorsun, onlar da "karmakanşık, ama bize uyar. Ben de hem Pierre Perret hem hardcore dinlemek istiyorum. Bir seçim yapmaya niyetim yok" diyorlar. Bize sık sık şöyle söylüyorlar: "Aslında bir stiline, üslubunuz yok, ama bizim umurumuzda olan albümlerinizi, parçalarınızı değil; biz estirdiğiniz havaya bakıyoruz". Dinleyici bununla bütünleşiyor.

Zebda'yı ilk kurduğunuz yıllara geri dönüp bakıyor musunuz hiç?

Magyd: 80'li yıllarda bir mahalle derneğinde gönüllüydüm. Gerçek anlamda bir kültürel coşku vardı. Varoş göçmenlerine yönelik defileler, konserler düzenleniyordu, tiyatro oyunları, baleler sahneleniyordu, filmler gösteriliyordu. Tüm bunlar mahalle insanlarıyla kültür arasında vatandaşlık fikri üzerine kurulu bir bağ yaratma kaygısıydı. Ve adil, kardeşçe, melez, çok kültürlü bir ideal için. Bu yaratıcı kaynaşma içinde doğdu Zebda...

Grup 90'ların hemen başında kuruldu, değil mi?

Magyd: Başlangıçta, her şarkı içinde on ayrı parça vardı sanki. Reggae kıvrımları, rap parçacıkları, rock artıkları, raï kokuları... Müzikal anlamda, neredeyse hiçtik, ama çok temel bir heyecanımız vardı: Beraber olmak istiyorduk.

Son albümünüzün ismi "Utopie d'occase" (Elden düşme ütopya) nedir? Uçup gitmiş idealleriniz mi?

Moustapha: Aynı zamanda hem uçup gitmiş hem de ulaşılabılır idealler. Hayal ve gerçeklik. Kabaca söylersek, söz konusu olan, Cumhuriyet'in hayatta pek işlemeyen bir takım değerleri. Biz bu prensiple uyum içinde yaşamaya gayret ediyoruz ve mutlu olmaya, eylemde bulunmaya, mücadele etmeye çalışıyoruz. Bize damga vuran, kimimizi derinden etkilemiş, yaralamış olan bir hikâyemiz, geçmişimiz, yaşadıklarımız var. Göçmen çocuğu olmak, Arap olmak... Ayrımcılığa maruz kaldık, psikolojik şoklar yaşadık. Ben, yirmi yaşına gelinceye kadar, sokakta yirmi küsur kimlik kontrolünden geçtim. Tipten kaybediyorsun. Böyle bakınca, hayal kırıklığı içinde olmamız, umutsuzluğumuz nedensiz değil.

Magyd: Topluma dair çok da yanılsamalara kapılmamak gerektiğine inanıyorum, albümün adını

da zaten onun için "Utopie d'occase" koyduk. Her birey için ütopya çok temeldir. Hayatının iyiye, daha iyiye doğru yansımalarıdır, ama gerçeklik buna engel olur. Yani ütopyayla aramızda bir tür lastik var, bizi bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyor, yaklaşıyoruz, uzaklaşıyoruz... Sonuçta bizim yapmamız gereken, bir-birbuçuk saatlik zevkli bir yolculuk boyunca insanları eğlendirmek. Eğer dinleyici eğlencenin arkasındaki düşünceleri yakalarsa, ne âlâ.

Angaje bir şarkı basit bir politik vizyondan fazlasını önerebilir mi? Zebda için eğlencenin ardındaki düşünceler nerelere kadar gidiyor?

Doğrusu, bazen kendimizi bir domuz sürüsü gibi zayıf ve değersiz hissediyoruz,

bazen varoluşçuluğa adım atıyoruz. Heyecanlar, kaygılar ve kişisel umutlar başta olmak üzere evrensel duygularla bağ kurmaya çalışıyoruz.

Yine de bazı şeyleri değiştirme kapasitenizi göz önüne alınca, haddinden fazla tevazu gösterdiğiniz hissediliyor.

Mustapha: Şarkılar hiçbir şeyi değiştirmez ki: Mücadelelere eşlik ederler, ama dünyayı değiştirenler insanlardır. Biz angaje sanatçılarız, bir aşçı, bir postacı, bir işsiz olabileceği gibi... Onlar gibi namuslu olmaya çalışıyoruz.

Ve tıpkı albüm kapağınızdaki Zorro gibi? Zorro kılığında o Afrikalı çocukla ne anlatmak istediniz?

Mustapha: Hani bizim güçlüden alıp güçsüze ve

ra güzel günler yaşatmak. Resmî partilerden farklı olarak biz sözler vermiyoruz, vaatlerde bulunmuyoruz. Sadece sorunları ortaya koyuyoruz. O kadar.

Ayrıca sizi Devrimci Komünist İttifakı'nın yakınında gördük...

Mustapha: Bu oldukça yerel ve duygusal bir bağ. Daha fazlası değil. Hayatımız bizi solda saf tutmaya itiyor. İki yıldır Sosyalist Parti de, Devrimci Komünist İttifak da, Yeşiller de birlikte çalışmayı teklif ediyor. O zaman basit bir sözcü durumuna düşmemek için, kendi özerkliğimizi daha ileri bir

Popüler olana kötü gözle bakmadık, bunu arzuladık. Şarkını popüler mekânlarda, çoluk çocuğun takıldığı partilerde duymak saygı duyulacak şeydir, utanç değil.

noktaya taşımamız gerektiğini anladık. Motivé-e's'nin temelinde bu vardı. Tarihsel olarak toplumsal-siyasal altüst oluşun meşruluğunu elinde tuttuğunu düşünen Devrimci Komünist Lig'dekiler bir keresinde bize şöyle demişti: "Tamam, şarkılarınız devrimci, ama sakın ola bela çıkarmayın". Kukla olmak istemedik. Bugün politikada yeni yöntemler bulunmalı. Yeniden hareketlenen bu vatandaşlık bilinci küreselleşme karşıtı akımlardan, dayanışmacı ortak yaşamın siyasal uzantılarından geçiyor. Son yirmi yıldır, iktidardaki sol hiçbir sorunu çözemedi: Göçmenlerin oy hakkı, evraksızların durumu... Seçmen kitlesinden kendini kopardı, ilerici değerleri hiçe saydı. Konut meselesinden çalışma hayatına, boş zamanları değerlendirme imkânlarına kadar "defol git" diyen bu bütüne karşı başkaldırıyoruz.

1995 yılında, Jacques Chirac'ın Fransa'daki göçmenler hakkında söylediği meşhur sözü "Le Bruit et l'odeur" şarkınızda kullanmıştınız: "Çok gürültücüler ve pis kokuyorlar." Bu sene, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turunda ne yaptınız?

Moustapha: Chirac'a oy vermem gerektiğine kendimi ikna ettim. O akşam bir iç sızısı hissetmedim değil. Bize hakaret etmiş bir tipe oy vermek oldukça komik bir durum yaratıyor. Ama şimdi Chirac, örgüt ve Sosyalist Parti mücadelesinden gelen genç bir göçmen kızı hükümete atayarak, yirmi yıldır soldan bekleneni yapmış oldu. Solda, şizofrenik bir durum vardı. Bize talep ettiklerimizi vermiyordu, ama ona oy vermemiz gerektiğini söyleyip duruyordu. Chirac varken en azından sisler

inde mücadele etmiyorsun.

Magyd: Oy pusulamı Chirac için sandığa atarken, içimden, her şeye rağmen çok kıyak bir durum diye geçirdim: Bundan on yıl önce, Jacques Chirac pis koktukları ve gürültü yaptıkları için göçmenleri çöp tenekesine atıyor ve kapağını kapatıyordu. Şimdi biz o çöp kutusundan çıkıp onun kafasına taç konduruyoruz. Dans eden, alkışlayan, onu öpen göçmen gençlerin görüntüsüyle Cumhuriyet tadında bir taç.

Albümün hazırlanma sürecine son başkanlık seçimlerinin etkisi oldu mu?

ren, "adaletçi" bir yanımız var ya, Zorro aslında bunun üstündeki kutsallık örtüsünü çekip kaldıran bir mizahî simge. Bizim tek işimiz müzik yapmak... Ayrıca, Zorro tek Akdenizli kahramandır! Magyd: Süper kahramanlar aradık ama hepsi anglo-sakson'du: Superman, Batman, James Bond... Zorro'nun en azından Akdenizli bir tarafı var.

2000'deki belediye seçimlerinde, Toulouse'da sizin Motivé-e-s listeniz epey sürpriz yarattı. Seçimi kazansaydınız ne yapacaktınız?

Mustapha: Zebda'nın amacı gayet basit: İnsanla-

Mustapha: 21 Nisan akşamı (*Le Pen'in Sosyalist Parti adayından daha yüksek oy alarak ikinci tura kaldığı gün*) kendi kendimize şunu dedik: "Ha siktir! Olacağı buydu!" Daha albümün miksiyle uğraşıyorduk. Ama tek bir virgül bile değiş-tirmedik. Öncesinde kendimize habire "acaba bu kadar fazla mı?" diye soruyorduk. Oysa müziğimiz kadar, angajmanımız da önemli; ırkçılık, dışlanmışlık, ayrımcılık, bizim müziğimizi belirleyen etkenler. Sonuç olarak, "Le Bruit et l'odeur"den yedi yıl sonra, kendimizi Chirac'a oy atarken bulduk! Durum öyle gerektiriyordu, kimse en küçük bir riski alacak durumda değildi. Aslında iktidardaki sol hükümeti ikaz etmekle yetenlere oranla daha net bir bilincimiz vardı. Bugün, şu durumda hem sanatçı, hem de eylemciyiz. Bu bize başarıyı kullanma olanağı veriyor. Ve özellikle öfkemizin saflığını muhafaza etmemize yarıyor. "Motivé-e-s"yle birlikte, inanılmaz bir tecrübeye yaşadık, ama aynı tecrübeye bize ortak eylemin zorluklarını da gösterdi. Bu da demek oluyor ki, angajman anlayışımız ve öfkemiz baştan beri hiç değişmemiş.

Angajmandan bahsediyorsunuz ama Vivendi-Universal'in alt kolu olan Barclay'le çalışıyorsunuz. Bu bir çelişki değil mi?

Mustapha: Ama ne Manu Chao, ne Noir Désir ne de biz, kendimize ters düşecek en ufak bir taahhütte bulunmuş değiliz onlara.

Doğrudur, Universal'de olmamız bir çelişkidir, kabulleniyoruz. Ve bunu göğüsliyoruz. Kesinlikle başka seçeneğimiz yok. Çünkü albümlerimize kolay ulaşılın istiyoruz, olabildiğince çok insan bizi dinleyebilsin... Ve bu öncelikle dağıtım sistemine bağlı. Ne lanetli sanatçı pozunu yaparız, ne de her şeyden feragat edip köşemize çekiliriz: Sistem budalası olmasak da, bu dünyanın içinde kalmak istiyoruz. İçinde yaşıyoruz, ona dahil oluyoruz. Bu aynı 14 yaşındayken bir kulübün kapısından çevirmeye benziyor. Tek bir amaç var: İçeride olmak. Ayrıca, ne zaman ki Noir Désir, Vivendi-Universal'in genel müdürü Jean-Marie Messier'ye posta koydu, zevkten dört köşe olduk. Bunu bizim için yaptılar. Üstüne söylenecek bir şey yok...

Vivendi-Universal'in başındayken Jean-Marie Messier sizin ve Noir Désir'in adını kültürel bir

teminat olarak kullanıyordu, aynıırken sizi de yanında götürmeyi teklif etti mi?

Magyd: Hayır. Sonuçta, Messier aslında önemsiz ve etkisiz biri, o olmasa, başkası olur. Bu insanlar kâr mekanizmasını doyuruyorlar ve bizim esas düşmanımız onlar değil. Messier liberal mekanizma içinde küçük bir düğmeden başka bir şey değil.

Moustapha: Sorun Universal şirketini bırakıp bırakmamak değildi. Biz üç kuruşluk isyancılar değiliz. Bize uygun olmayan liberal bir kurumun parçası olduğumuzu biliyor, ama karikatürsel kolektivizm şemaları benimsemiyoruz. İki cephe tecrübeyi de yürütmeyi tercih ediyoruz: Resmî olan ve alternatif olan.

Magyd: Esas kötü olan, ultra liberal mekanizmanın kendisi: Kâr, gücünün ötekini ezmesi. Biz dayanışma, eşitlik kavramları için mücadele ediyoruz. Şimdilik, liberalizmin zırhlı tankları karşısında ağırlığımız yeterince fazla değil, dolayısıyla, kaybediyoruz. Bütün zamanımız kaybetmekle geçiyor.

Öte yandan, Manu Chao ya da Noir Désir örneğinde de görüldüğü gibi, böyle bir angajmanın ardından, sizinle müzikten çok politika konuşmaya başlanıyor.

Fransa Zidane'ları, Khaled'leri, Zebda'ları istiyor tabii. Özet olarak, başarılı Araplar isteniyor, ama ötekiler değil. Kusura bakmayın, biz aslında proleteriz!..

Mustapha: İkisi birbiriyle çok alakalı aslında. Zira sözler ve müzik hayatlarımızdan, bize dokunan meselelerden besleniyor.

"Utopie d'Occase"da, "Paranoïaque", "Mélée ouverte" gibi ırkçılık ve yabancı düşmanlığı aleyhtan bir çok şarkı var...

Mustapha: Biz şimdi angaje Fransız şarkıları geleceğini yeniden ele alıyoruz. Bu atmosferi sürdürmek, bir ideale destek vermek istiyoruz. Fransa'da bugün Arapların durumu ne? Fransa Zidane'ları, Khaled'leri, Zebda'ları istiyor tabii. Ama Arapların durumu ne?! 98'de Dünya Kupası zaferiyle doruk noktasına çıktığı gibi, olaya bu yaklaşımla bakmak büyük bir tehlike içeriyor, tıpkı ormanı gizleyen ağaç durumu. Özet olarak, başarılı Araplar isteniyor, ama ötekiler değil. Kusura bakmayın, biz aslında proleteriz!.. Ameleyiz,

bok gibi hayatımız var ve siz bize bok muamelesi yapıyorsunuz! Ayrıca, bütün bu soruları çok iyi anladığımız ve belli bir mesafeye yaklaştığımız da söylenemez: Biz Zebda olarak mahallelere gidip gençleri oy kullanmaya, kaderlerini ellerine almaya teşvik etmeye çalıştığımızda, bunu gördük... Aldığımız cevap çoğu zaman, "git işine ya!" oluyordu.

Cezayir'de ne zaman konser vereceksiniz?

Moustapha: İlk fırsatta. Orada müzik yapmayı çok isteriz, ama bizim arzumıza uygun bir imkân bulduğumuzda, yani özgür bir ortamda. Khaled, Faudel... onlar raî yapıyor. Şartları çok daha kolay olabilir. Aynı dinleyiciye sahip olduğumuzu sanmıyorum, ayrıca bizim o kadar çok dinleyicimiz de yok. Ama konser vermek için Cezayir'e gitmek harika olurdu. Cezayirliyle bu ülkeyi tartışmasız bir biçimde, müşfik ve hayvanî bir sevgiyle sevdiğimizi söyleyebilmek müthiş olur! **Bu sonbahar, Eric Pittard'ın, polis tarafından öldürülen genç bir göçmenin hikâyesini anlatan "Gürültü ve Koku" (Lu Bruit et l'odeur) adlı filmi gösterime giriyor. Siz de bu filme katkıda bulundunuz...**

Magyd: Tam bize göre bir film. Şarkılarımız çok oturuyordu. Göçmenlerin durumuna değindiğiniz anda toplumun bütün dışlayıcılığı, kötülüğü ortaya dökülüyor. Bu film hakiki bir tanıklık. Fransa'nın tarihiyle ilgili kitaplarda, bizim varlığımızın izine bile rastlanmıyor. Ne dün, ne bugün. Adına Fransa denen bu kapının arkasında bizim sayımız yüzbinlerce, ve kapının aralanmasını bekliyoruz. Bu tarihte, bu hikâyede sadece birkaç sayfa istiyoruz.

Çeviren: Siren İdemen - Reha Öztunalı

EVEREST

www.everest yayinlari.com

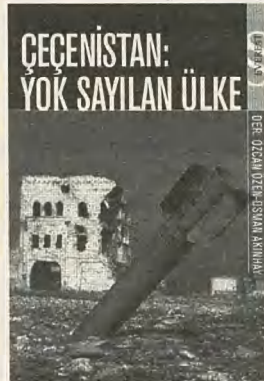
Tarık Ali /
Kefaret
(Roman)

Duvar'ın yıkıldığı, sosyalist sistemin dağıldığı ve kapitalizmin zafer sarhoşluğuna kapıldığı bir dünyada, eylemsizlik içinde kulüplere dönüşen sol hareketin bir paradisi...

New Left Review-2001/2
Türkiye Seçkisi

Filistin trajedisinden dünya sinemasına: Perry Anderson, Mike Davis, Georgi Derlugian, Michael Mann, José Bové, Edward Yang, Kuan-Hsing Chen, Franco Moretti, Tony Wood...

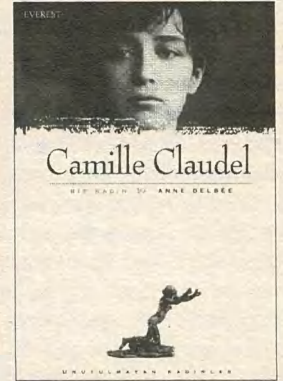
Der.Özcan Özen-Osman Akınbay/
Çeçenistan: Yok Sayılan Ülke
(Siyaset)

Çeçenler; küreselleşmenin lanetlileri. ABD'nin Irak saldırısına destek versin diye görmezlikten geline Rus işgali, kıyım politikası ve sınır gaziyla katliam; ilahlara atılan son kurban...

Noam Chomsky/
Medya Gerçeği
(İnceleme)

Müzmin muhalif Chomsky, Filistin ve Nikaragua'dan yola çıkarak, medyanın devlet, siyasal iktidar, elitler ve çıkar çevreleriyle yakın bağlarını dayanan işleyiş mekanizmasını teşhir ediyor...

Anne Delbée/
Camille Claudel
(Unutulmayan Kadınlar)

Erkekler dünyasında yeteneği ve eserleri elinden alınan, Rodin'e aşkıdan sonra hayatının son otuz yılını akıl hastanesinde geçiren ve unutulmayan bir heykeltıraş...

Bergama'dan İstanbul'a, Edirne'den Ardahan'a, Balkanlar'dan Ortadoğu'ya sefer yapmakta olan Roman bandıralı Laço gemisinin tayfaları onlar. Farklı müzikal disiplinlerden gelen bu sekiz adam her çalışta kendi sınırlarını aşmanın tadını çıkarıyor, kıvrak ezgilerini dünyadaki tüm seslerle kucaklıyor. Yeni albümleri "Hicaz Dolap" vesilesiyle Laço Tayfa'cılarla uzun boylu bir oturum yaptık, albümlerine katkıda bulunan dostlarıyla da kısa telefon bağlantısı kurduk.

ATIŞA ATIŞA GİDİYORUZ

Nedir bu Laço Tayfa fenomeni? Neye bağlıyorsunuz bu çılgın takipçi kitlesini?

Volkan Öktem: İçimizdeki sıcaklık ve elektriği müziğimize yansıtıp insanlara iletiyor oluşumuza.

Burç Şensesli: Bu kalpten, sevecek ve özgürce yapılan bir müzik, kendimizi yansıtıyoruz dinleyenle.

Hüsnü Şenlendirici: Biz müziğimizi değil, kendimizi paylaşıyoruz insanlarla. Herkes kişiliğini yansıtıyor yaptığı müziğe. Gerçi herkes böyle yapıyor, ama biz biraz daha mı yoğun yaşıyoruz ne?

Bunun genetik mirasınızla alakası var mı?

Hüsnü Şenlendirici: Romanlar çalınca, duyguların daha yoğun yaşandığı bir hal alıyor olay... Hüznü de sindire sindire yaşıyorsunuz, neşeyi de... Aslında Türkiye'deki Roman müziği, diğer ülkelerden farklı olarak Türk müziğinden çok ayrılmaz. Bana göre Roman müziği diye bir şey yok. Türk sanat, Türk halk, Türk pop müziği gibi Türk Roman müziği var. Roman müziği tam olarak Türk müziği makam ve ritmlerine uygun yapılmıştır. Bütün artısı, daha yoğun hissedilmesi. Bir de büyük avantajımız var; müzikle doğduk, müzikle büyüdük, müzikle de öleceğiz inşallah.

Kimler dinliyor sizi? Sanki

Türk müziğiyle alakası olmayan, farklı beğenilerden insanlar da var sizi dinleyenler içinde...

Hüsnü Şenlendirici: Biz çok malzemeli bir grubuz. Gruptaki herkes kendi kişiliğini ve rengini yansıttığı için sunduğumuz şey de çok renkli. Farklı renklere farklı insanlar geliyor. Bir de enstrümanların ön planda olması, herkesin enstrümanını çok iyi kullanabilmesinden dolayı her birimizi ayrı ayrı dinlemeye gelenler var.

Volkan ve Nurhat'ın ciddi fanatikleri, sırf onları dinlemeye gelenler var galiba. Peki sizin için onlarla çalmak nasıl?

Hüsnü Şenlendirici: Volkan ve Nurhat, bu iki

adam bana göre dünya çapında, her müzisyenin çalışmak isteyeceği adamlar. Grup arkadaşlarımız olduğu için değil, tamamen profesyonel olarak söylüyorum.

Nurhat eşlikçiden çok solist özellikleri gösteren bir basçı, söylemek istediği çok şey var ve kendini ifade etmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyor, hatta söz sırası kendisinde değilken bile alttan alta bir yaramaz çocuk ifadesiyle fısıldayabiliyor. Nurhat'ın solistliği sizi rahatsız ediyor mu?

Hüsnü Şenlendirici: Tam tersine, motive ediyor. Onun ve Volkan'ın çalışmaları inanılmaz derecede gaz veriyor bana. Ben o doğaçlamaları onların sayesinde güzel çalabiliyorum. Zaten Laço Tayfa müziğinin en büyük özelliği, davul ve basın vermiş olduğu elektrik.

Nurhat Şensesli: Hüsnü solo yaparken ben daha sade, daha rutin bir bas riff'inde yürürsem, Hüsnü'den tepki geliyor bu sefer. "Abi arkamda böyle dan dun çalma allahaşkına, ben havaya giremiyorum. Siz arkada coştüğünüzde ben de azıyorum, o zaman güzel şeyler çıkıyor ortaya" diyor.

Bizim aslında sentezle mentezle işimiz yok. Bu sadece, sekiz tane müzisyenin, birbirine çok da uymayan sekiz tane enstrümanın bir araya gelmesiyle oluşan bir müzik.

Böyle atışa atışa gidiyoruz işte.

Sahnenin arkasında Volkan'la acayip bir iletişiminiz var. Çok eğleniyor gözükmenizin yanısıra, aynı anda aynı şeyleri hissediyorsunuz gibi.

Nurhat Şensesli: Daha doğru dürüst Volkan'la oturup hiçbir parçanın provasını yapmadık. Aynı şeyi, aynı şekilde ve aynı anda hissetmek ender rastlanan bir şeydir. Bir oturuyoruz, çat diye parçayı çalıyoruz. Köşeler, senkoplar, durlar, kalklar... Volkan dünya sıralamasında ilk sıralarda yer alabilecek bir davulcu.

Volkan Öktem: Çaldığında, öncelikle ruh ve enerji olarak anlaşabilmen lazım. Göz göze geldiğinde

o elektriği ilettebiliyorsan çalarken de her şey çok kolay oluyor. Ben Nurhat'ın müzisyenliğini enteresan, çekici ve enerjik buluyorum. Birçok basçı arkadaşım var, onlarla konuşuyoruz, onlar da anlam veremedikleri bir enerji, teknik ve ruh buluyorlar. Büyük bir keyif onunla çalmak.

Biraz da Central Park konserinden söz edelim.

Yıllardır birçok starmız Türk lokallerinde filan konserler vererek "dünyaya açılır". Sız ilk defa çok önemli bir mekânda müziğinizi yabancı kulaqlara sundunuz. Nasıl bir deneyimdi?

Hüsnü Şenlendirici: Daha önce orada hiçbir Türk orkestranın çalmadığını bilmenin vermiş olduğu heyecan var, bir. İkincisi, kendinizden önce, ülkenizi temsil etmenin verdiği bir gurur var. Artı, birçok müzisyenin hayali olabilecek bir yerde çalmanın verdiği bir heyecan... Tabii bir de o kadar yağmura rağmen insanların gelip de merak ve dikkatle bizi dinlemeleri, ortaya iyi bir şey çıkması bizim için çok önemliydi. İnsanlar beklemedikleri bir şeyle karşılaştılar, biz de beklemediğimiz bir enerji aldık onlardan.

Laço Tayfa sizler için ne ifade ediyor?

Hüsnü Şenlendirici: Laço Tayfa benim çocukluğumdan beri hayalim olduğu için, adeta kendi çocuğumun bana verdiği duyguları hissettiriyor.

Ergun Hepbildik: Sahnede çalarken kendimi buluyorum. Belli kalıplar içinde herkes solosunda çok özgür, bir konserde yaptığım solo bir diğerinde hiç benzemiyor.

Mehmet Akatay: Özgürüz ve kendimizi çalıyoruz ama birbirimizin haklarına tecavüz etmeden. Birbirimize çok saygımız var, herkesin müzisyenliğine, kişiliğine...

Burç Şensesli: Hepimiz birer solist konumundayız, arkada pop caz, funk, latin çalabiliyoruz.

Volkan Öktem: Birçok yöreye ait türküler çalıyoruz Laço'yla. Bu melodilerin bana verdiği hisler var, bu hisler hayatımın normal akışında bana enerji verebiliyor. Ben bugüne kadar cazı araştırıp çalmış bir insanım. Müzik birikimimi bu tip aksak ritmlere, komalı melodilere nasıl yansıttım diye düşünmeye zorluyor beni. Bu düşünce de insanı yaratmaya itiyor.

Özkan Ancı: Grup elemanları virtüöze seviyesine ulaşmış insanlar. Sahnenin içinde olmakla

bakınız

Hüsnü Şenlendirici kırkinci Roll'daydı.

"Yirmi sene önce olsa, bizi Babylon'da dinlemezlerdi. Mustafa Kandıralı'ya acayip saygım var. Ama "bu Türk müziği klarneti, işte buyrun" diyen adam Şükrü Tumar'dır. Bir de Avrupa'da en çok kimi tanıyorlar, biliyor musunuz? Deli Selim'i. Acayip hastaları var." (sayı 40, mart '00)

karşıdan dinlemek arasındaki farkta mutluyum ben. Mesela Volkan'ı başka bir yerde dinliyor olabiliyorum, ama onunla birlikte çalıyor olmak başka. Bazen konserlerde bağlamayı elektro gitar gibi çalıyorsunuz, bu heyecan verici olabiliyor, ama siz elektriği müziğe yakıştıramadığınızı ve tercihinizin akustik olduğunu söylüyorsunuz...

Özkan Ancı: Laço'da yaptığım işten keyif alıyorum, ama bütün müzisyenlerin idealinde bir noktadır, benim o noktamda elektrik yok, akustik var. Bağlamada bir distorsiyon rengi hoş gelebiliyor. Eğer ben o distorsiyon sesiyle gitardaki melodileri çalacaksam, bunun hiçbir mânası yok, çünkü o melodileri adamlar zaten en güzel şekilde çalıyorlar. Ama ben müziğe ne ekleyebilirim noktasında da, Türk Müziği ezgilerinden kaynaklanan bir yorumla o sesleri kullanıp enteresan şeyler yakalayabiliyorum.

İlk albümünüz "Bergama Gaydası" Doğu ile Batı'nın henüz pek iç içe olmadığı, Batılı enstrümanların da kullanıldığı bir Türk Müziği albümü gibiydi. Şimdiki düzenleme anlayışı sahnede çaldıkça mı gelişti?

Hüsnü Şenlendirici: Biz ilk albümü altı gün gibi kısa bir zamanda yaptık, buna armonilerin yazılması ve kısa provaları eklersek, toplam on gün gibi bir şey. Yani ilk bir araya gelişimizden on gün sonra albüm bitti. Ve birbirimizi daha önceden tanıyor olmamıza rağmen, performansımızın yüzdelelerini bilmeden ve ne yapmak istediğimizden henüz emin olmadan "Bergama Gaydası" albümü çıktı ortaya. Evet, doğru, düzenlemeler genelde sahnede çaldıkça çıkıyor.

"Hicaz Dolap" yüzü daha Batı'ya dönük bir albüm. Ama hâlâ Doğu'yla Batı'nın iç içe geçmişliğinden tam olarak söz etmek mümkün değil. Girişlerde bir davul-bas atışması, sonra tek sesli olarak çalınan ana melodi, belki birkaç parçada klavye solo, sonra tekrar tek ses... "Hicaz Dolap" parçasını bunun dışında bırakmak lazım, onda farklı bir düzenleme anlayışı var, Doğu ile Batı birbirine daha yakın duruyor.

Müzikal duruşunuzu zamanla mı keşfediyorsunuz, yoksa "biz Türk müziği yapıyoruz, Batı dokunuşları bunun içinde bir tattır, evrensel bir sound yakalamakla çok da ilgilenmiyoruz, bu bizim içimizden gelen müzik" mi diyorsunuz?

Hüsnü Şenlendirici: Güzel bir yaklaşım bu. Hep bir sentezdir, denemedir falan deniyor ama, bi-

KİBARIYE

Daha güzel okudum

Laço Tayfa albümünde seslendirdiğiniz "Zülûf" aslında size çok yabancı olmayan bir parça, ama farklı bir düzenleme anlayışı üzerine söylediniz. Nasıl bir deneyimdi sizin için?

Kibariye: Bir kere bu adamlarla çalışmış olmak benim için çok büyük bir ayrıcalıktı, gurur duydum. Ben bu parçayı 1981'de arabesk olarak kendi kasetime okumuştum, Neşet Ertaş'ındır bu biliyorsunuz, onun stilinde okumuştum.

Peki parçayı farklı bir yorumla seslendirmiş olmak ayrıca bir heyecan verdi mi size?

Vermez olur mu be yavrum, vermez olur mu, ama gerçek-

ten ben onlarla okumaktan büyük bir zevk aldım, çünkü çok ustaca, çok güzel çaldılar. Ben de eskisinden daha güzel okumuşum.

Siz pek de sınır tanımayan, farklı projelerin içine dalmak konusunda cesaret gösterebilen bir şarkıcısınız. Hüsnü Şenlendirici'ye göre, dünyanın her yerinde şarkı söyleyebilecek bir yeteneğe sahipsiniz. Deseler ki "hadi gidiyoruz, sana caz söyleteceğiz", kabul eder misiniz?

İnsan kendini methetmemeli, ama mecbur kalınca da her şeyi söylüyorsunuz. Ben zaten oralardan teklif aldım. Gipsy Kings benimle bir klip yapmak

istedi, Arap memleketlerinden de hayranlarım oldu, hepsi "neden bu kadın Türkiye'de, neden yabancı parça okumuyor, çok değişik bir sesi var" demişler. Bana böyle bir teklif geldiği zaman koşu koşu giderim.

Peki Laço Tayfa konserlerinde görececek miyiz sizi?

Çağrıldıklarında gurur duyarak koşup giderim.

zim aslında sentezle mentezle bir işimiz yok. Bu sadece, sekiz tane müzisyenin, aslında birbirine çok da uymayan sekiz tane enstrümanın bir araya gelmesiyle oluşan bir müzik.

Mehmet Akatay: Aslında sound, grubun her bir elemanının müziğe katmak istediği şeye karar vermesiyle çıkıyor. Kimse birbirini kısıtlamıyor, bununla beraber herkes mümkün olduğu kadar sınırlarını zorluyor, en büyük avantajımız bu.

Özkan Ancı: Aslıolan bütün enstrümanların kapasitesini sonuna kadar kullanmak.

Volkan Öktem: Buradaki insanların kendi enstrü-

Ben Romanım derken gurur duyuyorum kardeşim. Bu müziği bu kadar iyi çalabiliyorsam, Roman olduğum içindir. Kanımda bir acayiplik var, normal akıyor işte.

manları ve müzikle ilgili 15-20 yıla yakın tecrübeleri var. Herkes o birikimi sunuyor: Sentezdir, değildir, ama ister istemez birleşik bir konsept çıkıyor ortaya. "Hicaz Dolap" da Doğu ile Batı ne kadar iç içe geçmiş bilinmez, ama bir yerlerde bir şeyler yaratılmıştır. Bizden sonra gelenler onu da alıp başka bir yere götürecektir.

Türküleri neden vokalleriyle yorumlamıyorsunuz?

Hüsnü Şenlendirici: Zaten sözlü olarak herkes yapıyor, bizim tercihimiz bunun enstrümantalini sunabilmek. Çünkü enstrümantal ayrı bir duygu veriyor, sözlerden hariç. Duyguyu enstrümanlarla iletebilmek bana göre çok daha özel.

Yeni albümde bir parçada vokal var ama... Kibariye "Zülûf" de çok güzel söylemiş. Ağıtla caz standardı arasında bir performansı var...

Hüsnü Şenlendirici: Biz de bunu hissettiğimiz için ona okutmaya karar verdik. Kibariye hâlâ arabeskçi diye nitelendirilir. O kadın bir defa inanılmaz kaliteli ve mucizevi bir sese sahip, sesini enstrüman gibi kullanabiliyor ve istediği her şeyi yapıyor sesiyle. Ben eğer biraz biliyorsam bu işi, o dünya çapında bir ses, ama ona Türkiye'nin gerektirdiği albümler yapılıyor ve ona göre lanse ediliyor. Biz onun bir şekilde farkedilmesini istedik bu albümle, gerçi ona çok yabancı bir parça değil, ama farklı bir aranjmanın üzerine okudu ve kesinlikle tahmin ettiğim üzerinde bir performans sergiledi. Bence dünyanın en büyük cazcılarlarıyla şarkı söyleyebilir, çünkü bir şeyleri bilerek

Duyduğunla yaşarsın.

Cd
Plak
Kaset
Poster
Dergi
T-shirt
İkinci el

köstebek music shop

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı Alt Kat / No:11 Galatasaray Beyoğlu İstanbul Tel: (0 212) 292 94 16 e-mail: kostebekmusic@hotmail.com

yapmıyor, ruhuyla doğaçlama yapıyor.

Konuklarınızdan biri de Kaşık Mustafa. Onun hakkında neler söylersiniz?

Hüsnü Şenlendirici: Kaşık Mustafa aslında kanun çalan bir abimizdir. Türkiye'de kaşık enstrümanı unutuldu, Ankara havaları dışında pek kullanılmıyor. Mustafa Uysal Türkiye'de en iyi kaşık çalan insan ve bizim bunu dünyaya yaymamız lazım. Öyle bir adam ki, kaşıkları nüfus cüzdanı gibi her zaman yanında taşır, birleri isterse anında çıkarıp çalar.

Mercan Dede'nin remiksleri kimin fikriydi?

Hüsnü Şenlendirici: Mercan'ın ilk albümüne "Harmandalı"ndaki solomu vermiştim, o da bana bir hediye vereceğini söylemişti. O kendi yüreğinden kopup gelen bir şey, çok da iyi oldu.

Tonmaysteriniz Tarık Ceran'ı sık sık övüyorsunuz, hayatınızı kolaylaştırmış olmalı stüdyoda...

Hüsnü Şenlendirici: Türkiye'de maalesef tonmayster çok az. Tarık, Türkiye standartlarının da üzerine çıkıp bize bizim istediğimizin çok üzerinde şeyler verdi. Türkiye'de albümler yapılır ama sonra beğenilmez, bu genelde tonmaysterler yüzündendir. Ama biz yüzde 99.5, hatta yüzde 101 memnun kaldık.

Burç Şensesli: Tarık, bir kere müzisyen. Her şeyi duyuyor, biliyor, şuraya şunun gelmesi lazım diye biliyor, bize istemek için fırsat bırakmıyor, çünkü biz söyleyene kadar o onu yapmış oluyor.

"Atmaca"da aynen babanız gibi trompet çalmışsınız. Ergün Şenlendirici çok özel bir nefes ve erken bir kayıptı müziğimiz için.

Hüsnü Şenlendirici: Ben onu çalıyorum zaten, olayın bütün büyüğü burada. Yani insanlar eğer benim klarnetimde bir duygu yaşıyorlarsa, -bir hüznün, bir sevinç- bu Ergün Şenlendirici'nin sa-

yesinde oluyor. Bu sadece babam olduğu için değil, benim ruhumla alâkalı bir şey. Babam öldüğünde ruhunu bana verdiğine inanıyorum. Sahnede çalarken çoğu zaman onun benimle beraber olduğunu hissediyorum. Birlikte yaşamaya devam ediyorum onunla, yaptığım sololarda, çaldığım parçalarda büyük bir payı var.

Babanızda olduğu gibi, sizin çalışınızda da bir yaşama sevinci var. En hüzünlü parçada bile yanık yanık ama insanın içini acıtmayan ve her daim bir umut ışığı taşıyan sololar...

Hüsnü Şenlendirici: O benim içimdeki ışık işte, insanlara bunu yansıtabiliyorsam, ne mutlu bana. Ben en kötü anımda mutluluğu tatmanın yolunu bulurum, sonuçta gelip geçiyoruz buradan. En kötü şeyin bile iyi tarafını yakalayarak çıkmak, bence insanların çabası olmalı. İnsan hep ayakta olabilir o zaman.

Yaşama sevinci biraz da Romanlara ait bir durum galiba... Şartlar ne olursa olsun, eğlenme-

nin, mutlu olmanın tadını çıkaran bir ırk, öyle değil mi?

Hüsnü Şenlendirici: Türkiye'de Romanların olduğu kesim çok zengin değil maalesef, çoğunun malî durumu iyi değil.

Çok da iyi muamele görmüyorlar sanki...

Hüsnü Şenlendirici: İyi muamele görmemeleri maalesef kendilerinin kabahati, çünkü kendilerini sunuş biçimleri yanlış. Adam müzik çalıyor, ama televizyonda göbeğini açıp göbek atıyor, bu adam ne kadar kaale alınır, düşünün yani. Ben sahnede konuşmayı bile beceremiyorum, ama müziğimi yapıyorum... Bütün ırklarda olduğu gibi, Romanlarda da iyi insan da vardır, kötüsü de... Roman müzisyen deyince akla ne gelir? Oyun havası çalan, rambalarubabam, haydaaaa, oynayalım, cümbüşçü, kemancı, sanatçıya eşlik eden... Ama bu öyle değil ki. Türkiye'nin müzik potansiyelinin büyük bir yüzdesi Romanların elinde. Ben böyle konuşuyorum bazen, sonra da büyüklerim bana kızacak diye çekiniyorum, ama bir bakıyorum, senfonide, TRT'de, Kültür Bakanlığı Devlet Koroları'nda, stüdyolarda, her yerde Romanlar... Türk Müziği'nin yüzde 60'ı Romanların elinde di-

yorum, sonra bir duruyorum, ama niye söylemeye yim, doğru bu. Mesela yıllardır Mısır'daki, Arabistan'daki kemancılara hayranız biz, ya da Hintliler mesela, adamlar ne güzel çalıyorlar... Ama biz çalamıyoruz. Bir de şimdi bakın: Üç tane Roman yaylı grubu var. Kempa, Gündem ve Şenyaylar Yaylı Grubu... Bu adamlar Sezen Aksu'dan Kahtalı Mıç'ya, en iyi prodüksiyondan yerel prodüksiyonlara kadar her işte çalışıyorlar. Bunlar dünya çapında iyi müzisyenler, adamların yüzde 80'i Roman. Stüdyolarda solo çalan müzisyenlerimizin büyük çoğunluğu Roman. Bu böyle, ama siz gidip de çok kaliteli bir müzisyene "sen Roman mısın" diye sorun, alınabilir. Neden alınır? Adam haklı, çünkü Roman deyince akla at arabası süren, orada burada dansözlük yapan, Sulukule'de kızları satan adamlar geliyor... Ben Romanım derken gurur duyuyorum kardeşim. Ben bu müziği bu kadar iyi çalabiliyorsam, Roman olduğum için çalıyorum. Kanımda bir acayiplik var yani, normal akıyor işte. Ama insanlar Romanlığın getirilerinden çok götürülerini görüyorlar, tabii bu konuya nasıl yaklaşıldığına bağlı olarak haksız da değiller yani. Aslında Türkiye'de yaşayan Romanların birçoğu Romanlığı öne almazlar, önce Türktür, sonra Roman. Türklüğe de çoğu Türkten daha bağlıdır. Ama maalesef Romanlar hâlâ ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyorlar. Bunu değiştirmek bizim elimizde, bende aslına bakılırsa biraz da bunu değiştirmeye çabası var. Gururla ben Romanım deyip sahnede de canavar gibi solonu yapıyorsan, bitmiştir olay.

KAŞIK MUSTAFA

Nüfus cüzdanım gibi

Laço Tayfa'nın albümünde bir parçada çaldınız, konserlerinde de eşlik ediyorsunuz. Nasıl bir çalışmaydı sizin için?

Mustafa Uysal: Ben çok memnunum, arkadaşlarımdan, müzisyenlerden ve hatta Kumkapı'daki müşterilerimden de çok güzel şeyler duyuyorum. Roman müziğini de çok güzel sunan, tüm dünyanın beğeneceği bir iş çıktı ortaya, iftihar ediyorum.

Aslında kanun çaldığınızı, ama kaşıklarınıza da tutkuya bağlı olduğunuzu, istediklerinde hemen çıkarıp çaldığınızı duyduk...

Kırk senelik sanatımdır bu. Ben İzmirliyim. Hocam bir tek bana öğretti bunu.

Hocanız?

Rahmetli Savaş Kapsal. Türkücü Rıza Konyalı ile çalardı, ben de ilkokul 1. sınıftaydım ve çok meraklıydım. "Hocam bana da öğretsene bunu" dedim, beni çok iyi yetistirdi. Bir gün beni yarıştırdılar hocamla, bir tek ben yenebil-dim onu. O bana bu sazin

inceliklerini de öğretti. Mesela kaşıklar şimşir ağacından olmazsa bu sesi vermez. Ayrıca suda bekletildikten sonra, bir hafta da açık havada kuyruk yağında bekletilecek, o yağ emecek ki bu sesi çıkarsın. Bunu herkes bilmez... Övmek gibi olmasın, Türkiye'de ikili kaşığı böyle çalan benden başka bir de kankardeşim vardır, Recai Bayraktar. Beni İzmir Radyosu'na çağırmişlardı, o zaman maaşı beğenmedim, Recai'yi yetistirdim, kaç yıldır çalıyor radyoda.

Kaşığın tarihçesini biliyor mu-

sunuz? İlk kimler çalmış?

Kaşık kesinlikle bir Türk enstrümanıdır, Osmanlı'dan gelmiş olabilir. En benzeri İspanyolların abanoz kastanyetidir, ama kaşık farklı bir tavrıla çalınır.

Kaşık yavaş yavaş unutuluyor galiba...

Evet, ama ben bunu canlandırmak istiyorum. Ben kanuncu olduğum için yıllarca kaşık çalmadım, sonra İstanbul'a geldim, bazı perküsyoncu arkadaşlar benimle alay ettiler, "bunu mu çalacaksın" diye. Ben de dedim ki, "siz alay

ediyorsunuz, ama ben size sanatın ne olduğunu göstereceğim..." Ve sağolsun Hüsnü'nün de yardımıyla ispatlamaya çalıştım. Bir de Zara'nın yeni kasedinde "Çile" diye bir parça var, onda da ben kaşık çaldım, onlar da memnuniyet duyular, teşekkürlerini sundular. Eğer sizler de yardımcı olursanız, bu kaşıkları yalnız Türkiye'ye değil, dünyaya tanıtmak isterim.

Yayıncı: dev bir sözlük

Yapı Kredi Yayınları | 1992-2002

On yıl içinde, dünya yazınının en önemli yazarlarından, düşünce tarihinin en etkili kalemlerinden birçok büyük yapıtı usta çevirmenler aracılığıyla Türkçeye kazandırdık.

II. Richard / William Shakespeare / Çev. M. Hamit Çalışkan • Ders Özetleri / Michel Foucault / Çev. Selahattin Hilav • Zoo / Şklovski / Çev. Sema Rifat • O Akşam Güneşi / William Faulkner / Çev. Hamdi Koç • Afrikalı Leo / Amin Maalouf / Çev. Sevim Raşa • Portekiz Mektupları / Anonim / Çev. Ayşen Gür • Eupalinos ve Öteki Söyleşimler / Paul Valéry / Çev. Tahsin Yücel • Franny ve Zooey / J. D. Salinger / Çev. Ömer Madra • Yaşarken Açılan Miras / Robert Musil / Ahmet Cemal • Mimarlık Öğrencileriyle Söyleşi / Le Corbusier / Çev. Samih Rifat • Göstergebilimsel Serüven / Roland Barthes / Çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat • İngiliz Posta Arabası / Thomas de Quincey / Çev. Mehmet H. Doğan • Felsefe Nedir? / Gilles Deleuze-Felix Guattari / Çev. Turhan Ilgaz • Yeni Hayat / Dante Alighieri / Çev. Işıl Saatçioğlu • Buz / Anna Kavan / Çev. Selahattin Özpalalıyıklar • Üç Deneme / Italo Calvino / Çev. Bilge Karasu • Pasajlar / Walter Benjamin / Çev. Ahmet Cemal • Leviathan / Thomas Hobbes / Çev. Semih Lim • Postmodernizm / Fredric Jameson / Çev. Nuri Plümer • Modernliğin Eleştirisi / Alain Touraine / Çev. Hülya Tufan • Çeşm-i Bülbülün İçindeki Cin / A. S. Byatt / Çev. Pınar Kür • Seçme Şiirler / Louis Glück / Çev. Güven Turan • Locus Solus / Raymond Roussel / Çev. Tahsin Yücel • Canterbury Hikâyeleri / Geoffrey Chaucer / Çev. Nazmi Ağıl • Diri Gömülen / Sâdık Hidâyet / Çev. Mehmet Kanar • Kesin Bir Bilim Olarak Felsefe / Edmund Husserl / Çev. Tomris Mengüşoğlu • Retorik / Aristoteles / Çev. Mehmet H. Doğan • Yaratık / John Fowles / Çev. Serdar Rifat • Böyle Yaşıyoruz Artık / Susan Sontag / Çev. Cem Akas • Ulysses / James Joyce / Çev. Nevzat Erkmek • Chatterton / Peter Ackroyd / Çev. Füsun Elioglu • İç Deney / Georges Bataille / Çev. M. Mukadder Yakupoğlu • Yok Felsefesi / Gaston Bachelard / Çev. Alp Tümerterkin • Michel Butor Üstüne Doğaçlamalar / Michel Butor / Çev. İsmail Yergüz • Don Quijote / Miguel De Cervantes Saavedra / Çev. Roza Hakmen • Ansiklopedi - Seçilmiş Maddeler / Diderot - D'Alembert / Çev. Selahattin Hilav • Karısını Şapka Sanan Adam / Oliver Sacks / Çev. Çiğdem Çalkılıç • Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen • Yeni Bulunmuş Hikâyeler / Anton Çehov / • Ruh Dinginliği / Lucius Annaeus Seneca / Çev. Bedia Demiriş • Karadeniz'den Mektuplar / Publius Ovidius Naso / Çev. Çiğdem Dürüşken • Tristram Shandy Beyefendi'nin Hayatı ve Görüşleri / Laurence Sterne / Çev. Nuran Yavuz • Amadeo Modigliani'nin Olağanüstü Kısa ve Garip Hayatı / Velibor Çoliç / Çev. Feridun Aksın • Osmanlıcılık, Ulusçu Akımlar ve Masonluk / Paul Dumont / Çev. Ali Berkay • Bitik Adam / Thomas Bernhard / Çev. Sezer Duru • İstanbul'un Tarihsel Topografyası / Wolfgang Müller-Wiener / Çev. Ülker Sayın • Doğu Sorunu / Matthew Smith Anderson / Çev. İdil Eser • Harry Potter ve Sırlar Odası / J. K. Rowling / Çev. Sevin Okyay • Daha İyi Bir Dünya Arayışı / Karl Popper / Çev. İlknur Aka • Gutenberg Galaksisi / Marshall McLuhan / Çev. Gül Çağalı Güven • Yaşamda Bir Başlangıç / Honoré de Balzac / Çev. Tahsin Yücel • Kasvetli Ev / Charles Dickens / Çev. Aslı Biçen • Okumanın Tarihi / Alberto Manguel / Çev. Füsun Elioglu • "Öteki" Olmak "Öteki"yle Yaşamak / Jürgen Habermas / Çev. İlknur Aka • Don Juan / Lord Byron / Çev. Halil Köksel • Gecenin Sonuna Yolculuk / Louis-Ferdinand Céline / Çev. Yigit Bener • Düzyazının İnce Sesi / Giorgio Manganelli / Çev. Şadan Karadeniz • Canzoniere / Francesco Petrarca / Çev. Kemal Atakay • Yazınsal Uzam / Maurice Blanchot / Çev. Sündüz Öztürk Kasar • Denemeler / Samuel Taylor Coleridge / Çev. Halit Çakır • Bu Bir Pipo Değildir / Michel Foucault / Çev. Selahattin Hilav • Kapadokya Kaya Kiliselerinde Üç Gün / Yorgo Seferis / Çev. Samih Rifat

gibi...

Fuat Saka

Uzun yıllarını Almanya'da geçiren Fuat Saka, birkaç yıl evvel Türkiye'ye yerleşmiş ve özellikle "Lazutlar" adlı albüm serisiyle hatırı sayılır bir dinleyici kitlesi edinmişti. Yeni yayınlanan "Lazutlar 3"ü fırsat bilip Saka'nın kapısını çaldık, hem albümden, hem de Karadeniz'den ve Karadeniz kültüründen bahsettik...

Denizin Ritmi

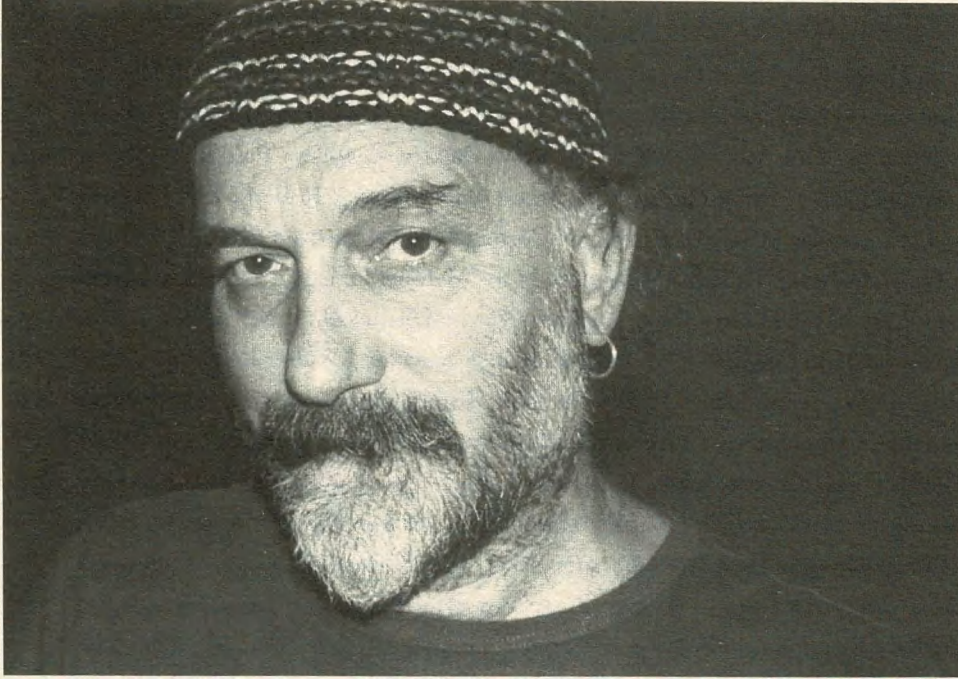

Foto: Şahan Nuhoglu

Yıllar sonra ilk kez Türkiye'ye geldiğiniz günlerde sizinle bir söyleşi yapmıştık. O günlerden bu yana Türkiye'desiniz. Neler yaptınız bu sürede?

Fuat Saka: Hamburg'la ilişkimi hiç kesmedim bu sürede. O ilişki devam etmek zorunda. Çünkü ben bu ülkede hâlâ Alman pasaportuyla yaşıyorum. Zaten gelişim, Türkiye'de ileriye dönük çalışmaların başlangıcı olacaktı. Birkaç ay sonra burada kalma düşüncesi ağır bastı.

Niye ağır bastı?

Çünkü evlendim burada. (gülüyor) Tabii, Türkiye'de müzik yapmak daha enteresan geldi. Hâlâ deniyoruz ve bence iyi gidiyor. Bazı taşlar, yurtdışına göre daha iyi yerine oturuyor. Müziğin yaygınlaşması, onu burada anlatabilir hale gelmem benim için önemli. Biliyorsunuz, uzun yıllar buralarda olmadığım dönemde birkaç çalışmam yayınlanmıştı Türkiye'de, ama ben ortalıkta yoktum. Bu bir handikapı dinleyicimle olan ilişkim açısından. Şimdi müziği paylaştığım insanlarla oturup sohbet edebiliyorsun, alışveriş yapıyorsun. Bunlar çok önemli tecrübeler.

Karadeniz bölgesine gittiniz mi bu dönemde?

Tabii ki. İlk konserimizi orada verdik. Yurtdışında beraber çalıştığımız bütün arkadaşlarla bir turne yaptık. Ondan sonra her yıl konser verdik. Bayağı hoş geçiyor konserler. Aslında bütün Türkiye'de öyle geçiyor. Hepimiz eğleniyoruz.

"Lazutlar" serisinde Yunanistan'dan da misafir müzisyenler var. Özellikle kemençe ustası Siyamidis Kostas, albümlerinizin baş konukları... Onlarla ilişkimiz 1998 yılında başladı. İstan-

bul'daki arkadaşlarımız vasıtasıyla tanıştık. Onların Pontus kültürüyle ilişkileri var, değil mi?

Zaten Yunanistan'a Maçka'dan göçmüşler.

Maçka Kapıköylüdür Kostas'ın ailesi.

"Lazutlar"a bu kültürün ne gibi etkisi oldu?

İnsanların yüzyıllardır yaşadığı topraklardan gittikleri yere bir şeyler götürmesi kadar doğal bir şey yok. Onu devam ettirmiş Kostas ve çevresi. O kültürü yaşadıkları yerin kültürüyle harmanlamışlar. Albümlerde onların parçalarında Balkan havasını, Yunan hissini duyarsınız. Kemençenin orada daha ehliyleştğini söylemek mümkün, biraz kemana yaklaşmış. Fakat Kostas'ın şu anda Karadeniz'deki kültürle sıkı ilişkisi olduğu için, kemençesine bu toprakların hissini yansıtabiliyor. Kemençenin ilk halini de aşağı yukarı yakalamış durumda... Hem biz ondan yararlanıyoruz, hem de o bizden yararlanıyor.

Yunanistan'da yapılan Pontus müziği de bu kadar eğlenceli mi?

Kostas'ın birlikte çalıştığı arkadaşlarıyla bir müzikholü var. Haftasonları tika basa dolar. Bütün Karadenizliler gelir ve sabahlara kadar horon

oyunlar. Buradan göç eden insanların buluştuğu en önemli yerlerden birisi o müzikhol.

"Lazutlar 3"te farklı dillerden parçalar diğer albümlere göre daha fazla...

Rumca, Gürcüce ve Lazca parçalar var. Rumca parça "Kumbaroma", Yunanistan'da yaşayan, Maçka göçmeni bir aileden doktor arkadaşımız Hristos Antonyadis'e ait. Hristos aynı zamanda çok önemli bir yazar. Pontus dilini ustaca kullanabiliyor, kemençe çalan arkadaşlara sözler yazıyor. "Kumbaroma", "kirve" anlamına geliyor. Bir de "Romana" adında bir parça var albümden. Çok eskiye dayanıyor. Dağlarda yaşayan bir kadının kısa bir öyküsüdür. Ona Türkçe sözler yazdım. Hem Türkçe hem de Rumca söylüyorum.

Bir de "Pehlivan" adında bir parça var Gürcüce.

Evet, "Pehlivan" Gürcüce. Onu başçı arkadaşımız Zurap Gagmidze'yle birlikte matrak bir şekilde okuyoruz. Gürcistan'da yapılan yağlı güreş turnuvalarında söylenen bir türküdür. Bizde de varolan türküler gibi sözleri: "Yiğitler çıktı meydana / Biri öbüründen merdane..." Bu türküyü esprili bir hale soktuk. Çok iri yarı, kuvvetli bir güreşçiyle—onu ben oynuyorum—cılız bir güreşçinin tutuşmasını anlatıyoruz. İri yarı olan bağırıp çağırıyor "yiyeceğim seni!" diyor. Öbürü de "her şey kuvvet değil" diyor. Sonunda cılız olan kaba kuvvetli olanı yeniyor. Bir de Lazca parça var albümden: "Lali çoğori Lali". "Afkur köpeğim afkur" derler bizde. "Afkurmak", "havlamak" anlamına gelir. O türküyü, Fındıklılı Hüseyin Acar adında bir arkadaşımız bulup ortaya çıkardı. O yörede geçmişte çok söylenen, ancak pek çok kişinin unuttuğu bir türkümüş... Tabii ben Lazca, Rumca bilmiyorum. Ama oturup sözleri etüd ediyorum Laz ya da Rum arkadaşlarla.

"Lazutlar", pek çok insan tarafından Laz kültürüne ait bir çalışmaymış gibi algılandı. Oysa "Lazutlar 3"ten de anlaşılabilirdiği kadıyla, Karadeniz'de yaşayan bütün kültürler bu çalışmanın eksenini oluşturuyor...

"Lazut", zaten "mısır" demek. Tabii ki benim Karadenizli olmam bu albümlerde etkili bir rol oynuyor. Ama "Lazutlar"daki ifade biçimi, sadece Karadenizli olmamdan kaynaklanmıyor. Ben Karadeniz'le ilgili "Lazutlar" çalışması dışında pek çok farklı çalışma da yaptım. Ama "Lazutlar" serisinde, müzikten, yaşamdan, başka kültürlerden öğrendiğim her şeyi Karadeniz'de toplamaya çalıştım. Karadeniz burada bana sadece materyal verdi. Normalde bu çalışmaya "bir

Karadeniz'de yüzyıllardır sürdürülen gelenekler var. Bu gelenekleri yeniden harmanlıyoruz. Bu müziği, bugün dinlemek istediğimiz hale getirmeye çalışıyoruz.

bölgenin müziği" demek de yanlış olur, çünkü, sadece bölgeden aldığım materyali kendi potamda erittim.

Ama deniz var, ritm var, Karadeniz'in getirdiği pek çok önemli unsur var...

Tabii hareket, ritm denizde. Malzeme bu zaten. Karadeniz'de yüzyıllardır sürdürülen gelenekler var. Bu gelenekleri yeniden harmanlayıp sunuyoruz. Bunu bir biçime sokmaya çalışıyoruz. Yaşadığımız gün bizim için önemli ve ben bu müzi-

bakınız

Fuat Saka'yla ilk buluşmamız yirmiikinci sayımızdaydı.

"Ben bu türküyü nasıl dinlemek isterim? Nasıl dinlemek istiyorsam öyle yapıyorum. Daha doğrusu kendime yeniden türkü yapıyorum. Pir Sultan'ın kendisi olsa neler neler yapardı." (sayı 22, ağustos 98)

ğİ, bugün dinlemek istediğİm hale getirmeye çalışıyorum. Onu da paylaşıyorum dinleyicilerle. Ama hiçbir zaman eklektik bir biçimde, bir kolaj yapmaya çalışmıyorum. Kùltürleri iç içe geçirerek bir şeyler çıkarmaya çalışıyorum. Hiçbir kùltürü kendi bağlarından ayırmaya çalışmıyorum. "Lazutlar"ın, bütün bu kùltürlerin birleşiminden doğan müzikal bir ifade olduğunu söyleyebilirim. "Lazutlar"ın önemli bir özelliğİ de, söz ve müziğİni sizin yazdığınız parçaların, en az geleneksel türküler oranında albümlerde yer alması... "Lazutlar 3", bu konuda önemli bir aşamadır. Zaten bunu kovalıyorum sürekli. Çünkü "Lazutlar"dan itibaren ben de birçok şeyi öğrenmeye başladım. Albümde yer alan, söz ve müziğİ bana ait eserleri, albüm kapağİnı okumazsan geleneksel türkülermiş gibi algılayabilirsin. Bir insan bir karakteri yakalayabildiğİ zaman, o karakterin üstüne binayı kendisi kurabiliyor. Kendin yeni şeyler yapıyorsun. Eskinin geleneğİni bozmadan yeniye uyarlamak yani...

Albümün en güzel parçalarından, söz ve müziğİ size ait olan "Horona Gel" böyle bir türkù... Bizde çapkınlıklar meşhurdur. O parçada sözü edilen vapurlar, çapkınlıklar için çok kullanıldı. Gemiye bizde vapur derler. Adam fındığİnı, çayını satar, parasını cebine koyar, biner vapura, çapkınlığa İstanbul'a gelir. Paraları İstanbul'da harcar ve tekrar vapurla evine döner. "Horona Gel"de söz edilen, "vapura bineceğim / kızlara gideceğim" böyle bir hikayedir. Karadeniz insanı göç eder filan ama, geri döner bir şekilde. Yörenin karakteristik esprilerini iyi harmanlayıp yeni bir forma sokunca böyle parçalar ortaya çıkıyor. Biraz da içgüdüyle, duygularla ilgili bir şey. Aslında bu parçaları yazmak riskli. Yeniden türkù yazmak gibi. Özellikle melodilere baktığın zaman "aa, bunu hatırlıyorum bir yerden" diyebilirsin. Çünkü bir sürü şey o yöreye ait.

Çalışmalarınız sırasında köylerde kaynak kişilerle görüşmeler yapıyor musunuz?

Ben derleme çalışmaları yapmıyorum. Benim çalışmalarım, pratikte o kùltürü yansıtan insanlara dayanıyor. "Kime dayanıyor mesela" dersiniz, "mesela Kostas'a ve diğer arkadaşlara dayanıyor" derim. Asmalimescit civarında kemençe çalınan meyhaneler var mesela, bazı geceler oralarda sabahları. Türkiye'ye geldim geleli o insanlardan o kadar çok şey öğrendim ki... Bir müzik bilimcisi, etnomüzikolog değilim. Tabii ki kendi işimi ciddi yapmak zorundayım.

En azından onların bana sunduğù kùltürü, materyali doğru biçimde alıp, doğru biçimde insanlara yansıtmalıyım. Yoksa hem araştırmasını yap, hem türküsünü düzenle, hem sazını çal, hem kaydını yap... Bütün bunlar benim işim değil. Biliyorsunuz, Türkiye'de insanların koltuğunda hep beş-altı tane karpuz olur. Bakarsın, adam siyasi makale yazmış, ertesi gün futbol için, ertesi gün sinema ve müzik için yazmış. O da yetmemiş, milletvekili olmuş... Bence insan en iyi yaptığı işi yapmalı ve orada kalmalı.

Albüm yine "Rap-Atma"yla açılıyor. Her "Lazutlar" albümünde yer alacak mı "Rap-Atma"? Vallahi, bilemiyorum. "Rap-Atma"nın yine müziğİ bana ait. Sözleri, atma türkù sözleridir, manİ gibi yani. Kulaktan kulağaya yayılıyor.

Peki sahneden "Rap-Atma" söylerken aklınızda

İnsanın kendi kùltürünü tanımasının zararlı bir tarafı yoktur. Bizde bundan her zaman korkulmuştur, "herkes Türktür" vesaire... Gayet tabii Türkler yaşıyor, ama başka insanlar da yaşıyor bu topraklarda.

yeni dörtlükler geliyor mu? Sahnede de atıyor musunuz?

Tabii ki. (gülüyor) O kadar güzel dörtlükler var ki, hemen arkasını getirmek istiyorsun. İnsanlar fark etmiyor zaten onun yeni olup olmadığını. Mesela albümdeki parçada bir dörtlüğü ben yazdım. Ama şimdi size hangisini ben yazdım diye sorarsam, 17 dörtlük arasından nasıl seçeceksiniz? Çünkü yapıdırma değil hiçbir dörtlük. Hepsı birbirine uyumlu. Adam köyü anlatmış, aşkını anlatmış, sen de aynısını anlatıyorsun. Onların kullandığı sözcükleri kullanıyorsun aşağı yukarı.

Albümdeki müzisyen ekibi, Almanya günlerinden bu yana pek değişmeden devam ediyor.

Ne kadar zamandır bir aradasınız?

Yaklaşık yirmi yıldır aşağı yukarı aynı ekiple beraberiz. Bizim flüt ve saksafoncu arkadaşımız Herbert Koschmieder senenin yarısını burada geçiriyor. Diğer arkadaşlar da sık sık gelip gidiyor. Bazen ben Almanya'ya gidiyorum. Bizim ekip Birleşmiş Milletler gibi. Gürcü, Alman, Rus, Danimarkalı, Alman arkadaşlar var. Almanya'daki stüdyom hâlâ faaliyettedir. Buradaki stüdyoda sürekli çalışıyorum. Bir de Selanik'te kemençe kayıtlarını yaptığımız stüdyo var. Hepsı de "Taka stüdyosu". (gülüyor)

Selanik'e sık gidiyor musunuz?

Sık gittiğim söylenemez. En son yazın gittim. Orada Diyonizos Savapulos adında bir kompozitörle bir turne yaptık. Theodorakis'le aynı ayar da, şarkıları Yunanistan'da çok sevilen, bilinen bir arkadaş Diyonizos.

"Lazutlar" dışında projeniz var mı?

Son yıllarım "Lazutlar" projesiyle geçti. Hem insanlar sevdi, hem de ben sevdim. Bu demektir ki, devam edeceğiz. Peki ne kadar devam eder? Bu, satış rakamlarıyla ilgili bir şey değil. O yörenin müziğİne, "Lazutlar"ın karakterine bir adım sonra ne ekleyeceğine bağlı bir şey. Ekleyemezsen yapmayacaksın. Bu yüzden ben hep şöyle bir taktik yaparım: Mutlaka bir eksik bırakırım ve bir sonraki çalışmada onu tamamlarım. (gülüyor)

Bu kez eksik ne?

Onu söylemem. Ayrıca, yaşadıkça insanın aklı

na çok şey geliyor.

"Lazutlar"ın yayınlanması, dünyada ve Türkiye'de etnik müziklerin yaygınlaştığı bir döneme denk düştü. Bu dönemle ilgili düşünceleriniz, tecrübeleriniz neler?

Burası genç nüfusu fazla olan bir ülke. Özellikle 12 Eylül sonrası gençlik kimliklerini bilmek istiyor. Türkiye'de de askerî darbeler sonucunda türküler, farklı kùltürler giderek yok olmaya başlamıştır. Bizim asıl öğrenmemiz gereken, bu ülkede yapılan müzikken, biz önce dışarıyı öğrenmeye zorlanmışız. Bu biraz tehlikeli bir yaklaşımdır. Birbirinden farklı bunca kùltürü bir çırpıda atlamak mümkün mü? İnsanlar kendi kimliklerine dönmeye başladıktan sonra her şey daha renkli olmaya başlıyor. Mesela "Lazutlar 3"te yer alan Rumca parça, Selanik'te bile unutulmuş bir türküydü. Albüm yayınlandıktan sonra Selanik'te milli marş gibi oldu o parça. Müziğin, kimliğin tekrardan keşfedilmesine böyle bir katkısı var. İnsanın kendi kùltürünü tanımasının ayıp bir yanı, zararlı bir tarafı yoktur. Bizde bundan her zaman korkulmuştur, "aman kendi kimliğini bilmesini!" denmiştir. "Herkes Türktür" vesaire... Gayet tabii Türkler yaşıyor, ama başka insanlar da yaşıyor bu topraklarda.

Söyleşi: Ulaş Özdemir

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK • RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

**Hayatmış
Yok sevdemiş
İkisinde
Bomboş**

**Gül
Ve genç kız
Nerdeler
Şimdi?**

Akın Eldes

Türkiye, Bulutsuzluk Özlemi'nin "Uçtu Uçtu" suyla rock'a esaslı bir dönüş yapmıştı, o harlı gitara ses veren Akın Eldes'i de en çok o albümden tanıdık. Bir zaman sonra, sadece "Bulutsuzluk Özleminin gitaristi" namıyla değil, adıyla soyadıyla anılmaya başladı artık. Eldes, geçtiğimiz ay nihayet ilk çocuğunu doğurdu: "Kafi", cazlı, rock'lu, dört başı mamur bir gitar albümü. Yıllardır kulaklarımızın pasını alan Akın Eldes'le gitarla ülfetini konuştuk...

Başka Bir Kivam

Bunca yıl sonra kendi bestelerinden oluşan bir albümde çıkageldin. Daha önceleri de böyle bir albüm düşünüyör muydun, Bulutsuzluk Özlemi zamanında da beste yapar mıydın?

Akın Eldes: Bulutsuzluk Özlemi, Nejat'ın (Yavaşoğulları) esprisi çerçevesinde olan biten bir şey. Mesela sesler kötü olduğu zaman, bir enstrüman aksadığı zaman, ya da ben çalarken beni dinlemediğini hissettiğim anda moralim bozuluyordu. Duvara karşı konuşmak gibi bir şey hissediyorsun. "Boşver, sen çal!" O zaman koyarım davul makinasını, kalıbını yazırım, üç saat ağzımdan köpükler saçsa müzik çalarım... Bu değil benim algıladığım. Müzikal bir sohbet algılıyorum ben. Bunu müzikal sohbet yapılmıyordu anlamında da söylemiyorum, ama özellikle 90'lı yılların ortalarından itibaren kendi frekansımı başka olarak algılamaya başladım. Bu yavaş yavaş doruğuna erdi. Beste yapmamamdaki bir sebep de belki şuydu: Ben önce müziği öğreneyim de besteyi yaparım nasıl olsa diye düşünüyordum.

Müziğin kurallarını öğrenmek, enstrümana hakim olabilmek istiyordum. Fakat zaman içinde yanlış düşündüğümü anladım. Beste yaparken zaten insan müziği iletıyor. Müzikle uğraşan bir insanın bir şey üretip ortaya koyması lazım.

90'larla beraber değişen, müziğin kurallarına vakıf olmaya çalışmaktan ziyade, gitarla şahsi ilişkini geliştirmeye çalışmak yönünde mi oldu?

Öteden beri zaten tekniği çok sevmem, yeteri kadar tekniği severim. Spor severim ama, Arnold Schwarzenegger gibi olmanın anlamı yok, bunun gibi bir şey. Dengeyi, armoniyi seviyorum. Hayatın her alanında daha ahenkli bir yol bulmak lazım. Müzikte de böyle: Yeteri kadar, gitarla ilişki kurabilecek kadar teknik... Zaten özgünlük kendiliğinden geliyor yıllar içinde. "Benim öyle bir sesim olsun ki, ne ona benzesin, ne buna" diye de bir şey yok. Zaten kendine has bir lisan oluşuyor zaman içinde. Hatta bu iş dokunuşlar mertebesinde bile değişiyor. Bir keresinde, aynı gitar, aynı ampli, aynı ayar, aynı gece bir sahnede üç kişi çaldık, herkesten farklı sesler, kendi sesleri çıktı. Bazen Kerim Çaplı, Batu'nun gitarını alıp çalıyor, "Batu'nun gitarının sesi amma değişti" diyorum. İşte o, kişilik! Konuşuyor, boğuşuyor, penayla dokunuşu, nasıl bir enerjiyle çaldığı, bunlar çok önemli. Bunlar da zaman içinde oluşan birikimler; hayata karşı aldığın tavır yansıyor.

Bu gelişim ve oluşum illa yaşa, yıllara mı bağlı?

İstisnai örnekler de var, mesela benim her zaman hayret ettiğim iki kişi: Santana ve Hendrix. Santana'nın 19-20 yaşındaki kayıtlarını dinlersin, aynı ses çıkar, o yaşta o kıvama ermiştir. Onlar herhalde deha olmalı. Ben kendi adıma zaman içinde oluşan bir insanım, deha değilim. Bu sırf teknikle ilgili değil: Mesela Cobain geldi grunge'la, süper mi gitar çalıyor,

Benim bakış açım, bir nevi kolektif doğaçlama.

Ortak sohbet ve ortak bir dil yakalamak... Tek başına yakalamak da zor ama, toplu olarak yakalamak en zoru.

hayır. Ama imza attı. Bir plak şirketiyle konuşuyorum, "o da müzik mi kardeşim, üç akorla müzik mi olur" diyor. İşte Nirvana müzik yaptı, üç tane akor kullanıyordu. Bir kıvam var arkasında adamın. Jimi Hendrix'in 25 yaşında yaptığı bestelere inanmıyorum, inanılmaz bir şey. Türkiye'de birisi 23-24 yaşında böyle kıvamlı bir şey yapacak, mümkün değil şu an için. Keşke biri çıksa yarın, şöyle ortalığı bir dağıtsa.

Kivam biraz dönemsel bir şey mi? Hakim olan yaklaşım mesela Nirvana'yla beraber değişmişti, daha

önce gitar başka türlü çalmak maktuldu...

80'li yıllarla beraber Malmsteen'le birlikte sürat merakı vardı, saçlar yapıldı filan. Zaten bahsettiğim kıvam 60'lı, 70'li yıllarda vardı. Eski besteleri dinliyorum, başka bir kıvam varmış. Şu anda yok o, başka şeyler var. Mesela ben artık müzik türü dinlemiyorum, kişileri dinliyorum. Nerelerden etkilendi diye bakıyorum, bir karışım dinliyorum artık. "Şunlar ağır basmış, ama şunları da dinlemiş, şurdan da geçmiş..."

Ama zevkli böylesi de, değil mi?

Zevkli, kesinlikle. Türkiye'de canlı müziğin yaygınlaşmaya başladığı devirde, 80 sonları-90 başlarında, rock'çıysan rock'çıydın, cazcıysan cazcısın gibi çok katı sınırlar vardı. Kendimi yalnız hissederdim o zamanlar. Dünyada da yoktu pek: Gitar dergilerini karıştırıyordum, bayağı vurgulayarak söylüyorlardı "bu adam bir sürü türü çalabilir, onu da çalar, bunu da" diye. Şimdi normal bir şey oldu bu, kendimi rahat hissediyorum artık.

Bu rahatlık eski sentez vurgusunu da ortadan kaldırıyor galiba...

Aman, nefret ediyorum o laftan. Örneğin John Scofield sert öğeleri ağır basan bir albüm yapmış ama, gelecek sefer ne olacak bakalım? Aynı bir heyecan faktörü bu... Hep-sinden ayrı keyif alıyorum, ama zaman zaman bazı şeylerden daha çok etkileniyorum. Kendimi tam olarak tanımlayamadığım için, gelecek albüm ne olacak, ben de bilmiyorum.

90'lann ikinci yansından itibaren Bulutsuzluk Özlemi formundan uzaklaştığını söylemiştin. Bu besteler de o dönemlerde mi şekillenmeye başladı?

Genelde evet. Bir kısmı da kayıt sürecinde oluştu. Bazı besteler vardır, çalarsın çıkar, elini seyre-dersin; bunlar da öyle, kendiliğinden olmuş, minik müdahaleler dışında hiç üzerlerinde düşünülmemiş, tasarlanmamış besteler.

Doğaçlamaya yakın galiba bu beste süreci...

Doğaçlamayı seviyorum. Ama arkamda sürekli sağlam giden ritmik bir altyapı olsun da, ben üstüne

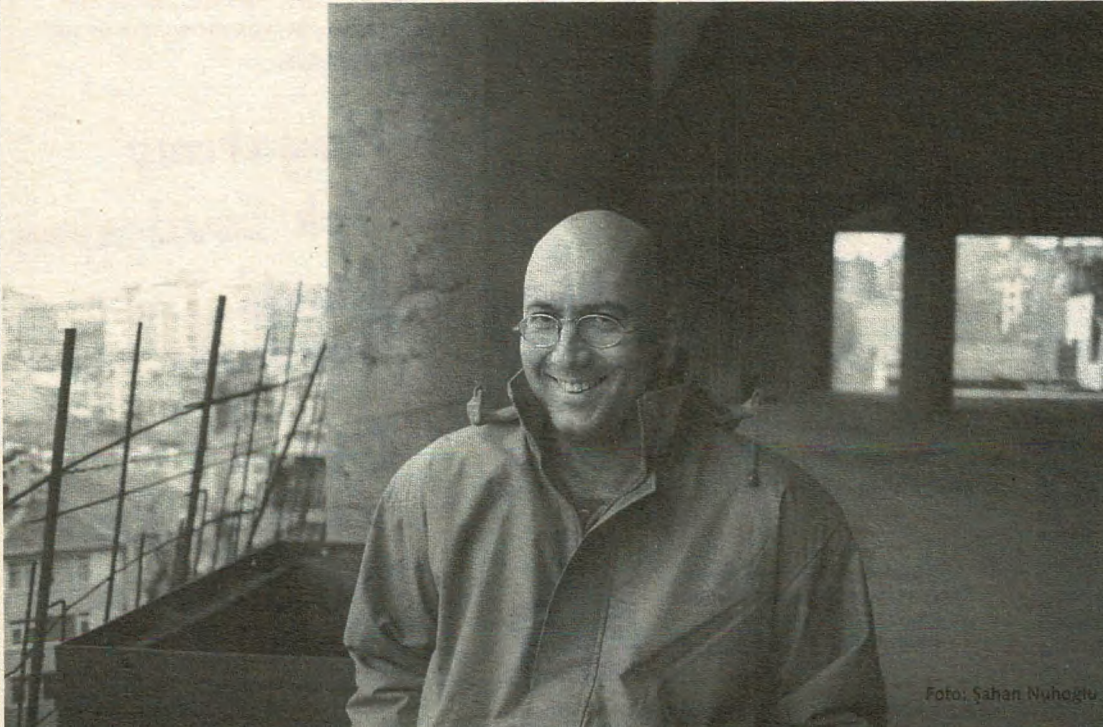
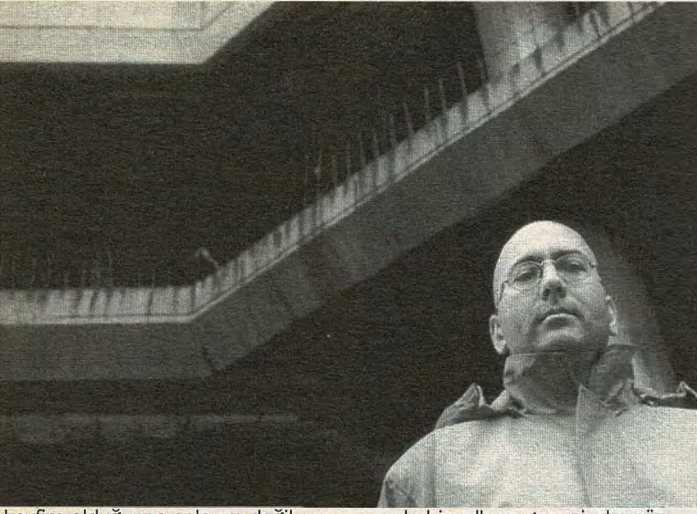

Foto: Şahan Nuhoğlu

keyfim olduğunca çalayım değil. Benim bakış açım, bir nevi kolektif doğaçlama. Ortak sohbet ve ortak bir dil yakalamak... Emek istiyor bu, uzun süreli ilişkiler istiyor. Dünyanın en zor şeyi. Tek başına yakalamak da zor ama, toplu olarak yakalamak en zoru. Bir yandan kendimi yetiştirmenin, bir yandan da o ortak lisani yetkinleştirmenin peşindeyim.

Gitarla ilk tanışman nasıl oldu?
İstedğim zaman olmadı maalesef. Lisede oldu. Sebebi de, sağ-sol olayları varken, ailemin beni eve bağlama stratejisiydi. İlkokul 1'de mandoline başlamıştım tabii, öyle bir tanışıklığım vardı. Almanya'da televizyon vardı, Türkiye'de yoktu, ben Türkiye'ye döndüğümde TRT deneme yayınlarına başladı. Kardeşimle müzik bilmece oynardık, çok eğlenirdik, bir melodiyi mırıldanıp bu ne derdik. Müzik böyle böyle hep vardı, ama gitarla lise yıllarımda tanıştım.

Kulağında kalan müzikler neler, Almanya merkezli şeyler mi?
Almanya'dan hatırladığım iki şey var, iki dizi-filmin müziği: "Kaygısızlar" ve "Tatlı Sert". Türkiye'den hatırladıklarım da yine dizi-filmler, "Uzay Yolu", "Görevimiz Tehlike" ve Barış Manço'yla Cem Karaca. Ve tabii ki "bilinmeyen bir sebepten dolayı yayını kesilmiştir, özür dileriz" in müziği. (mırıldanıyor) Ortaokul yıllarında evde pikap var ama, plak yok ortalıkta, en azından ben ufak bir çocuk olarak erişemiyordum. Evde bir takım caz, klasik müzik plakları var. Rock diye ilk keşfettiğim şey Sweet oldu. Se-

nede bir, yılbaşı gecesi, dansöz programları bittikten sonra, sabaha karşı 4'te yabancı müzik programı yayınlanırdı, inatla onu beklerdim. Ritchie Blackmore, "Child In Time", çıldırırdım. Hendrix'i keşfettim sonra. Her şey buraya çok geç geliyordu ne yazık ki. Şimdi insanlar çok şanslı, anında görüntü. Gitarı iletmeye çalıştığım senelerde Van Halen diye bir gitarist vardı, tapping denilen, bizde de şelpe denen teknikte çalışıyor. Bir çocuk bana şelpeyi göstermişti, ama hiç düşünmemiştim üzerinde. Van Halen'i dinleyince birbuçuk sene düşündüm nasıl çıkıyor bu sesler diye. En sonunda tesadüf neticesinde anladım şelpe tekniğiyle olduğunu. Şu anda görüyorsunuz, öğreniyorsun, aynı onun gibi çalabiliyorsun. Birilerini taklit edeceksin, on-

Hendrix'i çözemedim. Müziğin matematiğinden biraz uzak biri. Koşullanmalarla bakınca sıradan oluyorsun; sıradışı olanlar, o tornadan geçmemiş insanlar.

dan sonra onu aşip kendin olacak-sın, böyle bir süreç var. Biz bayağı yavaş geçtik bunları.

Belki o durumun pozitif tarafları da vardı, merak duygusunun sürekli ayakta kalışı, keşfetme heyecanı gibi mesela...

Mutlaka vardır. Şelpe tekniğini anladığım andaki mutluluğu herhalde tasvir edemem. Şimdi her şey önüne hazır konuyor, başka bir mutsuzluk kapısı aralanıyor aslında. Elde avuçta bir tane kanal, üç tane müzik var o zaman, ama büyük bir keyifle anlatıyorum bunları. **İlk gitarın nasıl bir şeydi?**

İğrenç, çelik telli bir İspanyol gitar, parmaklar yara olmuştu. Bir sene kadar onunla çalıştım. Ama geçmiş yılların acısını ilk elektro gitarımla, bir Fender Telecaster'la çıkardım. Çok güzel bir gitardı. Yalvar yakar aldırıştım, 80 bin liraydı, çok pahalıydı; ilk gitarımsa 200 liraydı. Sonra eşeklik ettim, o gitarı bir Fender Strat alabilmek için sattım. Bir Fender Strat takıntısı başlamıştı bende. O ilk Telecaster'ımı hâlâ özleyorum. Yıllar sonra televizyona boş boş bakarken, şarkı söyleyen birinin arkasında gördüm gitarı. İrtibata geçtim, sattığım kişiymiş. "Benim gitar duruyor mu" dedim, belki on tane Telecaster'ı var, "abi deli misin, seninki bir tane" dedi. Gitarist abimiz Beco'nun (Berç Yeremyan) da başından geçmiş böyle bir şey. Çok güzel bir Gibson'a rastladım, altın sarısı bir Les Paul de Lux. Eziği büzüğü var, ama acayip gitar. Berç'e anlattım, dövündü, "o benim gitarım, nasıl sattım diye hâlâ yanarım" diye. "Abi kusura bakma, yaranı deştim" diye öyle bir gitarist muhabbeti... (gülüyor)

Fender Strat'ı aldıktan sonra neler oldu?

Pek memnun kalmadım ondan. Alırken anlamadım ama, kandırılmışım. Taklit Strat'mış. Bana koydu bu, ama gene de form, ses benziyor. Strat'ı almadan, ama Telecaster'ı da demek ki satmışım, gitarım yok, galiba sene 83, Açıkha-va'da bir konsere çıkacağım. Orada birinin Strat'ını ödünç aldım. Kol merakı var tabii, fakat en olmayacak şey oldu, kol koptu. İnanmadım, elimde kaldı. Şimdi olsa yeni bir blok alıp taktırıyım, o zamanlar Strat'ın kendisini görmüyorduk ki, tel bulamıyoruz daha. İkna sıkına gittim sahibine, Halil Bal, Egzotik Band'in gitaristi, "abi" dedim, "sen getirt yurtdışından, ben ödeyeyim". O da abilik yaptı, hallederiz dedi. Öde dese, nasıl ödeyeceğim ki?.. Ama o taklit Strat'tan hincımı epey aldım, oydu, kestim, biçtim, bütün meraklarımı giderdim. Neler yapmadım zavallıya, en sonunda iflas etti, dağıldı. (gülüyor) Daha sonra, hayatımda bir dönüm noktası oldu: Para kazanmaya çalışıyordum, bir yandan üniversite var. Arada bir Bulutsuzluk Özlemi'yle sağda solda çalınıyor, ama canlı müzik çalınan mekânlar az, dolayısıyla bir maddi getiri söz konusu değil. Bir otele bir rehber arkadaşına rastladım, altı ay boyunca Doğu Anadolu'ya gidecek bir rehber aranıyormuş. Yoruca, meşakkatli, getirisi de az bir iş, rehberler tercih etmiyor. Ama söylediği parayla süper bir Fender Strat, süper bir ampli alınıyor. Düşünmeden kabul ettim. Halbuki insanların önünde bir şeyler anlatmak filan benim yapıma uygun değil, utangaç bir insanım ben. Bu olaydan sonra sürekli gitar almaya başladım, bu sefer bir sürü gitarım oldu. Bu sefer öbür taraftan abarttık yani. Fakat sevdiğin gitar bir veya iki tane, öbürlerine kırk yılda bir sıra geliyor. İlk edindiğim, siyahça bir Strat'im vardı, 70'li yılların Strat'ı, o duruyor, onun dışında hepsini sattım. Şimdi Murat Sezen'in yaptığı el yapımı gitarı çalıyorum. Murat gitar yaptı, ben malzemeleri, manyetikleri verdim, o an geldi: Tel takılıyor, ilk sesi duyacağız. "Siz çalın, ben dinleyeyim" dedim. Tinn diye bir ses geldi, tamam dedim, bu benim gitarım. "1 Numara" ismi, hâlâ onu çalıyorum.

İlk elektro gitar denemelerinde kime baktın, kimi örnek aldın?

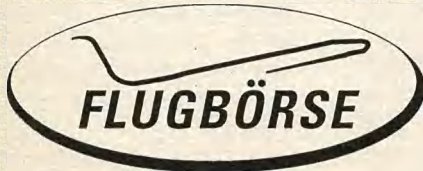
Hiç öyle bir idolüm olmadı hayatımda. Belki biraz Hendrix, ama o kadar ulaşmaz ki o da, senelerden 2002, ona benzer çalabilmek hâlâ bir meziyet.

Şarkıcılığı hep es geçilir, halbuki vokali de çok iyidir...

İnanılmaz! Takdir edebildiğim kadanyla bile metinleri korkunç. Şarkıya başlama sebebi de enteresan: "Bob Dylan söyledikten sonra, ben de söylerim!" (gülüyor) Hendrix 25 yaş öncesi döneminde pasif bir blues gitarcısı, en azından benim algıladığım öyle, belki farklıdır. Sonra bir değnek mi değmiş, ne olmuş, aniden 20 bin fersah yukarıdan gitmeye başlamış. Üç senede bitirmiş ve gitti. Kimyasal maddeler gibi açıklamalar var, ama herhalde o kadar basit değil. Hendrix'i çözemedim ben. Müziğin matematiğinden biraz uzak bir insan. Konuya bir takım koşullanmalarla bakınca sıradan oluyorsun; sıradışı olanlar, o tornadan geçmemiş insanlar.

Belki sırf kimyasallarla değil de, toplumsal özgürlük bilinci ve atmosferiyle açıklanabilir Hendrix'in durumu...

Kim bilir ne motive edici bir ortamdır o... Amerika gezisinden çok etkilenmişim. Canlı müzik çalınan bir yere gittik sabaha karşı; müzisyenler asıl para ka-

05.03 - 09.03.2003

Frankfurt/Main Musikmesse/ProLight + Sound Uluslararası Müzik Enstrümanları, Müzik-Software ve PC-Hardware, Notalar; Sahne ve Konser Teknolojisi, AV-Prodüksiyon Fuarı

- otel ve uçak rezervasyonları
- transfer ve rehberlik hizmetleri

Flugbörse V.I.P. Tours Neu-Isenburg Team

Tel +49 (0) 6102 73080 Fax +49 (0) 6102 730815

E-Mail fbnis@flugboerse.de - coskunburma@hotmail.com

Türkiye İrtibat Tel 0212 638 2502

Fax 0212 638 2503

zandıkları işlerinden çıkıp oraya geliyorlar. Burada da vardır öyle şeyler, adam pavyondan çıkar, meyhaneye gelir, keyfi için çalar. Amerika'daki o mekânda içki satılmıyordu, çok istiyorsan bakkaldan alıyorsun, orada asil eylem müzik dinlemek. Ağzına kadar dolu, ama çok da ufak bir yer. Arkama yaşlıca bir zenci adam oturdu, sosyal sınıf itibarıyla, kılık kıyafet itibarıyla işçi olabilir mesela. Önü dolu, göremiyorum. Yanındaki arkadaşına "bası çalan Nat mi" diye sordu. Listeye baktım, evet, o. Adam kendi kendine, arkadaşının cevabını beklemeden "bu Nat" dedi, "tanırım onun sesini"... Sırtım ürperdi. Böyle bir ortam var. Nat'in, Ahmet'in, Mehmet'in tınısından zevk alan böyle bir adam... Burada bu işler sosyetik faaliyet kapsamında. Bu olay beni öyle motive etti ki, anlatamam, bir buçuk sene götürdü.

Belki Amerika'da gitar için geçerli olan bu müzikal iklim Türkiye'de bağlama için geçerlidir...

Doğu Anadolu gezilerinden birinde, mola verdiğimiz bir yerde bir bağlama vardı, aldım elime, akortladım kendime göre, çaldım bir şeyler. Adam çaldığımı dinledi ve "hangi yörenin" diye sordu. O da ne demek şimdi? (gülüyor) İlk orada danketti kafama bir şeyler, her yörenin kendine has akordu, türküsü var. Amerika'da da aynı şey. Buraya blues festivali için gelen başçıyla tanıştım, "ne çalıyorsun" dedi, ne diyeceğimi de bilemedim, "blues" dedim. "Aaa" dedi, "hangi yöreden?" (gülüyor)

Doğu gezilerinden başka neler hatırlıyorsunuz?

Doğu'ya giderek bazı şeylere kuşbakışı bakabilme yetimi kazanmaya başladım. Gelir farkını, uçurumu görüyorsun, bilmekle, okumakla olmuyor. Nasıl yaşadıklarını, insanları görüyorsun. Tatvan'dan geçiyoruz, mola verdik, adam soruyor "Türkiyeli misin" diye, güneş gözlüğüm vardı çünkü. (gülüyor) Belki Türkiye'yi de yabancı bir yer olarak algılıyor, zor durumlar. Bulutsuzluk Özlemi'nin İdil konserini hatırlıyorum, İdil İdil olalı böyle zulüm görmedi diyesim geliyor. 50-60 yaşında adam, "konser var dediler, geldim, izliyorum" diyor adam. Ama keyifle de izliyor bu arada. Gençlikse aynı: Işıktan suratlarını görmüyorsun, siluetlerini görüyorsun, ha İzmir'de konser vermişsin, ha İdil'de. İmza istiyorlar, heyecanlanıyorlar, oynayıp zıplıyorlar, dansetmek istiyorlar, nasıl yapacaklarını bilmiyorlar, folklorik danslar yapıyorlar müziğin ritmiyle. Neticede aynı şey. Tabii müziği sevmelerinde önemli bir etken de Nejat'ın sözleriydi, "bana farketmez Türk Japon Kürt" deyince başka oluyor işin rengi. "Geziyordum Bağdat caddesinde, aşık oldum" desen, başka bir şey... Üzülüyor da insan tabii, onların böyle bir etkinliğe hasret bırakılması kötü. Halbuki seçme şansları olmalı, eğitimleri, gelirleri yeterince olmalı...

İlk hangi grupta çaldın?

İlk grubumuz E-5'ti, ikincisi liseden arkadaşlarımla Painted Bird. Bir pavyon maceram da vardı: İngiliz konsolosluğunun karşısında izbe, üçüncü sınıf bir yer. Aileme karşı ekonomik bağımsızlığımla ilan edeyim, kendi paramı kazanayım diye çalışıyordum. Hatta az da olsa düğün salonu kültürüm de vardır. Parçaların hiçbirini bilmezdim. Oyun havası çalınıyor, millet pistte oynuyor, ben giriyorum, canhıraş sololar atıyorum ve insanların tepkisine bakıyorum: Bir kısmı aynı ritimde devam ediyor, bir kısmı daha modern, şöyle hareketler yapıyor. Düğün düğün olmaktan çıkıyor, mahallenin gençleri geliyor...

Hep anlatırlar, düğün tecrübesi olan her rock orkestrası araya bir Deep Purple, bir Uriah Heep sıkıştırırmış...

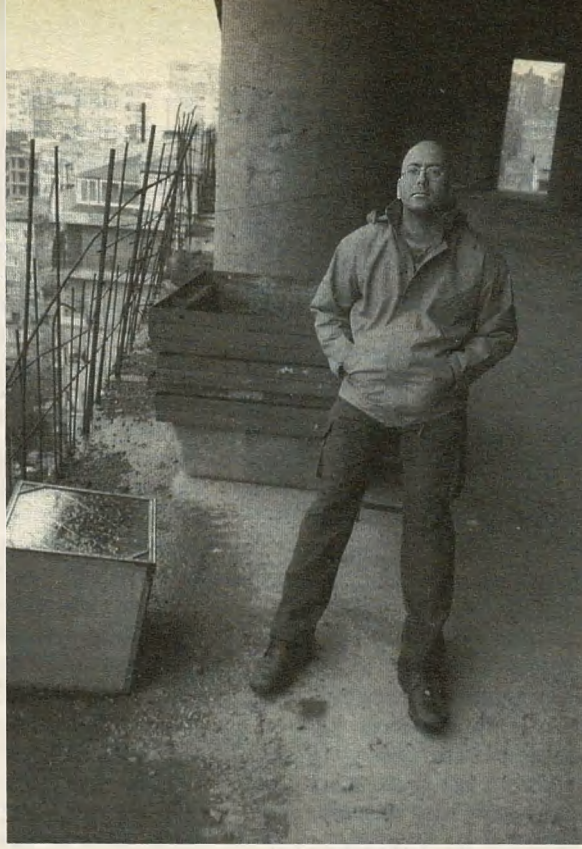
Refleks olarak yapıyorduk. Zaten pavyondan da, şarkıları ezberlemediğim için bir ay sonra kovulduyordum. Zaten felaket bir yerdi, sigara içmeyi sevmiyordum, orada ciğerim ağrımaya başlamıştı, yeşil suratlı biri olmuştum. Sonra bir de okula gidiyordum, derste uyukluyordum tabii.

Pavyonda gitar deyince insanın aklına bu işin pîrleri geliyor, Kurtuluş, Cengiz Coşkuner...

Cengiz Coşkuner'i o senelerde tanıdım, 80'de galiiba. O sıralar E-5 vardı, Eurovision finallerine kalan Küçük Kız Ayça'yla birleşmiştik, biraz daha ticarî bir şeyler yapalım zihniyetiyle. Stüdyo ortamını o kadar sevdim ki, orada yatıp kalkmaya başladım. Cengiz Coşkuner'i de orada seyrettim. Onu o zamanlar virtüöz gitarist diye biliyordum; pavyon kültürüyle Batı kültürünü birleştiriyor. Pavyonlarda da virtüöz bağlamacıların Batı müziğine merak saldığını gördüm. Zaten bağlamacılar gitaristlerden daha meraklıydı o zaman. Yurtdışından manyetik getirip takıyorlar, on tane switch'i var, "bunlar ne abi" diyorum, "işte bilmem ne pedalını taktım, şunu taktım, bunu taktım"... Aralarında iki tanesi vardı ki unutamıyorum, acayip, Batılı anlamda acayip çalıyorlardı.

Cengiz Coşkuner nasıldı peki?

Hem gitar çalıyor, hem yerel bir şeyler, çarpırtmalar yapıyor. Albümlerini dinlediğimde çok etkilendiğimi söyleyemeyeceğim ama, stüdyoda bir yandan

süratli çalıyor, bir yandan tonuna hakim... Kurtuluş'u da severim. Ben yazın kısa pantolonla dolaşırım, "vaay, imaj Angus Young" demişti, sinir olmuştum. Ben de ona "imaj Stevie Ray Vaughan-Berkant karışımı" demiştim, ama içimden. (gülüyor)

Gitan bağlama gibi çalanlara ne diyorsun?

Bir sürü alâkasız gitaristte duydum onu, çarpırtmalarla çalmayı mesela. Amerika'da gitar hocaları "kendinizi geliştirmek için tek tel üstünde çalın" diye önerir. Bu tarz çalan gitaristler var. 89'da, Bulutsuzluk Özlemi'nin ilk çaldığım albümünde aradaki koma sesleri vibrato koluyla yakalamak istemiştik. Perdesiz gitara girmek istemedim, ama perdelerin arasındaki sesler hep ilgimi çeker. Batılı müzikte bir tane çey-

lik benim her zaman ilgimi çekti mesela, konuyu araştırıyorum kendime göre, ama dediğim gibi, doğa bir ihtiyaçtan dolayı. Onlar gibi çalamıyorum, dolayısıyla böyle yapayım gibi bir tavır değil yoksa. Mesela Yavuz, buradaydı ama, oradaki bir sürü adamdan daha "öyle", daha Amerikalı çalıyordu. Konunun içine girebiliyorsan, kuyunun başında olman gerekmiyor. Burada pamuk tarlası var, tamam da, zenci mi var, Amerika durumu mu var? Buna rağmen bir sürü Amerikalıdan daha Amerikalı; hayret ediyordum. Hakikaten kıvamlı, kuvvetli, kişilikli notalarlı...

İlk konserin E-5'le mi olmuştu?

Evet, Tepebaşı'nda. Bulutsuzluk maceram da 86'da başladı, albüm çıkardıktan sonra hemen gruba girdim. İkinci albümün provaları oluyordu, hatta ilk kayıt da 87'de yapılmıyorsa, "Tepedeki Çimenlik". Daha sonra ara verdik, albümü 89'da tamamladık. O arada Asım Can Gündüz maceram var, Çapkınlar diye bir grup kurmuştuk. (gülüyor) Benim ismim Tarık Tavlalar, Asım'ınki Can Yakar. "Çapkın olacağız" diyor Asım, "olay olacağız", kulağımızda küpeler... Hafta Sonu gazetesinden gelip çekiyorlar tabii. Arkadaşlarım diyor ki okulda, "gazetede birini gördük, sana benziyordu, ama kulağında küpe vardı"... (gülüyor) Ben değilim demiştim. Zaten Asım'la çalmam münasebetiyle Bulutsuzluk'a girmiştik. Nejat Filip'i (Sümbülkaya) seyretelemeye gelmiş, beni de beğenmiş.

Daha önce onu dinlemiş miydin?

İlk tanışmamız dolaylıydı. Bir arkadaşım "PTT'nin Önünde" diye bir şarkı çalmıştı, "ne bu yahu" demiştim, "pastanede, tezgahın başında", ne biçim söz bunlar... Değişik bir söylem vardı, hoşuma git-

"Öyle bir sesim olsun ki, ne ona benzesin, ne buna" diye bir şey yok. Kendine has bir lisan oluşuyor zaman içinde. Hatta bu iş dokunuşlar mertebesinde bile değişiyor.

rek ses çektiğin zaman gözüne batıra batıra söylerler. Burada bir sürü çeyrek ses var, bayağı güzel bir yerdeyiz. Bunu isteyen kullan, kullanmak isteyen hakikaten bir hazine var bu coğrafyada. Ama böyle olmak zorunda da değil illa. "Madem buradayız, kendimizi farklılığımızla kabul ettirmeliyiz, dolayısıyla yereli özümsemeliyiz" tavrı hoşuma gitmiyor. Ne yapıyorsan yap, ama bir kıvamin olsun. Onun için kartonete "sentez - evrensel" kelimelerini yazıp üzerlerini çizdim. Bu kavramlara karşı olduğumdan değil ama, baştan bu işin etiketinin, başlığının konmasına sinir oluyorum. İşin bir doğası var. Çeyrek sesler, daha doğrusu iki ses arasındaki sınır, neredeyse sınırsız

mişti. Daha sonra Nejat'ı Taksim Sanatevi'nde çalarken gördüm. İki üç şarkısının sözünü istedim akorlarıyla, okulda konser vereceğim diye. Yazıp verdi. Bir yandan da bana çok itici gelmişti, "bu adamla hayatta çalınmaz" demiştim. Ama gel gör ki... (gülüyor)

Niye öyle gelmişti?

Biraz benmerkezcil gibi algılamıştım. Bir hata yapınca haşlıyor, alaşağı ediyor adamı... Zaten hayatta da böyle olmuyor mu? Okuldayken tarih ve coğrafyadan nefret ederdim, rehberlik yapıyordum hâlâ. (gülüyor)

Bir de Bülent Ortaçgil'le çaldın epey. Onu rock'laştırmak nasıldı?

İlydi, çok keyifli oldu. (gülüyor)

Adımız çıkmış rock'çı diye. Erkan

LAÇO TAYFA

Hicaz Dolap

Hüsnü Şenlendirici: Klarnet

Özkan Alıcı: Bağlama

Nuri Lekesizgöz: Kanun

Ergun Hepbildik: Keman

Mehmet Akatay: Perküsyon

Volkan Öktem: Davul

Nurhat Şensesli: Bas Gitar

Burç Şensesli: Tuşlu Çalgılar

Konuk Sanatçılar:

Kibariye: Vokal (Zülûf), Gökhan & Hakan Özoguz (Athena): Vokal (Erkilet Güzeli), Mustafa Uysal: Kaşık (Püsküllü), Mercan Dede: Remiksler (Şurmat, Erkilet Güzeli)

Laço Tayfa, 2000 yılında Doublemoon etiketiyle yayınlanan Bergama Gaydası'nın ardından ikinci albümü Hicaz Dolap'la hakiki bir geri dönüş yaşıyor. Müzik severlerin ütopyası, doğuyla batının çoğu albümde hayal kırıklığına uğratan sentezi öylesine can alıcı bir düzeyde gerçekleşmiş ki bu albümde, dinleyeni zıt ezgilerin en uç noktalarında tatlı bir gezintiye çıkarıyor. Birbirine tezat diyebileceğimiz enstrümanlar dostça kaynaşmış, gerektiğinde birbirlerinden ustaca ayrılıp, her birine birer hayat sunulmuş bu albümde. Gel Yad'a Salma Dilber, Uşşak ve Erkilet Güzeli'nde 70'lerin benzersiz funk doğaçlamalarına ve caz tınlarına geriye dönüş yaşatırken, Püsküllü'nün atipik oyun havaları, Zülûf'ün içli ezgileriyle bu albüm roman-doğu, caz-funk-batı geleneklerinin coşkulu bir dersi sanki. Kibariye ve Athena'dan Gökhan ve Hakan'ın özgün vokalleri, Mercan Dede'nin ince/görünmez remiksleri Hicaz Dolap'da yakalanan müziksel bütünlüğü tamamlıyor. Marifetli müzisyenler tarafından yazılmış bir seyahatname niteliğindeki albüm müziğin dolu dizgin zirvesine tırmandırmaya hazırlanıyor.

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

Havvar Sok. No 54 80060 Çhanger/İstanbul
Tel: (+90 212) 292 97 71/72 Fax: (+90 212) 292 97 73
doublemoon@turk.net

EMI

Dafnım
EMI-KENT, İ.M.Ç. 6. Blok No:6302
34470 Üsküdar/İstanbul
Tel: (+90 212) 514 16 22

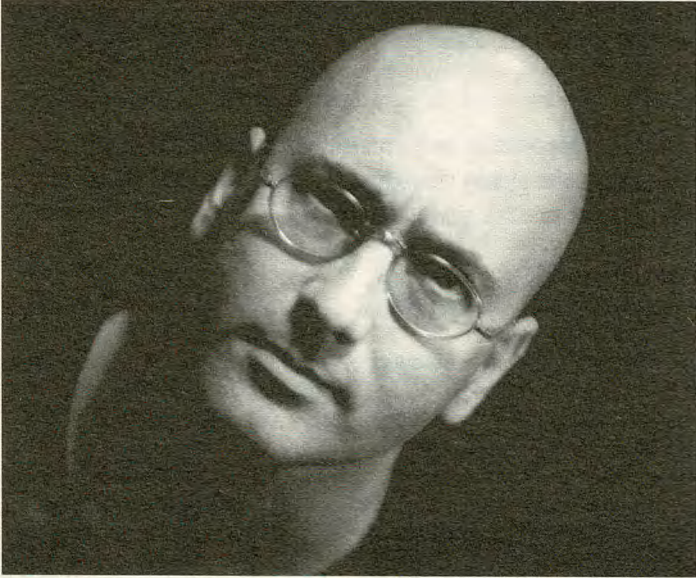

Oğur'u canlı izledim, benden daha rock'çı. Bir albümünde çaldığım için Bülent Ortaçgil'in repertuarına aşinayım. Erkan Oğur Amerika'dayken canlı da çaldık Bülent Ortaçgil'le. Senede bir-iki defa Erkan Oğur'un gelemediği durumlarda yine ben çalıyorum. Artık olmuyor ama, bir konserde bir seyirci gelip "Erkan Oğur yok mu" diye sordu, "yok" denilince bir "ahh" çekip gitti. Moral bozuluyor tabii. Birinin yerine çalmak çok zor. Erkan'ın müdavimleri, sırf o çalıyor diye gelenler var. Ama ben de geçen yıllar içinde kendimi daha sevdirmeye başladım sanırım.

Ortaçgil'in gitarı nasıl sence?

Sanki onun gitarına da Hendrix'in vokali gibi davranılıyor...

Bilmem, ama en azından müzisyen çevresi onun nasıl gitar çaldığını bilir. İdare eder gibi düşünülüyorsa, saçma olur bu. Çok iyidir, kendine hastır Bülent, değişik akort sistemleriyle çalar. Bülent'in bestelerini kimse Bülent gibi çalamaz. Kimseden o sesleri, o tınıları duymadım.

"Uçtu Uçtu" albümünü nasıl buluyorsun?

Bulutsuzluk Özlemi'nin en naif, en güzel albümü. Sound olarak da "Yol" albümünü beğeniyorum. Grubun en iyi kadrosu da bence oydu zaten. Daha sonra, 90'ların ikinci yarısında yavaş yavaş gerilimler arttı. Son dönemlerde artık huzursuzluğum epey belli olmaya başladı. Nejat da olgun bir insan olarak "verimli olamıyorsun, hiç olmazsa tadında bırakalım" dedi, ben de kabul ettim ve yollarımızı ayırdık. "Uçtu Uçtu" yeni bir sound kapısını açtı sanki, hem sözel anlamda, hem de gitar özelinde...

Teşekkür ederim. Benim öteden beri şöyle bir takıntım vardır: Benim olanı bulmaya çalışıyorum, beni arıyorum. Biri gibi çalmak benim için marifet değil. Mesela Ankara'daki barlarda maharet odur,

çok şaşırırm, bir parçada noktasına, virgölüne kadar aynı çalıp, artı çalan adam gibi giyinip, onun gibi mimikler yapıp birebir taklit etme durumu vardır, o geçer akçedir. Bence önemli olan tam tersi, sen neysen, onu bulmak.

Santana gibi çalmak desek...

Haaa... (gülüyor) Bülent Ortaçgil'e lthaf albümündeki "Normal" şarkısı şöyle oldu: Nejat daha sonra kendini savunma sistemiyle konuyu başka türlü çözümledi ama, Santana'nın hit parçasının çıktığı dönemdi, Nejat "şöyle bir parça yapsak" deyip duruyordu. Böyle bir albüm fikri gelince "Normal" parçası öyle yorumlandı, böylelikle o heves giderildi. Durum o kadar komiğime gitti ki benim. Solosunu çalarken dalga geçiyordum kendimce; oturup Santana'yı incelemişliğim yok ama, duya duya kulağımızda, içimizde sesler var. Kendimce Santana gibi çaldım orada. Dinledim, hakikaten aynı, kah kah gülüyoruz. Ama gece yataкта ter bastı: İyi, eğlendik, ama n'aptım ben ya?.. Ertesi gün allah'tan Ne-

jat aradı, "tamam, yaptık bir şey, ama abartmanın alemi yok" deyince koşa koşa stüdyoya gittim, hemen değiştirdim soloyu. Ama değiştirilmiş hali bile benziyor.

Bizse, Ortaçgil'e ithafın yanında, aynı zamanda Carlos Santana'ya da bir saygı duruşu gibi bilinçli bir tercih olarak anlamıştık...

Şu haliyle evet, Santana'ya da bir selam var, tolere edebileceğin bir durum, ama ilk haliyle dinleseydin, böyle demezdin. (gülüyor) Bu son kayıt dozunda oldu.

Vaktiyle bir arkadaşımız "dinlemekten hoşlandığım iki gitarıcı var" demişti, "biri Santana, diğeri Akın Eldes"...

Yapma ya!

Ama "Normal" şarkısından çok önce söylemişti bunu...

Tamam o zaman! (gülüyor) Teşekkür ederim kendisine.

Söyleşi: Merve Erol

Jay-Jay Johanson

alo!
alo! alo!
alo!
alo! alo!

Jay-Jay Johanson albümleri dörtledi. Disko çağlarından fırlamış gibi görünen yeni güzel işi "Antenna"yı hayranlarına takdim ederken –en azından fotoğraf ve klip çekimleri için birkaç günlüğüne– farklı bir tipe, farklı bir kılığa büründü. Arkadaşı ve meslektaşı Aylin Aslım, eksik olmasın, Roll bürosundan bir telefon çaktı, hem tatlı tatlı muhabbet etti, hem de Jay-Jay cephesindeki yenilikleri sordu-soruşturdu...

STAIRWAY TO HEAVEN DOLLY PARTON'DAN

Nasılın, ne var ne yok?

Jay-Jay Johanson: Yorgunum. Albümün tanıtımı için nerdeyse tüm dünyayı dolaşıyorum ve daha yeni başladık. İsveç'te de çok koşturuyorum bu sefer, çünkü şimdi ilk kez İsveç'te de başarı kazandım.

Kendi ülkende başarı kazanmak önemli herhalde senin için?

Hmm, önemli değil ama komik, garip biraz.

Niye?

Bilmem, hiçbir zaman burada başarılı olacağımı düşünmedim, müziğim insanlara çok uzak geliyordu; bunu çok da umursamadım. Yani, İsveç'teki insanların müziğini anlamayacağını düşünüyordum açıkçası. Ama aniden oluverdi işte! Şu anda epey bir gürültü kopuyor burada. Aslında her yerde harika, Avusturya ve Japonya'da ilk kez basılacak albümüm. Mesela Amerika ilk kez "ilgileniyoruz" dedi, bu da daha önce hiç olmayan bir şey. Gerçekten acayip; galiba bu kez tüm dünyada dağıtılacak albüm.

Artık sana ve müziğine ulaşmak o kadar zor olmayacak mı dersin?

Aslında ben Funkstörung'la çalışarak daha da alternatif bir seçim yaptığımı düşünmüştüm, daha da zor ulaşılacağını, iyice yeraltına kayacağını... Ama sonuçta iyi bir fikirmiş demek ki, insanlar yaptığım şeyi beğeniyor şimdi. Aslında işin pek de yaratıcı olmayan kısmı başlıyor. Albüm yapmayı promosyon ve turneye tercih ederim, çünkü albüm yapmak çok daha yaratıcı bir süreç. Sonrasında ortalığa çıkıp seyirciyle buluşmayı da çok seviyorum aslında, albümlerimi alan insanlarla yüz yüze gelmeyi. Ama yine de albüm yapmayı tercih ederim.

Daha önceki üç albümün özellikle bazı ülkelerde çok tutuldu. Türkiye'nin bu ülkelerden biri olması sana ne düşündürmüştü? İlk olarak H2000'de konsere geldiğinde, insanlar tüm şarkılarını söylüyordu...

Evet, hatta o yağmurda, çok acayipti. Çok şaşırmıştım, çünkü plak şirketiyle satışlara baktığımızda,

Türkiye'de o kadar çok sattığım görünmüyordu. Öyle bir tepki beklemiyordum. "Bir an önce tekrar gelmeliyim" gibi bir his bıraktı bende ve zaten geldik de, değil mi?

Yeni albümün "Antenna"da kendini müzikal olarak farklı bir yerde mi görüyorsun? Mesela kendini daha "pop" buluyor musun?

Aslında pek değil. Ama son iki yılda ben değiştim, onu söyleyeyim. Bu süre içinde beni eskisinden daha pozitif ve umutlu yapacak birçok olay oldu.

Bir evvelki albümün "Poison" epey karanlıktı.

Neredeyse depresifti! Aslında o zamanlar hoşuma gidiyordu, ama itiraf edeyim ki, mutlu olmaktan daha hoşnutum! Ama yine bu albümde de gayet karanlık şarkılar yok değil...

Ama bu albüm diğerlerinden kesinlikle daha eğlenceli...

Evet, ama önceki albümlerimdeki ne benzeyen parçalar da var, mesela üçüncü parça "Cookie" sanki "Poison"da da yer alabilirmiş gibi, ama prodüksiyonu çok daha farklı.

Bu pozitif olma durumu tamamen gerçek hayatınla mı paralel, yoksa

belli bir amacın da var mıydı? Örneğin, artık daha anlaşılır olma isteği?

Yok, tamamen gerçek hayatımla doğru orantılı. Keşke parçaların kronolojik sırasını bilseniz, o zaman özel hayatımda geçirdiğim evrimi görebilirdiniz. "Antenna" hislerimi, yaşadıklarımı birebir yansıtan bir albüm. Albümdeki şarkılar aynı şekilde sıralanmıyor tabii, ama öyle olsaydı da eğlenceli olurdu! Bu albümü yaparken bir amaç soruyorsan, evet, şöyle diyeyim: Aynı insanlarla, aynı enstrümanlarla üç albüm yapmıştım. Farkettim ki, artık heyecan, risk diye bir şey kalmamış. Kendimi

Eskiden depresiflik hoşuma gidiyordu, ama itiraf edeyim ki, mutlu olmaktan daha hoşnutum! Ama yine bu albümde de gayet karanlık şarkılar yok değil...

ve yaptığım müziği fazlaca güvende hissediyordum artık, bu iyi bir şey değil! Yani, stüdyoya girdiğimde neler olacağını bilmeyeyim istiyordum. Ve Funkstörung'la çalışırken, neler olacağı hakkında hiçbir fikrim yoktu, öyle heyecanlıydı ki! Her parça beklenmedik bir şekilde gelişti, ve bu çok hoşuma gitti! Aynı ilk albüm-

müm "Whiskey"de olduğu gibi, çünkü o zaman da nasıl bir şey olacağını bilmiyordum. "Poison"ın nasıl olacağı kafamda çok belliydi, ona ulaşmak için sonuna kadar gittim. Bu albümdeyse bunun tamamen zıttı olsun istedim. Ayrıca Funkstörung gibi, hayranlık duyduğum, ilham aldığım insanlarla çalışmak da çok güzeldi.

"Antenna"daki 80'ler havasına ne diyorsun? O kadar sevdiğini bilmiyordum 80'leri!

Bilmem, aslında o berbat dönemi kesinlikle dinlemem, hayatta! (gülüyor) Tamam, bazı iyi parçalar var ama, 80'ler pek umurumda değil

açıkçası. Ama sanırım stüdyo aletlerinin teknolojik gelişimi, bizi yirmi yıl öncekine benzer bir çalışma tarzına yöneltti. Yani synthesizer'lar bir müzisyen için çok daha ucuz ve kolay çalışılabilir aletler haline geldi, filan...

Aynı noktaya dönüşmesi ilginç değil mi, moda gibi?

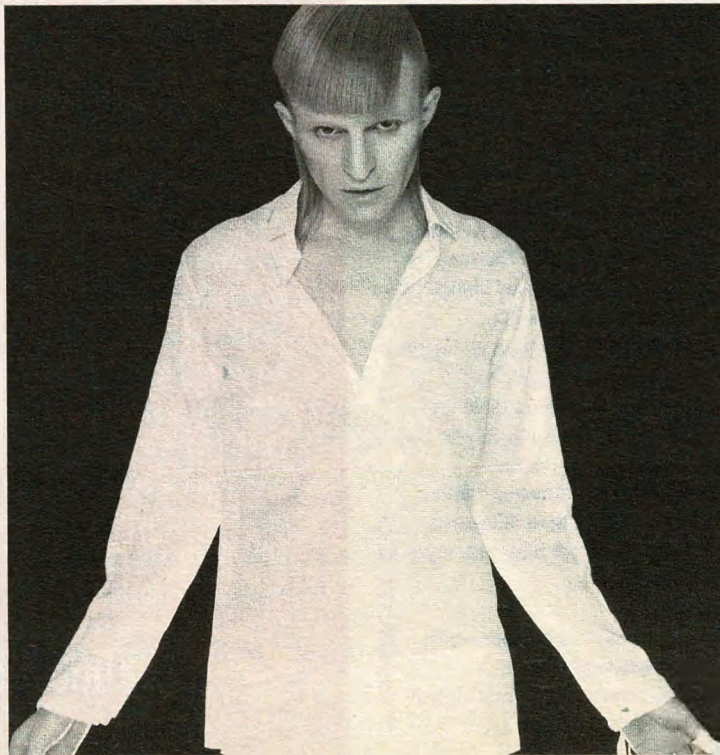
Örneğin ben enstrümanlarla çalışmıyorum artık, sadece taşınabilir bilgisayarımla ve direkt ona bağlı bir mikrofona çalışıyorum. Demolarımı öyle yapıyorum. Synth'ler ilk çıktığında da insanlar benzer şekilde çalışmaya başlamışlar, sadece bir synthesizer ve sequencer'la. Bası, davulu, her şeyi kendileri yapmış, şu anda benim yaptığım gibi. Sanırım, albümün 80'ler hissi de buradan geliyor.

Buraya en son H2000'e DJ'liğe geldiğinde, setinin nerdeyse tamamı 80'lereydi!

Bilmem, öyle miydi? Tabii, 80'lerden bazı parçalar çaldım ama, onların da modern remiksleriydi çaldıklarım. Daft Punk'ın beat'lerinin üzerine 80'lerden bir şeyler çaldım, evet...

İnsanların o sete bayılma sebebi oymuş, burda öyle konuşuldu.

Evet, hatırlıyorum, ama 80'lerden çaldığım ne varsa, modern bir alt-

yapı ve prodüksiyonla birleştirip çaldım. Eski hallerini çalmadım, çünkü genellikle davul ve bas yeterince güçlü olmuyor o parçalarda, insanları dans ettirmek için üzerlerinde biraz çalışmak gerekiyor.

Bu albümdeki parçaların her biri çok daha "hit" parçalar gibi.

Funkstörung'la çalışırken böyle olacağını hiç tahmin etmemiştim. Galiba bu sefer TV ve radyolar parçaları sevdi. Sonradan farkettim ki, parçaların çoğunun temposu hızlı, belki de son zamanlarda çok sık DJ'lik yaptığım için. Dans müziğinin insanlar üzerindeki etkisini birebir gördüm.

Nasıl bir süreç izliyorsun üretim aşamasında? Şarkıları önce evde kaydedip stüdyoya mı götürüyorsun, yoksa stüdyoda doğaçlama mı yazıyorsun müzisyenlerle?

Bu albümde farklı bir yöntem denemek istedim; hem şarkıları yazıp hem de düzenleme ve prodüksiyonu kendim yapmaktan vazgeçtim. Eğer demoları yapıp Funkstörung'a götürseydim, onlar şarkıları bir nevi remikslemiş olacaktı. Benim istediğim bu değildi. Bu sefer stüdyoda ilk çıkan şey parçanın orijinali olarak kalsın istedim, o yüzden evde düzenleme yapmadan, sadece bir kağıda sözleri ve vokal melodisini yazdım. Belki bir de parçaların iniş ve çıkışlarıyla ilgili notlar. Bazen de vokalin altında istediğim armonyiyi belirttim, çünkü biliyorsun, Funkstörung'un pek armonyile, akorlarla işi olmaz. Hatta vokallerle, nakaratlarla bile ne yapılacağını bilmezler...

Geçmişinde seni besleyen müzikler nelerdi? Galiba baban cazla ilgilymiş...

Müzisyen değildi, organizatördü, caz konserleri organize ediyordu. Mesela Stan Getz'in, Chet Baker'in, Don Cherry'nin konserlerini...

Don Cherry'nin bir ara Türkiye macerası da olmuş, biliyor musun? Okay Temiz'le çalışmış, İsveç'te de yaşayan tanınmış bir Türk perküsyoncu.

Gerçekten mi? Ben Don Cherry'nin oğlunu çok kıskanırdım, çünkü 1985'te İsveç breakdance şampiyonu olmuştu!

Break'çileri kıskanıyordun yani?

Şairane, edebî sözler yazamıyorum. Bence ne kadar az ve öz olursa, o kadar iyi. Niye lafı dolandırayım ki? Aynı konuşurkenki gibi. Bence şarkı söylemek buna benziyor.

Evet! (gülüyor)

Babandan dolayı caza bir kulak dolgunluğun olduğunu söyleyebilir miyiz?

Evet, galiba önceki albümlerimde bu albüme göre daha belirgin caz etkileri vardı. Gerçi bu albümde de caz tadında melodi ve vokaller var, ama biraz elektronik öğelerin ardında saklı bu sefer.

Müziğini başka kimler, neler etkiledi?

Aslında ben 12 yaşına kadar hard rock'çuydum!

Hepimiz öyleydik!

(gülüyor) Evet, hip-hop, Afrika Bambaataa, Kraftwerk gibi müzikler de olduğunu keşfedene kadar sürdü bu. Aynı zamanda Bob Marley'i de

keşfettim, anladım ki artık sadece hard rock dinlemeyecektim. Kendime "tamam, ben müziği seviyorum, türü önemli değil" dedim, işte o kadar. Pek öyle büyük idollerim yoktu, ama cazdaki idollerimden biri Chet Baker'di.

Onu dinleyip de aşık olmamak imkansız zaten. Çok da yakışıklı...

Şu aralar ne dinliyorsun peki?

Daha çok yeni dans parçalarını dinliyorum. Daft Punk'ın son albümünü hâlâ dinliyorum, harika bir albüm. Büyük bir Fisher Spooner ve Felix Da Housecat hayranıyım. Tabii ki Funkstörung'dan Chris de Luca'nın yeni solo albümü de çok güzel bir albüm.

En son satın aldığın albüm neydi?

Aslında en son Dolly Parton albümü aldım.

Yok artık!

Aaa, ama harika!

Country sever misin?

Evet, evet, daha çok klasik country sanatçılarının "best of" larını seviyorum. Bu albüm has Dolly Parton tarzı. "Stairway To Heaven"ı mükellem yorumlamış; steel gitarlar, tipik old-school country stili, çok güzel.

Peki, neler okursun?

Okumak mı?

Evet.

Okumam ben.

Okumaz mısın?

Yıllardır kitap okumadım. Hiç vakit olmuyor, birkaç saatim boşsa, yazıyorum; oturup kitap okumuyorum. Hayatım boyunca belki 15 kitap okumuşumdur.

Daha neler!

Yok, doğru! Ama mesela üçyüz kita-

nard Herrmann'ın film müziklerini Hitchcock filmleri olmadan dinlediğim gibi. Ama favori yönetmenim dersek, galiba Lars von Trier. Gerçekten muhteşem bence. Larry Clark filmlerini de severim.

Kieslowski sevdiğini okumuştum.

Evet, "Mavi" muhteşemdir, ama öbürleri, bilemiyorum, biraz önceden tahmin edilebilir gibi mi desem... Ama severim. Ben asıl "Alien"ların hayranıyım, biliyor musun! "Alien 5"i sabırsızlıkla bekliyorum.

Albümlerinden sadece ikisinde çok minimal kadın vokaller var. Biriyle düet düşünseydin, kiminle birlikte söylemek isterdin?

Beth Gibbons. Şöyle bir şey var:

Beth Gibbons "Cookie" isimli şarkıyı beğendi; ona göndermiş ve teklif etmişim, "evet" dedi. Son zamanlarda kendi solo albümüyle meşgul olduğu için vakti yok. Ama kabul etti. Kadın vokal olarak onunla çalışmayı çok isterim, hayranım ona.

Başka sevdiğin kadın vokal?

Bilmem, mesela sen? Seninle düet yapsak, neden olmasın?

Şarkı sözlerinden bahsedelim biraz. Çok sade ve yalın buluyorum yazdığın sözleri, karmaşık ve ağdalı değil. Özellikle mi böyle yazıyorsun, yoksa önce İsveççe yazıp İngilizceye çevirdiğin için mi -tabii eğer öyle yapıyorsan- biraz zorunlu olarak basitleşiyor dil?

Galiba ikisi de. Ben pek şairane, veya nasıl diyeyim, edebî sözler yazamıyorum. Bence ne kadar az ve öz olursa, o kadar iyi. Daha direkt olmayı seviyorum. Fazla açıklama yapmaya gerek kalmadan hallolsun istiyorum. Mesela "Kate"nin sözleri bence yazdığım en iyi sözlerden biri, çünkü söylemek istediğim bir şeyi aynısını söylüyorum. Niye lafı dolandırayım ki? Aynı konuşurkenki gibi. Bence şarkı söylemek buna benziyor.

İlk önce İsveççe yazıp sonra İngilizceye mi çeviriyorsun?

Genellikle öyle oluyor, ama son zamanlarda direkt İngilizce yazıyorum. Bazı şarkılar günlükümdeki notlardan çıkıyor, onları alıp şarkı sözü haline getiriyorum...

Ve şarkı sözlerinin neredeyse hepsi aşk üstüne. Bu da gerçek hayatla paralel mi?

Evet, öyle.

Yani gerçek hayatında da bu kadar aşka odaklı mısın?

Galiba öyleyim. Aşk, en önemli ilham kaynağım. Mutlu da olsam, acı da çeksem, hayatım aşk üzerine kurulu.

Başka neler sende yazma isteği uyandırır?

Her şey olabilir. Yeni insanlarla tanışmak. Diğer yetenekli insanlarla tanışmak -modacı ya da edebiyatçı- üretkenlik ve yaratıcılığı körükler bende.

bakınız

Jay-Jay Johanson önce sekizinci, sonra onbeşinci sayımızda misafirimizdi.

"Portishead'in ilk albümü 'Dummy'yi dinlediğimde, hayatımın kökünden sarıldığı hissine kapıldım. Hayatımda ilk defa bir rock albümü bende böyle bir etki yapıyordu. Portishead sayesinde, şarkılarımdaki hüzümden kompleks duymaktan kurtuldum." (sayı 15, ocak 98)

01pzt	haletiruhiye	berk	
02pzt	karga		
03sl	modern jazz	bahadır	
04çrş	primus	bahadır	
05prş	on the BEATen tracks	bahadır	
06cm	leş kargası	bahadır	
07cmts	realtimefx v35.0	bahadır	
08pzt	haletiruhiye	berk	
09pzt	karga		
10sl	ministry - tool - nine inch nails... üzerine	bahadır	
11çrş	radio 92.3 partisi	groove zone	radio 92.3
12prş	bad mood	dj 'a'	
13cm	saltyspinzit funky	saltuk	
14cmts	rock'n roll forever	dj 'a'	
15pzt	haletiruhiye	berk	
16pzt	karga		
17sl	film music noir	bahadır	
18çrş	monotonom	taifu/alphax3	
19 prş	monkey suite	deniz	
20cm	industry	bahadır	
21cmts	80's	cem çınlar	
22pzt	haletiruhiye	berk	
23pzt	karga		
24sl	sonderstab music	bahadır	
25çrş	cake for weekdays	burak & hüseyin şuşut	
26prş	shaman w.m.c.	dj ömer	
27cm		dafrogg	
28cmts	elektronik iyidir	((emre)) ... hikota...	
29pzt	haletiruhiye	berk	
30pzt	karga		
31sl	MAIN STREAM time	bahadır	

Albüm kapağında ve videoklipte canlandırdığın karakterin Ziggy Stardust'a, "Taxi Driver"a benzetildiğini duyuyorum...

Birisi Marilyn Manson'a bile benzettili! (gülüyor) Neden olmasın ki, "cool" bir şey bence bu! Hatta birileri Eminem bile dedi, bilmem niye? Başka komik bir şeye daha benzetildim, ama hatırlamıyorum şimdi. Bu tipin üzerine bu kadar konuşmaları eğlendiriyor beni. Ön kapaktakini fazla değil, ama kapaktaki genel fotoğraf setini seviyorum.

Bir keresinde, "Poison"un kapağında yanında duran karganın aslında senin kulağına bir şeyler fısıldadığını hayal ettiğini söylemiştin. Bu kapakta da buna benzer bir esprî mi var benim göre-

Senin öldüğün dedikodusu yayıldı bir ara burada, haberin var mı?

Biliyorum. İspanya'da radyoda bile söylenmiş, haberlerde, Fransa'da da öyle! Güya intihar etmişim. Aslında haberin mantıklı bir çıkış nedeni vardı: Fransız Libération gazetesinin ön sayfasında "J.J. Johnson 75 yaşında bir cazcı, tromboncu. Ölen oydu. Fakat insanlar onu ben zannetmişler ve haber o kadar hızla yayılmış ki, İspanya'da radyolar gazeteyi referans alıp bu haberi vermişler. Haberlere çıkınca iyice dallanıp budaklanmış, "intihar etti"ye dönüşmüş. Artık o kadar abartılmış ki durum, bazı ülkelerden, plak şirketim BMG'nin ofislerinden bile telefon ettiler: "Öldüğünü duyduk,

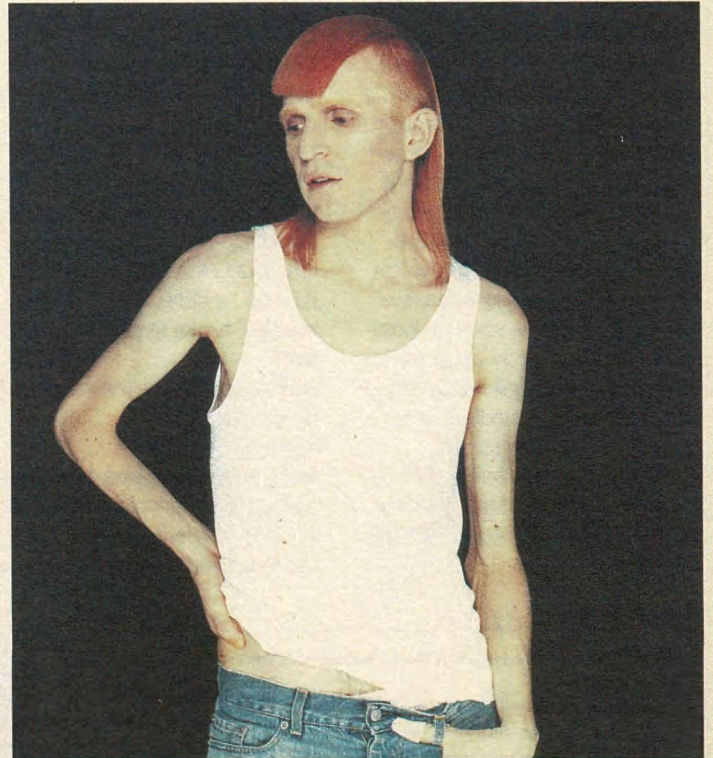
Yüklüce elektronik altyapıyla canlı vokallerin zıtlığı, fotoğraftaki hi-tech karakterin çıplaklığıyla benzer bir zıtlık. Yani bir anlamda albümle paralel. Bu fikri sevdim.

meddiğim?

Öyle bir şey yok bu sefer, fotoğraf bence albümü iyi anlatıyor. Fotoğraf çekimi moda kıyafetlerle başlamıştı aslında... Bir sürü ayakkabı, gömlek falan... Ama sonra dedim ki kendime, "bu kıyafetler altı ay içinde demode olacak, bu resimler de sıkıcı olacak". Birkaç saatin sonunda "hadi" dedim, "şu kıyafetleri çıkartalım, daha dürüst, daha direkt olur". Özellikle çıplak tenin resimlenmesi daha hassas yaptı albüm kapağını. Sonra düşündüm de, albümdeki yüklüce elektronik altyapıyla canlı vokallerin zıtlığı, fotoğraftaki hi-tech karakterin çıplaklığıyla çok benzer bir zıtlık. Yani bir anlamda albümle paralel. Bu fikri sevdim.

doğru mu diye aradık." (gülüyor) **Her yerde starlar hakkında böyle haberler yayılıyor galiba... "Kate" şarkısında "gitmem lazım, çünkü seyirci beni çağırıyor, ben seni sonra ararım" diyorsun. Sen kendini star gibi görüyor musun? "Star" kelimesi sana ne ifade ediyor?**

Bence hem negatif hem de pozitif tarafları var. Bazı ülkelerde kendini star gibi hissetmemek imkânsız, mesela Fransa'da gerçekten imkânsız. Ama bu pek umursadığım bir şey değil, gerçekten. Ayrıca şu anda geçirdiğim dönemin kısa vadeli bir şey olduğunu hissediyorum, çünkü biliyorum ki daha on tane albüm yapmayacağım. Belki bir ya da iki tane daha, o kadar.

Bir evvelki "Heliocentric" albümünü kendi de pek beğenmemişti, "Illumination"ı alkışlayansa çok. Küçük pub baladları, zıpkın gibi rock'lar, kış uykusundan uyandıran rhythm'n'blues'lar, kurşun gibi sözler hep bu albümde. Fevkalade ham, demo tadında, ama tam özlediğimiz Paul Weller ayarında "Illumination".

Mojo ve Uncut dergisinin sorularıyla Weller tarihinde kısa bir gezintiye çıkıyoruz...

milli SERVET? Hadi ORDAN!

Yeni grupları her zaman desteklediniz. Bugünlerde dikkatinizi çeken kimler var?

Paul Weller: The Coral'ı beğeniyorum. Hayli popülerler, biliyorum, ama albümlerini gerçekten beğendim. "Dreaming Of You" diye bir parçaları var, habis, tehlikeli bir parça bence, bir Motown duygusu taşıyor içinde. Daha 18-19 yaşlarındalar, ama şarkılarında, vokal armonilerinde ince işçilik var. Bugünkü bu genç grupların birçoğundaki sorun -ki bu onların hatası değil-, beni bazen olaydan koparan o "hip" durumlara düşmeleri. White Stripes'taki çocuktan "yeni Jimi Hendrix" diye bahsediyordu John Peel mesela. Birinin üstüne böyle bir şey yüklemek çok gülünç.

"Illumination" sizin çeyrek yüzyıllık "kayıtlı" tarihinizin son noktası. 25 yılın hülâsası olarak görüyor musunuz bu albümü? Hayır, kesinlikle hayır. Sadece son plağınız kadar iyisinizdir. Arkanıza yaslanıp yaptıklarınızı düşünmeye başlarsanız, odağınızı yitirirsiniz. Gözünüz sürekli açık olmalı. Bazı plaklarınız iyi, bazıları kötü olur, olay bundan ibaret. Kendi açımdan, o kadar da iyi olmayan bir plak yaparsam, "kariyerim yokuş aşağı gidiyor, işim bitti" diye düşünmem. "Bir dahaki sefere daha iyisi olur" derim. Olaya bir süreklilik olarak bakırım.

Geçen sene çıktığınız akustik turne ve "Days Of Speed" isimli konser albümünüz sizin için bir anıma olmuş gibi görünüyor... Bazı cinlerimi kovmuş oldum, bu hal, bütün şarkılarımı yekpare bir bütünün parçalarıymış gibi görmemi sağladı. Belli bir çizginin noktaları gibi gördüm her şeyi. On yıl önce solo çalışmaya başladığımda, insanların geçmişteki işlerime yaslandığını düşünmelerini istemiyordum. O an orada ne yapıyorsam ona bağlı kalmak istiyordum, öyle de yaptım, bundan böyle de bunun bir sorun olduğunu zannetmiyorum. Eski The Jam ve Style Council şarkılarını çalmakta özgür hissediyorum artık kendimi. Akustik turne hoştu, üzerimde hiçbir baskı yoktu çünkü. Eski şarkılara yeniden dönebildim, samimi konserlerdi, sadece ben ve dinleyici vardık, tekrar "bizim şarkılarımız" gibi hissettim.

Eski şarkılarınızı benimsemenizi engelleyen neydi, The Jam'in sizin için kötü bir tecrübe olduğunu mu düşünüyordunuz?

Hayır, The Jam yıllarından sadece güzel hatıralar kaldı bende. Grubu dağıttığım için beni hâlâ affetmeyen insanlar olduğunu biliyorum. O şarkıları canlı çalmıyorum, çünkü çıkıp "greatest hit"lerini çalan insanlara tahammül edemiyorum. 90'lı yıllarda, yeni şarkılar yapmak, geçmişe yaslanmamak istiyordum. Böyle de yaptım, böylece duruşumu sağlamlaştırdım, bu yüzden o eski şarkıları çalıp çalmamakta çok daha özgürüm artık. Önümüzdeki turnede "Pretty Green"i, "In The Crowd"u, belki "Tales From The Riverbank"i çalacağız. Geçen seneki turnede, eski Jam şarkılarının insanlara ne ifade ettiğini gördüm, dolayısıyla bana çok şey ifade ettiklerini de anladım. "English Rose In Southampton"ı çalmıştık,

"Illumination" şarkılardan oluşan tek bir gövde gibi duruyor, ama daha yeni, daha taze gibi geliyor mu, emin değilim. Yeni kapılar açan bir sanatçı olup olmadığımı bilmiyorum. Galiba benim rolüm sadece iyi şarkılar yazmak, benim zanaatım bu, buna tutunmalıyım.

koca insanların ağladığını görmek... Yok, o kadar da üzücü değildi. Sanki insanlar "çok şükür, bu şarkıları tekrar çalıyor" der gibiydi. Ama "Going Underground" şimdi bana uymaz, o şarkıyı çok sevsem de, kendimi onu söylerken gözümde canlandıramıyorum. 80'lerin başlarında The Jam'le, 90'larda "Stanley Road" albümüyle yakaladığınız şöhreti tekrar tecrübe etmek ister miydiniz? Gerçi hep turnelerle ve kayıtlarla meşgulüm yine, ama dürüst olmak gerekirse, hayır, istemezdim. O ün olmadan da yapabilirim. Ün, sizi iğdiş etmelerinin bir yolu. Bir sanatçı, şarkıyazarı olarak görülüyorsunuz artık tabloidlerde, sadece kağıdın üstünde bir suret oluyorsunuz. Bu tehlikeli. Göz önünde ne kadar uzun kalırsanız, o kadar zordur. Geçen yılbaşında gazetelerde benim milli bir enstitü olduğum gibi şeyler çıktı. "O kadar yaşlandım mı? Gerçekten böyle bir şey mi oldum?" diye düşündüm. Milli servetmiş, hadi ordan!

The Jam zamanlarında "eleştirilerinizin iki parlık değeri yok gözümde" dizesini yazmıştınız. Ama "Heavy Soul" albümü zamanlarında iş öyle bir noktaya geldi ki, plaklarınızı beğenmeyen bazı eleştirmenlerle tartıştınız...

İngiltere'deki bu durumdan nefret ediyordum: Kazanma şansın azdır, kendini paralarısın, herkes de -özellikle basından söz ediyorum- senden hoşlanmış gibi gözükür. 90'ların başında basında "trendy" olmaya başladım, "Wild Wood" "Stanley Road" zamanlarında iş büyüyünce basının tavrı değişti. O zamanlar bu duruma çok sinirleniyordum, ama üstesinden geldim. Yine de listemde birkaç kişi var hâlâ...

Birkaç sene önce müzik endüstrisiyle de aranız hayli bozulmuştu, yeni albümünüzü internetten yayınlamak gibi bir tehdide kadar varmıştınız işi...

Bütün o şirket meselesi yüzünden. Bu hep böyle olacak, pazarlama her zaman bu işin bir parçası olacak, ama burama kadar gelmişti. O sırada Go! Discs -ki orası iyiydi, orada mutluydum- Polygram'a geçmişti. Şimdi durumlar değişti, Independentie'yle çalışıyorum, Go! Discs'i yönetenlerle aynı insanlar...

Bir önceki albümünüz "Heliocentric"i siz de çok eleştiriye aldınız. Şimdi bakışınız nasıl?

Ağzımda acı bir tat bırakıyor, çünkü hazırlanması çok uzun sürmüştü. Kaydın kendisi değil, ama miks aşaması çok uzundu. Utanç verici bir durum, orada "Frightened" gibi bazı güzel parçalar da vardı çünkü. "Heliocentric"i sevmiyor değilim, ama tempo-

bakınız

Paul Weller onbirinci ve yirmialtıncı sayılarda Roll'daydı.

"Basın The Clash'e The Jam'den daha fazla ilgi gösteriyordu, çünkü onların entelektüel bir yanı vardı. Siktığımın Lenin'i gibi ya da... ne demek istediğimi anlıyor musun? Ben ise sadece Lennon'dan alıntı yapabiliyordum. Ama bizim daha hakiki olduğumuzu sanıyorum." (sayı 26, aralık 98)

su biraz düşüktü. "Illumination"ı hazırlarken, insanları klişelere düşmeden iyi hissettirecek güzel bir plak yapma konusunda daha bilinçliydim. Basmakalıp olmadan gerçek anlamda pozitif bir parça yapmak çok zor bir iş, ama ben bunu yapmak istiyordum, insanları kendilerine getirecek bir plak...

"Illumination"da değişen neydi?

Davulun zil tonu çok mu düşük oldu gibi saçmalıkları tartışmak için daha az zamanımız vardı. Daha spontane oldu bu sefer, şarkıyı çaldığımız gün kaba bir miks yapıverdik. Böylesi daha eğlenceliydi, "Heliocentric"ın miksiyse yedi hafta sürmüştü. Yine aynı şeyleri yaşamak, odanın bir köşesine çekilip de davulla bası dinlemek istemem.

Yeni albümünüz "Illumination", 1999'un "Heliocentric"ı ile kıyaslanınca hayli "up". Koşullarınız değiştiği için mi?

Biraz öyle, ama asıl, pozitif mesajlar içeren şarkılar yazmak yolunda aldığım bilinçli karar bunda etkili oldu. Bu albümün yapmak istediğim gibi bir albüm olduğunu hissettim. Parçaların çoğu demo halinde bırakıldı, o hallerindeki duygudan, oradaki performanslardan hoşnut kaldık. "Call Me No. 5"ta Kelly Jones var. Melodiyi yazmıştım ama sözleri çıkaramıyordum; Kelly tatile çıkarken işi üstlendi ve sözlerle çıkageldi. Noel Gallagher'a "One X One"da bas ve davul çalmak düşü, kayıt sırasında onun stüdyosunda hep beraber aynı odadaydık çünkü. Bence albüm şarkılardan oluşan tek bir gövde gibi duruyor, ama daha yeni, daha taze gibi geliyor mu, emin değilim. Yeni kapılar açan bir sanatçı olup olmadığımı bilmiyorum. Galiba benim rolüm sadece iyi şarkılar yazmak, benim zanaatım bu, buna tutunmalıyım. Hiçbirinde dolgu yok bu şarkıların, her biri kendi başına ayakta duruyor. Bir şarkı yazarı olarak bundan memnunum.

"All Good Books"da, özellikle de "A Bullet For Everyone"da, siyaset üzerine düşünmeyi bırakmadığınız görülüyor...

Bu meselelerle artık ilgilenmemem gibi bir şey zaten söz konusu değildi, sadece eskisi kadar dahil olmuyordum bunlara. Olup bitenin farkında olmadan nasıl yapabilirsiniz? Ama artık belli siyasi partilerle ilişki içine girmem. Bir manifestoya bağlanmaktan daha geniş, daha büyük şeylerin olduğunun farkına vardım. Style Council zamanında yazdığım politik sözlerin birçoğunun gerçekten iyi olduğunu düşünüyorum, ama nihayetinde müzikten çok şey de götürdüler. Bu artık politika hakkında düşünmediğim anlamına gelmesin, sadece artık kabak tadı vermesin diye böyle yapıyordum. Red Wedge sırasında kullanıldığımı düşünüyorum -özellikle o politikacıların hepsiyle tanıştıktan sonra. Çoğu haybeciydi... Bırakın ülkeyi yönetmeyi, yan yana gelmek bile istemeyeceğiniz insanlar... Ve hiçbir şey de değişmedi, değil mi? İşçi Partisi hükümeti için 18 sene bekledik de ne geçti elimize? Thatcher kadar

Çıkıp "greatest hit"lerini çalan insanlara tahammül edemiyorum. 90'lı yıllarda, yeni şarkılar yapmak, geçmişe yaslanmamak istiyordum. Böyle de yaptım, böylece duruşumu sağlamlaştırdım, bu yüzden o eski şarkıları çalıp çalmamakta çok daha özgürüm artık.

keskin değil, ama aynı kumaştan. Ve aynı şekilde rüşvetçi. Birçok insan için hayal kinklığı dolu oldu, ben de buna dahilim.

Style Council'deki ortağınız Mick Talbot'la görüşüyor musunuz?

Evet, o kadar sık değil, ama yollarımız o gün bugündür kesişiyor.

The Jam ürünlerinin ödenmeyen telifleri için Bruce Foxton ve Rick Buckler 1996'da sizi mahkemeye verdiğinde nasıl hissetmiştiniz?

(düşünüyör) Biraz üzümüşüm, sanıyorum. Her şey para üzerine kuruluydu. Her ne kadar iş sonunda tatlıya bağlansa da, meselenin özünde baş-

ka şeyler vardı halbuki. 1977'de şirketle yaptığımız ilk anlaşmanın öncesindeki kayıtların yayınlanmasını istiyorlardı. Bunu kabul etmedim. Bu olay onlara bakışımı değiştirdi mi? Hayır, onlara bakışımı pekiştirdi aslında.

Bu nasıl bir bakıştı?

(düşünüyör) Bence onlar bir çift... Neyse, onlarla kamu önünde atışmak istemiyordum. Bu gereksiz, amaçsız bir tartışma olur. Onları anlayışla karşılıyor muyum? Hiçbir zaman onlara dair bir sorumluluğum olmadı. Eğer bir basçıysanız, davulcuysanız ya da gitaristseniz ve kendinizi müziğe vermişseniz, gidip bir grup kurarsınız ve yolunuza devam edersiniz. Müziği seviyorsanız, bunu yaparsınız. Aksi takdirde muhasebeci olun, taksit şoförü olun, ne olursanız olun. En azından Bruce kendi yolunda bir süre ilerledi...

Noel Gallagher "Heathen Chemistry" albümünde sadece size ve Johnny Marr'a teşekkür ediyor. Oasis için hâlâ bir baba figürü müsünüz?

Ne? 20 milyon tane plak satan birine nasıl tavsiye teklif edebilirsin? "Nerede yanlış yaptığını biliyor musun oğlum?" Bu çocuklar hiç nasihat dinlemez ki zaten. Günün sonunda beraber müzik çalan ahabalar olup çıkıyoruz.

Britpop hareketi başladığında, çevrenizde sizin eski plaklarınızdan etkilenen Noel Gallagher gibi, Ocean Colour Scene gibi genç kuşaktan bir sürü insan bulunca neler hissettiniz?

Tuhaftı, hayatımda ilk defa başka gruplara karşı bir yakınlık hissediyordum. Birçoğundan 12 yaş büyük olsam da, yine de ortada bir Mod durumunun olduğunu düşünüyordum, 60'ların müzikal referansları, belli bir tavır... Punk zamanlarında herhangi biriyle ilişkili hissetmiyordum kendimi, 80'lerdeyse kesinlikle değildim. 1976 yılında sadece Pistols'dan Paul Cook ve Steve Jones vardı, hatta bir dereceye kadar Johnny Rotten. Onu o kadar iyi tanı mıyordum, ama esas iş Pistols'da diye düşünürdüm. Bir sürü sahtekâr vardı, geçmişleri, yaşları hakkında yalan söyleyen bir sürü insan, böylece olayın özünü ıskalamış oluyorlardı.

Sid Vicious'la kavganızın temelinde böyle bir şey mi vardı?

Bilmiyorum, ona sormanız lazım bunu. Gidin, mezarından çıkarın.

Sodom ve Gomore Tamer Erdoğan

AYLIK KİTAP VE
ELEŞTİRİ DERGİSİ

virgöl,

Çilekeşin arzusu Orhan Koçak

Leylâ Erbil ile söyleşi

pusulula tel. 0212 252 42 80 • fax: 0212 293 15 44

AYLIK KİTAP VE
ELEŞTİRİ DERGİSİ

ARALIK 2003 • SAYI 57
2003/2004 YILI • İSİM 1301-5007
8 200 000 TL - 0020 0000

virgöl,

Leylâ Erbil ile söyleşi
Çilekeşin Arzusu Orhan Koçak
Güven Turan ile söyleşi
Metin Fındıkçı

Adalet Ağaoğlu Behçet Çelik

Mehmet Taner Necmi Zekâ

İlhan Berk Kadir Aydemir

No Logo Çiçek Özbek

Refik Durbaş Aydın Afacan

Güven Turan ile söyleşi Metin Fındıkçı

Bir anda gelip dayılandı, ben de aldım paçasını aşağı. Eski güzel günler... Çok şiddetli bir zamandı. İnsanlar o dönemin ne kadar şiddetli olduğunu unutuyorlar.

77 kuşağının bir üyesi olarak, bu seneki Altın Jüble kutlamaları hakkında ne düşündünüz?

Queen'in hâlâ bu kadar popüler oluşuna inanmadım. Bu beni hakikaten hayrete düşürdü. Kraliyet Ailesinin geçmişin bir unsuru olduğunu düşünüyordum, ama açık ki öyle değil. Kraliçenin bu kadar tezahürata mazhar olacağı hiç aklıma gelmezdi. Brian May Buckingham sarayının tepesine çıkmış, "God Save The Queen"i çalıyor, ne sikim bir iş ki bu böyle? Beni her şeyden çok dumura uğratan şey, kraliçenin kutlamaların sonunda sahneye çıktığında "partime katıldığınız için teşekkür ederim" bile diyemeyişiydi. Ve tabii Ana Kraliçe'nin vefatı, kopan o yaygara... En garibi, benim kendi arkadaşlarım bile, ki normalde mantıklı insanlardır, onun için "bu ülke için çok şeyler yaptı" dediler. Ben de onlara "ya, tam olarak neler yaptı" diye soruyordum. Sikik bir hastane koridorunda hipotermiadan ölen, 101'ine kadar yaşayan bir sürü yaşlı kız var. İki dünya savaşını da gördüler, aynı zamanda çocuklarını yetiştirdiler. Bir değişiklik yapıp da onlara kulak verelim.

90'ların başında vejetaryanlığı bıraktınız, bu sembolik bir tavır mıydı? Sanki 80'lerin idealizminin sonunu vurguluyordunuz...
12 yıl boyunca it gibi aç kalmış olmayı sembolize ediyordu. Kay-

Kraliçenin bu kadar tezahürata mazhar olacağı hiç aklıma gelmezdi. Brian May Buckingham sarayının tepesine çıkmış, "God Save The Queen"i çalıyor, ne sikim bir iş ki bu böyle?

da değer bir şey mi bu, bilmiyorum. Sadece yeniden et ve balık yemek istiyordum. Bir ayakkabı mağazasında çalışıyor olsaydım, bana böyle bir soru sormazdınız.

Eroin bağımlısı olan şarkıcıların, şarkı yazarlarının uzun bir listesi var. Siz hiç buna bulaştınız mı?

Hayır, asla. İnsanların hem de genç yaşlarında öldüğünü çok yakından gördüm. İnsanların bununla içine düştükleri halleri gördüm ve bunun bana uygun olmadığını anladım. Çevremde buna bağlanan insanlar vardı, Dave Waller (*Weller'in okul arkadaşı, 1982'de overdose'dan öldü*) da onlardan biriydi, sırf bu iş için gittikleri Londra'dan Woking'e dönüşlerini görürdüm. Kolları korkunç, kocaman çürüklerle dolu olurdu; hararetle muhabbete daliverip bir anda uyuyakalırlardı. Sosyal açıdan, bunu unuttun gitsin. Kokain alan insanların ağzı laf yapar en azından. (*gülüyor*) O karanlık canki dünyasından da hoşlanmıyorum. Zannediyorum 60'ların bazı müzisyenleri eroine önceleri eğlencesine takıldılar, özel bir madde bağımlılığı değildi bu. Kuşaklarının yarısı ölene kadar, aslında neye bulaştıklarının farkına varamadılar. Onlar öncülerdi, kimse onların gittiği yere daha önce gitmemişi.

40 yaşınızı devirirken sorunlarınız oldu mu? Bir oteli dağittığınız yolunda hikayeler, "Paul öldü" yollu söylentiler hatırlıyoruz...

Hmm... 40'ıma girişim sorunlu oldu. Bu kendini nasıl gösterdi? "Aman tanrım, 40 yaşıdayım" diye geçirdim içimden. Şu anda 44 yaşıdayım, altı yıl sonra 50 olacağım. Hayatta hiç ummadığım bir yerde buluyorsun kendini. Ama bu herkes için geçerli. Fakat hayır, dibe vurmam -ne alkolle, ne maddelerle. Böyle özel bir durum olmadı. O otel kazasını da Matt Deighton'a (*Weller ve Oasis'in eski gitaristi*) sormalısınız. Suçlu oydu gibi bir şey söylemiyorum. Bu, hikayeleri okulun dışına taşıyıp anlatmak olur. Sadece orada tanıdıkları ben oldum. Yine o meşhur olma meselesi. "Paul öldü" söylentisinin de nereden çıktığını bilmiyorum. Söylentiler çıktığında Chris Evans'ın televizyon şovundaydım. O söylentiyi çıkaran arızanın teki olmalı. Çocuklarım okuldan eve gelirken radyoda duymuşlar bunu. Nasıl hissettiklerini düşünebiliyor musunuz? O siktigimin manyakları için bu tarafına hiç bakmıyorum. Benim bir ailem var, hayatımı kazanmak için çalışıyorum, dediğim gibi, sikik bir "ünlü" değilim.

İki kahramanınızın, George Harrison ve John Entwistle'in ölümlerine tepkiniz ne oldu?

İki Beatle'in yokluğunu görmek benim için çok tuhaftı, o grupla büyüdüm ben. İnsan onları ölümsüz zannediyor, bunu beklemiyor-sunuz. Şimdi de The Who'dan iki kişi kaldı geriye. Zaman akıp gidiyor, malûm. John'la birkaç kere buluşmuştuk. Birkaç sene önce evindeki stüdyoda The Who'nun "tribute" albümü için "Circles"ı cover'lamıştık. Kocaman Amerikan işi bir barı vardı, tuttuğu balıkların kopyaları, köpek balıkları falan, acayıptı. Gece boyunca kafayı çekiyorduk, John bize içki servisi yapıyordu, "Mein Host" çalıp duruyordu. Barın ucunda sahnede kullandığı devasa ampli duruyordu. Hepimiz zurnaydık, biraz çalışını görmek için aletin başına oturtmuştuk. Mekân amma sallanmıştı! Zelzele gibiydi. Ama hakikaten çok, çok tatlı bir adamdı. Çok misafirperverdi.

Çeviren: Merve Erol

ROLL

**aboneliği,
ve aradığınız, bulamadığınız
tüm dergilerin abonelikleri için:**

abonet

www.abonet.net abonet@abonet.net tel: (0212) 210 0 110 faks: (0212) 222 27 10

istediğiniz dergi kapak fiyatıyla adresinize teslim

System Of A Down

"Toxicity" albümüyle parlak günler yaşayan SOAD, rock camiasının en enteresan gruplarından biri. Turgut Berkes'in tabiriyle "metal, ama Zappa gibi" ... Deneyen, klişeleri kıran, zenginliklere kucak açan bir ekip. Haldır huldur fabrika veya ra-ta-ta-ta makinalı tüfek misali davul-gitar-bas üçlüsü ve üstüne göynük bir vokal. Yaşadığımız topraklardan acı hatıralar miras almış da olsalar, dinledikçe bir Anadolu-rock hissi yayılıyor kulağa... Los Angeles'lı dört Ermeni gençten oluşan gruptan Serj ve John, Amerika'da tur otobüsünde Ayda Erbal'ın sorularını yanıtladı. NME ve NY Rock'tan birkaç satır takviyeyle, Agos gazetesinin katkılarıyla sunuyoruz.

BİR JACKSON POLLOCK RESMİ

Ailenden başlayalım...

Serj Tankian: Büyükbabam ve büyükannem Anadolu'dan. Babamın babası, yanlış hatırlamıyorsa, Efkereli. (Kayseri yöresinde)

Nasıl olup da Lübnan'a gittiklerini biliyor musun?

Biraz... Büyükannem çok önce ölmüştü, ama askerlerin köye gelip erkeklerle kadın ve çocukları birbirlerinden ayırdıklarını ve Der Zor çölüne yürüttüklerini biliyorum. Büyükbabamın küçük kardeşi öldürülmüş, daha birçok zalimce şey. Sonunda büyükbabam kendini Yunanistan'daki bir Amerikan yetimhanesinde bulmuş.

İlk önce Yunanistan'a gitmiş yani.

Sırasından emin değilim, ama Türkiye, Yunanistan ve Lübnan'da bulunduğunu biliyorum.

Bu baba tarafın mı, anne tarafın mı?

Anne tarafım.

Annen de, baban da Ermeni, değil mi?

Evet, iki taraf da Anadolu.

Amerika'ya gelmeye nasıl karar vermişler? Savaş yüzünden mi?

Savaşın da etkisi vardır elbette, ama tüm aile, tüm amcalarım falan teker teker Amerika'ya geliyorlarmış. Onlar da aileyi takip etmişler anladığım kadarıyla.

Hollywood'da Ermeni okuluna gitmişsin. Grubunuzun iki üyesi Daron Dolmayan ve Shavo Odadjian'dan duyduğum kadariyle hiç de eğlenceli bir yer değilmiş. Sen nasıl hatırlıyorsun?

O kadar korkunç hatırlamıyorum. Hâlâ o günlerden kalma arkadaşlarım var. Aslında oldukça iyi bir okuldu, ama toplum içinde yalıtılmış bir halde okuyordun ve ancak 17-18 yaşında okul bittiğinde diğer toplulukların içine katılıyordun.

Amerika'daki Ermeni gençler arasında sanata ilgi nasıl? Bazı cemaat yayınlarını görünce Ermenilerin kendi küçük cemaatlerini çok abarttıklarını düşünüyor insan.

Tam katılmıyorum sana. Sanat konusunda Ermeniler, ancak başkaları onları övdüğünde kendilerini överler. Daha önce değil. Mesela Boston Globe ve New York Times'da çıkmadan önce Ermeni basını bize hiç yer vermemişti. Çünkü tıpkı Yahudiler gibi, Ermeniler de çocuklarının doktor ve avukat olmasını ister, ama belki de yaşadıkları soykırımdan ötürü Ermeniler tanıdığım en sanatsal insanlar. Genlerinde var bu. Birçok Ermeni gündelik işlerinin yanı sıra sanata da ilgileniyor. Ama son iki kuşaktır gençler daha çok dünyevi işlere takılıyor. Şimdiye biz müzikte, birkaç insan da sinemada bunu değiştirmeye başladık.

Hiç Türkiye'ye gittiniz mi?

Hayır.

Gidecek misiniz peki?

Atalarım öldürüldüyse, demokratik yollardan bunu takip ederim. Dört Ermeninin kurduğu, ilgi gören bir rock grubu var ortada. Ben bunu takip etmeyeceksem, kim edecek?

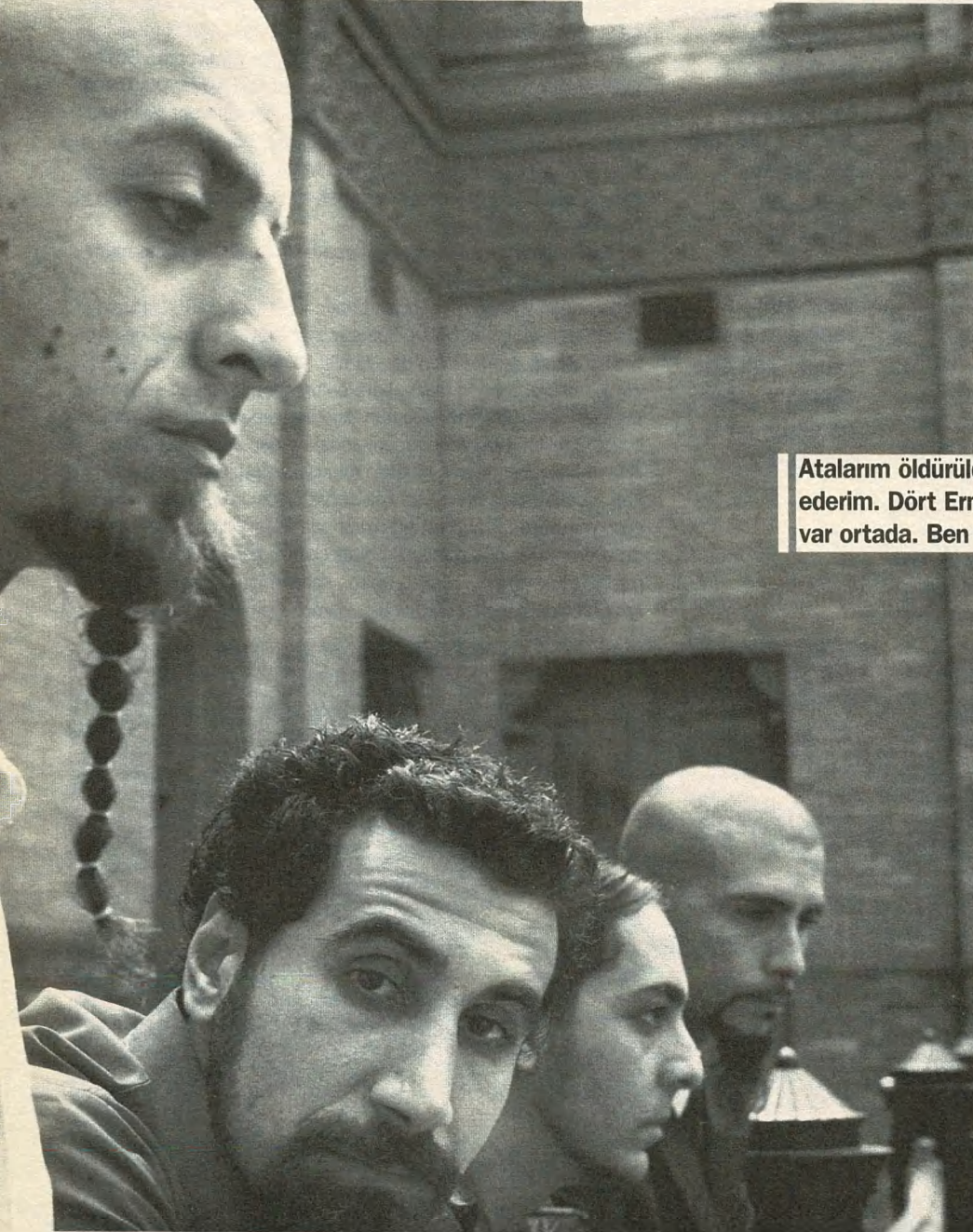
Emin değilim.

Birkaç yıl önce Slayer'la birlikte Türkiye'ye geleceğinizi, ama sonradan iptal edildiğini duymuştuk.

98'de Slayer'la turne ediydik ve Türkiye'de de bir konserimiz vardı. Plak şirketine "konserde istediğim gibi konuşabilecek miyim" diye sordum. "Hayır" dediler. "Eğer istediğim gibi kendimi ifade edecek ve tutuklanacak olursam, bana kimse yardım edecek mi?" dedim. "Kimse yardım etmez" dediler. Türkiye'deki hapishaneler de pek iç açıcı değil. "Biz de o zaman protesto ediyoruz" dedik. Biz toplumsal bilinci olan bir grubuz ve aklımızdan geçenleri nerede olursak olalım söyleriz. Ayrıca Ermeni soykırımının reddedilmesini anlamış değilim. Eğer düşündüklerimi söylemeyeceksem, benim bir sanatçı olarak orada işim ne?

Türkiye'ye gitmelisiniz.

Bolis (İstanbul) ve Türkiye aynı değil ama. Bolis uluslararası bir şehir. Oraya gidip müziğimizi çalabiliriz ve bizi anlayan insanlara ulaşabiliriz. Bolis'e gitmek ilgimi çekiyor. Orada bir kuzenim ve en yakın arkadaşlarımdan biri, Arto var, ama Bo-

lis Türkiye'yi temsil etmiyor. Türkiye'yi Türkiye temsil ediyor. Bolis'e ya da Doğu Anadolu'daki Ermeni kiliselerine gitmek istirdim.

Yasa Tasarısı 596'dan biraz bahsedelim mi? Bu yasa tasarısıyla ilgili çalışmalar yapıyorsunuz? Tam olarak nedir?

Bill Clinton başkanken Temsilciler Meclisi'nden geçmek üzere olan bir yasa tasarısı vardı. 1915 yılındaki Ermeni soykırımını kabul eden bir yasa. Clinton, Temsilciler Meclisi başkanına bir mektup yazarak tasarının geri çekilmesini istedi. Bence bu korkaklıktır, çünkü tarihteki bir gerçekliği gizliyor. Benzeri bir yasa tasarısı Fransa'da, İtalya'da ve AB'de kabul edildi. Bizimki politik bir tavırdan çok, kişisel bir tavır. Eğer atalarım öldürüldüyse, demokratik yollardan ben bunu takip ederim. İşte dört Ermeninin kurduğu ve insanlardan ilgi gören bir rock grubu var ortada. Ben bunu takip etmeyeceksem, kim edecek?

Konu Slayer turnesinden açılmışken... En

Ben olsam müziğimize "heavy mental" derdim. Zihin açıcı bir müzik. Sert olmak istediğimiz kesin, ama şarkı sözlerimiz bütünün içinde çok önemli yer tutuyor.

büyük patlamanızı bu turnede yaptınız, öyle değil mi? Bu kırıma noktası birçok grup için çok sancılı olur, ama siz bunun üstesinden gelmiş gibi görünüyorsunuz.

O kadar kolay olduğunu söyleyemem yine de. Slayer'ı dinlemeye gelenler başkasını dinlemekten hoşlanmaz. Öngörüler bu yüzden hiç sevilmez. Bunu biliyorduk ve göze aldık. Slayer da bize çok destek oldu. Her sahneye çıkışımızda en azından bir Slayer üyesi sahne kenarından bizi seyredirdi, bu da bize güven verirdi.

Aynı zamanda politik mesajları da olan sizin gibi bir grubu Slayer dinleyicisi anlayabildi mi?

Sözlere aldırmayan birileri her zaman olacaktır. Müziği beğendiği sürece şarkı sözlerini dinleme zahmetine katlanmaz ya da ne dediğiyle ilgilenmez. Ama bu bizi yaptığımız şeyden de vazgeçirmez. Üstelik bu kalabalık dinleyici kitlesi arasında sizi çoğu zaman şaşırtacak kadar zeki veletler vardır. Konserden sonra kulise gelip benimle

tartışan gençler oluyor ve her zaman şaşkınlıktan donakalıyorum. Birçok şeyi büyüklerden çok daha net görebiliyorlar ve kafaları çok daha açık. Ama az önce bahsettiğim diğer grup da bu kitlenin içinde. Netice olarak müzik eğlencedir ve kim ne düşüneceklerini söyleyemeyiz. Biz diktatör değiliz; müziğimizi nasıl algılayacaklarına kendileri karar verir.

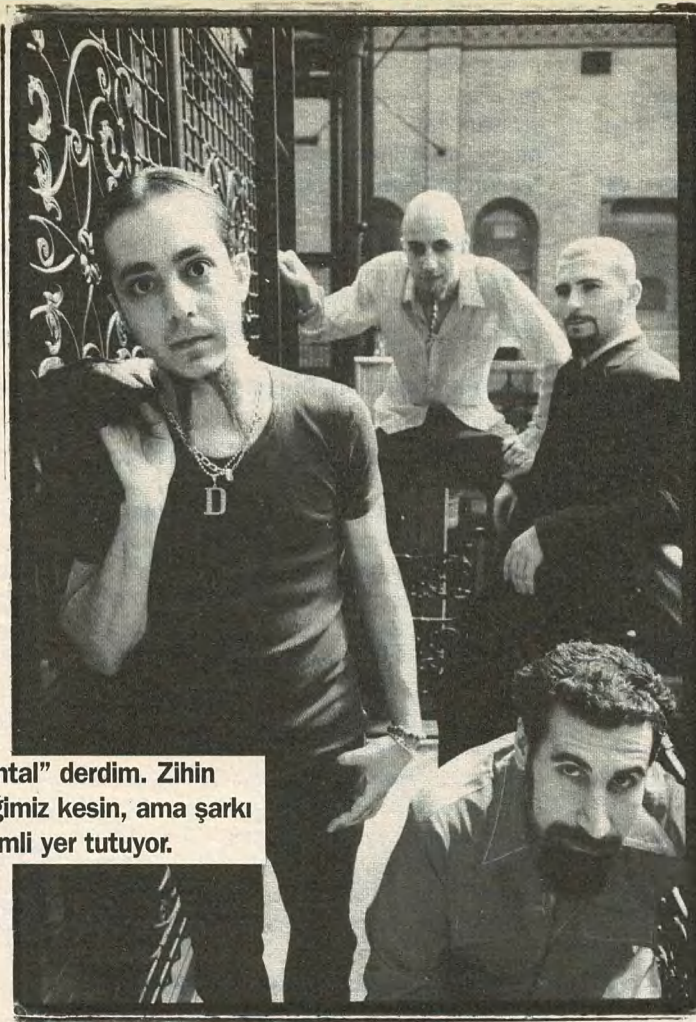
"Prison Song" şarkısında bahsi geçen "yeni zengin-olmayanlar" tanımlaması kimler için geçerli.

Endüstriyel ve endüstriyel olmayan dünyanın çoğu için.

Peki sen niye işadami değil de müzisyen oldun? Müziğe nasıl başladığını anlatır mısın?

Daron "mühim olan sanat grubu olmak" diyor. Sanat grubuyla ticarî müziği nasıl birbirinden ayırabiliyorsun? Bugün sanat olan şeyin yarı ticarî bir şeye dönüşme olasılığı çok yüksek değil mi pekâlâ?

Ticaretle sanatın hiçbir alakası yok. Ticarî bir sanat grubu ya da ticarî olmayan bir sanat grubu olabilirsin. Ama bu başka bir şey. Biz, istediğimiz şeyi istediğimiz gibi yapan bir grubuz. Mesela şarkı sözlerimi açıklamak istemiyorum. Herkes kendine göre yorumlasın diyorum. Biz kimiz ki! Daron "gerçek sanat doğal olarak devrimcidir" demişti bir keresinde, Eisenstein'in "devrimci değilse sanat değildir" sözünü andırıcısına. Sen ne diyorsun?

Sadece yüreğimi dinledim. Ne yapıyor olursam olayım, arta kalan zamanın tamamında zaten müzik yapıyordum. Sonunda bir gün etmek parası için de müzik yapmaya karar verdim.

Ailenin tepkisi ne oldu?

Desteklediler beni. Annem de, babam da sanatla yakından ilgilidir. Annem dans ederdi, babam da şarkı söylerdi.

Şarkı söylemeye nasıl başladın? Kilisede mi?

Hayır. Küçüklüğümde beri her tür müziği dinliyordum. İlk şarkı söylemeye de babamla başladım. Yıllarca şarkı söyledikten sonra bir süre eğitim aldım.

Peki Soil grubu System of a Down'a nasıl dönüştü?

Soil progresif bir metal grubuydu. Sekiz ay birlikte çalıştık, çok malzeme ürettik. Davulcu ayrıldı sonradan, kendisi Hawaii'de ve oraya döndü. Apex Theory'nin başkanı bizim de başımızdı. Shavo zaten arkadaşımızdı, gruba katıldı. Şu anda Apex Theory'nin şarkıcısı olan Andy davulcu olarak geldi. Daron, Shavo ve ben, birlikte System of a Down'u başlattık. Andy ayrıldıktan sonra da yerine John geldi.

JACK

JAZZ AVANT GARDE
ELECTRIFY EXPERIMENTAL
ETHNIC CHILLOUT. EROTIC FANTASTIC
FUNK SOUL. BLUES. HORRIBLE FREE JAZZ
IN THE OTTOMAN. JACKIE JAZZY
SECOND HAND. LP/CD. BOOK/POSTER

JACK

> dr.ihsan ünlüer sok.9/1 kadıköy
jackstore@superonline.com 216 449 26 73

trp v2.0
KADIKÖY SOKAK
JACK
BAHARİYE CAD.

Evet. Aslında her şey devrimcidir. Dünya kendi etrafında dönerken güneş etrafında da döner. Sürekli devrim içindeyiz. Sürekli değişim ve hareket içindeyiz.

Devrim lafını devrim olarak mı algılıyorsun ya ni? Yoksa 1789 devrimi gibi mi? Ne tür bir devrimden bahsediyorsun?

Saatin devrimiyle, dünyanın devrimi ve Fransız devrimi gibi kanlı devrimler arasındaki fark nedir ki?

Batı felsefesi açısından bakarsan çok fark var, ama Budizm ya da Zen açısından bakarsan belki bir fark yoktur.

Aynı olaya farklı açılardan bakmak dışında hiçbir fark yok. Aynı şeyi bakıyorsun.

Sizi "Ermeni rock grubu" tanımlamasına indirgeyip kategorize etmelerine ne diyorsun?

Benim sevmediğim bu işte. Daron "ne demek lan bu şimdi?" demişti bu lafı ilk duyduğunda. Bize ilk önce Ermeni rock grubu dediler. Sonra politik rock grubu dediler. Sonra Hollywood Ermeni grubu dediler. Sonra eklektik dediler -ki en yakını buydu. Bir ara rap-rock dediler, sonra olmadığımızı anladılar ve politik Grammy'ye aday Ermeni grubu dediler. Sanırım biz soyut bir resimiz. Bir Jackson Pollock resmi!

Müziğinizin kategori dışı olduğu kesin, ama bir kategori adı verseydiniz, ne derdiniz?

Ben "heavy mental" derdim. Şaka bir yana, zihin açıcı bir müzik yaptığımıza inanıyorum. Sert ol-

mak istediğimiz kesin, ama şarkı sözlerine de çok önem veriyoruz. Bütünün içinde önemli bir yer tutuyorlar.

Müzikal etkilerinizin yelpazesi nedir?

Her yerden etkileniyoruz diyebiliriz. O kadar farklı türde müzik ve o kadar çok grup var ki... Bir-iki tanesini seçip diğerlerini gözardı etmek yazık olur. Her türden en iyisini almaya çalışıyoruz. Ozzy, Black Sabbath, Slayer, Metallica ve şimdi de Korn bizim müziğimizden ağababaları diyebiliriz.

Amerikan hükümeti bizim arkamızdan, büyük şirketlerin yararına işler çeviriyor, tüm dünya Amerikan halkına suçlu gözüyle bakıyor. Bu suçları ben işlemedim. Hükümet işledi.

System of A Down'dan önceki yıllarda, bazı devrimci Ermeni müzisyenleri dinlediğini söylemiştin. Kimlerdi bunlar?

Evet, büyüme çağında dinlediğim müzikler. Kar-nig Sarkisyan, George Tütünciyan, Ermeni devrimci müziği. Biraz hayrenasırağan (vatansever), biraz da Taşnak (milliyetçi Taşnak partisi yanlısı) görüşe sahip müzisyenler.

11 Eylül'den sonra web sitenize bir yorum eklediğinizi, ama Sony'nin bunu çıkarttığını duyduk. Sony değil, biz çıkarttık.

Neden koydunuz, neden çıkardınız öyleyse?

Söylemek istediğim bir şey vardı ve bunu siteye koydum, ama koymadan önce diğer grup üleriyle konuşmamıştım. Üzerinde uzlaştığımız bir şey değildi. O yüzden de çıkardık.

O dönemde komünistlikten anti-Amerikanizme

kadar birçok yafta yapıştırıldı size.

Bu anti-Amerikanizm konusuna bir netlik getirelim. Amerika derken neyi kastediyoruz? Amerikan halkının koca bir yüreği var. Amerikan toplumu kâr amacı gütmeyen hayır işlerine en çok para harcayan toplum. Benim dedem bir Amerikan yetimhanesinde büyüdü. Amerikan halkının âlice-naplığı olmasa, ben de olmazdım. Ama Amerikan hükümeti bizim arkamızdan, büyük şirketlerin yararına işler çeviriyor tüm dünyada ve tüm dünya şimdi Amerikan halkına suçlu gözüyle bakıyor. Ben Amerikalıyım ve bu sayılan suçları ben işle-medim. Hükümet işledi. Bunu söyleme hakkım da var, sanırım.

Sisteme karşı birçok açıklamanız olmasına rağmen, din karşıtı açıklamanıza hiç rastlamadık...

Röportajımda sürekli organize dinlerin hepsine karşı olduğumu söylüyorum. Temelde tüm dinler zararsızdır. Kontrol onların elinde değil.

Vatikan'ın bile mi?

Vatikan'ın bile! Dinî rejimlerde bile, mesela orga-nize İslâm bile kontrolü elinde tutamaz. Din her

DAVULCU JOHN DOLMAYAN

Zihin açıcı şeyler

Bize aileden bahseder misin?

John: Lübnan'da doğdum. Annem ve babam da orada doğmuş. Büyükbabam ve büyükbabam soy-kırım yüzünden Lübnan'a kaçmış.

Ailen Lübnan'da ne yapıyordu?

Büyükbabamın bir manavı, annemin babasınınsa bir sırcaran'ı (kahvehane) vardı. Babam berberdi ve aynı zamanda müzikle ilgiliydi. Saksofon çalardı. Buraya geldikten sonra da devam etti çalmaya.

Müzikle hayatını kazanabilirdi mi?

Kazanıyormuş, ama evlendikten ve ben doğduktan sonra işle daha çok ilgilenmeye başlamış. Berkeley'den bir burs kazanmasına rağmen gidememiş.

Lübnan'dan niye ayrılmışlar?

70'lerde Lübnan'da içsavaş tüm hızıyla sürerken, bir gün benim yattığım odaya bir mermi isabet etmiş. Ağladığım için birkaç dakika önce beni kaldırmışlar yattığım yerden. Kurşun yatağa isabet etmiş. Bunun üzerine babam "buradan hemen gidiyoruz" demiş.

Nereye gitmişler?

Kanada'ya. O zaman dört yaşındaydım. Dört yıl Kanada'da yaşadık sonra Los Angeles'a geldik.

Sen de Ermeni okuluna gittin...

Gittim, ama kurallara uymadığım için atıldım. Normal okula gittim.

Müziğe nasıl bulaştın?

Daha iki-üç yaşındayken, elimde sopalar, babamın birlikte çaldığı davulcuları ya da dinlediğimiz plak-larda çalan davulcuları taklit edemişim. Ailemdeki herkes benim davulcu olacağıma kesin gözle bakı-yormuş. Ama davulun başına ancak 15 yaşında oturabildim.

Stilin insanın aklına Al di Meola'nın "Elegant

Gypsy" albümünü getiriyor...

O albümü ancak yedi sene önce keşfettim. Çalış-biçimimi şekillendiren başkaları oldu: Rush, Sto-nes, Zeppelin, Billy Idol...

Davul çalmaya okul gruplarında mı başladın?

Evet. Bir yıl sonra bir gruba dahil oldum ve ondan sonra da grup grup gezmeye başladım.

Biraz davul setinden bahsedelim: Mesela Roy Ha-ines'in seti çok minimaldir, ama Ginger Baker'inki çok kalabalıktır. Senininki nasıl?

Sürekli değişiyor. Asılan ölümler değil, davul-cunun kendisidir. Her davulcunun kendine göre ra-hat ettiği durumu bulması önemli.

Davul partiyonları grupta kim yazıyor? Sen mi, Daron mu?

Daron müziği besteliyor, ben de davul bölümlerini yazmaya çalışıyorum. Ama görüş alışverişi yapıyo-ruz elbette. Herkes herkesin fikrine açıktır. Da-ron'un yazdığı müzikler davul merkezli oluyor, bu da bir davulcu için bulunmaz fırsat.

Kendine has bir stilin olduğunu düşünüyor mu-sun? Çoğu insan öyle diyor.

Bunu söylemek başkalarına düşer.

İlk albümle ikinci albüm arasında bir aşama kay-dettiğinizi hissediyor musun?

Daha çok bir devamlılık olduğunu söyleyebilirim. İlk albümde bıraktığımız yerden ikinci albümde de-vam ettik.

Müzikle ilgili gelecekteki planların ne?

Şu anda System Of A Down üzerine yoğunlaştım, ama bir fusion albümü yapmak istiyorum. Tama-men enstrümantal...

Serj yaşça en büyüğünüz olmasına rağmen, gru-bun en ciddi adamı sen gibi duruyorsun. Ciddi mi-

sin, öyle mi gözüküyorsunuz?

Bazen ciddi görünüyorum, bazen de, mesela röpor-taj yaparken ciddi oluyorum. Poz kesmeyi sevmiyo-rum. Fotoğraf çekirmek, sahnede şov yapmak fa-lan bana göre değil. Sahneye çıkıyorum, çünkü ora-da müzik yapmak istiyorum. Şov için çıkmıyorum. Bu yüzden çoğu zaman asık suratlı görünüyorum, aslında öyle değilim.

Grubun politik düşüncelerini nasıl buluyorsun?

Aranızda bir uzlaşma var mı?

Bugüne kadar politik bir açıklama yapmadık ki!

Olur mu hiç? Bir sürü açıklamanız var!

Biz insanların istediği kadar politik değiliz. İnsanlar daha politik olmamızı istiyorlar, ama politik konular-la ilgili farklı ve muğlak görüşlerimiz var. Daha çok insanların zihnini açacak şeyler söylemek istiyoruz. Ne düşünceleri gerektiğini söylemek gibi bir derdi-miz yok.

Ermeni kimliğiyle ilgili ne hissediyorsun?

Ermeni olmaktan gurur duyuyorum.

Kendi Ermeni-Amerikan mı görüyorsun?

Hayır, ben Ermeniyim. Amerikan vatandaşlığım var, ama Ermeniyim. Lübnan'da doğdum, ama Ermeniyim. Kanada'da yaşadım, ama Ermeniyim.

11 Eylül'den sonra hiç sıkıntı yaşadın mı?

İnsanlar benim İtalyan ya da Hispanik olduğumu sanıyorlar, o yüzden çok sıkıntı yaşamadım, ama ne demek istediğini anlıyorum. Amerikalılar birçok konuda o kadar cahil ki...

kötü şey için günah keçisi durumunda. Ekonomik elit kesimler dini kullanır. Modern dinlerin hiçbirine inanmıyorum. Bunların hepsi son on bin yılda ortaya çıkmış. Biz son on bin yıla tarih ve medeniyet diyoruz sadece. Bence bu insanlık sonrası dönem. Mezopotamya'da yedi milyon yıl önce her şey daha berraktı. Endüstriyel tarımın işin içine girmesiyle insanlık tarihi değişime uğradı. Endüstriyel tarımdan önce sermaye diye bir şey yoktu. Yiyeceğin dolaşımı bir iktidar sorunu oldu ve hayvan türleri hızla tükenmeye başladı, çünkü insanın yiyecek sorunu merkeze oturmuştu. Tüm dinler bu noktadan sonra çıktı, bu yüzden de yüzde yüz doğru olamazlar. Hepsini aynı kültürde doğdu. Bana dinimi soracak olursan, şu ağacı gösterebilirim sana. Tüm modern dinler çoktan unuttuğumuz bir gerçeğin parçalarını taşıyor, ama tamamını temsil edemezler. Modern toplumdaki her şeyin kötü olduğunu söylemiyorum, ama zaman içinde her şey beynin sol yarısına kaydı. Dillerin ortaya çıkışı, mantığın egemen oluşu... Bunda ne var diyeceksiniz, ama bence çok fazla eril enerji var. Bütün bunlar, beynin sağ tarafında toplanmış olan yaratıcı dişil enerjinin tam aksi tarafındaki militarizme ve endüstriyelleşmeye neden oldu.

Politik mesajlarınızın kitlelere ulaştığına inanıyor musun? Ermenilikle ilgili vurgularınızın, Türkiye dışında her yerde işe yaradığı görülüyor. Ama Türkiye'deki insanlarla konuştuğumda hep şunu duyuyorum: "Müzikleri çok iyi ama milliyetçiler." Milliyetçi olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Hayır. Ermeni soykırımını, insanlığa karşı işlenmiş bir suçtur. Milliyetle ilgisi yok. Bence bu unutulmuş bir soykırım ve tarihte yerini almalı. İnsanların bize milliyetçi demesi de çok ilginç. Çünkü internet sitemizde Global Action Initiative (Küresel Eylem Girişimi) diye bir bölüm var. Oraya girenler yegane duyarlılığımızın Ermeni meselesi olmadığını görebilir. Dünyanın her yerindeki haksızlıklara karşı bilgilendirici bir bölüm. Örneğin bazı festivallerdeki Axis of Justice (Adalet Eksenini) masası da benzer bir duyarlılığın ifadesi. (Axis of Justice, Rage Against The Machine'den Tom Morello ile Serj'in birlikte akıl ettikleri bir bilinçlendirme masası. Aralarında Uluslararası Af Örgütü, Greenpeace gibi grupların olduğu masalarda aynı zamanda dünyanın çeşitli rejimlerinde uygulanmakta olan insanlığa karşı suçlar hakkında bilgi veriliyor.)

Geçen yıl Ermenistan'a gittiğinizi duyudum. Evet. İlk gün biraz garipsedim, ama sonra çok ısındım ve kendimi evimde gibi hissettim. Hatta geri dönünce bir süre burayı yadırgadım. **Ermenistan'da konser planlıyor musunuz?** Önümüzdeki yıl Yerevan'da (Erivan) bir konser vereceğiz galiba.

Albümlerinizin satışları nasıl? İlk albüm ABD'de platin plak aldı. İkincisi iki platin plak aldı. Avrupa ve diğer yerlerde de gayet iyi satıyor.

İlk albüm uzun şarkılardan oluşuyordu. İkinci albümse üç dakikalık daha kısa formatlı şarkılardan. Niye?

Aslında iki albümün kayıt zamanları birbirine çok yakın. İlk albüm daha progresif olduğu için şarkılar uzunmuş gibi geliyor. Bu bir yanılsama. İkinci albümde daha melodik parçalar var.

İkinci albüm birinciye göre daha mı zordu?

Hayır. Ne yapmak istediğimizi biliyorduk ve ken-

dimize güveniyorduk. Deli gibi çalıştık ve 33 şarkı kaydettik.

Albüme hangi parçaların dahil edileceğine karar vermek zor olmadı mı?

Hem de nasıl. Andy Wallace'ın mikslediği 17 parçayı seçtik, ardından da bunların içinden 14'ünü albüme aldık. Bence her parça albüme girebilirdi. Baştan sona dinlenebilecek bütünlüğe sahip bir albüm istiyorduk. O yüzden tek tek parçaların iyiliğinden çok, bütünü korumaya çalıştık. Albüme giren parçalar, albümün bütünlüğüne uydukları için girdiler, iyi şarkılar olmadıkları için değil. Arada büyük fark var. Kalan parçalar belki de bir sonraki albüme girer.

Grup üyeleriyle aranızdaki ilişki nasıl?

Hepimiz farklı karakterlere sahibiz. Birbirimizi seviyoruz ve saygı gösteriyoruz.

Karar aşamasında sorun çıkıyor mu?

Her şeye demokratik karar veriyoruz. Tıpkı kardeşler gibi, bazen bir konuda kavga ederiz, ama her şey sonunda yola girer.

Napster gibi korsan müzik dağıtım programları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Birçok yeni grubun sesini duyurmasına yardımcı oluyor. Kişisel olarak rahatsız değilim. Ama satışları olumsuz etkilediği kesin.

Kendi şirketiniz Serjical Strike nasıl gidiyor?

Çok iyi. Columbia'yla anlaştık ve bir ortaklık kurduk. Kendi albümlerimizi artık bu şirketten yayınlayacağız. Arto (Tunçboyacıyan) ile yaptığımız "Serart" projesi de bu şirketten çıkacak. (Serart kelimesi, Serj ile Arto'nun birleşmesi gibi görünüyor, ama sadece o değil, aynı zamanda Ermenice "sevgi" ve İngilizce "sanat" kelimeleri birleşince "sanat sevgisi" gibi bir anlam çıkıyor.)

Albüm hazır mı? Nasıl bir albüm oldu?

Çok az işi kaldı. Görsel yanı kuvvetli bir albüm. Caz, dünya müziği, elektronik...

Şarkı mı söylüyorsun, yoksa enstrüman da çalıyor musun?

İkimiz de multi-enstrümantalistiz. Hem söylüyoruz hem çalıyoruz.

Görsellik deyince aklıma geldi... "Toxicity" al-

Dinimi soracak olursan, şu ağacı gösterebilirim sana. Tüm modern dinler çoktan unuttuğumuz bir gerçeğin parçalarını taşıyor, ama tamamını temsil edemezler.

bümünde "hidden track" olarak yer alan "Devogormia" (ayinlerde okunan bir dua, kelime anlamı: inayet ola!) bana inanılmaz görsel geldi, nereden çıktı bu fikir?

Biz zaten konserlerde ara ara bu ilahiyi çalıyoruz, ben bir takım kabile vurmaları ya da dhol çalıyordum. Albümü kaydederken Arto kendi versiyonunu yaptı ve sanırım bizim aklımızda olandan daha iyi oldu.

Üçüncü SOAD albümü ne zaman?

Önümüzdeki yıl, elimizdeki parçalardan, soundtrack'lerden ve birkaç yeni parçadan oluşan bir albüm yayınlayabiliriz.

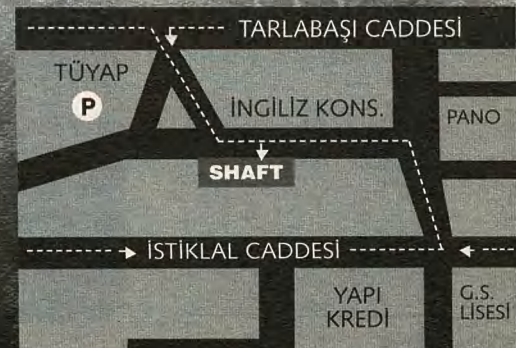
Son bir soru: Saldırgan müziğinize ve sahne performansınıza rağmen hepimiz pasifistsiniz. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

Biraz çelişkili duruyor belki, ama değil. Biz öbür yanağın dönecek adamlar değiliz. Saldırmakla meşru müdafaa arasında bir fark vardır. Bazen mecbur kalırsın. Meşru müdafaa tamamen adil ve haklıdır. Bir savaşı başlatmak yanlış, ama eğer bu meşru müdafaa ise, başka şansın yok demektir. Ama asıl önemlisi, insanların şiddetin çıkar yol olmadığını anlamasıdır.

TAKSİM SHAFT BLUES & JAZZ CLUB

Salı	23.00	YAŞAR KURT
Çarşamba	23.00	VEGA
Perşembe	23.00	GOOD FELLAS
Cuma	24.00	SOUL STUFF
Cumartesi	24.00	KNOWN-X

**Kapanış saati
04.00**

Söyleşi: Ayda Erbal - Çeviren: Ogan Güner

Yeni yayınlanan "Journal" isimli kitaptan birkaç sayfa... Kendi el yazısıyla en sevdiği albüm kalan son hatıralar... Kurt Cobain'i seviyoruz. Kısa ömrüne önemli şeyler sığdırdığını, b
Sahip çıktığı ve sanatına yansıttığı insanî değerlerin onu sevenleri harekete geçi

Seviy

Punk rock'u dünyadaki her şeyden daha çok seviyorum. Hakkında pek bilgim yok, tarihini filan bilmiyorum. Ama benim için ne ifade ettiğini biliyorum. Punk rock, benim için özgürlük demek, özgürleşmek demek... Kendimden özgürleşmek. Sıkıyorum ya da fikren tıkanmış. Belki de hardcore sonrasında bir teneffüs bu. Hardcore'dan hiçbir zaman hoşlanmadım. Çünkü çok maço ve bir sürü kuralı var. Punk rock takılan bir çevreyle ahabalık etmeye başladığım sıralarda, "hadi biraz punk dinleyelim" dediğimde, o heriflerden biri "onun adı punk değil artık, hardcore" demisti. Bok gibi kalmıştım. Hardcore, punk'ın mutasyon geçirmiş haliydi. Çünkü punk'ın popülerliği banliyölere ulaşmış, güreş takımında oldukları için saçları kısa olan tipler punk'a takılmaya başlamıştı, çünkü enerji boşaltmaya ve kavga çıkarmaya mazeret oluyordu. Hardcore'u sevmeyişim için milyon tane sebep söyleyebilirim. Ama tarzım değil demekle yetineyim.

Punk rock'u seviyorum. Tuhaf gözlü kızları seviyorum. Maddeleri seviyorum. Ama vücudum ve zihnim kullanmama müsaade etmiyor. Tutkuyu seviyorum. İyi yapılmış şeyleri seviyorum. Masumiyeti seviyorum. Mavi yakalı işçileri seviyorum. Onlara müteşekkirim, çünkü sanatçılar onlar sayesinde varolabiliyor. Oburluğu öldürmeyi seviyorum. Kartlarımı yanlış oynamayı seviyorum.

Çeşitli müzik tarzlarını seviyorum. İntihal yaptıklarını hissettiğim müzisyenlerle ve kendi utanç verici, acınası dünyalarını şarkılara yansıtarak bir sanat olan müziği sömürenlerle alay etmeyi seviyorum. Şiir yazmayı seviyorum. Başkalarının şiirlerini görmezden gelmeyi seviyorum. Plakları seviyorum. Doğayı ve hayvanları seviyorum. Yüzmeyi seviyorum. Arkadaşlarıyla birlikte olmayı seviyorum. Kendimle başbaşa kalmayı seviyorum. Beyaz, Amerikalı bir erkek olduğum için suçluluk

duymayı seviyorum. Uykuyu seviyorum. Ağzıma çekirdek doldurup yolda yürürken onları belli araklıklarla yere tükürmeyi seviyorum. Park edilmiş arabaların içindeki köpeklerle sataşmayı seviyorum. İnsanları mutlu etmeyi seviyorum. Görüntüme bakıp kendilerini benden

Raw power
Stooges
Surfer Rosa
Pixies
POD
Breeders
Pink EP
Vaseline's
philosophy of the world
Shaggs
Land Shark
Fang
milkens of head
Cops
MOC
1st EP
Scratch acid
1st EP
saccharin Trust
Pee pee the sailor
Butthole Surfers
my war
Black flag
Rock for light
Bad Brains
Entertainment
Gang of four
Newmind the Belkeds
sex Pistols
Its only Right and Natural
Frogs
Dry
P.J. Harvey
Daydream Nation
Sonic Youth
Get the Knack
the Knack
Know your product
the Saints
anyway by :
Kixex
Raincoats LP
Raincoats

TOP 50 by NIKKANA
Colossal youth
young marble Giants
Rocks
Acresmith
what is this?
Punk comp
California
Green
R.E.M.
Burning farm cassette
Shonen Knife
typical Girls
Slits
Combat Rock
Clash
Void/Faith EP
Void/Faith
Rites of Spring
Rites of Spring
Jamboree
Best Happening
tales of terror
tales of terror
last sessions void
Leadbelly
super fuzz Bigmuff
mudhoney
Yip jump music
Daniel Johnston
Genre Flipper
Flipper
meet the Beatles
Beatles
we are those who ache
with amorous love
Half Japanese
Locust abortion
technician
Butthole Surfers
Damaged
Black Flag
in Blood
Fear

Cursed And the world
smells like Teen Spirit
Come out and play make up the rules
have lots of fun we know well lose
our little group lies always been and
always will until the end
lead up on guns & bring your friends
I know I know lots of friends
Take off your clothes I'll see you in court
we merge ahead this happy day
this day giving amnesty to sacrilege
learn all three chords
get down your combi for a car
get a car for a car
store
Hunks
to save
Bullets

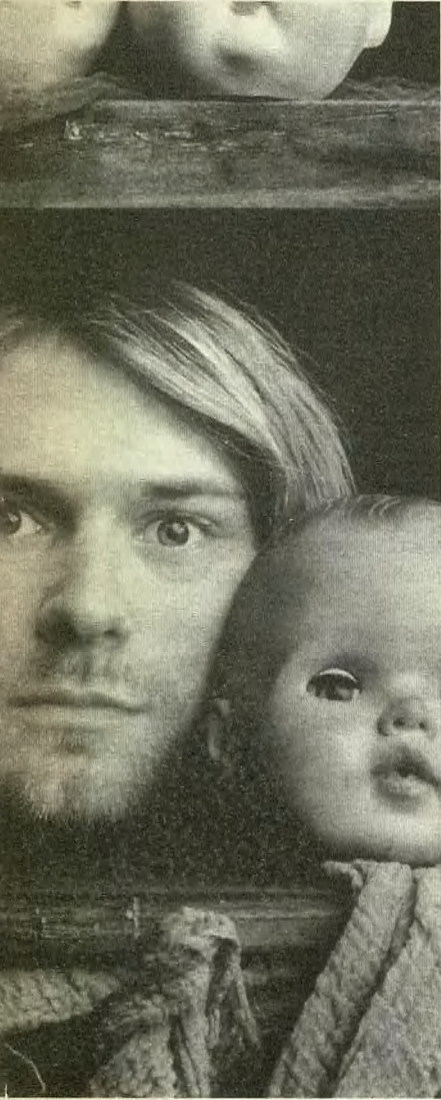

Bugünlerde mutsuzluk evresindeyim. Öncesinde naif nefret evresindeydim. İçinde bulunduğum evreyi, popüler olmadan önce farkedip ondan kurtulmalıyım. Sonrasında nasıl bir evreye geçeceğim umurunda değil. Belki de sebze-ler içimde ürettiğim kimyasallar bertaraf edecek. Bu kolay bir mazeret (kimyasallar). Enstrümanımı çok seyrek kullanıyorum. Halbuki eskiden ne heyecan vericiydi. Müzikle uğraşmak kolay iş değil. Şimdi prova yapmak zaman kaybı geliyor. Bedelin, soluduğum havayla ödüyorum. Rock stannıza nasıl yardım edebilirsiniz diye düşünmeyin.

mler, şarkılar, defterine karaladığı notlar, mektuplar, desenler... Ondan
bu boşuna yaşayıp gitmediğini bilmenin verdiği huzuru seviyoruz.
me ve dönüştürme gücü taşıdığını ümit etmeyi seviyoruz.

ORUM

üstün görmelerini seviyorum. Önyargılı in-
sanlara önyargılı olmayı seviyorum. Dünya
gençliğinin günün birinde dayanışma duy-
gusuna sahip olduğunu hayal etmeyi sevi-
yorum. Çatışmalardan kaçınmak için hile-
baz bir çaba göstermeyi seviyorum. Temel
samimiyetimin dışında başka bir şeyle sa-

vunamayacağım güçlü kanılara sahip ol-
mayı seviyorum. Samimiyeti seviyorum.
Kendimi samimiyetsiz buluyorum. Bunlar
kanaat değil. Erdem sözcükleri değil. Bir
şikayet. Eğitimsizliğimden, ilhamsızlığım-
dan, şefkat arayışından ve utanmazlığım-
dan şikayet. Bir şiir bile değil. Bok çuvalı.
Aynen benim gibi.

Şikayet etmeyi seviyorum. Şikayet ettiğim
şeyleri iyileştirmek için bir şey yapmamayı
seviyorum. Anne-babamın kuşağını, bir top-
lumsal değişimin eşğine geldikleri halde,
medya ve hükümetin, muhalif hareketin iti-
barını sarsmak için Manson ve diğer hippie
temsilcilerini propaganda malzemesi ola-
rak kullanmalarına ve düzen karşıtlarını va-
tan hainleri, komünistler, satanistler, in-
sanlık dışı hastalıklar olarak damgala-
malarına teslim olmakla suçlamayı seviyo-
rum. Sonuçta, baby boom kuşağı, en kon-
formist, iki yüzlü yuppie'ler haline geldi.
Fikirlerimi sükünle ve aklı bir şekilde,
muhafazakâr bir tavırla tartışmayı seviyo-
rum, kendimi uç solda görmeme rağmen.
Sistemin mekanizmasına, kendime onlar-
dan biriyim süsü vererek sızmayı, sonra
da yavaş yavaş imparatorluğu içten çürüt-
meyi seviyorum.

Tanrıyı itham etmeyi seviyorum.
Meryem'i kürtaj etmeyi seviyorum.
İsa'nın koyunlarını düzmeyi seviyorum.
Kadınların erkelerden üstün olduğunu,
şiddete erkeklerden daha az yatkın olduk-
larını bilmenin verdiği huzuru seviyorum.
Rock'n'roll'un istikbalinin kadınların elinde
olduğunu bilmenin verdiği huzuru seviyo-
rum.

Rock'n'roll'u Afro-Amerikalıların icat ettiğ-
ni, ama ancak beyaz adamın standartları-
na uymayı kabul ettiğinde ödüllendirildiğ-
ni bilmenin verdiği huzuru seviyorum. Afro
Amerikalıların bir kez daha günümüzün
en yeni ve özgün müziğini (hiphop/rap)
yaratan ırk olduğunu bilmenin verdiği hu-
zuru seviyorum.

("Journal"deki notlarından kısaltarak)

mark,
Hello.

Sevgili Mark, (*)
Selam! Nihayet albümleri-
nin tamamını dinleyebildim
-en güzel olanının ("Trees" EP'si) haricinde.
Umarım onları kasete kaydetmiş olmama bo-
zulmazsın. Çünkü bunun, müzisyenlerin aley-
hine bir şey olduğunu biliyorum. Ama yeminle
söylüyorum, bir işe girersem bütün albümleri-
ni satın alacağım.
Sana gönderdiğim bantta, birkaç aydır üzerin-

de çalıştığım şey var. Uyku müziği. Eğer hoşu-
na giderse veya senin elinde bir şeyler varsa,
birlikte çalışmayı isterim.
Single'imız ekim ayında çıkacak. (Love Buzz
/ Big Cheese) Ama EP için bir umut yok.
Sub Pop'un mali sorunları var. EP'yi bu yıl
içinde yayınlacaklarına dair verdikleri söz
palavraydı. Kendimize firma aramamızı en-
gellemek için yaptılar bunu. Ve işte aradan
sekiz ay geçti, bir single'dan başka bir şey

yok ortada. Demoyu birkaç yere gönderdik,
ama cevap yok. Dolayısıyla, elinde bağlantı
numaraları veya adresler varsa ya da birile-
riyle tanışırsan ve onlara bu bandı ulaştırır-
san, çok makbule geçer. Elimizde
30 tane bant var. Posta masrafla-
rını seve seve üstleniriz.

*Mark Lanegan, Screaming Trees'in
ve son günlerde de Queens of the
Stone Age'in şarkıcısı

A matter of opinion
Date with fusion
Personal Preference
the Strokes
Raw Power }
Funhouse }
the Strokes }
Generic Flipper - Flipper
Surfer Rosa - Pixies
Trompe le Monde - Pixies
Pod - Breeders
Vaseline's Pink EP
Aerosmith - Rocks
Gang of Four - Entertainment
Determining the Bullies - Sex Pistols
Flowers of Romance - PIL
Jamboree - Beat Happening
Superhero Big Muff - Mudhoney
Leadbelly's Last Session - Huddie Ledbetter
Land Shark - Fang
Millions of Dead Cops - MDC
Damaged - Black Flag
Scratch Acid EP - Scratch Acid
Locust Abortion Technician - Butthole Surfers
Rock for Light - Bad Brains
Raincoats - Raincoats
Philosophy of the World - Shaggy
Combat Rock - Clash
Are We Not Men - Devo
B-52's
Colossal Youth - Young Marble Giants
Kleenex
Slits - Slits
Deadman Nation - Some Youth
Mon who Sold the World - David Bowie
GI - Germs

Second RATE
third Generation

Secchone Trust - EP
Get the Knack - the Knack
Atomizer - Big Black
Great Expectations - Sad Four
Is this Real - Wipers
Youth of America
Leper Raubing the Impaired to Abusers - Huggy Bear
XTC

Jackie
362-
3610

Büyük miktarlarda enformasyon depolamaya ve tercüme
etmeye muktadir kafalarla tanıştım, ne var ki erdem kabiliyetinin
ve tutkuyu takdir etmenin gramını görmedim onlarda.

It is time now for all the 'fortunate'
ones, the cheerleaders and the football
jocks to strip down naked in front of
the entire school at an assembly and
plead with every ounce of their souls
for mercy and forgiveness, and to
admit that THEY are wrong. They
are representatives of Gluttony and selfish
ambitious values and to say that they
are sorry for condoning these things
will not be enough, they must mean
it, they must have guns pointed to their
heads, they must be petrified to ever
think of being the stuck up, self righteous
segregating, guilt spreading, ass kissing, white
right wing republicans of the future.

Kill the Rockefeller

Queens Of The Stone Age

Alem çocuklar. On küsur yıldır ıssız California çölleri gürültüye boğuyorlar. Grunge'ın hızlı zamanlarında, Kyuss adında, punk'tan hardcore'a uzanan bir grupları vardı, underground çevrelerde el üstünde tutulurlardı. Dört Kyuss albümünün üstüne 1998'de Queens Of The Stone Age macerasına koyuldular ve birkaç ay önce çıkan "Sağır şarkılar" albümüyle "rock'n'roll'a taze kan" hareketi içindeki yerlerini aldılar. Queens macerasını sürdürürken bir yandan da Desert Sessions adı altında enstrümantal ağırlıklı deneysel kayıtlarını ikiye ikiye yayınlıyorlar... Aslında sadece iki kişiler, ama hani nasıl derler, çevreleri geniş... Motörhead'in Lemmy'sinin övgülerine mazhar olan, Amerika'da sayıları her dakika artan uslu çocuk işi nu-metal gruplarına yaptıkları müzikle esaslı bir cevap veren Josh Homme ve Nick Oliveri ikilisiyle (ve dostları Mark Lanegan ve Dave Grohl'la) Rock & Folk ve NME görüşmüş...

ABİLER İÇİN SERT, ABLALAR İÇİN TATLI

Temelde bir ikili gibisiniz. Nick Oliveri'yle ikini-zin arası nasıl?

Josh Homme: Nick'le yin-yang gibiyiz. İtiraf edeyim, son albüm boyunca Nick'le ne zaman anlaşmazlığa düşsek hep onu suçladık, aynı şekilde ne zaman kişisel sorunlar yaşasak, gene Nick'i suçladık. Ben mümkün olduğunca gölgeye saklanırım, Nick resmen delinin teki olduğu için onun suçlu olması daha inanılır bir durum. (gülüyor) Ama kafanın uyuşmadığı biriyle niye aynı grupta kalasın ki? Birbirimize şakalar yapıp güldüremediğimiz an bu iş biter, o zaman grup dağılır.

Yeni albümde size eşlik eden dostlarınızın sayısı oldukça fazla. En başta da Mark Lanegan ve Dave Grohl.

Josh: Dave ve Mark öyle sıradan, basit konuklar değil, Queens Of The Stone Age'in serbest üyeleri. Biz rock'un Wu-Tang Clan'iyiz: Yalnızca iyi müziğe sadakat gösteren bir çete... Bir albüm bittiğinde olumsuz anlamıyla yolları ayırıp birbirimizden kopmamız söz konusu değil. Ama herkesin kişisel özgürlüğü var, isteyen istediği müzisyenle gidip çalışabilir, işin zenginliği burada.

Nick Oliveri: Her zaman bizden daha iyi müzisyenlerle çalmak istemişizdir. Böylece, sınırlarını aşmak için maksimum gayret gösteriliyorsunuz. Dave'e ayak uyduracağım diye, yıllardan beridir ilk defa evimde bas gitarımla haşır neşir olmaya, seviyemi yükseltmek için çalışmaya başladım.

Josh: Bizim felsefemiz müziğe paye vermek, şahıslara değil. Nick'le senelerdir birlikteyiz, bu bizim için bir lüks, ender rastlanacak bir durum. Ama ikimiz de en iyi adamlarla çalışmak istiyoruz. Dave benim en bayıldığım davulculardan. Düşündüm, eğer gelip tekrar davulun arkasına geçerse, cümle aleme hâlâ sıkı bir "rocker" olduğunu gösterebilir. Kendisi şu an Amerika'da bir pop star, evet, sadece bir "pop" star. Sonuçta ne kadar iyi olduğunu tekrar gösterdi işte.

Nick: İnsanlar istedikleri kadar burada kalabilirler, istedikleri zaman da ayrılabilirler. Bizde öyle işe alma veya kovma gibi durumlar yok.

Birbirlerini uzun yıllardır tanıyan Mark ve Dave, Queens Of Stone Age sayesinde ilk kez aynı

sahneyi paylaşıyor galiba.

Mark Lanegan: Dave'le tam Nirvana'ya katıldığı yıllarda tanıştık. Sıradışı bir davulcu ve çok yetenekli bir besteci. Tamamen kendine özgü bir çalışı var, şarkıların aranjmanı konusunda da bilmediği yok. Doğrusu, onu bir daha davul setinin arkasında görebileceğimi tahmin etmiyordum.

Nick: Sekiz senelik uzun bir moladan sonra yenisinden davulunun arkasına geçmesi, üstelik bunu bizim grupta yapması büyük mutluluk.

İlk karşılaşmanız ne zamandı?

duğunu keşfettik, sanki yıllardır tanıyor gibiydik.

Josh: O gece koltuğumun altında panayırıdan kazandığım kocaman bir peluş ayıyla felaket bir halim vardı. (gülüyor)

"Blues For The Red Sun"ın Nirvana üzerinde etkisi oldu mu?

Dave: Nirvana "In Utero" için stüdyoya girdiği sıralarda, "Blues For The Red Sun" benim başucu albümümdü resmen. "Nevermind"dan daha keskin bir albüm yapmayı amaçlıyorduk, yapmak istediğim şeye örnek olarak çocuklara "Blues For The Red Sun"ı dinlettim, Kurt'ün hayran kaldığını hatırlıyorum.

"Blues For The Red Sun"ın prodüktörü Chris Goss, "All Apologies" şarkısını yazarken Kurt Cobain'ın Kyuss'un "Apothecaries' Weight"inden esinlendiğini düşünüyor.

Josh: Chris bana da birkaç sefer bu tepkisini dile getirdi, ama ben böyle bir iddianın sorumluluğunu alacak değilim. İki parçadaki riff'lerin benzerliği açısından söylediklerine hak veriyorum, ama bu rock tarihinde binlerce rastlanan bir tesadüf.

Dave: Nirvana iki ana kola sahipti. Vaselines ya da Beat Happening'den gelen masum etkilerle Celtic Frost ve Motörhead'in yıkıcılığı birbiriyle yarışlıyordu. Doğrusu, "In Utero" üzerinde çalışırken, "Nevermind"ı yakalayıp geçmek, o albümü safdışı bırakmak gayretindeydik.

Bir keresinde Josh, yeni Desert Sessions kayıtları için Dave'i ikna etmeye niyeti olduğunu açıklamıştı. Bu işbirliği hayali nasıl gerçekleşti ve "Songs For The Deaf"ın bütününe yansıdı?

Dave: Queens'le bir şeyler kaydedeyim de, ne olursa olsun diye düşünüyordum. Kyuss'un bütün albümlerine zaten bayılıyordum. (alçak sesle) İlki hariç.

Josh: Hey, o albümde daha 16 yaşındaydık.

Dave: Queens Of The Stone Age'in de bütün albümleri harika bence. Melodiler, sound, düzenlemelerin sıradışılığı tam bana göre. En büyük üzüntüm "Rated R"ın kayıtlarına katılamamış olmam. Her on yılda bir, bir albüm ortaya çıkar ve rock'un geleceğini tayin eder. "Songs For The Deaf" işte o albüm. Bugüne kadar çaldığım en

Dave Grohl: Josh'u sahnede ilk kez 1992'de, Seattle'da gördüm. Grupları Kyuss, The Obsessed ve Wool'dan arkadaşlarla aynı konsere çıkmıştı. Performanslarına bayıldım; o hengamede Kyuss'un "Blues For The Red Sun" albümünü aldım. Esas karşılaşmamız birkaç ay sonra, Nirvana'nın o büyük turnesinin ilk zamanlarında oldu. Phoenix'de çılgın bir atmosfer yaşıyorduk, bir gece karşılıklı epey lafladık, ortak arkadaşlarımız ol-

iyi ve en ciddi albüm olduğunu düşünüyorum. Bu albümle rock'un çehresi değişti bence. Kayıtların başından sonuna kadar varolan o kimyayı bir daha bulmak imkânsız gibi geliyor. Nirvana zamanlarında benim çaldığım davul gruba bir dinamizm kazandırıyor, tamam, ama "Songs For The Deaf"deki kadar bir hazzı ve özgürlük duygusunu başka hiçbir şeyde tatmadım.

"Songs For The Deaf"deki şarkıların yazılma sürecinde farklılıklar var mıydı?

Nick: Bir evvelki "Rated R" albümünde şarkılarla temelde Josh ve ben uğraştık. Yeni albümdeyse Mark da şarkı yazımına katıldı, ayrıca çeşitli arkadaşlarımız parçaların sağına soluna el attı. Şarkılar en iyi noktaya geldikten sonra, artık kimin yazdığının önemi yok.

Üçüncü albümler genellikle gruplar için kritik dönemler oluyor. Üzerinizde bir baskı hissetmediniz mi?

Nick: Yoo, hiç. Prensibimiz, her zamanki gibi, plak dükkanlarında pek rastlanmayan cinsten bir albüm yaratmaktı. Sevdiğimiz bütün tarzları -rock'n'roll, punk, heavy rock ya da pop- elden geçiriyoruz, ama kesin biçimde otantik olması şartıyla. Tıpkı Sonics veya Ramones plakları gibi, izlerini bundan yirmi yıl sonrasına düşürecek bir iş çıkarmak istedik. Gelip geçici bir hit yapmak umurumuzda değil, biz adımızı zamana kazırmak-tan yanayız.

Josh: Her grubun kendine özgü bir "şey"i olur. Bizse "her şey"i yapan bir grup olalım istiyoruz. Binbir çeşit müzikten hoşlanıyoruz, niye onları da çalıp söylemeyelim? Ama bizim sound'umuz kim-seninkine benzemez. Bizimki tam kafatası sound'u, taş devri işi, kabile işi...

Çok çeşitli müzikleri sevdiğinizi söylediniz. Me-

sela elektronik müzik sizi ilgilendiriyor mu?

Josh: Tekno ve rave ortaya çıktığında yeni bir punk döneminin başladığını düşünmüştüm. Tuhaf depolarda verilen illegal partileri acayip takdir ediyordum. Ara sıra deep house dinliyorum, Massive Attack'ın yarattığı o büyüleyici atmosfere dalmak da çok hoşuma gidiyor. Prodigy ilk zamanlarındaki kadar formunda olmasa da, Liam Howlett'in bir deha olduğuna inanıyorum.

Radiohead hakkında ne düşünüyorsunuz?

Josh: Onlara hayranım, çünkü felsefeleri bana Kyuss'u hatırlatıyor. Hiç çekinmeden ve kendini kısıtlamadan herhangi bir anda "siktir" çekebilmek... Bak-sanız, üst üste birbirinden tamamen farklı iki albüm çıkıyorlar ve kim-selerin bilmediği yeni parçalarını turnelerde sah-nede test edebiliyorlar.

Strokes nasıl geliyor?

Josh: New York'ta karşılıklı biriki tek atarken ka-nımız ısındı onlara. Albümleri çok güzel. Kaba, il-kel ve dipdiri. Herkes Television ve Richard Hell

etkisinden bahsedip kafalarını şişiriyor-dur kesin. Ama eminim, çocuklar o grup-ları dinlememiştir bile. Biz de Kyuss za-manında az çekmedik. Gazeteciler süre-kli Kyuss'un Black Sabbath ve Blue Che-er'a benzediğini ima eder dururdu. Bir ke-re Kyuss'tan ayrılmıştım ve işte o dönem Blue Cheer'i, Stooges'ı keşfettim. Iggy Pop'un "Lust For Life" ve "The Idiot" al-bümleri rock'a bakışımı baştan aşağı de-ğiştirdi. Bence White Stripes, Strokes ve Queens Of The Stone Age aynı hareketin birer parçası. Aynı ruh haline sahip, uz-laşmaları umursamayan, özgünlüklerinde

direnen ve amaçları iyi bir ses yaratmak olan bir kuşak. Tekerlek yola koyuldu ve harbi rock grup-ları güçlü bir şekilde geri geliyor.

Artık yalnız Amerika'da değil, tüm dünyada tur-nelere çıkıyorsunuz... Favori yerleriniz neler?

Josh & Nick: (aynı anda) İspanya!..

Josh: Onlarda hem bir Akdeniz kalbi var, hem de siesta geleneği ve geç saatlere kadar ayakta kal-ma ruhu. Aynı bizim gibi, yaşamak için çalışıyor-lar, çalışmak için yaşamıyorlar. Sonra İngilizler de bize karşı çok sıcak... Avustralya var tabii bir de:

White Stripes, Strokes ve biz aynı hareketin parçasıyız. Özgünlüklerinde direnen bir kuşak. Tekerlek yola koyuldu ve harbi rock grupları güçlü bir şekilde geri geliyor.

İngiltere'de yaşasalar, suçlu diye içeri tıklılar.

Peaches ve ...And You Will Know Us By The Trail Of Dead'le turluyorsunuz, onlarla nasıl ara-nız?

Josh: İkisi de müthiş gruplar. Tuhaf şeyler de ol-muyor değil tabii. Peaches'dakiler sahneye çıktı-ğında üstlerine bir dildo geçiriyorlar, seyircilere

ROLL TAŞ DEVRİ KRALİÇELERİ'Nİ WASHINGTON'DA SEYRETTİ

Velhasıl şeytanın müziği

Biz Beyoğlu'ndan Kadıköy'e zor geçerken, Londra muhabirimiz Halil Kılıçoğlu okyanusu aşip Washington'a gitti, Queens Of The Stone Age ve ...And You Will Know Us By The Trail Of Dead gruplarını seyretti. 10'u 11 Eylül'e bağlayan gece 9:30 kulübündeyiz.

İngiliz topluluk Travis'in solisti Fran Healy, bir defasında pop müziğin en yoğun üretildiği iki ülke Britanya ve ABD'nin rekabetlerini kastederek "America defines it, Britain refines it" (Amerika tanımlar, Britanya inceltir) demişti. İstisnalar çıkar elbet, fakat ABD'nin çığ, yontulmamış, gürültülü rock'n'roll ve punk grupları açısından Britanya'dan daha münbit topraklar olduğu savı, tamamen temelsiz değil.

Grunge günlerinden sonra gündemden düşen bu tarz müzik, son zamanlarda ABD'de, tekrar mainstream kabulü görmeye başladı. Bu tarzın poster çocukları, The Strokes, The White Stripes, Black Rebel Motorcycle Club gibi gruplar. Bir de, şimdilik mainstream radarının altında seyreden ama ciddi bir dinleyici kitlesine sahip ve prime-time'ının pek yakın olduğunu tahmin ettiğimiz gruplar var. Güney California çölünün

"stoner rock"çuları Queens of The Stone Age ve Texas'ın bohem vahası Austin'li çete ...And You Will Know Us By The Trail Of Dead, bu gruplardan ikisi. Tek birini görsek öpüp başımıza koyacağız, ama iki grubun son albümlerini Interscope şirketinden çıkarmalarının da etkisiyle, ikisi birden karşımızda.

Biletler tükenmiş ve mekân gayet "hard" bir rock'n'roll kitlesine evsahipliği yapıyor. Punk'ları, stoner'ları, goth'ları ve metal kitlesini bir arada görebileceğiniz ender gecelerden.

İçeri girer girmez, açılış grubu Burning Brides'in sahnesine şahit oluyoruz. Gitar-bas-davul triosu olarak çalan Philadelphia'lı garage rock grubu, gayet

enerjik başlıyor setine. Gerçi yaptıkları, beklentimiz olan 60'lar etkili garage'dan ziyade, 70'lerin büyük gitar gruplarının mirasçısı, bol riff'li, sololu bir müzik. Gitar da çalan gösterişli solistlerinin Hendrix'vari pozları ve basçı hatunun seyirciyle iletişimi sayesinde, alkış da topluyorlar. Setin sonlarına doğru aynı şarkıyı tekrar tekrar dinliyoruz muşuz hissi, sıkıntı vermeye başlıyor. Sıradan melodiler, bildik ritimler. Nitekim, benden en büyük alkışı, sahneyi terkederken alıyorlar.

Çok vakit geçirmeden, Trail Of Dead sahneyi alıyor. Gitaristler Conrad Keely ve Kevin Allen, basçı Neil Busch ve davulcu Jason Reece'dan oluşuyor grup. Dördü de siyahlara bürünmüş. Trail Of Dead, canlı performanslarında ekipmanlarına ve mekâna zarar vermeleriyle tanınıyor. Set, indie çevrelerinde gürültü koparan son albüm "Source Tags and Codes" ağırlıklı. "It Was There That I Saw You" ile açılışı yapıyorlar. Conrad'ın hem gitar çalıp hem seslendirdiği bu şarkıda, Jason ve Neil enstrümanlarına bütün güçleriyle abanırken, ikinci gitarist Kevin'in köşede sakın sakın gitarını tımbırdatması ilginç. Yüksek vö-lümlü gitarlar, ses duvarlarının altına gö-

mülmüş incelikli melodiler, zangır zangır titreten bir bas. Conrad da, ses tellerini yırtarcasına bağlıyor. Şarkının ortasında, birden her şey susuyor, kafalar önde sakın sakın çalıp fısıltıyla söyleyen bir rock grubuna dönüşüyorlar, ama sadece iki dakika için. Sonrasında kaldıkları yerden devam. Ses duvarlarının, feedback'in sessizliğe dönüştüğü ve sükûnetin yerini kaosa bıraktığı bu anlar göz alıcı. Bir zamanlar beraber konser de verdikleri İskoç grup Mogwai'yi hatırlatıyorlar bu halleriyle.

Konser boyunca, Conrad ve Jason vokal görevlerini devralıyorlar birbirlerinden. Jason'ın şarkı söyleyişi de, en az Conrad'inki kadar etkileyici. Seyircinin arasına dalıyor, çıkıyor, iniyor, sahneyi baştan başa kat ediyor. Milleti hareketlendirme görevini başarıyla yerine getirdiği ortada: Pogo yapanlar, sahneye tırmanmaya çalışanlar, hatta güvenlik görevlilerinin müdahalesiyle dışarı çıkarılan, balkondan sarkan bir kişi. Yeni albümün gözdelelerinden "Homage", "Baudelaire" ve ilk albümlerinden "Richter Scale Madness" şarkısında Jason var vokalde. Son şarkı "Homage"ın finalinde Neil ve Conrad, gitarlarıyla amplilerini delik deşik ediyorlar, statikten başka →

bağırıp çağırıyorlar. Olayların birdenbire mankafalılığa dönüştüğüne şahit oluyorsun... Bir keresinde Trail Of Dead kendi ekipmalarının yanında bizimkileri de haşat etti, neyse ki sonra bir daha yapmadılar. Mark neredeyse adamların davulcusuna giriyordu. Ama nasıl olduysa sonra çok iyi dost oldular. Sahne arkasında, bir gün bir bakıyorsun, herkes elinde kitabı, sakın sakın oturuyor. Ertesi gün gidiyorsun, herkes birbirine girmiş, çiğlikler, bağırışlar...

Peki ya siz? Geçmişteki kötü şöhretiniz yüzünden hâlâ sorun yaşıyor musunuz?

Josh: Birkaç kez hata yaptık tabii, orda burda kavgaya çıkardık, bardan dışarı atıldık, o esnada fotoğraflandık filan. Bir fotoğraf bin kelimeye bedel. Ama hiçbirini biz başlatmadık. Bu grubun içki içmesi de, maddelere bağımlılığı veya kavgala-

Her grupta kendine özgü bir "şey" olur. Bizse "her şey"in grubu olmak istiyoruz. Hoşlandığımız binbir çeşit müzik var, ama sound'umuz tam kafatası sound'u, taş devri işi.

kafadaki karmaşayı, aşkı anlatmak. Şarkılarımızın özünde "nefret ettiğin şeyleri unut, onlarla vakit kaybetme" düsturu var. Bir şeylerin karşısında olmaktansa, başka şeylerin yanında, arkasında ol, onun için bir şeyler yap...

"No One Knows"un ritmi çok farklı, bir çeşit

rı da hep kendine has, orijinal bir müzik yapma arzusuyla alâkalı bana göre. Bizi ayakta tutan en önemli şey de bu. Her yeni plak bir öncekinden daha iyi olmalı. Sanırım bunu başardık da, çünkü stüdyodan çıktuktan sonra ikimiz de her gün tekrar tekrar kayıtlarımızı dinlemek istiyorduk. Piçin teki bir gün evimdeki tek kopyayı araklamış, deli oldum, ben de elime gitar alıp şarkıları söylemeye başladım. (gülüyor)

Oturup karşılıklı konuşulduğunda pek de sert tiplere benzemiyorsunuz...

Josh: Galiba biraz Doğu felsefesine yakınlığımız var. Kaslarımızı göstermek zorunda değiliz. Kusura bakmayın, ama öyle sinirli filan da değilimdir zaten. Onun yerine içimizdeki feminen tarafları bulmayı tercih ederim. Aslında dinleyicilerin de maço taraflarını bertaraf etmeye çalışıyoruz. The Stooges'da sevdiğim de tam budur işte. Abiler için yeterince sert, ablalar için yeterince tatlı. Her durumda kendini rahat hissediyorsun.

Albümde sizin için en özel şarkı hangisi?

Josh: "Go With The Flow" herhalde şimdiye kadar en kişisel şarkım. Beş senedir birlikte olduğum birinden yeni ayrılmıştım. Kolay değil tabii, zor... En kolay dışavurulan ruh hali öfke. İstersen her tarafı yayılım ateşine tutabilirsin. Esas zoru,

polka gibi diyebilir miyiz?

Josh: Farkındayım, rock dünyası benim kadar polkaya meraklı değil. Nick de öyle. İlk Queens Of The Stone Age plajımızda "Hispanic Impressions" vardı mesela. Hızlı, billur gibi bir polkaydı o da. Aslında her plajımızda vardır kuzu postuna bürünmüş polka kurdu... "No One Knows" single'ının klibinde Michel Gondry'yle çalışmak iyi olurdu. Onun Björk'le yaptığı işler harika. Zaten biz hepimiz Björk hastasıyız.

"Songs For The Deaf"de yer alan iki şarkı, "Hanging Tree" ve "Millionaire" farklı versiyonlarla daha önce Desert Sessions'larda yayınlanmıştı. Desert Sessions albümleri Queens Of The Stone Age çalışmalarına bir laboratuvar işlevi mi görüyor?

Josh: Bazı parçaların, Desert Sessions albümlerini satın alan iki bin kişilik hayran kümesinden daha fazlasına layık olduğunu düşünüyorum... Yakın zamanda Desert Sessions projesinde birlikte çalıştığımız arkadaşımız Fred Drake'in ölümlüyle sarsıldık, ama yıl sonuna kadar Fred'in anısına iki kayıt daha piyasaya süreceğiz. Hatta bir dahaki sefere Placebo'dan Brian, Stefan ve Steve'i de çağıracağız. Onların California çölünün konforsuz ortamında, hababam nefeslilerini bağirtan cazcılarla ve bir punk davulcusuyla ne halt edeceklerini merak ediyorum: Desert Sessions'larda kendimi bir kimyager gibi hissediyorum. Ağzına atıp mideye indirmeden önce denemeler yapan, bir takım tuhaf karışımlar hazırlayan bir tür Dr. Jekyll...

Atlara çok meraklıymışsınız galiba.

Josh: Atları severim. Altımda bir eyer olmasına alışkınım. Yüzlerce defa binmişimdir. Neden dersin, rock'n'roll çalıp söylüyorum da ondan. İkisi birbirine çok yakın şeyler.

→ bir şey duyulmaz oluyor, gitarlar yerlere atılıyor, eziliyor. Jason, seyircinin arasında kayboluyor, yerlerde yuvarlanıyor, epileptik bir şekilde sarsılıyor. Sonrasında sahneye dönüp, davul kitini tekmeliyor, ufak davullardan birini seyirciye fırlatıyor. Her konserden sonra yapıldığı için artık bir çok değeri kalmamış olsa bile, doğrudan şahit olduğunda bu punk nihilizminin etkileyici olduğunu itiraf etmek gerek.

Trail Of Dead sahneyi terkettikten sonra, enerji seviyeleri tavana vuran seyirciler için müsekkin etkisinde Serge Gainsbourg şarkıları çalıyor kulüpte. İnsanların tepkilerini seyredip epey eğleniyoruz kendi kendime.

Bu arada, QOTSA'nın "sex drugs and rock'n'roll" takıntısını yansıtan vizüelleri sahneye yerleştiriliyor: Sahnenin arkasına yerleştirilen üç adet projektör. Her birinin önü, bir grafikte kaplanmış. Bunlardan biri, grubun logosu haline gelmiş Q harfi, fakat harfin kuyruğu bir sperm tohumu şeklinde. İkincisi bir kütüblası ve üstünde sarılmış bir sigaralık. Üçüncüsü son albüm "Songs For The Deaf"ın de kapağında gözükten şeytan çatalı. "Sex, drugs and (şeytanın müziği) rock'n'roll" velhasıl...

QOTSA, başçı Nick Oliveri ve gitarist Josh Homme'dan oluşan bir ikili. Yaz konserlerinden davul kitinin başında Dave Grohl vardı. Bu geceyse Danzig'den Joey Castillo var davulda. Konserlerden önce sadece birkaç gün çalışmış olma-

sına rağmen, grupla uyumu mükemmel, ama gözler yine de Dave Grohl'u arıyor. İkinci gitar ve keyboard'daysa A Perfect Circle elemanı, Trent Reznor'u andıran Troy Van Leeuwen var.

Tüm zamanların en gaz verici şarkılarından biri, kara mizah örneği "Feel Good Hit Of The Summer", ilk şarkı. Tüm kulüp, her bir ağızdan "Nicotine, Valium, Vicodin, Marijuana, Ecstasy and Alcohol...C-C-C-Cocaine" diye sayıyor.

QOTSA setini kabaca üç bölüme ayırmak mümkün. Josh Homme'un grubun daha melodik, saykedelik, "stoner" materyalini seslendirdiği bölümler, Nick Oliveri'nin solistik görevini devraldığı, attığı çiğliklerle içindeki heavy metal canavarını saldıran anlar ve gruba Mark Lanegan'ın katıldığı, performansın mistik bir havaya büründüğü dakikalar.

Mark Lanegan, QOTSA setinin ortalarında, sessiz sedasız bir silüet şeklinde sahneye geliyor, mikrofona yapışıyor ve kıpırtısız söylediği şarkılarla ("Hanging Tree", "Auto Pilot" ve "Song For The Deaf") konsere biraz daha rock star mistiği katıyor.

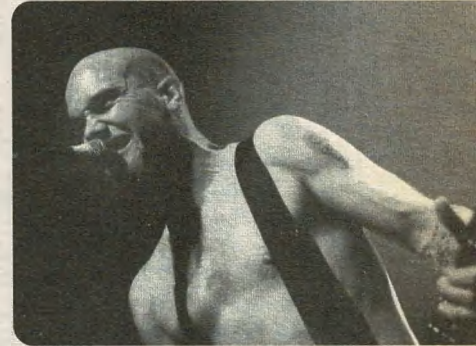
Acılıştaki "Feel Good Hit of The Summer"ın ardından "böylesi bir şarkıdan sonra ne gelse, hayal kırıklığı olur" diye düşünüyoruz, ancak Nick Oliveri'nin manik çiğlikleriyle seslendirdiği, söylerken gözlerinin fıldır fıldır döndüğü "Quick and To The Pointless"la konserin enerjisi bir an bile düşmüyor.

Sağlam ritm kurguları, fısıltıyla çiğlik

arası değişen ve etkisini bir an bile olsun kaybetmeyen vokaller, havada uçuşan bol miktarda melodi... Her şey dozunda, her şey yerli yerinde, her şey konsantre. Şarkılar eğilip bükülmeden, gereksiz uzatmalardan kaçınılarak gayet kompakt bir şekilde icra ediliyor. Nick Oliveri'nin teatral sahne şovu, Josh Homme'un daha olgun performansıyla dengeleniyor.

Grubun, "Better Living Through Chemistry" icrası, özellikle görkemli. Uçuran gitar soloları, büyük riff'ler, efektler, kırmızı, sarı, beyaz arası değişen ışık oyunları... Melodik "Monsters in The Parasol" ve "The Lost Art of Keeping A Secret"ın icrası da mükemmel yakın. "Monsters in The Parasol"un başındaki gitar melodisi ve Josh'un sinsi ve tehlikeli olarak tanımlanabilecek vokali, seyirciyi coşturmakla kalmıyor, grubun müthiş melodiler bulma yeteneğini bir kere daha takdir etmemize yol açıyor. Pek çok grubun bir albüm boyunca kullanabildiği melodi çeşitliliğini, QOTSA tek şarkıya sığdırıyor sanki. "Song For The Deaf", "Go With The Flow", "Gonna Leave You" ve son albümün ilk single'ı "No One Knows" da seyircinin çıldırdığı diğer şarkılar. Yine pogocular, yine kaos. Ama QOTSA, Trail Of Dead'e göre daha kontrollü sahnede. Grubun delisi, bir zamanlar sahneye çıplak çıkan Nick bile eskisine göre ehlileşmiş sanki. Bis için döndüklerinde önce son albümü gerçek anlamda açan "You Think I

Ain't Worth A Dollar, But I Feel Like a Millionaire"i seslendiriyor Nick. Geceyi bitiren kapanış şarkısıysa Josh ve Troy'un saykedelik jam'e dönüştürdükleri ve 10 dakikadan fazla süren "Regular John". Konser başından beri, çalmalarını umutla beklediğimiz son albümün gizli şarkısı "Mosquito Song"a yer vermiyorlar ne yazık ki. Sahneyi terketmelerinin ardından, seyirci uzun süre alkışlayıp grubu geri çağırıyor, ancak geri

gelmeyecek QOTSA.

İki grubun performansları da mükemmel yakındı. İki buçuk saat boyunca rock'n'roll cehenneminin göbeğinde, alevler ortasında hissettik kendimizi. Bazen de QOTSA müziği, ayaklarımızı yerden kesti, kanatlandırdı bizi. "Gecenin ana fikri neydi?" diye sorarsanız, "Rock'n'roll sapasağlam ayakta. Yüklenebilir..." derim.

Halil Kılıçoğlu

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Emin Ekşi

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ KANTİNİ

Mine Manap, 20, öğrenci
Bilge Biçel, 19, öğrenci

Kaçta patlıyor bir şarkı çalmak bu müzik kutusunda?

250 bin lira.

Ne dinleyeceğiz şimdi?

Travis'ten "Sing".

O zaman Coldplay'i de seviyorsunuzdur.

Coldplay, Radiohead, Starsailor, Muse... Demin aramızda "Kid A" ve "OK Computer" tartışması yaptık.

Peki hangisi güzel?

İkisi de büyük devrim, ama illa ki seçmek gerekirse, "OK Computer".

Müzik kutusundan sık sık şarkı seçiyor musunuz?

Evet, ama çok tuhaf olabiliyor bazen, biraz önce Bülent Ersoy çalışıyordu, şimdi Travis.

Konserlere gider misiniz?

Bursa'da Athena'ya gittim en son.

Son zamanlarda Duman çok popüler.

Ben de seviyorum, ama o Sezen Aksoy cover'ı iğrenç.

Engin Öztürk, 22, öğrenci

Hangi şarkıyı seçtin müzik kutusundan?

Eminem, "Cleanin Out My Closet".

Başka neler dinlersin?

Son zamanlarda Jennifer Lopez'e takmış durumdayım.

Onu seksi buluyor musun?

Kesinlikle çok seksi, o yüzden müzik yapıyor, onun için dinliyor insanlar onu zaten.

Sen de mi bu yüzden dinliyorsun?

Neredeyse bu yüzden, evet. Bir de Christina Aguilera var, r&b yapıyor, ona da bayılıyorum. Açıkçası, taş gibi. Sırf bu yüzden televizyonun karşısına geçip klübünü bekliyorum hatunun saatlerce!

Nasıl bir klip?

Sadece bikini var üzerinde. Sonra çamur güreşleri var klipte, anla yani...

Didem Sezer, 22, öğrenci

Ne çalacaksınız?

Faithless'dan "We Come 1"

Başka neler dinlersin?

Dave Seaman, DJ Sasha, John Digweed.

Kulüplere de gidiyorsun o zaman?

Evet, Maslak Venue, 7th House, 2C...

Müzik kutusundan çalanlar hoşuna gidiyor mu, genelde neler çalıyor?

Kekilli, Nez, Haluk Levent ve aklına gelebilecek en arabesk ve kiro şarkıları işte.

Yazın H2000'e gittin mi?

Lamb için gidiyordum aslında. Sırf çamurdur, böcü börtü vardır diye gitmedim, ama iyiymiş galiba.

GEBZE

Mehmet Doğan, 43, seyyar satıcı

Bu radyolardan günde kaç tane satıyorsunuz?

Belli olmuyor, beş-on tane falan.

Kimler alıyor?

Genelde gençler alıyor, çok nadirdir yaşlı birinin aldığı.

Siz de dinliyorsunuzdur çalışırken?

Evet. Bir taraftan dinliyorum, hem reklam da oluyor.

Hangi radyoyu dinlersiniz?

Şahin FM, Kral FM falan...

En son kimin kasetini aldınız?

Ferdi Tayfur'un

kasetini. Bak,

şu karşıkı tez-

gahtan aldım.

Size indirim yaptı mı?

Yok, bizim ara-

mızda para geç-

mez, aldım, ben

gidiyorum de-

dim, yürüdüm

gittim.

Peki son gittiği-

niz konser?

Epeydir gitmiyo-

rum, ama en

son galiba Kıvrı-

cık Ali'ye gitmiş-

tim.

BURASI BAKIRKÖY

Fırat Akça, 21, öğrenci

Şu an ne dinliyorsun?

System of a Down.

Başka neler dinlersin?

Korn, Metallica.

Dinlediğin yerli gruplar var mı?

Dinlemem.

Neden?

Çok kötü buluyorum. Son zamanlarda Duman hoşuma gidiyor. Yanık bir sesleri var. System Of A Down'ın müziğine benziyor.

Metalden önce ne dinliyordun?

Türkçe pop.

Mesela kimleri?

Boşver.

Ne zamandan beri walkman'ın var?

Lise 2'den beri. Babamın hediyesi.

Walkman dinlerken başına gelen il-

ginç bir olay var mı?

Otobüsteyken çok fazla ikaz alıyo-

rum, yüksek sesle dinlediğim için.

Kimlerden?

Yaşlılardan değil. Daha çok 30 yaş ci-

varındakilerden geliyor tepki.

Sebebi dış görünüşün de olabilir mi?

Kesinlikle.

Yücel İnkaya, 35, müzisyen

Şu an ne çalıyor walkman'de?

Fikret Kızıllok.

Hangi albümü?

"Zaman Zaman."

En sevdiğiniz Kızıllok parçası?

"İnişlerim Çıkışlarım".

Yerlilerden başka kimleri dinlersiniz?

Bülent Ortaçgil, Sibel Sezal, Düş So-

kağı Sakinleri...

Peki yabancı?

Deep Purple, Doors, Beatles...

Yenilerden kimleri dinlersiniz?

Dinlemiyorum. İyi değil.

Duman dinlediniz mi?

Dinledim. Fena değil. Yenilerden Mavi

Sakal dışında kimseyi dinlemem.

Konserlere gidebiliyor musunuz?
Hiç konsere gitmedim. Ulaşım prob-lemim var. Ayrıca eko-nomik ne-denler.
Engellilerin gidebileceği salonlar yok değil mi?
Tabii ki yok.

Cemre Akkartal, 21, öğrenci

Ne dinliyorsun?

Madonna.

Hangi albümü?

Korsan aldım, kanşık.

Korsan CD mi alıyorsun?

Ucuz oluyor, bu yüzden korsan CD tercih ediyorum.

Neden Madonna?

Öyle çok bayıldığım biri değil, ama eğ-leniyorum.

Başka neler dinlersin?

Skunk Anansie, No Doubt, Coldplay,

Red Hot Chili Peppers, Muse...

Muse konserine gittin mi?

H2000'e gitmedim, ama Maslak'taki ilk konserlerini izledim. Daha iyi performans bekliyordum, ama o kadar kötü de değildi.

TARLABAŞI

Simge, 25, seks işçisi

Ne dinliyorsun?

Enigma.

Neden?

Çok seviyorum. Uçuk bir tarzı var.

Her uçuk şeyi sever misin?

Evet.

Başka yabancı müzisyenler?

Sting dinliyorum. Bir de tekno müzik dinlemekten çok hoşlanıyorum.

Türklerden?

Güllü ve Petek Dinçöz.

Petek Dinçöz'ü neden beğeniyorsun?

Hırslı ve kısa zamanda çok güzel yol katetti. Sesi de, dansı da iyi.

En son gittiğin konser?

On yıl önce Gülhane'de Ferdi Tayfur

konserine gitmişim.

On yıl önce ne dinliyordun?

Arabesk. Müslüm, Ferdi, Selahattin Özdemir ve rahmetli Bergen.

Şimdi dinlemiyor musun?

Hayır, çok ağır geliyor.

Korku bokuna...

Müziyenlerin sahnede doğduklarına ve gene sahnede öleceklerine mi inanıyorsunuz? Durum hiç de öyle değil. Korku adım adım peşlerinde ve akla gelmeyecek isimler bile sahne korkusu denen bu illetten çok çekmişler! İşte rock tarihinden üç-beş kısa hikaye...

Kirsty MacColl: Her şey 1981 yılındaki turnesinde başladı: "Seyirci çok iyiydi, ama benim tek hissettiğim büyük bir korkuydu. Bu korku üzerime çökeklendiğinde hiçbir şey yapamaz hale geliyordum, elim ayağım boşalıyordu. Konser 1.5 saat sürecekti, ama ilk gece yarım saat sonra kulise kaçtım ve odamda tir tir titreyerek oturdum. Grup sahnede kendi kendine çalıyor, organizatörler etrafta bağırıp duruyordu." Bu olaydan sonra Kirsty neredeyse on yıl boyunca hiç sahneye çıkmadı. Ta ki Ray Davies ona Kinks'le sahne almasını teklif edene kadar. O geceyi şöyle anlatıyor Kirsty: "Soundcheck yapılırken bacaklarım titremeye, sonra bütün vücudum sarsılmaya başladı... Ray ve kardeşi kollarıma girdiler. 'Ne oluyor' dediklerinde aklımdan geçen tek şey, 'Kinks'le sahnedeğim ve bunu hak etmiyorum' düşüncesi idi. Konsere çıktım, ama berbat bir performans sergiledim."

John Lennon: Yıllarını sahnede geçiren John Lennon bile kimi konserlerinden önceki son yarım saati tuvalette kusakarak geçirirmiş.

Chaka Khan: New York'taki bir konserinde ön sırada oturan bir kadının üstüne kusakarak sahne tedirginliğini belgeledi.

Anthony Phillips: Adını duymadıysanız üzülmeyin, çünkü kendisi yeterince üzülüyor. Phillips, 17 yaşındayken 1970'te Genesis'ten ayrılan gitarist: "Pişman olmadığımı söylesem yalan olur. Ama oturup uzun süre düşündüm ve en doğrusunun bu olduğuna karar verdim, çünkü sahneye çıktığımda korkudan ölecek gibi oluyordum her defasında..."

Andy Partridge: XTC'nin gitarist ve şarkıcısı için iplerin koptuğu an, televizyondan da canlı yayınlanan bir konser sırasında geldi: "Sahneye çıktım ve şarkının girişini yaptık. Birden baskım dönmeye başladı. Bacaklarım tutmuyor-

du. Grup şarkıya niye girmediğini anlamamış, girişi tekrar edip duruyordu. Seyirciler sanki üzerime üzerime geliyordu. Gitarı fırlattığım gibi sahneden kaçtım." Andy aylarca dinlendikten sonra bir deneme daha yapar, ama yine aynı korkuyla yüz yüze kalır. O zamandan beri de konsere çıkmadan stüdyo çalışmalarıyla iş tugal ediyor ve hâlâ tedavi olmaya çalışıyor.

İsmi açıklanmayan bir punk ilahı: Sahnede korkusu her müziyenin itiraf ettiği bir tecrübe değil. Ama davulcusunun şahitliğine göre, büyük punk ilahlarından birinin, daha konserin ilk şarkısında altına sıçtığı söyleniyor.

Ange Doolittle (Eat, Wonder Stuffs): "Hayatım boyunca sahne korkusuyla boğuştu. Sahneye çıkmazdan önce kendime telkinde bulunuyordum. 'Sakin ol, hiçbir şey olmayacak' diyardım. Ama sahneye çıkar çıkmaz aynı şey tekrarlanıyordu. İlk önce aşırı derecede alkol almaya başladım. Ama alkol duyma hissinin köreltiliyor sahnede. O yüzden kokaine başladım, ama hiç iyi gelmedi, daha beter yaptı. Sonra eroine başladım. Tabii eroine başlamamın tek nedeni sahne korkusu değildi. Uyarıcı değil de yatıştırıcı olduğu için, eroine sahne performansınızı olumsuz etkiliyor, ama tek derdiniz 'odaya dönsen de kalan eroini çaksam' olduğu için, sahne korkusunu unutturuyor adama." Ange, sonradan uyuşturucu tedavisi oldu ve dediğine bakılırsa, sahne korkusunu kontrol altına almayı öğrendi.

The Ramones: İster inanın ister inanmayın, punk'ın büyükbabaları Ramones üyelerinin hepsi sahne korkusundan muzdarip oldukları için kendilerince bir şifa yöntemi geliştirmişler. Konserden bir saat önce en acılı cinsinden tika basa curry'li yemekler yiyip sahneye çıkıyorlarmış. Dört elemanın üçünde bu yöntem işe yaramış, ama başçı Dee Dee'ye fay-

da etmemiş. Onun için de kenara bir yere kusmuk kovası yerleştirilmiş sahnede.

Robbie Robertson: Sahnede korkusu hakkında bir itirafa bulunmamasına rağmen, "Stage Fright" (Sahne Korkusu) şarkısını yazarak meslektaşlarının yaşadıklarına tercüman olan Robertson, bu şarkıda kendi yaşadığı bir olaya da göndermeler yapıyor. 1969 yılında, üç yıllık aradan sonra tekrar sahneye çıkacak olan The Band'i tüm müzik basını takip etmeye gelmiştir. Ama konser öncesi Robbie Robertson birden fenalaşır ve bir hipnozcu yardımı çağırılır. Hipnoz işe yaramış olacak ki, Robertson sağsalim sahneye çıkar, bir yıl sonra da "Stage Fright"ı yazar.

Barbra Streisand: Central Park'taki bir konserinde en ünlü şarkılarından birinin sözlerini unutan Barbra Streisand, yıllarca bir daha sahneye adım atmadı. Ta ki 50. yaşgününe verdiği konsere kadar. Ama tedbirini de almayı ihmal etmedi. Şarkı sözlerini görebildiği özel bir ekran sahnede hazır ve sahne korkusu semptomlarına iyi geldiği söylenen Lomotils ilaçlarını almıştı.

Jim Kerr (Simple Minds): "Her seferinde bu hissi yaşıyorum. Bence bu sahne korkusundan çok, adrenalin. Sahneden çıkıyorum ve her şey bir garip geliyor. Sözleri hatırlamıyorum, seyircilerin hayranlığı üstüme üstüme geliyor. Benim geliştirdiğim taktik, arkamı seyriceye dönüp davulların önünde sakinleşinceye kadar beklemek."

Ben onu Al Pacino sanmıştım

Soldan sağa Al Pacino, Andy Warhol ve Bruce Springsteen... Bu üçünü yan yana getiren, Warhol'ün 80'lerin ortasında günlüğüne yazdığı şu satırlar:

Sabah Susan Blond aradı. Bir kadın telefon açıp dün gece benim Bruce Springsteen'in fotoğraflarını çekmemden çok rahatsız olduğunu söylemiş. Bruce Springsteen fotoğrafının çekilmesinden hoşlanmazmış, sevgili fotoğrafçı olmasına rağmen, o bile onun fotoğrafını çekemezmiş falan filan... İşin garibi ben o sırada fotoğrafını çektiğim adamı hatırlamaya çalışıyordum. Onun Bruce Springsteen olduğundan haberim yoktu ki. Ben Al Pacino'nun fotoğrafını çektiğimi zannediyordum. Hem Bruce Springsteen niye bu kadar büyük, anlamış değilim. Salak salak konuşuyor. Tıpkı Sylvester Stallone gibi...

Benim babam şarkıcı

Sinemalarda şu sıralar gösterilen "Benim Karım Artist" te genç çifti canlandıran Charlotte Gainsbourg ve Yvan Attal gerçek hayatta da evli. Kendileriyle yapılan müzik ağırlıklı bir söyleşiden tadımlık bir kolaj.

En sevdiğiniz müziyenler?

Yvan: Radiohead, Dylan, Springsteen... Serge Gainsbourg da bence Dylan gibi. Dinlemekten hiç bıkmayacağım biri. Charlotte'la yaşamın tek sıkıntısı, Gainsbourg dinleyememek. O ne zaman seyahate gitse, hemen babasının bir albümünü koyuyorum.

İlk tanıştığınız günlere eşlik eden özel bir müzik var mıydı?

Charlotte: Lennon'ın "Imagine" albümü. Arabayla uzun yol yaptık ve başka doğru dürüst kaset yoktu.

Film setinde rolünüze ısınmak için özellikle müzik dinler misiniz?

Charlotte: Özellikle film müzikleri. Mesela

John Barry'nin "Geceyansı Kovboyu" iyi geliyor. Oyuncululuğumu etkilemiyor, ama rolün içine daha rahat nüfuz ediyorum. Bugün babamın müziğiyle de böyle bir bağ var aramızda.

Yvan: Aa? Sen babanı dinliyorsun musun?

Charlotte: Evet, yalnızken bazen.

Yvan: Yani benim gibi ha?... Aslında, sesi sonuna kadar açıp başka hiçbir şey yapmadan müzik dinlemeyi severim. Mesela kitap okurken bir şey dinleyemem. Ama, ne bileyim, belki sevirirken bir şey konabilir.

Mesela ne?

Yvan: Gainsbourg!

BAŞKA DÜNYALARIN ŞARKILARI

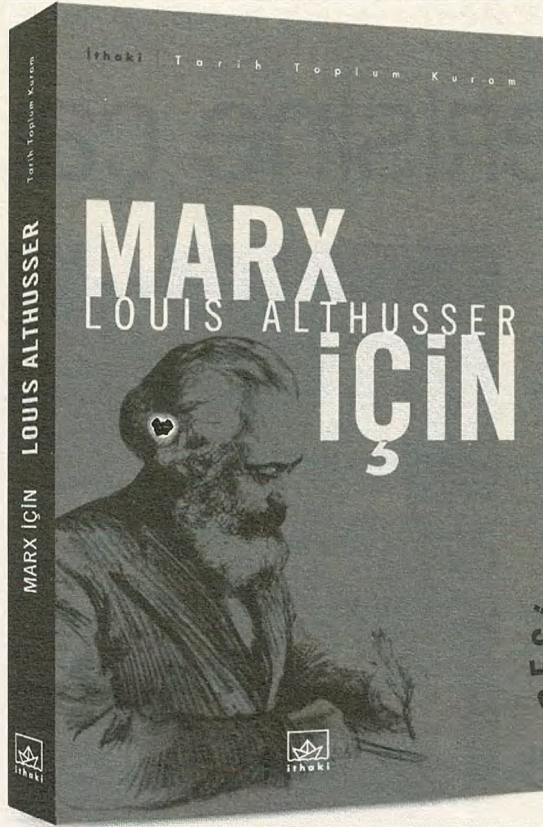
MARX İÇİN

Louis Althusser

Marx İçin... Bir çağrı, hatta bir slogan niteliğindeki bu ad, bugün hâlâ yüksek sesle ve güçlü bir şekilde –belki de yeniden– çınlıyor. Bu kitapta girilmiş olan iş, Marksizme teorik bir çehre ve bir vücut verme yönünde, çağımızın en akıcı ve anlamlı, aynı zamanda da en fazla kanıtlara dayalı çabalarından biri...

1965 yılında birinci baskısı çıktığında bu kitap, Marx İçin, mantığı ve etiği ile belli bir yöntemle göre uygulanmış Marx okuması için bir manifesto, aynı zamanda da Marksizm için, dahası, hakiki Marksizm için bir manifesto olarak önem taşıyordu.

Etienne Balibar

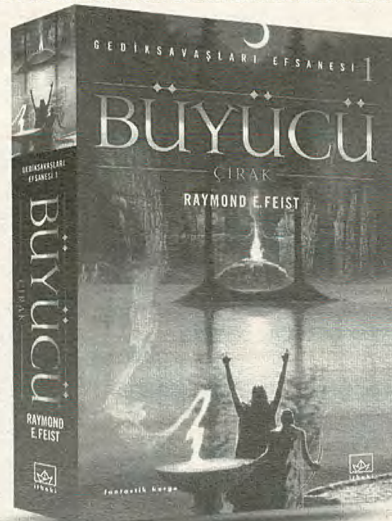
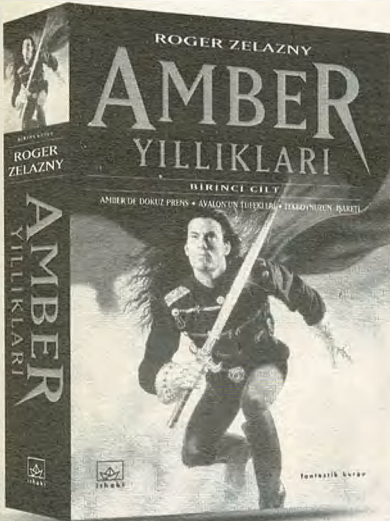
BEŞİNCİ YILDA
150.
KİTAP

AMBER YILLIKLARI 1

Roger Zelazny

Gözlerini bir hastane odasında açan Carl Corey, geçmişine dair hiçbir şey hatırlamamaktadır. Arayışı, onu hiç ummadığı gerçeklerle yüzleştirir: Yaşadığımız dünya, ölümsüz şehir Amber'in sayısız gölgelerinden yalnızca biri; kendisi de iradesiyle gerçekliğe yön verebilen Amber Prensi Corwin'dir. Corwin, geçmişini araştırdıkça, iktidar uğruna hiçbir entrikadan, savaştan ve cinayetten sakınmayan ölümsüz kardeşlerinin, sayısız dünyayı, sihri, teknolojiyi ve yarattığı içine sürükleyen mücadelesinin tam ortasında bulur kendisini.

SADECE BİR TEK GERÇEK DÜNYA VAR. DİĞERLERİ –YAŞADIĞIMIZ DÜNYA DA DAHİL– GÖLGELERDEN İBARET...

BÜYÜCÜ

(Çırak)

Raymond E. Feist

Adalar Krallığı'ndaki Crydee'de, bir öksüz olan Pug, büyücü ustasının yanına çırac olarak verilir –ve iki dünyanın yazgısı sonsuza dek değişir. Esrarengiz yabancılar istilaya başlarken Krallık'taki huzur aniden bozulur. Pug da çatışmanın orta yerine sürüklenecektir, ancak o ve savaşçı arkadaşı Tomas için bilinmeyene yolculuk daha yeni başlamıştır. Pug'ın kaderi onu zaman ve uzamda açılan bir gedikten geçirecek yeni ve yabancı bir dünyanın olağanüstü güçlerinde ustalaşma yoluna götürecektir.

“Yıllardan sonra yazılmış en iyi fantazy serisi. Yazarını, Tolkien'in tahtına çıkartıp, orada oturtmayı sağlayacak denli başarılı bir eser.”

Dragon

GEDİKSAVAŞLARI EFSANESİ'NİN 1. CİLDİ

SAHİL YOLUNDA YÜRÜMEK

–Futbol ve Yaşam Üzerine Yazılar–
Metin Tükenmez

Futbol kültürü dizisinin ilk kitabı olan Sahil Yolunda Yürümek, gazeteci ve akademisyen Metin Tükenmez'in '90'lı yıllardan günümüze Cumhuriyet, Yeni Yüzyıl ve Radikal gibi gazetelerde yayımlanmış yazılarından oluşuyor. Sporla, daha da özelinde futbolla, futbolculuk, teknik direktörlük, spor yazarlığı ve spor eğitimciliği gibi çokyönlü bir biçimde ilişki kurmuş olan Tükenmez, kitabında geniş bir bakış açısını yansıtıyor.

Futbolun, Camus'nün dediği gibi, yaşama, özellikle de “büyük kentlerdeki yaşama” benzediğini düşünüyorsanız, bu kitaba daha da yakınlık duyacaksınız.

Mojo dergisi soruşturmasının beşinci ve son bölümündeyiz. Bu ayki misafirlerimiz REM'den Michael Stipe, Bo Diddley, Supergrass'tan Gaz Coombes, CSN&Y'nin D'si David Crosby, Dexys Midnight Runners'dan Kevin Rowland, Emmylou Harris, Manic Street Preachers'dan Nicky Wire, Portishead, The Cult, Dolly Parton... Ve hayatlarını yönlendiren ilahlar...

İLHAM PERİSİNE ÇALIŞIYORUM

MICHAEL STIPE

Patti Smith

1975'te 15 yaşındaydım. "Horses" çıktığı gün son dersi kırıp plağı almaya gitmiştim. Sonra gece 11'e kadar fabrikada çalıştım, eve döndüm, odamda kulaklıkla albümü dinlemeye başladım. Bırakamadım. Sabaha kadar oturup Patti Smith dinledim ve koca bir kâse kirazı bitirdim. 1975'te Amerika'daki kadın tanımını göz önüne alırsak, o bir kadın değildi; sadece erkeksi görünümünden de değil, o başka bir şeydi. R.E.M.'in Detroit konserinde ona, belki konsere gelmiştir diye hep bir şarkı ithaf etmiştim, ama o konserte değildi. 1995'te dünya turnesine çıkmak üzere Los Angeles havaalanındayken ondan bir mesaj aldım: "Umarım turnen iyi geçer, benim için söylediğin o güzel sözler için teşekkürler" diyordu. Sekiz saat filan dilim tutuldu!

Patti'yle Detroit'te 1995 yazında tanıştık ve arkadaş olduk. Ona yaptığı işlere duyduğum hayranlığımı, beni ne kadar etkilediğini ve hayatta bana yön gösterdiğini anlattım durdum. Sıkıntidan patlamıştır herhalde. Patti'yi keşfetmek istiyorsanız, "Peace And Noise", "Horses" ve "Easter" isimli üç güzel albümü ve "Patti Smith Complete" kitabını alın. Yakınınzda konseri olursa kaçırmayın!

GAZ COOMBES

Neil Young

Seçmek zor, benim öyle ilahım yoktur, duvarıma sürekli resmini astığım biri olmamıştır. Fakat müziğine en çok hayran olduğum insanı soruyorsanız, Neil Young derim. Çok ateşli ve müthiş dürüst. Onun ürettiği işlere, ve bir dereceye kadar da yaşamış olduğu hayata karşı büyük saygım var. Son olarak da onun bireyselliğini seviyorum. Katkıda bulunduğu her tasarımın içinde -gerek Crosby, Stills and Nash'le, gerek Buffalo Springfield'la yaptığı işlerde- şarkıları diğerlerinin şarkılarından çok daha fazla belirgindir. O büyük bir şarkı yazandır. Her zaman bize ilham verecek çok ilginç melodiler kullanır, bazı şarkı sözleri de beni kışkılandıracak kadar müthiştir. Onun müziğine aşına değilseniz, size "Decade" derlemesini öneririm, çünkü şarkıları kendi seçmiştir. O beni öncelikle bir gitarist olarak etkilemiştir. Neil Young akustik gitara hakim olsa da, o gacırtılı elektro gitar tekniğine tek kelimeyle baylıyorum. Bir başka takdir ettiğim yönü de benim gibi kısıtlanmaya, tek bir tür müzik üretmeye hiç tahammülü yok. Bu da sanatçının ufkunu genişletip eserinin ömrünü uzatıyor.

DAVID CROSBY

Pete Seeger

Bir sürü ilahım var, ama birini seçmem gerekse, Pete Seeger'ı seçerdim. Çünkü o prensip sahibi, çünkü inandıklarından cesaret alıyor, çünkü kendiyile yüzleşebiliyor, mi-kah tarafı güçlü ve sanat üretmeye tutkun. O büyük bir adam. Hangi siyasi nitelikli müzik yapan müzisyene "İlahim kaynağınız kim?" diye sorarsanız sorun -daha geçenlerde bir kitap ve belgesel projesi dolayısıyla bu nitelikte 50 müzisyenle söyleştik- dudaklarından dökülen ilk isim Pete Seeger olacaktır.

BO DIDDLEY

Bo Diddley

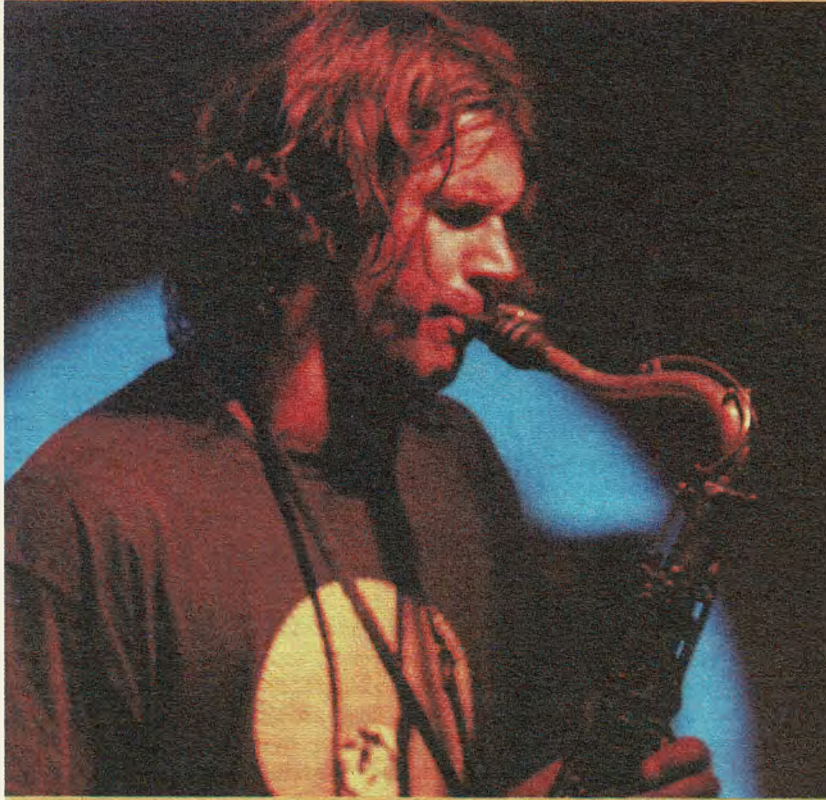
İlahım mı? Kimseyi gözümde fazla büyütmediğimden, bu soruyu nasıl cevaplayacağımı bilemiyorum. Kendi kendimi yetiştirdim. Bana keman çalmayı Şikago'daki Ebenezer Vaftiz Kilisesi'nden Profesör O.W. Frederick öğretti, ama gitar çalmayı tek başıma öğrendim. Muddy Waters gibi çalmaya çalıştım, beceremedim. Birkaç ustayı taklide çalıştım, ama sonradan kendi üslubumu geliştirmeye karar verdim... Gençken davul çalmak istedim, o zamanlar Lionel Hampton gibi hayranlık beslediğim davulcular başı çekiyorlardı.

Mahallede boksa da merak sarmıştım, Muhammed Ali, adamım (Mike) Tyson ve Lennox Lewis, bunlar üç dev benim için. Şimdiyse 47 yıllık rock'n'roll mazımı sırtıma yükledim, gençler hâlâ dedelerinin meziyetlerini görmek istiyorlar. Aslında torunumun çocuğu da oldu, ama 73 benim için bir sayıdan ibaret, bende henüz iş bitmedi. Evet, kendimi ilahtan sayıyorum, beni bu mertebeye dinleyicilerim getirdi, onlara, anne ve babalarına ve Bo Diddley'i bugüne taşıyan bütün rock'n'roll'culara şükranlarımı sunuyorum.

İngiltere'ye gittiğimde Keith Richards, Mick Jagger ve diğerleri beni krallar gibi karşıladılar, burada da böyle muamele görüyorum. Annem gitar çalmamı istemezdi, fakat hayata gözlerini kapatmadan önce bana "iyi çal barı..." demişti. İnsanlar "rock'n'roll'un kralı Bo Diddley'dir" diyorlar, ben de onlara diyorum ki: "Ben kral değilim yavrucuğum, ama bu aleti iyi çalanım. Hem de çok iyi..." Kendimi zamanımın abidelerinden biri olarak görüyorum.

Harikalar Diyarı (wonderland) İLHAN ERŞAHİN

İlhan Erşahin: Saksofon
Thor Madsen: Gitar, Elektronik Sesler
Matt Pennman: Bas Gitar
Joehen Rueckert: Davul
Hüsnü Şenlendirici: Klarnet
Mehmet Akatay: Perküsyon
Nuri Lekesizgöz: Kanun
Konuk Sanatçılar:
Nil Karaibrahimgil, Bora Uzer, Dilara Sakpınar

Doublemoon etiketiyle yayınlanan Harikalar Diyarı, İlhan Erşahin'in İstanbul ile olan ilişkisini ve Türk müziğine olan merakının gözlemi ve içten ifadesi. Cazın vazgeçilmez öğeleri, saksofon, bas, davul ve gitar, Türk müziğinin kilometre taşları olan Kanun, Klarnet ve darbukaıyla Harikalar Diyarı'nın nispeten yumuşatılmış dijital ortamında bir araya geliyor. Sürprizlerin en güzeli, yeni kuşak vokalistlerin yani Nil, Bora ve 14 yaşındaki Dilara'nın bu sihirli bütünlüğü tamamlayan ve ustaca kullanılan enstrümanları her şeyin ötesine taşıyan özgün sesleri. Ortaya çıkan evrensel, düşünen ve düşündürten, fütüristik, eklektik ama en önemlisi zarif bir çalışma. İstanbul ve New York'da kaydedilen, Bodrum, Britanya ve Kopenhag'da mikslenen ve mastering'i gerçekleştirilen Harikalar Diyarı, derleme müziğin bir çok vasat örneğinin sunulduğu, dünya müziğinin bir sürü sözler verip de tutamadığı şu günlerde bir umut yumağı niteliğinde. Arabesk, dub, trip-hop, elektronik jazz, drum'n'bass, Balkan ve Roman müziklerini melodik bir dalgada bütünleştiren, değişik türleri birbirinden ayırt etme kaygısından dinleyiciyi kurtaran, Kaymak gibi bir albüm bu. Tatlı rüyalar...

KEVIN ROWLAND Bryan Ferry

Hakkı verilmediği için Bryan Ferry derim. Bence müthiş bir yetenek. 70'lerin başında herkesin fersah fersah ilerisindeydi. 18 yaşındaydım, beğenilerimi gözden geçirip Dylan'ı keşfettim, ama takılacak güncel müzik yoktu. Ama gittiğim Roxy Music konseri bu fikrimi değiştirmeye yetti. İnsanlar sanki punk başka bir

şeymiş gibi konuşuyorlar, ama Roxy Music punk müziğin öncüsü olmuştur. Kendisini yaratmış bir topluluktur Roxy. Bence onlar olmasa, Yeni Romantikler de ortaya çıkmazlardı. Bryan Ferry ve Roxy Music'in müzik maceralarını incelemek, bende müzik basınına karşı bir güvensizlik oluşturdu. 1973-74 yıllarında ona Byron Ferrari, Lobi Kertenkelesi (Lounge Lizard) gibi lakaplar yakıştırıyorlardı. Basın ona hiçbir sanatçıya davranmadığı gibi davrandı. Çok yanlış anlaşıldı. 1973'te herkes uzun saçlıyken sık bir ceket giymek inanılacak gibi değildi. Bryan Ferry bana sonsuz olasılıkların kapısını açtı, bence Roxy Music'deki deha odur. Grubun, Brian Eno sonrasında performans kaybettiğine inanmıyorum. "Stranded", "Siren": Bu albümler boru değil.

EMMYLOU HARRIS

Neil Young

Müzik dünyasının dışındaki ilahım babamdır. Müzik dünyasında ise ilahım birçok sebepten dolayı Neil Young. Eşi benzeri yok onun. Neil Young'ın sesini duyduktan sonra bunu anlarsınız. Sesi kâh büyüğü gibi çıkıyor, kâh öfkeli. Şarkılarının yanıltıcı bir basitliği var, melodiler çekici ve sürprizlerle dolu, ancak şarkıları her zaman güzel. Kendini herkesten daha iyi tanımlamıştır o: "Ben ilham perisine çalışıyorum." Onu seçmemin bir başka nedeni de, ona bir insan olarak da saygı duymam. Aynı anda hem aile ilişkilerinde hem de müzikte başarılı olmak güç bir iş. O bu küçük ilmekleri birbirine ekleyerek nefes bir hayat kumaşı dokuyor... Korkusuz ve

yalnızca müziğe hizmet ediyor. Onun hiç taviz vermediğini düşünüyorum. Elektronik müzik yaptı diye yerden yere vurulduğunu işittim. İşin doğrusu, bu tarzı oğlundan dolayı seçmiş. Oğlu özürlü, dış dünyaya bilgisayar aracılığıyla bağlanıyor. Onun da oğluya ilişkisini başka bir boyuta taşımamasını çok güzel buluyorum. Ayrıca bir-kimlerini de Kuzey Kaliforniya'daki özür-lüler okulu Bridge School'u kurmak için kullanmış. Yani topluma da bir şeyleri geri vermek istiyor... Onu keşfetmek isteyenler "Harvest"ı dinleyerek işe başlayabilirler. Sıkı bir albümdür, söz ve ses enfes bir şekilde buluşur. Neil Young beni hiç hayal kırıklığına uğratmadı, bazı albümlerini kendime daha yakın bulduğum halde, her eserinde aldığından daha fazla vermiş olduğundan eminim.

NICKY WIRE

Paul Robeson

Milyonlarca ilahım var, fakat şu anki ilahım Paul Robeson. Bence günümüzde bize dayatılan Madonna ve John Lennon gibi ilahları aşmak gerekiyor. Richey bunu Kevin Carter'la ilgili bir şarkı yazarak "Everything Must Go" albümümüzde gerçekleştirdi. Bence keşfedilecek daha çok ilah var.

Robeson harika bir insandı, yalnız büyük bir sanatçı değil, aynı zamanda düşüncelerinin arkasında da duran bir insandı. İnsan hakları, ırk hakları, sanatçı hakları... Bu, kaybolmaya yüz tutan bir Gal geleneğidir. Gal yöresinde "The Proud Valley" isimli bir film yapmıştı, tam bitirecekti ki, McCarthy yönetimi komünist avı dolayısıyla pasaportunu elinden aldı. O da Gal milli marşını telefonda okudu, biz de albümümüze aldık. Sonunda maddencilerin alkışlarını duyabilirsiniz. İyi bir müzisyendi. Onun söylediği "Didn't I Deliver Daniel" isimli bir ilahiyi biz de bir albümümüzde kullandık. O her şeyi becerirdi. Harvard'da okudu ve harika bir beysbol oyuncusuydu.

Albert Camus de aynı zamanda kaleci olması dolayısıyla ve İspanya İç Savaşı'na katıldığından ikinci ilah olmaya aday. Atletleri de çok severim, birçoğu benim için çok önemlidir. Mesela Kübalı atlet Alberto Juantorena, Steve Ovett, Gareth Edwards. Daha bir sürü var...

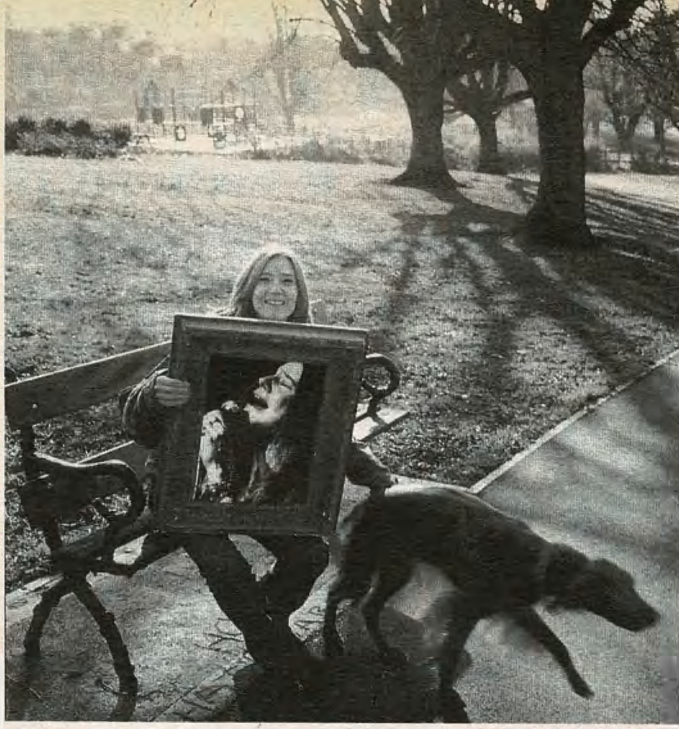
DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

Havvar Sok. No 54 80060 Cihangir/İstanbul
Tel: (+90 212) 292 97 71/72 Fax: (+90 212) 292 97 73
doublemoon@turk.net

EMI

Dağıtım:
EMI-KENT, İ.M.C. 6. Blok No:6302
34470 Unkapanı/İstanbul
Tel: (+90 212) 514 16 22

PORTISHEAD

Janis Joplin, Jimi Hendrix, Dennis Hopper

Beth Gibbons: Janis Joplin diyorum. Ses, kişilik, her şey onda vardı. Bence dürüst, büyük bir kadındı, pısrık değildi. Hemen bütün uyuşturucuları denedi, hem kadınlarla hem erkeklerle yattı. Belki de kendimi onun yalnızlığına yakın hissediyordum. "Piece Of My Heart" ve "Mercedes-Benz" şarkılarına bayılıyorum. Bir şarkıcı olarak onun doğallığına hayranım. Dünyanın en güzel kadınıydı, üne kavuşup şehrine geri döndüğünde bile hâlâ onun bir sürtük olduğunu düşünüyorlardı. Acıdır, o bize parlak ışıkların ardındaki gerçek hayatı öğretti.

Geoff Barrow: Jimi Hendrix Experience derim. Bir yapımcı için tuhaf bir seçim sayılabilir, ama ben yıllarca müzik topluluklarında da çaldım. Çok etkileyiciler, ne tür müziğe eğilim duyarsanız duyun, müziklerini size dinletirler. Eski bir Jimi hayranıysanız, size "Axis: Bold As Love" biraz saçma gelecektir, ama ben 1971'de doğduğumdan, her şeyi bir arada ve önyargısız keşfediyorum. The Experience, değişik türlerden yararlanıp bunlardan özgün bir tarz meydana getirdi. Jimi ninni bile söylese, kendi tarzını ortaya koyardı.

Adrian Utley: Jimmy Hendrix beni ağır etkilemiştir. "Voodoo Chile"yi dinlemekten asla bıkmadım. Ayrıca John Coltrane de yenilikçiliğinden ve düzeyli enerjisinden dolayı beni etkilemiştir. Fakat en büyük ilahım Dennis Hopper'dır. Hopper çok marifetlidir, resim, müzik, her şeyden anlardı. Yönetmenliği de prim vermeden becerdi. Onun insanlara çok kötü davrandığı yönünde çok söylenti var, fakat hırsı benim hep hoşuma gitti.

THE CULT

David Bowie, Paul Kossoff

Ian Astbury: Müzikte ilahım David Bowie'dir. 11 yaşından beri yaptığı her albümü aldım, tekrar tekrar dinlediğim albümlerin yaratıcısıdır. Değişikliğe en açık olan sanatçılardan biridir, ufkı çok geniştir, her işe de bulaşmıştır. Bowie müziğin öncülüğünü yapmış, dalgasını geçmiştir. Ona sevgim bir ibadet gibi. Hayatımın dönüşüm noktalarında etrafta hep yeni çıkan bir Bowie plağı olmuştur. 1987'de tanıştık, onun Glass Spiders turnesinde çalışıyorduk, insanlar onun yeni yaptıklarını gülünç buluyorlardı, o ise tanıdığım en güzel konuşan, en nazik insandı, bana ilham kaynağı oldu... Son albümünü beğendim, "Hours" da çok sıkı bir albüm. İlham almak için sık sık yeniden dinliyorum.

Billy Duffy: Daha yeni Free üzerine bir kitap okudum ve ilk ilham kaynağım hafızamda tekrar canlandı. Paul Kossoff'un görselliği, çizimleri, müziği kavrayışını hatırladım, mükemmel bir rock topluluğuydular. Bende o 70'lerde peşinden koşulan numaralandırılmış çift plaklı "The Free Story" isimli albümleri vardı. Ufuk açıcı bir topluluktu onlar. Müzikte züppelikten hoşlanmam, Free'nin müziği dürüst ve yönlendirici olmuştur, müziklerini hâlâ severim. Hâlâ tazedir. Diğer ilahımsa Steve Jones, çünkü o karşılaşabileceğiniz en dürüst man-yak. "Never Mind The Bollocks" çığır açıcudur, bu şüphesiz, ben de onun arkadaşı olduğum için şanslıyım.

DOLLY PARTON

Dorothy Jo teyze, Billy amca

Müzik dünyasında beğendiğim çok insan var. Louvin Brothers, Flatt & Scruggs ve Chet Atkins bunlardan bazıları. Ya ilahlar? Ben küçükken dinlediğim müzik, çevremdekilerin söylediği şarkılardan ibaretti. Bu tür şarkıların radyoda bulamazdınız, kilisede ya da evlerde söylenirdi bunlar. Benim ilahlarım, benim üzerimde en büyük etkiyi bırakanlar, teyzem Dorothy Joe ve amcam Billy'dir.

Dorothy Jo teyzem bir şarkıcıydı. Şarkı söylemeye bayılırdı. Hep bir şarkı mırıldanır, bir topluluğun içinden hemen fırlar, şarkı söylerdi. Çıkarttığı seslerden duyduğu mutluluğa hayran hayran bakardım.

Billy amcam da müziğe bayılırdı, bana çok destek olmuştur. Billy amcam bence gizli den gizliye şarkı söylemek isterdi, ayrıca söz de yazardı. Beni yanına oturtup sabırla gitar çalmayı öğretene de odur. Çok azimlidir, ayrıca benim başarılı olacağıma da inanmıştı. Bu iki insan bana hayatta yol göstermeseler, başıma neler gelirdi bilemiyorum.

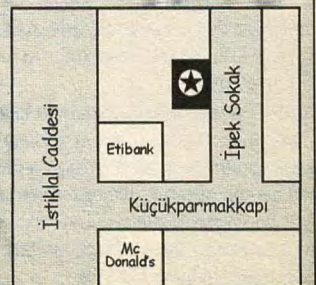
Saklıkent Slow Food

Anne yemeği lezzetinde
Ev yemeği ederinde

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

İstiklal Cad. Küçükparmak İpek Sok. No:18 Kat: 2 Tel: 292 38 89

ROLL KİTAPLIĞI

- Christopher Caudwell** Ölen Bir Kültür Üzerine İncelemeler (Metis)
D. Hopper/P. Fonda/T. Southern Easy Rider (Roll)
Howard Zinn Marks Döndü! -Tarih Üzerine Bir Oyun (Aykırı)
Irvine Welsh Porno (Stüdyo İmge)
Louis Althusser Marx İçin (İlhaki)
Michael Moore Aptal Beyaz Adamlar (Babıali Kültür)
Miguel Abensour Devlete Karşı Demokrasi (Epos)
"Milliyetçilik" -Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce Cilt 4 (İletişim)
Mustafa Sönmez 100 Göstergede Kriz ve Yoksullaşma (İletişim)
Niyazi Berkes Türkiye'de Çağdaşlaşma (YKY)
Paul Auster Yanılsamalar Kitabı (Can)
Peter Marshall Bir Anarşist Olarak William Blake (Altıkkırbeş)
Philippe Sollers Hayran Olunası Casanova (Ayrıntı)
Roland Barthes S/Z (YKY)
Sevgi Soysal Tante Rosa (İletişim)
Slavoj Žizek Kırılğan Temas (Metis)
Susan Sontag Amerika'da (Everest)
Toni Morrison Katran Bebek (Can)
Theodor W. Adorno Minima Moralia (Metis)
Woody Allen Annie Hall (Hil)

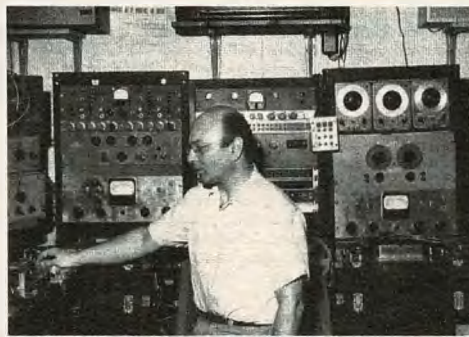

• Canımın içi osilatörler •

Elektronik müziğin en büyük öncülerinden biri Bülent Arel, ama kitaplığımızdaki boşluk, Filiz Ali'nin yazdığı biyografiyle daha yeni doldu...

Bülent Arel: "1950'lerin sonunda yaylı çalgılar dörtlüsü ve elektronik bir cihaz için bir parça yazdım. O zaman elimizde elektronik cihazlar hazır yoktu. Bir mühendis arkadaşla benim isteğime göre bir tane osilatör yaptık. En ilkel usullerle. O eski tramvay kontroleri gibi bir tane kolu vardı osilatörün, bir de düğmesi vardı. Ben de ibrenin ucuna sıra sıra notaların adını yazdım. Kolu nereye doğru çevirirseniz o ses çıkıyordu. Bu osilatörlü ilk konseri de Ankara'da Milli Kütüphane'de yapmıştık. Hoparlörü masanın altına sakladık. Kimse görmesin, sürpriz olsun diye. Sonra masanın altından sesler çıkmaya başlayınca millet epey şaşırıyordu ve sevdilerdi parçayı. Zaten bu parça sayesinde ben Rockefeller bursu aldım. Konserde meğerse Rockefeller'in temsilcisi varmış. Konserden sonra benimle konuşmaya geldi, "burs ister misiniz?" dedi. Benim o zaman Amerika'dan filan haberim yok tabii. Elektronik müzik başlangıç olarak vardı Avrupa'da, ama o sırada bizim ülkeye plak filan gelmediğinden ne olup bittiğini izleyemiyorduk...

(Amerika'da) ...15 gündür haftada üç gün laboratuvar da çalışıyorum. İş eninde sonunda benim canımın içi osilatörlere dayandığı için korkum geçti. Şimdi artık 'beyaz gürültüler', 'fondamantale'i silinmiş 'upper-tone'lar, dar bantlar arasına inhisar ettirilmiş gürültüler, gürültü modülasyonları, istediğin kalınlıkta ses şeritleri vs. yapıyorum ve bir yandan da pseudo-partition'larıyla birlikte elektronik müzik örnekleri dinleyip etüt ediyorum. Helmlotz'un "Sensations Of Tone=La musi-

que fondue sur l'étude des sensations auditive" kitabını okuyorum (elektronik müziklerin temel kitabı işte bu Sultan Palamut'tan kalma Almanın kitabı hâlâ). Mekanik kısma aklım ermiyor ama, 'bilmemne hesabı' deyince insanın karşısına tamamen abstre bir differenciel denklem çıkıyor, anlamama imkân yok. İlk iki hafta elektron topu idi. Cıçığını çıkardık işin. Şimdi madenlerde ve semi conductor'larda elektronik kuvvetlerin boku... Bütün bu gürültü patırtı fazlaca aklıma kurcalayınca, meseleyi Varèse'e açtım. Bana 'aklın varsa bütün bu aletleri ancak müzik çalgısı gibi kullanmaya bak. Teknisyenlerden iste. Beğenmediklerini kullanma. Orkestra müziği yazdığında bütün çalgılar çalışabiliyor musun?' diyerek cesaret verdi. Hakikaten pratik yollarda bir sürü şey yapmak mümkün. Zaten bu alanda ne kadar uğraşsan, gene aletlerin kombine zamanının sonsuz imkânı karşısında yerinde sayıyor

sayılırsın. Varèse ile çok ahababız. Geçenlerde evine çağırdı gene ve birlikte kafa çektik. İkinci defa tekrar "Poème électronique"ini çaldı. Çok tesirli müzik... (...) Aslında müzikten anlamayan bir mühendis, biraz nota bilgisiyle pekâlâ göze mantıklı gelen eserler çıkarabilir ve eserinin mantıklı oluşunu ilk koz olarak haki ki artiste karşı kullanabilir. Kompozisyonun mantığı bulunmuş vaziyette. Amma expression'un mantığı nerede? Ve tabii bu müziğin mantıklı oluşu çirkin oluşunu, mânasız oluşunu, hiçbir ifadesi olmayışını maskeleyiyor... Bugün buradaki akademizm, genç yaratıcının kişiliğini hiç kaale almadan, bir tanki bile besteci yapabilecek bir kuvvetle potalar halinde kişilikleri eritiyor. Tamamen matematığe, haber almaya, grup teorisine, hatta sibernetığe dayanan öğretim sistemi içinde kişilik, ancak çoğu müzik dışında eserler okumak iradesine ve bu öğrendiklerini de adeta bir grafik tabikatı yapar gibi kağıtlar döken iradeler haline geliyor. Öyle bir müzik yazayım dedim ki kendime, çalanın, dinleyenin anlayabileceği gibi olsun. Dili hem yeni hem eski olsun. Öylesine ki, Yale'deki ukalâlar 'yahuh şu seri nereden geliyor?' demek zorunda kalsınlar. Öte yandan, TRT'nin ilk komisyonu hiç olmazsa 'pek anlamadık birinci temayla ikinci temanın nerede başlayıp nerede bittiğini, ama insan sıkılmadan dinleyebilir' filan desinler. Yani eseri dinleyiciye göre ayarlama meselesi çıktı bir de başıma şimdi..."

Filiz Ali, Elektronik Müziğin Öncüsü: Bülent Arel (İş Bankası Kültür)

babylon-ist.com

babylon@turk.net

T. 90 212 292 73 68

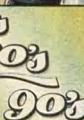
F. 90 212 243 45 27

Şehbender No:3
Asmalimescit-Tünel
Beyoğlu 80040
İstanbul/Turkey

babylon

Aralık'02

	1	ARALIK	1 Aralık Dünya AIDS Günü Etkinlikleri Playground (İstanbul) Nil Karaibrahimgil (İstanbul)		3	ARALIK	1 Aralık Dünya AIDS Günü Etkinlikleri Josephine (İstanbul) Duman (İstanbul)
	6	ARALIK	Oldies But Goldies		7	ARALIK	Radio Oxi-gen Groovology
	10	ARALIK	Mehmet İkiz Mozaique (Stokholm)		12	ARALIK	Cervantes Gecesi Jose Pedro Carrasco Trio DJ Mustafa Dorsay
	11	ARALIK	Kompania Ketencoğlu (İstanbul - İskeçe)		13	ARALIK	Garanti Caz Yeşili Jose Luis Cortes Y sus Estrellas (Havana)
	17	ARALIK	NaapJazz (İstanbul)		18	ARALIK	Babylon Juke-Box Guest Dj: Cassie 6 (Amsterdam)
	19	ARALIK	J&B Drum Sessions For Fun Harem (İstanbul)		20	ARALIK	Fujifilm Music Week-Ends Koop (Stokholm)
	24	ARALIK	Serotonin Forever Noel Party		26	ARALIK	Zip İstanbul Nostaljik Türkçe Pop Gecesi "Renkli - Türkçe"
	25	ARALIK	Cem Karaca & Kurtalan Ekspres		27	ARALIK	Miller Miller
	28	ARALIK	Miller Miller		31	ARALIK	Yeni Yıl Partisi Devr-i Alem 2003 DJ Arkin Allen (Montreal)

ROLL, 43. SELANİK FİLM FESTİVALİNDEYDİ

8-17 Kasım tarihleri arasında gerçekleşen Selanik Film Festivali'nde gösterilen filmler, Amerika'nın göbeğinde de, Özbekistan dağlarında da insanların benzer sorunlarla boğuştuğunu hatırlattı: Yalnızlık, kaçış ve parçalanmış kimlikler...

ailelerimize Rağmen

43. Uluslararası Selanik Film Festivali, her yıl olduğu gibi, bu güzel liman şehrinin üstünde parlayan kış güneşinin cazibesine aldırmaıy kendini karanlık salonlara gönüllü mahkûm edenlere kucak açtı...

16 filmin yer aldığı yarışma bölümünün dışında, "Yeni Ufuklar", "Asya'ya Bakış", "Balkan Yoklaması" (Türkiye'den "Hiçbiryerde" ve "Yazgı'nın katılımıyla), "Uluslararası Seçkiler", "Yunan Filmleri" başlıkları altında onlarca filmin gösterildiği festivalde, Bella Tarr, Bob Rafelson, Mario Bellocchio, Aurelio Grimaldi, Humberto Hermosillo gibi usta yönetmenlerin toplu gösterimlerine de yer verildi. Ayrıca İranlı fotoğrafçıların eserlerinden oluşan fotoğraf sergisi, video art ve e-magic bölümleri, İtalyan yönetmen Marco Bellocchio'nun, filmlerini tasarlarken yaptığı kara kalem desenlerin yer aldığı sergi, festivale renk katan diğer etkinliklerdi.

En heyecanlı an, elbette ödül gecesi. "Altın İskender"e iki Asya filmi layık görüldü. Hidenori Sugimori'nin, hayatındaki tüm önemli olaylar suyla ilintili olan bir kadını anlattığı "Woman Of Water" (Su Kadını), diğeri de Taylandlı yönetmen Apichatpong Weerasethakul'un filmi "Blissfully Yours" (Mutlulukla Senin). "Gümüş İskender"se Alman yönetmen Ulrich Kohler'in kardeş rekabetini konu alan filmi "Bungalow" a verildi. "En İyi Yönetmen" ödülünü, festivalin en tartışmalı filmlerinden "Japon"un yönetmeni Carlos Regadas aldı. Regadas'ın filmi, uzun seneler ve yaşı oldukça geçkin kadın oyuncunun yer aldığı seks sahnesi nedeniyle kimi eleştirmenlerin tepkisini çekerken, kimisinden de, dinginlik, ölüm ve yaşam duygusunu yansıtan başarılı sinema dili nedeniyle övgü alıyordu. Sonuçta jüri tartışmaya noktayı koydu ve ikinci görüş kazandı. (Ödül gecesi yaptığımız kısa sohbet Türkiye'ye daha önce gelip İstanbul, Karadeniz, Güneydoğu Anadolu'yu kapsayacak şekilde turladığını öğrendiğimiz Carlos Regadas'ı ve filmi İstanbul Film Festivali'nde görmeyi umut ediyoruz, yetkililere duyurulur.)

"En İyi Senaryo" ödülünü, Çek-Slovak yapımı olan ve kaybettikleri babalarının küllerini eve getirmeye uğraşan bir ailenin hikayesini anlatan Alice Nellis'in filmi "Some Secrets" (Bazı Sırlar) aldı. Yunanlı aktör Christos Stergioglu "En İyi Erkek Oyuncu" ödülüne layık görülürken, Sloven oyuncu Manca Dorrer "Blind Spot" (Kör Nokta) filmindeki, AIDS hastası ve eroinman bir gencin, onu hayatta tutma-

ya çalışan kızkardeşi rolüyle "En İyi Kadın Oyuncu" ödülünü aldı. "Yaratıcı Başarı" (Artistic Achievement) ödülünü alan Koreli yönetmen Min Bong-Hun'un filmi "Let's Not Cry" (Hadi Ağlamayalım), festivalin zevkle seyredilen filmlerindendi. Moskova'da kumar yüzünden borç batağına gömülen Özbek gencin, herkesin onu Moskova Filarmoni Orkestrası'nın başşanlı kemancısı olarak bildiği köyüne dönmelerini anlatan kara mizah filminin başrol oyuncusu Muhamad Raminov da "Jüri Özel Ödülü"ne hak kazandı.

Ödül kazanmayan ama seyircinin gönülünü kazanan film, festival sponsorlarından içki markası Dewar'ın "Seyirci Ödülü"nü alan Roman filmi "Occident" (Batı) oldu. Daha iyi bir yaşam için aşkları pahasına Romanya'yı terk etmeye çalışan birkaç genç kadının hikayesi etrafında dönen filmin yönetmeni Cristian Mungiu de, Türkiye seyircisiyle buluşmayı arzu edenlerden...

Yarışma bölümünün en ilgi çeken filmlerinden biri de Filistinli yönetmen Hany Abu-Assad'ın filmi "Rana's Wedding" di (Rana'nın Düğünü): Doğu Kudüs'de yaşayan genç bir Filistinli kızın, babasıyla Mısır'a yerleşmek yerine, sevdiği gençle evlenip kalmak için göğüslediği zorlukları anlatan film, işgal altındaki bir şehrin günlük hayatını ince bir mizahı dille yansıtıyordu. Özellikle Ramallah'ın girişinde otomatik silahlarla donatılmış İsrail askerleriyle, onlara taş atan bacak kadar çocukların ortasından kafalarını eğerek geçmeye çalışanların görüntüsü, bu şehirdeki absürd ama gerçek yaşamı gözler önüne seriyordu. (Bu film, 13-19 Aralık arasında İstan-

bul'da Uluslararası Sinema-Tarih Buluşması'nda gösterilecek.)

Festivalin en ilgi çekici filmleri "Yeni Ufuklar" bölümündeydi. İranlı Rassul Sadr-Ameli'nin Fibresci (Uluslararası Film Kritikleri) ödülünü kazanan "I'm Taraneh 15" (15 Yaşında Bir Tahranlı), Rus Valery Todorovski'nin, ölümünün ardından karısının bir sevgilisi olduğunu ve yıllarca iki farklı yaşam sürdürdüğünü öğrenen bir adamın dramını anlatan filmi "Lubovnik" (Sevgili) ve İngiliz Billie Eltringham'ın çok farklı karakterlere sahip iki adamın yanlışlıkla işledikleri suçun ardından

adını duyuran yönetmen Larry Clark ve efsanevi görüntü yönetmeni Ed Lachman'ın (en son "Erin Brockovich", "Simone" gibi filmlerini vizyonda seyrettik) yardımcı yönetmen olarak yer aldığı "Ken Park", ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkilerin üzerindeki maskeyi kaldırıyor ve tüm karmaşık duyguların sebebiyet verdiği davranışları gözler önüne seriyordu. Larry Clark, filmin karakterlerinin gerçek hayattan esinlendiğini söylediği basın toplantısında "hepimiz ailelerimize rağmen hayatta kalabiliyoruz" diyerek filmin ana fikrini özetledi. Festivalin kapanış filmi "Far From Heaven" (Cennetin Çok Uzağında / yönetmen Todd Haynes) görüntü yönetmenliğini üstlenen Ed Lachman'ın, şöhretini umursamadan kovboy şapkasıyla sürekli etrafta dolaşıp herkesle muhabbet ederek, festivalin en sempatik adamı lakabını kazandığını da ekleyelim.

Bir sürü güzel filmin üzerine cila olsun diye, Fassbinder'in 15 saatlik "Berlin Alexanderplatz"ını, tüm gün boyunca seyrederek festivali noktaladık. Seneye görüşmek üzere.

kaçışlarını konu alan çarpıcı filmi "This Is Not A Love Song" (Bu Bir Aşk Şarkısı Değil -ismi PL'in meşhur şarkısından geliyor) kapalı gişe oynadı... Geçen sene "Trouble Every Day" filmiyle ortalığı kana bulayan Claire Dennis'in, tek gecelik aşk kaçamağını anlatan ve karizma adam Vincent Lindo'nun rol aldığı filmi "Vendredi Soir" (Cuma Akşamı) festivalin ya izlenecek ya izlenecek filmle-rindendi. En eğlenceli filmse Rus yönetmen Alexander Rogozhkin'in "Kukushka"ydı. Finlandiya'nın Almanlarla birlikte Ruslara karşı savaştığı 44 Eylül'ünde geçen film, kaderin bir araya getirdiği, Samit ırkından köylü genç bir kadın, Finli bir sniper ve bir Rus askerinin öyküsünü anlatıyordu. Birbirlerinin söylediği tek kelimeyi anlamayan ancak mütemadiyen konuşan üçlü, sonunda savaşın saçmalığı konusunda anlaşıldı.

Festivalin diğer bir tartışmalı filmiyse "şok edici" seks sahnelerine sahip "Ken Park"dı. "Kids" "Bully" gibi yine seks ve şiddet içeren filmlerle

tivalin kapanış filmi "Far From Heaven" (Cennetin Çok Uzağında / yönetmen Todd Haynes) görüntü yönetmenliğini üstlenen Ed Lachman'ın, şöhretini umursamadan kovboy şapkasıyla sürekli etrafta dolaşıp herkesle muhabbet ederek, festivalin en sempatik adamı lakabını kazandığını da ekleyelim.

Selanik Film Festivali'nin en önemli konularından biri de ünlü İranlı yönetmen Abbas Kiarostami'di. Son filmi "10" da, şüphesiz en merak edilen filmlerden biriydi. "Zeytinliklerin Arasında", "Kırazın Tadı", "Rüzgar Bizi Sürükleyecek" gibi filmlerinden tanıdığımız Kiarostami denemekten hiç korkmayan bir yönetmen olduğunu yine kanıtladı. Dijital kamerayla bir arabanın içinde çekilen "10", adı gibi 10 bölümden oluşuyor. Direksiyondaki genç kadının, sırasıyla arabaya aldığı, küçük oğlu, kızkardeşi, hanım arkadaşı, yaşlı bir kadın ve bir hayat kadınıyla arasında geçen konuşmalar aktarılıyor. Doğa çama ağırlıklı diyaloglar, bir psikiyatristle hastaları arasındaki konuşmaları andırıyor. Tek fark, burada psikiyatristin de susup dinlemek yerine bol bol düşüncelerini dile getirmesi ve insanların kanepeye uzanmak yerine arabada oturmaları. Film İran kadınlarının portresini de başarıyla çıkarıyor.

Tüm bu ilgi çekici ve güzel filmlerin üzerine cila olsun diye, Rainer Werner Fassbinder'in, Alfred Döblin'in romanından uyarlayarak TV dizisi olarak çektiği, 1920'ler Almanyasını anlatan 15 saatlik "Berlin Alexanderplatz"ını, tüm bir gün boyunca seyrederek festivali noktaladık. Seneye görüşmek üzere...

Esra Okutan

Sinemanın nabzını tutmakta her zaman isabet kaydetmiş bir "sinefil". Engin birikimiyle uzak coğrafyalardaki kıpırdanışları, gelişmeleri ilk gören ve meraklısına ulaştırmaya çalışan bir sinema misyoneri. İran sinemasının da batıdaki uçbeyi olarak görülen Dimitri Eipides, Selanik Film Festivali'nin iki yöneticisinden biri. Toronto ve Montreal gibi festivallerde de çeşitli bölümlerin sorumlusu... Selanik'te bu emektar festivalcinin biraz zamanını çaldık ve eteğindeki taşlardan bir kısmını -John & Yoko'lu hatıralar dahil- dökmesini rica ettik.

KAÇIMIZ GERÇEK SİLAH GÖRDÜK?

Belki normal şartlarda dönüp bakmayacağınız, filmler de içinde olmak üzere, mesleğiniz gereği her yıl yüzlerce film görmek nasıl bir şey?

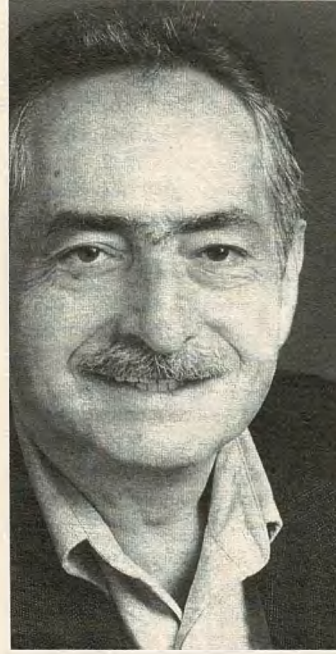
Dimitri Eipides: Meslekten çok, tatil yapmak gibi bir şey benim için. Bu işi yaparken aralarda bir yerdeyim. Doğru filmleri bulup doğru insanlara ulaştırmak istiyorum. Bunun ardından da bir şeylerin gelmesini bekliyorum. Tabii bu işi yaparken çok sayıda film izliyorum ve elbette çok azı gerçekten sevdiğim filmler oluyor. Günümüzde de maalesef iyi filmlere çok sık rastlanmıyor. Çünkü her şey endüstrinin baskın etkisi altında, filmler birer sanayi ürünü olarak kâr amacı güdülerek yapılıyor. İnsanların eğlence niyetine gidip iki saatliğine izlediği endüstri ürünü filmler zerre kadar ilgimi çekmiyor. İyi sinemanın, yaratıcı sinemanın diğer sanat dalları gibi toplumsal bir rol oynaması gerekir. Sanat ise bana göre insanlara deneyim aşılayan, onları daha iyi yapan, uyarıcı özelliği olan bir şeydir. Ardına düşmemiz gereken de budur.

1970'lerden itibaren sinemaya dair yaygın bir karamsarlık oluştu. Sizin de sinemanın ölü bir dil haline geldiği sanısına kapıldığınız oluyor mu?

Kurmaca filmlerde belli bir durgunluk yaşandığını görüyoruz. İzlediğimiz filmlerin çoğu aynı şeyin değişik varyasyonları şeklinde çıkıyor karşımıza. Bu aynılığı sıkıcı olmaktan çıkıp ilginç kılma çabası var sadece; bu da başarıya giden yolda Amerikan formülünü taklit etmekten geçiyor. Bütün bu filmlerde mebzul miktarda şiddet, açık ve vülgarize bir cinsellik vardır, her türden silahlar, öldürme ve heyecan... Nereden türüyor bütün bunlar, bu tümüyle sahte, yapay şeyler? Bazen merak ediyorum, Amerikalı arkadaşlarıma soruyorum: "Hemen her Amerikan filminde silahlar -en az bir ya da iki adet- ve onlarla ateş eden insanlar görüyoruz. Kaçınız gerçek yaşamda böyle şeyler görüyorsunuz? Kaçınız gerçek bir silah ya da silah taşıyan insanlar gördünüz bugüne kadar?" Tabii ki hiçbirini görmemiş, yani yaşamda çok nadiren rastlanacak şeyler filmlerde bol keppeden kullanılıyor. Çünkü herkese heyecan satıyorlar, insanların ilkel duyuları üzerine çalışıyorlar. Belki de bu yüzden günümüzde belgesel türü giderek daha fazla ilgi odağı haline geliyor. Belgesel sizi gerçeklikle buluşturur ve gerçeklik pekâlâ eğlenceli de olabilir. Belgesel gerçek bir ihtiyaca cevap veriyor; dünyayla iletişim içinde olmak, kendi çevremiz hakkında daha fazla bilgiye ulaşmak ihtiyacı...

Belgeselin son zamanlarda bu denli popüler olmasının altında bu iletişim ihtiyacı mı yatıyor?

Bence televizyon, her yerde gündelik yaşamda çok etkin bir rol oynuyor. Televizyonda da reklam, pembe dizi, drama vb. şeylerin yanı sıra bilgiye ve iletişime olan ihtiyaç artıyor. Hemen her ülkenin belgesele ayrılmış en az bir özel kanalı var artık. Bu çok yeni bir durum. Çekeceği filmin gösterim şansına sahip olduğunu bilmek, kafasında belgesel yapma fikri olan birçok insana cesaret veriyor. Bence belgeselin kaderi televizyona çok bağlı.

İran filmleri son derece insancıl; mutlak iyi ile mutlak kötüler yok, hatta bazen hiç kötü yok. Herkesin potansiyel olarak iyi olduğu temelinden yola çıkıyorlar.

Öte yandan televizyonda gösterim şansı bulan belgeseller, daha çok Discovery Channel ya da National Geographic gibi aslında belgeselin gerçek potansiyelini yansıtmayan tarzındaki çalışmalar değil mi?

Çünkü günümüzde belgeselin eğitime katkı sağlama aracı olduğuna dair bir yanlış anlaşılma var hâlâ: işte kuşların yaşamına, vahşi hayvanlara veya doğaya dair bilgiler verir falan. Ama öyle değil. Her türden belgesel olabilir; günlük tarzında olabilir, şiirsel olabilir, tarihsel ya da sosyo-politik olgulara dair

olabilir, ne bileyim, Afganistan'a da ir olabilir...

Festivallerin de belgesele daha çok yer ayırdığı söylenebilir mi? Cannes'da 50 küsur yıl sonra bu yıl ilk kez bir belgeselin yarışmaya seçilmiş olduğunu düşünürseniz...

Kesinlikle! İki-üç yıl önce Agnes Varda'nın çektiği bir belgesel film vardı, yine -yarışmada değil ama- Cannes'da gösterildi. Bu film dünyanın hemen her yerini dolaştı. Paris, New York, Londra gibi şehirlerde ticarî sinemalarda gösterime girdi. Üstelik çok kişisel bir film, ele aldığı konu üzerine kaleme alınmış bir deneme tadındaydı ve küçük, el kadar bir kamerayla çekilmişti. Bana kendisi söyledi, New York'tan 1200 dolara almış kamerayı, oyuncak gibi bir şey, ama muhteşem bir iş çıkardı onunla. Festivallerin de burada bir rol üstlenmesi gerekir, bu tür filmleri teşvik etmemiz, onları pazara sokmak için olanaklar yaratmamız gerekir. İşte Selanik'te, küçük ölçekli de olsa, belgesel festivali sırasında bir market bölümümüz var. Her yıl artan sayıda film ve insan katılıyor buraya, pek çok film de satın alınıyor.

İran sinemasına çok yakın olduğunuzu biliyoruz. Son zamanlarda gördüğümüz İran filmlerinin ezici çoğunluğu, adını ilk kez duyduğumuz yönetmenlere aittir. Kiarostami, Makhmalbaf gibi ustaların arkasından yeni bir kuşak mı geliyor sizce?

Bu yıl, yeni yönetmenlere ait on kadar iyi film çıktı İran'dan. Esaslı bir değişim yaşanıyor İran sinemasında, ele aldıkları temalar da değişiyor. Bundan 10-15 yıl önce, koşulların da dayatmasıyla, İran'dan çocukları konu alan filmler çıkıyordu daha çok. Çocuk filmleri değil, ama çocuklara dair olağanüstü hikayelerdi. Burada çocuk bir metafor, toplumsal bir sembol olarak kullanılıyordu. Bu durum şimdi değişiyor, yetişkinlerin dünyasına dair hikayeler, kadın sorunlarını, ergenlik çağını ve ilişkilerini konu alan filmler izliyoruz. Kendi toplumlarına yaklaşımları da olabildiğince içten. Bu filmlerin çoğunun bir derdi, ülkenin içinde bulunduğu durumla didişen bir tavırları var, ki aslında herkesin sergilemesi gereken bir tavır bu. Çünkü hepimizin sorunları

Yataкта Barış İçin: Ono ile Lennon'ın ünlü eylemi esnasında Dimitri Eipides de ordaydı

ortak. İran toplumu, öyle bizden çok farklı ya da özel bir vaka değil. Yalnızca kendi sorunlarımıza farklı yaklaşıyoruz, ama sorunlar bence evrensel. İran'daki kadınların durumunu dile getirdikleri zaman, ortaya gerçekte tüm kadınların durumuna dair bir şey çıkıyor. En basiti, kadınlara her yerde daha az ücret ödeniyor, aile içinde bile tecavüze maruz kalıyorlar, toplumda erkeklerle eşit haklara sahip değiller vs. İşte aslında evrensel olan bu meseleler, İran sinemasında su yüzüne vurmaya başladı. Ayrıca bu filmler son derece insancıl; mutlak iyi ile mutlak kötü diye bir şey yok, öyküler böyle bir çelişkiye dayanmıyor, hatta bazen hiç kötü yok. Her insanın potansiyel olarak iyi olduğu temelinden yola çıkıyorlar. Belli durumlarda, en fazla, iyi olanla daha az iyi olanın çatışmasına tanık oluyoruz. Ama karakterler temelde iyi insanlar. Belki de İslâmî unsurların etkisi var bunda, bilemiyorum, ama topluma dönük olumlu bir tutum bu.

Kendilerini kuşatan sınırları da eskisinden daha fazla zorluyorlar...

Elbette, fakat zaten bir devrim yaşıyor. Belki de karşımızda daha olgun bir toplum var artık. İslâmî devrimin birçok argümanı eskidi çünkü.

Biraz da sizin kişisel tarihinize gelelim. Gazetelerin festival eklelerinde sizinle yapılan röportajlara John Lennon'la çekilmiş samimi fotoğraflarınız eşlik etti. Bu fotoğrafların hikayesini bize de anlatır mısınız?

Aa evet, ama boşverin şimdi... Albümümünden çıkan birkaç fotoğrafı

epey sorun çıktı. O zamanlar her şey o kadar serbest değildi, bu kardarcık şey bile çok etkisi yarattı, birer suçlu muamelesi gördüler. Neyse, Yoko sonradan John Lennon'la tanıştı, aşık oldular, uzun süre görüşemedik. Derken 1969'da, Lennon'la Montreal'e geldiler ve Vietnam savaşına karşı bir protesto gerçekleştirdiler. Protesto yöntemi şuydu: Sanırım bir hafta ya da on gün kadar, pijamalarıyla bir otelin odasına kapandılar. Fikir buydu. Oraya geldiğini öğrenince kaldıkları oteli aradım, o an kendisine ulaşamadım, ama ismini ve telefonumu alıp ileticeklerini söylediler. Ertesi sabah çok erken saatte telefon çaldı, bir ses "Hey, Dimitri, selam!.. Yoko ben, Yoko... Atla gel çabuk..." dedi. Gittim. Bir dolu insan vardı, Petula Clark, bir takım teknik elemanlar, televizyonlar, gazeteciler, fotoğrafçılar. Tabii büyük bir ilgi odağıydılar. Beni içeri aldılar, sohbet başladı. Neler konuştuğumuzu çok net hatırlamıyorum, iki saat kadar sohbet ettik. Bu hengame içinde bir de "Give Peace A Chance" şarkısının provalarını yapıyorlardı. Oradan ayrıldıktan sonra aynı gün kaydı yaptılar; herkes birlikte şarkı söylüyordu. Sonradan dinlediğimde Petula Clark'ın sesini tanıdım, ziyaret amacıyla gelmişlerdi, albüm kayına da katıldılar... Orası çok tanınmış bir oteldi; kravatlı takım elbiseli işadamlarının, Amerikalı yuppie'lerin arasında tuhaf kılıklı hippiler girip çıkıyordu otele. Asansörden siyah kravatlılarla birlikte, Hare Krishna'cılar iniyordu mesela. Çok tuhaf bir ortamdı. John Len-

Bir güzellik yarışmasında herkes çınlıçıplak sahnede idi. Her yarışmacıya birer numara verilmişti. Numaranın yazılı olduğu kartonu hepsi mahrem bölgeleri üzerinde tutarken, Yoko onu göğsüne doğru tutmuştu.

verdim, kullandılar. Üzerinden çok zaman geçti...

Ama bizde epey merak uyandırdı. Peki, hatırladığım kadıyla anlattığım o halde. Sanırım 1967 ya da 68 olmalı, Belçika'da bir festivale gitmişim. Yoko Ono da filmiyle birlikte oradaydı. Yoko Ono'nun sinemacılığı da vardı, ressam ve fotoğrafçılığın yanısıra; zamanında birkaç avangard film yapmıştı. İşte o festivalde tanıştık ve çok iyi arkadaş olduk. Aralık ayıydı yanılmıyordum ve bir gece bir güzellik yarışması düzenlendi. Kadınlar, erkekler, herkes çınlıçıplak sahneye çıkmıştı. Her yarışmacıya birer numara verilmişti. Numaranın yazılı olduğu kartonu herkes mahrem bölgeleri üzerinde tutarken, Yoko onu göğsüne doğru tutmuştu. (gülüşmeler) Buna çok gülmüştük, ama bir süre sonra polis falan geldi ve

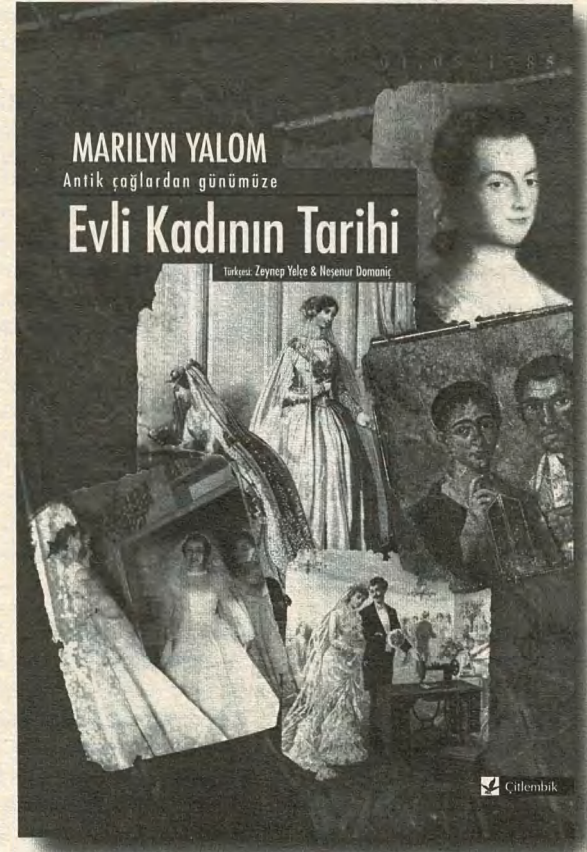
non'u çok sevdiğimi hatırlıyorum, sırf Yoko'nun dostu olduğum için beni kendi dostuymuş gibi karşılamıştı. İki saat boyunca filmlerden, şurdan burdan konuştuk. Yoko'nun sinemayla ilgili çok entere-san fikirleri, birbirinden garip projeleri vardı. Yıllar önce yaptığı filmlerden birkaçını görmüştüm, ama çok geçmişte kaldı. O filmler şu anda kimin elinde, bilmiyorum.

Lennon'la konuştuklarımdan aklınızda kalan özel bir şey var mı?

Film yapmak istediğini hatırlıyorum, Yoko'yla birlikte. Bana bu konuda birçok şey sordu. Yapacakları filmin dağıtımı, gösterimi konusunda. Galiba aramızdaki sohbetin temel konusu buydu. Çok zaman geçti aradan, 33 yıl. Bu fotoğrafları da eski plaklarım arasında buldum, espri olsun diye basına verdim.

Söyleşi: **Necati Sönmez**

Yalom'dan bir başyapıt daha...

Antik çağlardan günümüze Evli Kadının Tarihi

Marilyn YALOM

"Evli kadın" sözcüğünün sorunlu hale geldiği ve modasının geçebileceği bu özel anında, onun mirasını değerlendirmekte yarar var. Batıda evli kadın konusundaki fikirler nerede başlamıştır? Kuşaktan kuşağa evli kadınları etkileyen yasa ve uygulamalar nasıldı? Günümüzdeki tabloda evli kadınların hangi önemli özellikleri bulunmaktadır? Hangi özellikler kalıcı olmuş, hangileri zedelenmiştir?

Geçmişin ve bugünün senaryolarının bu geçişmelerine bakarak, evli kadının gelecekteki imajlarını görebiliriz.

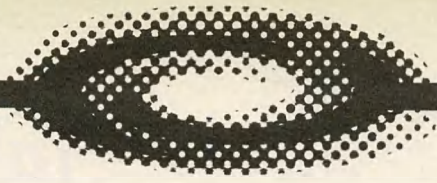

Çitlembik Yayınları

www.citlembik.com.tr / Tel: 0 212 292 30 32 / 252 31 63

13-22 Aralık tarihlerinde CNR İstanbul Uluslararası Kitap Fuarındayız...

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

1 Aralık, 21:00 Nil Karaibrahimgil
3 Aralık, 21:30 Duman
6 Aralık, 22:00 Oldies But Goldies: 60s, 70s, 80s
7 Aralık, 22:00 Radio Oxi-Gen: Gro-ovology
10 Aralık, 21:30 Mozaïque: Baterist Mehmet İkiz'in İsveç'te kurduğu caz grubu Mozaïque, yeni albümleri "29 Metreka-re"den parçalara ayrılık verecek. İkiz'le beraber, tenor saksofonda Linus Lindblom, gitarda Gustav Lundgren, kontrbas-ta Hampus Lundgren ça-lacak...
11 Aralık, 21:30 Kompania Ketencioğlu
12 Aralık, 21:30 "Cervantes Gecesi":

Cervantes Enstitüsü'nün düzenlediği geceye, Los Mangos grubunun solisti Jose Pedro, grubu Carrasco Trio'yla katılacak. DJ Mustafa Dorsay da ora-da olacak.
13-14 Aralık, 23:00 Jose Luis Cortes y Sus Estrellas: 1988'den bu yana salsayı dansla, ritmle ayağa kaldıran Kübalı grup, yılların tecrübesini Baby-lon sahnesine getire-cek: Jose Luis Cortes, vokali ve flütüyle arka-daşlarını gazlayacak, grup İstanbulluları dan-sa davet edecek...
17 Aralık, 21:30 NaapJazz: Ya da, "nap-caz?"... İstanbullu grup, hayati sorunun cevabını saksofon, synthesizer, bas, davul ve vurmalarla arıyor...

18 Aralık, 21:30 Babylon Juke-Box (guest DJ: Cassie 6)
19 Aralık, 22:00 Harem
20-21 Aralık, 23:00 Koop: Magnus Zinmark ve Oscar Simonsson'un İs-veç'te kurduğu grup, İsveç cazının 60'larda yakaladığı yüksek standardı Latin beat'leriyle yeniden yakalamak istiyorlar. Elektronikayla da hafif hafif flört ederek, yanlarına efsunlu vokalist-leri alarak albümlerle, konserlerle yol-larında yürüyorlar. İstanbul'a Yukimi Nagano'nun yanında, dört kişilik bir ekip olarak geliyorlar...
24 Aralık, 21:30 Serotonin Forever Noel Party
25 Aralık, 21:30 Cem Karaca & Kurtalan Ekspres
26 Aralık, 22:00 Ziplistanbul partisi
27-28 Aralık, 23:00 Rubin Steiner: Fransa'da Radio Beton için yaptığı programları pistlere taşıyan Rubin Ste-

Jose Luis Cortes

iner -namı diğer Frédéric Landier-, free cazlı elektronikasını iki sene evvel bir quartet'e tahvil etti. Programlarıyla ve sampler'ıyla İstanbul'a gelecek olan Steiner'in yanında, basta Slyvest-re Perrusson, trombona Benoit Lo-uette olacak, VJ'lik vazifesini de Fran-çois Pirault üstlenecek...
31 Aralık, 23:00 Yeni yıl partisi: Devri-Alem 2003 -DJ Arkin Allen

İş Sanat'ta bu ay

10 Aralık Otoportreler: Fatih Erkoç (Şe-nol Filiz, ney - Birol Yayla, tambur - Sel-çuk Sun, piyano)
12 Aralık Hilary Hahn: 22 yaşındaki ke-man virtüözü Hahn, Natalie Zhu'nun eş-liğinde, Bloch, Schubert, Bach ve De-bussy çalacak...
17 Aralık "Hindulardan Acemlere ve Os-manlı'ya" (Hüseyin Tuncel, vurmali saz-lar, solist - Cengiz Onural, rebab - Şeh-var Beşiroğlu, kanun - Salih Bilgin, ney - Murat Aydemir, tanbur)
18 Aralık Jacques Loussier Trio: Onyılla-rın klasiği aralıkta İş Sanat'ta... Jacques Loussier ve arkadaşları, meşhur "Play Bach" projeleriyle İstanbul'da...
20-21 Aralık Vienna Johann Strauss Ca-pelle
24 Aralık "Parlayan Yıldızlarımız" (Ayşen Zülfiyar, soprano - Didem Balık, mezzo-soprano - Sinem Balık, soprano)
26 Aralık "Şiir Dinletileri: Ahmet Muhip Dranas"

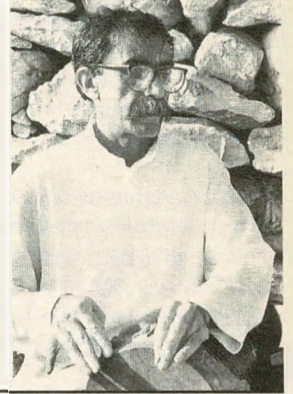
Zehra Yıldız'ın anısına

Madame Butterfly, Hoffman'ın Masalla-rı, Maskeli Balo, Aida, Uçan Hollandalı, Salome, Elektra, Fidelio, Tosca... Beş yıl önce yitirdiğimiz Zehra Yıldız, uluslara-ra-sı opera sahnesinde en çok alkışlanan, genç yaşında büyük başarıları imza atan bir soprano-ydu. Fidelio temsilinin ardından, ani bir beyin kanamasıyla ara-mızdan ayrıldı. Zehra Yıldız Kültür ve Sa-nat Vakfı, Yıldız'ın anısını genç yetenek-lere fırsat vererek yaşatmak için kurul-du, beş senedir de çalışmalarını bir kon-ser ve anma gecesiyle temize çekiyorlar. 9 Aralık gecesi AKM'de Naci Özgüç yö-netiminde Cemal Reşit Rey orkestrası, soprano İrina Djhioeva, basbariton Bu-rak Bilgili, mezzosoprano Sim Tokyürek, tenor Oğuz Sırmalı ve soprano Elif Özel'e eşlik edecek...

Trio Chemirani

Geleneksel İran müziğinin nabızı Cemşid Şemirani'nin (Djamchid Chemirani diye yazıyorlar) parmaklarıyla atıyor desek ye-ridir. 1942 doğumlu üstad, İran vurmali-sı zarb'ın unutulmasına fırsat vermedi, üstelik ağaç ve keçi derisinden yapılan bu basit enstrümanın sınırlarını alabildiği-ne genişletti. Bütün parmakların kullanıl-dığı bu vurmali Cemşid hoca gibi çal-manın sırn, o "hâl'e erişebilmek sana-tında galiba. Hüseyin Tahrani'den el

alan, yıllardır Fransa'da yaşayan, Ross Daly gibi kemancıardan Mahmud Tebrizi-zade gibi kemençecilere pek çok müzis-yenle beraber çalışmalar yapan Şemira-ni'yi başka enstrümanların eşliğiyle de-ğil, bir zarb trio'su içinde izleyeceğiz: Di-ğer çalgılar da oğullarına, Keyvan ve Bi-yan'a emanet. Zarbların ritmi -ve melodi-si, ahengi, tansiyonu- bizi bin yıllık Fars duygusuna taşıyacak. 14 Aralık'ta, saat 20:00'de, Fransız Kültür Merkezi'nde zor bulunur bir tecrübeye gideceğiz...

James Ruskin

Tarihî gece: Sıkı elektronika takipçileri bu konseri hararetle bekliyor. Ruskin, 80'le-rin ortalarından itibaren Richard Polson'la yaptığı çalışmalarla tekno sound'unun aslı mimarlarından biri oldu, namı plak şirketi Blueprint'in de kurucusu. Detroit-Berlin hatında İngiliz bir köprü kuran bu sert, bol soyutlamalı, karanlık ve tribal tekno, 1998 tarihli ilk albümü "Further Design"da doru-ğuna varmıştı. İmam Adnan Sokak'ta wasp club'ın kapılan 13 Aralık gecesi 22:30'da James Ruskin için açılacak...

[etkinlik] ↓

Godet'de Non-ART

Godet, bir müzik kulübü. Şimdi hem müdavimleri, hem de müdavim namzetleri için yeni bir etkinlik var Godet'de. Pazar günleri, bundan böyle Non-ART günü. Peki Non-ART ne demek? "Dışarıyla ya da yer-al-tına itilmiş, itilmese de iplenmemiş, iplense de horgörölmüş, damga yemiş, pornografiden serigrafieye, fotografiye, jeografiye rafine ya da iyotlu işler... Şehir kültürünün vazgeçilmez bir parçası olan modern sanatın periferilerini genişleten, hi-art, hi-culture saplantısından uzak, yaratıcılık, orijinalite ve içtenlik kriterleri doğrultusunda kültür ve sanat etkinlikleri..." İçlerinde sizin de yer alabileceğiniz, isimsiz ya da derdi-ni çok iyi anlatamayan, anlatsa da boğuntuya gelen Non-ARTistlerin buluşacağı etkinlik, her pazar 16:00'dan itibaren Godet - RedRo-om'da: 1 Aralık'ta Ali Mahmut Demirel, müzik videolarını, video-re-mikslerini izleyicilere sunacak. 8 Aralık'ta Alper Maral, Murat Beşer ve Murat Abbas söyleşisinin teması "retro ve müzik". 15 Aralık'ta, "A Short Sunday" bölümünde, İstanbullu kısa filmcilerin deneysel çalış-malarını izleyebiliriz. 22 Aralık'ta Selim Eyüboğlu ve Fatih Özgüven, si-nemada bilimkurgu ve siberkültür üzerine konuşacaklar... Programlar, belli ki her geçen ay gelişip güzelleşecek. Ayağımızı alıştıralım...

45'liklerde Cem Karaca

"Emrah"tan "Mor Perşem-be"ye, "Kalender"den "Oy Ba-na Bana"ya, dünden bugüne Cem Karaca şarkıları, Tarık Ba-şoğlu'nun pikabından Seyyah salonlarına akacak. 11 Ara-lık'ta, 21:00'den itibaren Tarla-başı üzerinde, 245 24 97 no'lu Seyyah'tayız...

Türkçe Melek

İmam Adnan Sokak'ta Melek saat 24:00 dedik mi full çek-meye başlıyor, rock'tan Arap havalına allah ne verdiyse çalıyor. Melek DJ'leri artık pa-zar akşamları 22:00'den itiba-ren -Duman'dan Kardeş Tür-küler'e- Türkçeye dönecek. Belki Nez bile çalarlar...

[sinema] ↓

5. Uluslararası Sinema-Tarih Buluşması

Son senelerin en güzel festivallerinden, en hayırlı işlerinden biri olan Sinema-Tarih Buluşması'nın bu seneki teması "Dinlerarası Diyalog ve Aydınlanma". "Ustaya Saygı" bölümünün konuğu Alain Corneau, "Bir Ülke Sineması" ndaysa, Tomasz Wiszniewski, Jerzy Antczak, Filip Bajon gibi yönetmenlerle Polonya var. Tavsiye edebileceğimiz başlıca film, bahsini çok duyduğumuz, Samira Makhmalbaf, Claude Lelouch, Yusuf Şahin, Ken Loach, Amos Gitai, Mira Nair, Sean Penn, Shoei Imamura, Danis Tanovic, Idrissa Quedraogo, Alejandro Gonzales Iñarritu gibi usta yönetmenlerin kısa filmlerinden oluşan "11' 09' 01 - September 11th"... Başka sıkı filmleri şimdiden bir kenara yazalım: "Amen" (Costa Gavras), "Brats / Smradi" (Zdenek Tyc), "Chico" (Ibolya Fekete), "Late Marriage" (Dover Kosashvili), "Rana's Wedding, Jerusalem, Another Day" (Hany Abu Assad), "The Magdalena Sisters" (Peter Mullan), "They Came To Pick Me Up" (Ilana Navaro), "War Live" (Darko Bajic), "Wings Of Glass" (Reza Bagher)... 13-19 Aralık tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenecek festivalde filmlerin gösterileceği salonlar daha sonra belli olacak...

Rana's Wedding

[sergi] ↓

Sonsuzluğu Karşılarken

Yirmi yıl önce Fransa - Avignon'da kurulan Sınırsız Restoratörler, mühendislerden, fotoğrafçılardan, arkeologlardan, sanat tarihçilerinden oluşuyor. Dünyanın her yerinde, tehlike içinde olan yapıları ve sanat eserlerini korumak için bir araya gelmişler. Bunun için yerel kurum ve kişilerle de işbirliği yapıyorlar. "Sonsuzluğu Karşılarken", çalışmalarını bundan böyle İstanbul merkezli olarak Türkiye'de de sürdürecektir olan organizasyonun tarihine ve uğraşına mercek tutan bir fotoğraf sergisi: 10 Aralık'tan itibaren Fransız Kültür Merkezi'nde...

[tiyatro] ↓

Bir Çöküşün Güldürüsü

Tiyatro Pera'nın yeni oyunu "Bir Çöküşün Güldürüsü (Tavşan Tavşan)", "güleriz ağlanacak halimize" deyip de izleyeceğimiz bir oyun. Sahnede bir aile var: Baba çalışıyor, anne ailenin ve evin sorunlarıyla meşgul, lisede ve üniversitede okuyan iki çocuk var, üç çocuk kanatlanıp uçmuş. Gelir sürekli düşüp sorunlar büyürken, icra memurları kapıdayken, bütün çocuklar -bir de damat aday- eve toplanıyorlar. Aile çökerken toplum da çöküyor, hepsi birbirine yansıyor, her şeyin üstüne bir de askerî darbe oluyor... Coline Serreau'nun oyunu, Avrupa'nın pek çok tiyatrosunun repertuarına giren bir oyun. Nesrin Kazankaya'nın yönettiği oyunun dekor-kostüm tasarımı Gürel Yontan'a, dramaturjisi Gökhan Akçura'ya, ışık tasarımı Yüksel Aymaz'a ait. Oyuncular Bilge Şen, Başak Meşe, Levent Yılmaz, Devrim Nas, Cüneyt Uzunlar, Özkan Schulze,

Seyit Özcan, Yeliz Demir, Gökçe Akyıldız, İbrahim Ulutaş ve Nesrin Kazankaya. 16 Aralık'ta galası yapılacak "Bir Çöküşün Güldürüsü", 13-14-20-21-22-27-28-29 Aralık günleri 20:30'da izlenebilir. Tiyatro Pera, Sıraselviler Caddesi, 70 numarada. Gişe numarası 0.212.245 44 60; rezervasyon için 0.212.252 30 82'i arayabilirsiniz...

[dükkan] ↓

D-Tone

Deniz Pinar, karaplaklara, kitsch nesnelere, kült filmlere gönül vermiş koca bir İstanbul kitlesinin eski dostu. Narmanlı Han'da başladığı macerası artık Kadıköy'de sürüyor. Easy-listening'den elektronikaya, rock'tan şansona bir sürü plak, CD, Japon korku filmlerinden B-Movies'e bir sürü film, afiş artık orada. Adresimiz Moda Caddesi, Zuhul Sokak, 2 numara, telefon 0.216.346 87 96...

Jackstore

Kadıköy'de bir caz dükkanı. Boyuna posuna aldırmanın, kendi küçük, içi büyük. İkinci el CD'lere Jackstore'da bakabilir, aradığınızı 33'lüklere burada rastlayabilirsiniz. İşin içinde kitaplar da var. Kitaplar stereo, plaklar iri puntolu. Bahariye'deki kilisenin orada, Dr. İhsan Ünlüer Sokak'ta, 9/1 numarada. Jackstore'un numarası 449 26 73, e-mail'i jackstore@superonline.com...

[radyo] ↓

Zappalin

Pazarları 14:00'te, 94.9 Açık Radyo'da Zappa'dan günümüze rock tarihi var: Grup PamPam'ın hazırladığı programda, anılar, anekdotlar ve tabii müzik var. Türkiye'de ve dünyada rock'un gayriresmî tarihi...

[fanzin] ↓

I Feel Like Nick Cave

Yeni bir fanzin, birinci sayı. İçinde bol söyleşi var: Tiamat, Antimatter, Ghoultown, Rada and Ternovnik, Spacebitch, Anna Bo, Heist, The Last Days of Jesus, Samsas Traüm, Sieben, Firebird yakın ilgiye mazhar olan gruplar. Fanzinde bol miktarda yerli-yabancı demo ve albüm tanıtımı da var. Goth, death, black, power, nu-metal asfî temalarımız. Muhabbetli bir dille, rock'un arka sokaklarındayız...

[dergi] ↓

Kavram ve Karmaşa

Kayseri'nin yüzüğü, şiir eleştiri dergisi Kavram ve Karmaşa'nın 27. sayısı çıktı. Dergi, büyük oranda Ece Ayhan'ın vefatının ardından kaleme ayrılan yazılara ayrılmış. Muhsin Şener'in "Modern Türkiye'nin Şiiri", Selçuk Küpçük'ün "Görünen Gerçekliğin Müziği: Ahmet Kaya" yazıları da ilgiyle okunan makaleler. Pek çok şiirle de desteklenen Kavram ve Karmaşa'yı takip edelim: Şiiri iyi okumanın yolu, eleştiriden de geçiyor.

RAM-SES

MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:

İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuvarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemence - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval-Mey

OLAY KAMPANYALAR**Enstrüman alanlara**

Enstrüman ve aksesuarlarını alana
3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları

Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak;
% 10'dan % 40'a varan indirimler

Enstrümanını getirene

1 ay ücretsiz ders imkanı

Burslu sistem

4-6 ve 8 aylık dönemlerde;
% 40'dan % 60'a varan burs imkanı

Enstrümanını değiştirene

Değişen ve değiştirilen enstrümana göre
1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

6-8 ve 12 aylık

dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşuklar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

Geçmiş, yeryüzündeki en büyük ülkedir. **SUSAN SONTAG**, Amerika'da

Çok fazla geçmişten
ne barış doğar
ne de bugün

ZORAN ANCHEVSKI

Ne Tann, ne Ölüm içimde şimdi
Bir şey varsa o da şu yalnızlık
Belki kendi hayatımın kölesi

HOMEI IWANO (XIX.yy)

Ben ki bir ölüyü bekle-
mekle geçirdim geceyi
/ Bir ölüyü ve ölümün
bütün inceliklerini

EDİP CANSEVER

Her yaşın kendine göre bir güzelliği yoktu. Emin olduğun,
farkında olduğun hiçbir yaşın güzelliği yoktu. Yaş öyle bir
şey olacaktı ki, sen bilmeyecektin. Sana yaşıni sordukla-
rında şaşıracaktın, şöyle bir durup hesaplamak zorunda
kalacaktın. Yaş günün hediyesi verenlere ajan provokatör
gözyle bakacaktın. **MURAT UYURKULAK, Tol**

INTERPOL

Turn On The Bright Lights
(EMI)

New York'un rock müzik sahnesi, muhte-
melen 70'lerin sonundan beri en parlak
günlerini yaşıyor. Benzer sulara dolaşan
pek çok gitar grubu günyüzüne çıktı şehir-
den, son iki yıl içinde.

İlk büyük sürprizi geçen yıl The Strokes
yapmıştı. Şehrin son büyük ihracatı ise In-
terpol. Grup, dört New York Üniversiteli
sanat öğrencisinden oluşuyor. Dörtlü as-
lında 1998'den beri beraber müzik ya-
pıyor. İlk olarak Britanyalıların dikkatini
çekmişler diğer hemşehrileri gibi. Britan-
ya'da yayınlanan birkaç EP'nin ardından,
hemşehrileri The Strokes gibi bir "major
label" ile anlaşmak yerine, bağımsız Ma-
tador plak şirketiyle anlaşma yoluna git-
mişler. "Turn On The Bright Lights", gru-
bun "debut" albümü.

İsimlerinin beraber anıldığı The Strokes'la
aynı şehirden olmak ve cool saç kesimleri
dışında pek bir benzerlikleri yok, baştan
belirtelim. Interpol, şarkı yazma dersine
çok daha iyi çalışmış, ilk albümde olgun
bir sound'a erişmiş.

Grubu, geçmiş rock grupları referansla-
rıyla tanımlamaya çalışanların en çok
başvurdıkları isimse, 70'lerin sonu Manc-
hester'inin depresif post-punk'ları Joy Divi-
sion. Solist Paul Banks'in sesi yer yer da-
ha az depresif bir Ian Curtis gibi tınıyor
gerçekten de. Ama benzerliği abartmaya
da gerek yok, Interpol, daha bulanık bir
tınının, daha teatral bir atmosferin peşin-
de besbelli.

Albümü isimsiz şarkı "Untitled" açıyor.
Ağır ağır akan ekolu gitar tınısı baştan so-
na sürüklüyor şarkıyı. Sonradan dahil olan
bas ve davul derinlik kazandırıyor şarkıya.
Paul Banks'in melankolik vokaliyle hüznün
lüt fakat pozitif bir sükûnet yayıyor şarkı.

İkinci şarkı "Obstacle 1", Joy Division
benzetmelerini haklı çıkartan bir şarkı. Kö-
şeli gitar tınısı, daha tekdüze ritimler, şar-
kıyı 70'ler sonu post-punk'ına olabildiğin-
ce yaklaşıyor. Ardından gelen "NYC" al-
bümün tartışmasız en güzel şarkısı. "Un-
titled"ın kaldığı yerden devam ediyor san-
ki. Sakin gitar melodisiyle başlayan şarkı,
gıtgıde bir epik senfoniye dönüşüyor. Alt-
tan alta akan puslu gitar feedback'i de
göz kamaştırıcı.

Albümün geri kalanı da aşağı yukarı,
"NYC" ile "Obstacle 1" arasında gidip ge-

liyor. Kriptik, içe dönük sözler, sıkıntı, mel-
lankoli, kabullenmişlik, sükûnet arası do-
laşan atmosfere sahip şarkılar, dinamik
davul ve bas ikilisi ve özellikle de her din-
leyişte yeni nüanslarını keşfettiğiniz gitar
sound'u..

Bir "debut" albümden bekleyebileceğimiz
her şey ve daha fazlası var bu albümden.
Yüzde 100 orijinal olduğunu söylemek im-
kânsız, ama ilk albümden bunu beklemi-
yorduk zaten. Radiohead de "Pablo Ho-
ney"i yayınladığında U2 özentisi olmakla
eleştirilmişti ne de olsa. Potansiyel var
bu gençlerde. *Halil Kılıçoğlu*

FEEDER

Comfort In Sound
(Echo)

"Devam etmenin mânası
yok, hissediyorsun / Kasım
sonu, hava değişiyor / So-
ğuk seni yine ele geçirdi / O
nehir seni yine aşağı çeke-
cek..."

Feeder'in bir önceki albümü "Echo Park", oldukça duygulu bir-iki
tane harika rock şarkısı içerse de, genel olarak fazlasıyla gürültü-
lü, mânasızca olumlu şarkılardan oluşuyordu. Sonra trajik bir olay
oldu, grubun davulcusu Jon Lee intihar etti. Gitarist-vokalist Grant
Nicholas ve basçı Taka Hirose hayli cesur bir şekilde devam et-
me kararını aldılar ve Feeder tarihinin en güzel, en melodik ve en
duygulu lirikleri içeren albümü "Comfort In Sound"u yarattılar. Fe-
eder'in beşinci albümü olan "Comfort In Sound", bu intiharı
grup elemanları üzerinde yarattığı etkinin dışavurumu ve sayıla-
mayacak kadar çok güzellik içeriyor. Ekleyeceğimiz başka bir bil-
giyse, yeni davulcunun, 90'ların en önemli gruplarından olan
Skunk Anansie'nin davulcusu olan Mark Richardson olması.

Albümüne ismini veren "Comfort In Sound", umut dolu bir melodi
eşliğinde müziğin insanlara verdiği dayanma gücünün manifestos-
su. "Come Back Around", Jon Lee'nin intiharını bilmeyenler için
bir terk eden sevgiliye özlem şarkısı gibi gelebilir, ama ölüm gibi
çok daha büyük bir acıyı içeriyor. Şarkının güçlülüğü, melankoliyle
güçlü gitarları yadigarı olmayacak şekilde birleştirmiş olmasında. Al-
bümün ikinci yarısındaki "Quick Fade", daha da doğrudan bir çağ-
rı yapıyor Jon Lee'ye. "Seni kelimelerin anlatabileceğinden daha
çok özlüyorum" diyor Nicholas. Araya "Helium" ve özellikle "God-
zilla" gibi "Echo Park"taki hard rock'a yakın iki şarkı karışmış ger-
çi ama, albümün geri kalanındaki melodi yoğunluğu ve duygusal-
lık her şeyi unutturacak nitelikte. "Just The Way I'm Feeling" ve
"Summer's Gone" sırtını "eskiden nerdeydiniz" dedirtecek kadar
güzel bir gitar işçiliğine yaslayan, tempo olarak sık sık yön de-
ğiştirirler de, hüznünü kaybetmeyen şarkılar.

Favorimiz "Child In You" ise en akustik şarkısı albümün: "Kırıl ve
parçalan, hayat büyük bir hata / Ben de hissediyorum, eve dö-
nüş yok / Yaz bitti, renkler kayboldu / Güneş uzaklara gitti..." Bir
müzik kutusundan çıkmış gibi duran bir melodiyle başlayan, söz-
ler açısından dinleyenin içine dokunan, grup tarihinin öne fırlayan
şarkılarından.

Özetle, Feeder eski albümlere kıyasla şaşıllacak derecede olgun
bir albümle karşımızda. Keşke insanlar potansiyellerini kullanmak
için başlarına bir felaket gelmesini beklemese. *Yiğit Atılgan*

JJ72

I To Sky

(Sony Türkiye)

İki yıl önce simsiyah bir kapağın üzerinde sadece
"JJ72" ibaresi bulunan ilk albümleriyle "sessiz ve id-
dialı" bir başlangıç yapan JJ72, ikinci albümlerine "I
To Sky" adını vermiş. Hemen her üçlüde olduğu gibi
JJ72 de bir elemanın omuzları üzerinde yükseliyor.
JJ72'nin has ve as elemanı gitaristleri, vokalistleri ve
elbette şarkıyazarları olan Mark Greaney. Mark'ın vo-
kal tarzından bestelerinin ilerleyişine kadar denk
düştüğü isim Billy Corgan... Billy Corgan'ın, Smas-
hing Pumpkins'in dağılmasıyla bıraktığı boşlukta
JJ72 büyük bir mesafe katedeceğe benziyor. İlk al-
bümlerinin hem ilgi hem de beğeni toplamış olması,
onların yerinde saymalarına sebebiyet vermemiş. Bi-
lâkis, "gökyüzüne göz dikmişler"... İrlandalılıkları, hiç
durmayan gitarlarıyla kendilerini gene ele veriyor. "I
To Sky"ın prodüksiyon masasında tanınmış bir isim,

Flood var. Flood, hem JJ72'nin ismi (ve elbette
memleketi) dolayısıyla sık sık benzetmelere maruz
kaldığı U2'nun, hem de Smashing Pumpkins'in 90'lı
yıllardaki birçok albümüne el atmış bir ses simyage-
ri. Nihayetinde "I To Sky" da o yılların ruhunu tenef-

füs eden bir albüm olmuş. Günümüzün ruhundan
daha saf, günümüzün sözünden daha dobra bir söy-
lemi var. Mark ilk albümde olduğu gibi "öfkelerini tane
tane anlatmayı" sürdürüyor, ama bu kez daha yük-
sek perdeden çıkıyor sesi. Piyanonun kırık tuşların-
dan vücut bulmuş ilk şarkı "Nameless" ile başlayan
albüm, ardından "Formulae" ile Placebo semaların-
da dolaşmaya başlıyor. Sonraki "I Saw A Prayer"
sert gitarların hüküm sürdüğü vakitlere işaret ediyor.
Bu sertlik, dördüncü parça "Serpent Sky"da vokale
de buluyor. "Always and Forever"da U2 makamına
geçen gitarlar gene dinmek bilmiyor. "Brother Sleep"
ve yedi küsur dakikalık "Sinking" ile durulan albü-
mün en iyilerinden biriyse, sonlara doğru puslu kur-
muş "Glimmer"...

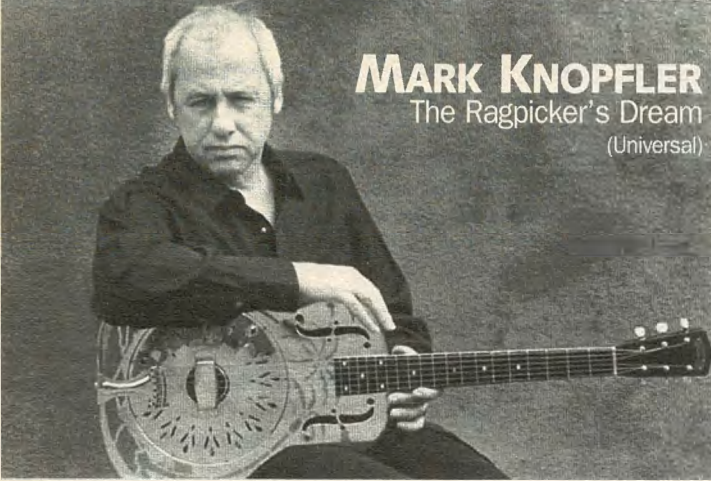
Albümde yer alan 12 parça arasında aslında "renk"
farkından çok "ton" farkı var. Sonbahar sarısının kan
portakalı rengine dönüşümünün merak ediyorsanız,
gözlerinizi uzaydan çok bu albüme dikmeniz tavsiye
olunur. *Atilla Aydoğdu*

Artık seni düşünceğim, sevgilim, yalnızca seni bütün gece boyunca. Yalnızca seni düşünceğim, kendi kendimin bilincine varabilmemin tek yolu bu.
JULIO CORTAZAR, Blow up

Dokunmak için şimdi sana, paltona sarınıyorum / kollarımı geçiriyorum kollana / sıkıyorum kemerini son deliğine kadar / sanki geri dönen hayaletinin senin **TONY CURTIS**
Bir bedeni dolaşan her el, kendi bedenini okşamak istercesine dolaşiyor öteki beden üzerinde.
TEZER ÖZLÜ, Yaşamın Ucuna Yolculuk

Beni hep sevecek mi acaba Ne desem bilmem ki Sabaha kadar düşüncelerim Karmakarışık oluyor Kara saçlarım gibi
BN. HORIKAWA (XIII.yy)

Hadi dans edelim Mehmet, hadi dans edelim Mehmet, hadi, pervasızca, aklımızı kaçırmış gibi, hayvan gibi, sağlam gibi, başımız dimdik, görünerek, gülerек, bağıra çağıra, dans edelim Mehmet.
MURAT UYURKULAK, Tol

MARK KNOPFLER

The Ragpicker's Dream

(Universal)

Yazdan kalma bir gün ve Mark Knopfler üçüncü solo albümüyle karşımızda. Tüm dünyada 108 milyon albüm satmış bir dev grubun liderinin adının kimse tarafından hatırlanmayacağını düşünmüş ve buna inanmış olmaları ki, son iki albümünde de CD kapağının üzerinde "The voice and guitar of Dire Straits" yazıyor. Elimde olmadan sinirleniyorum... Zaten genellikle hep öyle olur ya... Bırakın Dire Straits'in şaşaalı günlerini, yapımcılık kariyerini ve çok sayıda film müziğini, sırf "Sailing to Philadelphia" gibi bir başyapıtı imzasını atmış, "rock'n'roll'un sakini adamı" lakabını bileğinin (ve parmaklarının) hakkıyla elde etmiş komple bir müzisyenin adının bilinmeyeceğini nasıl tahayyül edebilmişler, inanmıyorum. "The Ragpicker's Dream" hakkında söyleyebileceğim tek kötü şey bu. Gerisi 56 dakikalık bir kulak banyosu ve yürek okşaması... Hendrix, James Burton ve tabii Django Reinhardt ilk idoller. Aradan geçen yıllar içinde beraber çaldığı müzisyenlerin sayısı hiç de azımsanacak gibi değil; yaklaşık liste şöyle: Bob Dylan, Van Morrison, Randy Newman, Buddy Guy, Tina Turner, Phil Lynott, Willy DeVille,

Eric Clapton, Waylon Jennings, Chet Atkins, Phil Everly, Vince Gill, Paul Franklin, Kate and Anna McGarrigle, Paul Brady, The Chieftains, Ben. E. King, Mary Chapin-Carpenter, Joan Armatrading, Scott Walker, Jeff Healey, The Judds, Jimmy Nail, Bryan Ferry, Aztec Camera, Steely Dan, Sting, Sonny Landreth, James Taylor, Emmylou Harris, Gillian Welch and David Rawlings... Onu Dire Straits dışında ilk kez Bob Dylan'ın "Slow Train Coming" albümünde duymuştuk çoğumuz. "Local Hero" gibi vasat sayılabilecek bir filmi müziğiyle nasıl yükseltmişti, bilen bilir. Çocukluk arkadaşlarını toplayıp oluşturduğu Notting Hillbillies grubuyla yaptığı "Missing... Presumed Having a Good Time" albümü halen hafızamızda. Ya Chet Atkins ile "Neck to Neck"?.. 90'ların ortasında Dire Straits'in yoğun temposundan uzaklaşarak solo çalışmaya karar veren Knopfler, giderek daha akustik bir sedaya yönelerek, 25 yıldır birlikte çaldığı müzisyenlerle ara sıra araya gelip hayır kurumları yararına konserler veriyor. "Çocukların okulları falan..." diye bir sardıldı mı muhabbeti, kendisine hak vermemek elde değil.

Eh, yaş da 50'yi geçeli üç sene olmuş ne de olsa... Ancak İskoçyalı Dylan'ımız giderek o çatlak sesini çok daha iyi kullanıyor ve yeri geldiğinde mizah, yeri geldiğinde hüznü vurgulama çok daha büyük bir ustalıkla iletiyor. Gerçi onun sesini her durumda zaten çok sevmiştik, ama bu giderek sakinleştiği dönemde daha aileden biri gibi görmeye başladık onu. Almet-i farikası gitarna gelince, giderek daha ekonomik elektro sololar ve contre-chant hareketleri, daha çok akustik gitar ve dobro, keyifli pedal steel süslemeleri... "Gitanyla şarkılar yazan bir insan olmaktan uzaklaşmışım. Daha fazla ondan uzak kalmak istedim. Sanırım ona yaklaştım; zor öğrenen bir insan olmakla beraber, istediğim gibi tınlayacak bir plak yapmayı öğrendim. Bu aşamalı bir süreç, ama sonunda ulaştım" diyor Knopfler büyük bir alçakgönüllülükle.

Kadro, 2000 tarihli "Sailing to Philadelphia" kadrosu. Onu sevdiyseniz, "The Ragpicker's Dream"e de bayılacaksınız. Yine günlük hayattan, hasretten, aylıklardan söz ediyor. "Why Aye Man", folky yürüyüşü ve hoş nakaratıyla albümü açıyor -ekonomik sıkıntılar yüzünden Almanya'ya göç edenlere güzel bir gönderme. "Devil Baby"de bir sokak tiyatrosunun kızına aşık oluyor ve bu arada da bütün ekibi sırasıyla tarif ediyor; eskiden olsa bu melodiyle ortalığı yıkardı herhalde... Hüznü folk şarkısı "Hill Farmer's Blues", dağ çiftçileri arasında yaygın olan intihar olgusuna değiniyor ve bunun herkesin başına gelebileceğinden dem vuruyor. "A Place Where We Used to Live", piyanoyla yürüyen ve her müzisyeni en az bir kez ziyaret eden, doğduğu eve döndüğünde her şeyin değiştiğini görüp bete girme sendromundan yola çıkıyor. "Quality Shoes",

bir ayakkabıdan yola çıkarak seyahate uzanıyor ve fazlasıyla geleneksel havası içinde keyifle dinleniyor; sırayla solo alan çalgılarla zenginleşen rag yürüyüşünü özlemiştir. Albümün mühim şarkılarından "Fare Thee Well Northumberland"e ulaştık; şarkımız, Knopfler için mühim bir yöreye hüznü bir ağıttan daha fazlasını içeriyor. Buzuki gidişine eklenen armonika, piyano ve arada bir kendini gösteren gitarla ortaya giderek blues havasına giren son derece özgün bir folk şarkısı çıkmış. Peşinden yine mühim bir folk şarkısı olan "Marbletown" geliyor; burada Knopfler, sesi ve gitanyla yalnız başına; pek Dylanesque, ama bu yakıştırma kimin için en büyük iltifat sayılmaz ki -en azından Knopfler için... Biraz elektrikleşiyoruz yavaştan ve "You Don't Know You're Born"un gitarları arasında mizah yüklü bir cruise-control ile yola devam ediyoruz. Aynı havayı soluyarak "Coyote" ile ne gaz pedalına ne de frene dokunmadan ilerliyoruz, bas gitar şarkıyı zaten yürütüyor. "The Ragpicker's Dream", Mark Knopfler'in yazdığı en oturaklı şarkılardan biri. Görüntülerin gelip gittiği şarkı boyunca basit görünen bir akustik gitarın nelere kadar olduğunu bir kez daha anlıyoruz ve bir kadeh viski... "Dady's Gone to Knoxville" tipik yol şarkısı; çok tanıdık armonilerle, keman, armonika ve slide eşliğinde yine yola düşüyoruz, piyanoyla turbo moduna geçiyoruz, yol ne yazık ki çok çabuk bitiyor -Dylan'ın bir şarkısından uyarlayalım: "Rag baba rag!" Bu Mark Knopfler denen faninin çok kötü -ya da çok güzel- bir huyu var: Plakların sonuna hep çok sağlam bir şarkı saklar, işte "Old Pigweed", koca bir tencere yahniden söz eden hoş bir şarkı. Şiirsel, değil mi? Olsun arkadaşlar, farkı neyse veriniz! *Gökalep Baykal*

easy rider

bir özgürlük şarkısı

DENNIS HOPPER
PETER FONDA
TERRY SOUTHERN

senaryo & tanıklıklar

"Easy Rider" güzel olduğu için politiktir;

fotoğraflar güzel ve sakini olduğu için,

müzik güzel olduğu için,

Peter Fonda'nın hareketleri güzel olduğu için,

Dennis Hopper'ın yalnızca oynamadığı,

aynı zamanda Los Angeles - New Orleans arasında

bir film yaptığının anlaşıldığı için politiktir.

Wim Wenders

ROLL

Her kütüphaneye elzem

ROLL

Kafamdan öyle belli-belirsiz
Bir sıkıntı geçti ki
Doludan hızlı, tüyden hafifti
YOSANO AKIKO (XIX.yy)

zenginim diye gerinme /
bir kıvılcım yeter / güzelim diye
sevinme / bir sivilce yeter

Korkulan şeye, artık ondan
korkmanın fayda etmeye-
ceği kadar yaklaşırsan, o
kadar da korkulacak bir
şey olmadığını anlıyordun.
SEZGİN KAYMAZ, Lucky

Bir kadın benim kızım nerede, diye sordu annesine.
Annesi dedi ki, senden, benden ve büyük annenden, bütün kadınların için-
den bir tren gibi iniyor, sürüyerek kumral saçlarını ardında griden beyaza
doğru akan; gelmek için işaretçi adamın feneri kaldırmasını bekliyor.
Niçin bekliyor? dedi kadın.
İşaretçi adamın feneri kaldırmasını bekliyor, önünü görsün ki gelebilsin.
RUSSELL EDSON

GODSPEED YOU! BLACK EMPEROR

Yanqui O.X.O

(Constellation)

Körfez Savaşı sırasında bir CNN muhabiri Kuveyt'e atılan bombaları ateşböcek-
lerine benzetmişti. Aradan yıllar geçip de İkiz Kuleler intihar uçaklarının saldırısı-
na maruz kaldığında, Arap halkı halay çekip oynadı. Acımasızca ve saçma sapan
görünse de, her iki durum da terörü yaşayan ve yaşatan tarafların ortaya koy-
duğu politik tavrıydı. Öte yandan, politik tavrı almak için dünyanın jandarması
ya da sömürgesi olmak gerekmiyor. Kızıldevi yerliler, her ülkeden göçmenler ve
Fransız-İngiliz karması halkıyla refah seviyesi yüksek bir ülkede yaşayan dokuz
kişi, istedikleri müziği yapabildikleri, istemedikleri kadar dinleyiciye ulaşabildikleri
ve ciddi bir hayran kitlesine sahip olabildikleri halde, politik bir tavrı alma gereği
duyabiliyor. Godspeed You! Black Emperor, "Emperor"ın sonuna koyduğu ünle-
min yerini değiştirerek, 2002 kışım tarihli ve tabii ki Constellation etiketli yeni
albümleri "Yanqui U.X.O."yu çıkardı.

Grup, yalnızca yıkıcı bir sound ve ötedünyasal tınılar peşinde değil. Kanadalı
grup üyeleri, yayınladıkları birkaç paragraflık bildiriler ve albüm bukletlerindeki
slogan cümlelerle terörün ve emperyalizmin karşısında olduklarını söyleyerek po-
litik bir tavrı sergiliyor. Bu aşamada, bu bildirilerin ve sloganların GY!BE'nin müzi-
ğini politikleştirip politikleştirmede ya da grubun bu yolla kendi müziğini politik
kılmak gibi bir niyeti olup olmadığı sorusuyla karşılaşılıyor. Bu adamlar ne yap-
maya çalışıyor? Müziklerinde hemen algılanan yıkım-enkazyokluk-hiçlik gibi nere-
deyse elle tutulacak meselelerin karşısına politik mesajlar dikerek dinleyeni etki-
lemeye mi çalışıyorlar? Yoksa yanlış anlaşılmaktan mı korkuyorlar?

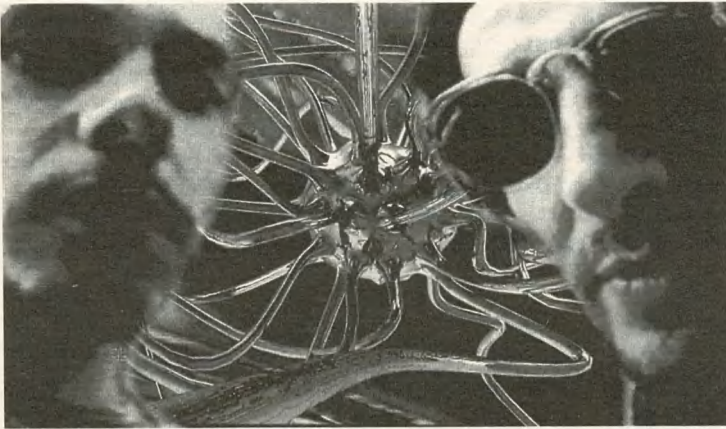
GY!BE, Constellation etiketi taşıyan diğer grup ve projeler gibi, çalışmalarını ho-
tel2tango'da sürdürüyor. Dokuz kişilik kadro, her yeni çalışmada mükemmel or-
kestrasyon ve kusursuz sound'a daha çok yaklaşıyor. "Sokaktaki vatandaş"la
gene "sokak"ta yaptıkları kayıtları, vokal değil de, enstrüman niyetiyle kullanıyor-
lar. Müziklerini politikleştirebilecek vokallerden, yerel enstrümanlardan, bildik sa-
vaş-dövüş sample'larından uzak duruyorlar. Nedensiz ama büyük bir acının ve
toplulukların değil, bir tek insanın müziğini yapıyorlar. Ölümünden sonraki yaşamı,
ya da belki ölmeyeceği önceki rüyayı anlatıyorlar. Aşkın olunanın aksine, "benim

burada ne işim var"ı değil, "benim burada bir işim vardı ama şimdi, ismi neydi
unuttum"u hissettiriyorlar. Yok'un, olmayan'ın manifestosunu yazıp, arkasını tü-
kürükleyip alınıma yapıyorlar. İşte bu yüzden de grubun politik bir müzik yap-
tığı yanlış anlaşılmasın, sadece ince ve gerekli bir duyarlılık sergilediğini sap-
tamak yanlış olmayacak. Bildirileri ve sloganları grubun politik tavrıdır, albümleri-
nin ve müziklerinin açılımı değil. Zira terörizm ve emperyalizmden sakının der-
ken, dinleyenleri, kendi elleriyle çok daha korkutucu, çünkü bireysel ve açıklana-
maz tehditlerle dolu yerlere itiyorlar. Onları sadece politik bir duruş; müzikle-
riyse sadece müzik.

Yaratıcıyla yarattıkları arasındaki ilişki, insanları hep gereksiz yere meraklandırır.
İnsan zaafından başka bir şey olmayan bu merak, bir kaset, iki albüm ve bir
EP'nin ardından GY!BE'nin da dikkatini çektiğinden, "Yanqui U.X.O."nun piyasaya
çıkmasından önce grup "sadece müzik" diye ekleyerek yaftadan kurtulma gere-
ğini duymuştu. "Yanqui" ve "U.X.O." sözlerini tanımlayarak alışıldık tavrı yine-
liyorlar, ama arkasından "sadece müzik" diye belirtmeden edemiyorlar.

Ortalığı İngilizce sözcüklere boğmak gereksiz; "Yanqui", malûm; "U.X.O." da ka-
ra mayınlarının kısaltması. Albümün kapağında havada bir füze fotoğrafı var; ar-
ka kapaktaki dört büyük plak şirketinin simgelerinden askerî endüstriyi besleyen
kollara gönderme yapılıyor. Albümde, "bu müziği büyük plak satış merkezleri zin-
cirlerinden edinmek zorunda hissetmeyin kendinizi" şeklinde rahatlatıcı bir tesel-
li de bulunuyor. Oysa albümü dinleyince, tesellinin çok uzağında durduğumuzu
anlıyoruz.

Gerçeklerden midesi bulanmış olanlar için (gerçek tutması) beş parça ve üç
masal anlatıyorlar. Korkunç masallar bunlar; yayıların beşiğinde sallanırken
soluğu azgın dalgaların tepesinde almak, GY!BE meraklıları için şaşkınlık verici
bir durum değil. Bu kez hiçbir şekilde insan sesi kullanmadıklarını eklemek
gerek. Son parça "motherfucker=redeemer"ın yükseldiği ve sona yaklaştığı
yerlerde yaylılar, vurmali çalgılar ve gitar, tek bir enstrüman etkisi uyandıracak
kadar ustalıkla düzenlenmiş. 75 dakika boyunca "umut"tan bu kadar uzak du-
rulduğunda, umut olmayan ama ona benzeyen başka bir şey yetişiyor imdada.
İşte o umut olmayan şeye güvenip güvenemeyeceğimizle ilgili "Yanqui U.X.O."
Kara mayınlarının güneşte parlayan nikelajına bakarak saçlarını düzeltmeye
kalkanlar için. *Nurdan Beşergil*

FUTURE SOUND OF LONDON

The Isness

(FSOL Recordings)

FSOL, en son stüdyo albümünü yayınladığında yıl 1996'ydı, elektronik müzik hâlâ en heyecan verici müzik türüydü. Grup, o yıl "Blade Runner" filmine soundtrack olabilecek nite-
likteki, belirsiz bir gelecek zamanın ölü şehirlerinin ses alemlerini kayda
geçirdikleri, 90'ların en başarılı elektronik müzik albümlerinden "De-
ad Cities"i yayınladı ve uzun sürecek bir sessizliğe gömüldü.

2002'nin başlarında, ilk ve en büyük hitleri "Papua New Guinea"yı re-

miks tezgahından geçirdikleri "Translations" adlı EP'yle dönüşleri-
ni müjdelediler. Bu EP'de yer alan "The Lovers", elimizdeki son albüm
"The Isness"ı da açan parça. Daha ilk şarkıda, daha önce de aynı
suda iki kere yıkanmayan grubun (üç büyük albümleri "Accelerator",
"Lifeforms" ve "Dead Cities"i) stilistik farklarına bakmak yeterli) yine ye-
ni sulara yelken açtığını görmek mümkün. Yaylılar orkestrası, tambu-
ra, elektrik gitar solosu, Liz Fra-

ser'vari kadın vokaliyle "The Lo-
vers", 70'lerin büyük progresif rock
gruplarından birinin albümünden çıkmış
gibi. Eski FSOL ile bağdaşma-
yan bir iyimserlik, esriklik havası da
mevcut şarkıda.

Hissiyat, albümün geri kalanında da
pek değişmiyor. Eski karanlık FSOL
atmosferi gitmiş, kırık açık alanların
pastoral sesleri dolmuş albüme.
Görkemli yaylı düzenlemeleri, Baluji
Shrivastav'ın hemen her şarkıda gö-
züken sitarı, tablası, elektronik mü-
zik bağlamında duymaya pek de alışık
olmadığımız banco, flugel horn,
akordeon gibi enstrümanlar, albüme
organik ve sıcak bir tını katmış. Al-
bümde Pink Floyd hayaleti de dolaşı-
yor: Pink Floyd'u hatırlatan vokaller,
delice kahkahalar, saksofon ve hat-
ta "Goodbye Sky" isimli bir şarkı...
Bu albümle FSOL'un hem sound'un-
da, hem vizyonunda farkedilen de-
ğişimin izlerini, grubun müzikal beyni
Gaz Cobain'in "Dead Cities"i'nin kayı-
tlarından sonra sebebi belirsiz bir
hastalığa yakalanıp alternatif tedavi-
ler aramak üzere çıktığı Hindistan
yolculuğuna kadar sürmek mümkün.
Ravi Shankar, Ananda Shankar etki-
leri müzikte açık seçik görülürken,
kapak notları ve kısmen şarkı sözle-

ri, Gaz'in yeni "new age" bilgeliği
tavrını yansıtır.
Albümün en zayıf noktası da bu:
Sözler... Grup, psychedelic müziğe
söz yazmayı, "aklına ne gelirse yaz,
yeter ki kafiyeli olsun" şeklinde algı-
lamış sanki bazı şarkılarda. Pink
Floyd-Spiritualized hatında ilerleyen
mükemmel "Mello Hippo Disco
Show" şarkısında geçen "She's hi-
ding from yo yo/It's a real no no/Li-
fe with jo jo/ A real no no no" veya
"Mumbo jumbo slow fellatio" gibi
sözler, garipliğiyle güldürse de, tüm
atmosferi bozuyor. Üstünde fazla
durmamayı tercih ediyoruz.
Öte yandan, enstrümantal parçalar,
hemen hemen tamamıyla birinci si-
nif. "The Isness", "Elysian Fields",
"Go Tell It To The Trees Egghead"i'n
pastoral tınıları, baştan çıkarıcı.
Akustik enstrümanların merkezde
olduğu, benzersiz ambient maniler
bunlar...

Güncel akımların uzağında,
FSOL'un kendi bildiğini okuduğu ce-
sur bir albüm "The Isness." Uzun
zamandır bir örneğine rastlamadığı-
mız, "klasik anlamda" bir psychede-
lia albümü. Geleceğin Londra'sının
sesi olup olmayacağını ise zaman
gösterecek. *Halil Kılıçoğlu*

Yeşil söğüdü Dallarına asılıp kalan Bahar yağmurunun tanecikleri İpliğe geçirilmiş İncileri andırıyorlar BN. ISE (Xl.yy)	Seni düşümde gördüm Düşünde Beni görürken NEDİM GÜRSEL Âşıklardan birinin mutsuzluğu ikisine yeter. E. ALBERTO , Kabuk Sahili	Sanat ak kağıtlarda dağılıp dökülen kara kalemdir. GUNTER GRASS , Teneke Trampet Hayat her geçen gün biraz daha acı./ Çok şükür, biraz daha kısa. SÜREYYA BERFE Bir tarihte bir oduncu bir ağacı tam kesmek üzereyken, ağacın üzerine kazınmış bir kalp ve içinde iki isim görüyor. Bunun üzerine baltasını bir kenara bırakıyor ve ağacı testereyle kesiyor. Bu hikayenin ana fikri şimdi aklıma gelmiyor. WOODY ALLEN Gerçek her zaman çok zevkli değil. Felsefe bir anlamda gerçeği dağıtır, bu da insana yardım edebiliyor. BORGES
--	--	---

HOOVERPHONIC Jackie Cane

(Sony Türkiye)

Trip-hop adı geçince uzun bir süredir insanın tüyleri diken diken oluyor. Artık kimseler Trick'y'nin "bad trip"lerine tahammül edemiyor, "Üçüncü Portishead Albümünü Bekleyenler Durağı" ise uzun süredir bomboş. Trip-hop'un ileri üçlüsü Massive Attack da iki fireyle yola devam etmekte... Ateşli trip günlerinde bir parlayıp bir sönen Mono ve Ruby gibilerinden uzun süredir yüksek ses çıkmıyor. Ama gene de yılmak nedir bilmeden deveyi gütmeye kararlı bir Hooverphonic var. Üçlü, önceki albümleri "Magnificent Tree"yi iki yıl önce yapmıştı. Elimizdeki "Jackie Cane" dördüncü albümleri. Önceki albümde yer alan şarkıları "Jackie Cane"i yeni albümlerinin ismine taşımışlar. Bu albümün Jackie'li şarkısı "Jackie's Delirium" ise, Hooverphonic diskografisinde diğer kardeşlerine benzemeyen tek çocuk. Çölde esen aksak ritmlerin üzerine çeşitli Doğu enstrümanlarını eklemişler, üzerine de Future Sound Of London mırıltıları

serpmişler, ortaya Jackie'nin Hezeyanları çıkmış. Albümün diğer şarkıları ise kâh gidiyor, kâh geliyor, çoğu zaman da leb demeden leblebiyi anlıyorsunuz işin başında... Belçikalı olmaları mazeret sayılır mı? 70'li yılların suyundan türetilen trip-hop çorbasının artık sade suya tirit vakitleri, bu vakitler... En güzelini Portishead "Dummy" ile yapmıştı zaten. Portishead'in kendisi bile Portishead olmaya dayanmıyorsa, "Jackie Cane" in elinden başka ne gelebilirdi ki? *Atilla Aydoğdu*

SIGUR RÓS

()

(Fat Cat)

Bir albüm dinledim ve hayatım değişti. İki yıl önceydi, albümün adı "Agaetis Byrjun"du ve artık hayata dair her şey daha açıktı. Hüzün, dışavurulamayan sevgi, yalnızlık, mutluluk, sükûnet, çaresizlik... Albümün herkeste yarattığı duygu farklıydı, fakat duygu ne olursa olsun, duygunun yoğunluğu baş edilemeyecek boyuttaydı. Sigur Rós, birçok insana daha müzik adına yapılacak çok şey olduğunu ve müziğin bir daha hiçbir zaman aynı olmayacağını kanıtladı. Sigur Rós, "yeni Radiohead" sıfatını herkesten çok hak etti, öyle ki Thom Yorke Radiohead'in gittiği yeni istikamette en büyük ilham kaynaklarından birinin Sigur Rós olduğunu söylemekte sakınca görmedi. "Agaetis Byrjun" albümündeki "Svefn-G-Englar" parçasının etkilemeyeceği kimse olmayacağı kanısındayız, hele otistik kadın ve erkeklerin beyaz kıyafetleri içerisinde cennet bahçesi gibi bir yerde koşturdukları, insanlık tarihinin en güzel öpüşmesini içeren videosu heykellerin bile tüylerini ürpertir. İzlandalı Sigur Rós, benzerlerine "indie" dünyasında bile pek rastlanmayan bir grup. Low, Múm, Mogwai, bazen de Godspeed You! Black Emperor isimlerinden başka bir isim gelmiyor aklımıza, zaten bunlar da yetersiz kalıyor. Kalıpların tamamen dışında kalan bir tavırları var. Şarkılarını, kendi yarattıkları, hiçbir mânaya gelmeyen ama çok şey anlatan Hopelandish dilinde söylüyorlar. Gitarlarını keman yaylarıyla çalıyorlar. Neredyse tüm şarkıları yedi dakikadan uzun sürüyor. Kullandıkları enstrümanlar, Jon Thor Birgisson'un bir insana ait olmayan sesi, insanı uykusundan uyandırmaya çalışan perküsyonlar, boynu bükük ağırlıklı gitarlar, yağmurda sokakta kalmış evsiz yaylılar ve kışın soba görevi gören piyano tınları. Bir de sessizlik. Bu albümdeki sekiz şarkının da ismi yok (gerçi konserlerde çalınırken varmış), zaten albümün de ismi parantez sembolünden ibaret. Albüm kapakçığı ise bomboş sayfalardan oluşuyor. Bu davranışları Sigur Rós'u poz yapan müzisyenler olarak gösterebilir, fakat Sigur Rós, olgun müzikleri, tavrı ve derinlikleriyle kendileri hakkında şüpheye düşmenize izin vermiyor. Konu Sigur Rós olunca, şarkılar üzerine yorum yapmanın fazla mânası yok. Tek tek şarkılar değil de, albümün akışı önemli çünkü. Bazen yavaş yavaş kalbinizin gizli köşelerindeki duygu kırıntılarını toparlayıp bir katarsise ulaşıyorsunuz, bazen de okyanusun ortasında dingin bir şekilde sırtüstü kollarınızı açıp güneşe bakarken buluyorsunuz kendinizi. Albüm gittikçe karanlıklaşıyor, başta sığınıp umut bulabileceğiniz piyano çınlamaları, albümün sonlarına doğru hiç gözüküyorlar ortada, bas ve gitarın oluşturduğu gölgeler üzerine düşüyor. Ancak ne hissedersiniz hissedin, gözlerinizi kapatıp Sigur Rós'la çıktığınız seyahatten hiçbir zaman dönmek istemiyorsunuz. Şunu da eklemek lazım ki, "()" emek gerektiren bir albüm. Konsantre olmadan ve arka arkaya dinlemeden tadına varmak mümkün değil.

Sigur Rós, biraz "şaşı-bak-şaşır" resimlerine benziyor, eğer ilk başta gördüğünüz karmaşık şekillerin arkasına sabredip geçebilirsiniz, büyülmüş bir güzellik bekliyor sizi. Sigur Rós, tanımsızlığını müziğini yapıyor. *Yiğit Atılcan*

BLACK HEART PROCESSION

Amore Del Tropicco

(Touch and Go)

Kendilerini bildik bileli yalnızca San Diego'nun veya Amerika tropiklerinin değil, bütün kıta Amerika'sının en can yakan gruplarından biri Black Heart Procession. Millerce öteden farke dillecek o pek tanıdık seslerine rağmen, her seferinde aynı köşeye yatıp adamın içinden vuran bir "sır" grup. Kim bilir kaç tane şarkılarının isminde veya içinde, yine kim bilir kaç tane "kalp" için tertipledikleri geçit resimleri saklı. Dünyadaki bir avuç dinleyicisinin damarlarında kırk dökük cam parçaları dolaştırmak, kendilerinin en büyük marifeti. Bir süredir sevgilileriyle araları düzeldiğinden midir, nedir, şimdi yeni albümleri "Amore Del Tropicco"da çok daha ılıman bir hava estirmişler ama, açılış taksimini "The End Of Love" diye yapanlar da gene kendileri. Neyse ki bu sefer sonuna kadar öyle götürmüyorlar, arada hem kendilerine hem bize daha fazla teneffüs imkânı sağlıyorlar.

Sadece sıra numaralı üç albümden sonra "Amore Del Tropicco", grubun dördüncü plağı. Malûm, "The End Of Love" ile başlayıp yok-adamın baladı "The Man Who Has Disappeared" ile nihayete eren, toplam 15 şarkılık bir "crime passion" hikayesi. Duyduğumuza göre, eski albümlerden birinde, kayıp bir "sevda"nın yaralarını anlatmış BHP'ciler; öbüründe, her şeyden el ayak çekip kendilerini yok etme dürtüsünü; bu plakta da küçük bir kasabanın gizlediği bir aşk cinayetinin peşine düşüyorlar. "A Sign On The Road" da kimsenin

dönmediği yollara, "Fingerprints"de suç aletine değil, kalp üstündeki parmak izlerine bakıyorlar. İçinde hem "A Cry For Love"daki gibi pek buruk yaylılar, hem de "Sympathy Crime"daki gibi miy miy tekrar ettiği halde zevkten öldüren synth sesleri dolaşıyor. Hepsisi bu değil, neredeyse dub-beat olacak ritimler, mariachi'ler, piyanonun, banjonun sürüklediği country-punk timbirtıları... "Southern" sınırlarında ne varsa, hepsine birer çentik atmış gibiler. Sahneleri birleştirirsek, BHP'nin yaptığı bir bakıma hayalî film müzikleri eşliğinde "Murder Ballads"ın sağlaması. Bütün bu sazlı sözlü geçit boyunca olup bitenler de aşağı yukarı birbirinin aynı. Yine aşkın, aşk iklimlerinin tarifine uzanıp şahdamarından yakalamış BHP'ciler. Her plakta iç alemin en kuytu tellerini titretmek, anca kalbin anatomisini bu kadar iyi bilenlerin mahareti olabilir. Yakınımızda da şu ara hem yüreği hem gözü "kara" onlar gibi bir ekip, herhalde az bulunur. *Gökhan Pamuk*

Uzun bir ayrılıktan sonra bir yere dönmek nasıl bir duygu olduğunu bilirsin. Kaçtığın bir yer bile olsa, onu bıraktığın gibi bulmak istersin.

SUSAN SONTAG, Amerika'da

Dudak: Eski harflerle "tutak" yazılırdı. Yani aslı bu. Hatta eski şekli "tutak". Tutmak'tan geliyor. Ağza alınacak şeyi tuttuğu için. Billhassa hayvanlar, otları dudaklarıyla ewela tutup, sonra kopardıkları için. (Hayat mucmuasının "Türkçeyi iyi biliyor musunuz" köşesinden, 1962)

Oraya bir otopark yapılabileceği / Korkudan her gün meyve veriyor ağaçlar.

SÜREYYA BERFE

Kedilerin hovardalığın bitince Puslu ay Yatak odasının üstünde

MATSUHO BASHO (XV.yy)

Hiçbir kusuru yoksa bile, arabasında Teksas plakası var. Sinir oldum herife. **ELUSEO ALBERTO**, Kabuk Sahili

STEVE LAWLER

Lights Out

(Globalunderground / Equinox)

Elektronik müziğin son yıllardaki yükselen değerinin progressive house ile progressive trance olduğu iddia ediliyorsa, bu yükselişte en büyük payın Globalunderground'da olduğu da belirtilmeli. İngiltere menşeli yapım şirketi, geçtiğimiz üç yıl içinde yayınladığı çeşitli DJ miksleriyle progressive akımını ön plana çıkarmakla kalmadı, kendine dünya çapında sadık bir takipçi kitlesi yaratmayı da başardı. Bu başarının altında Globalunderground'un kısa denebilecek bir süre içerisinde bünyesine katmayı başardığı Sasha, John Digweed, Danny Tenaglia, Dave Seaman ve Darren Emerson gibi dünya çapında DJ'lerin imzasının olduğunu unutmamak gerek. Globalunderground'un yeni serisi "Lights

Out'u devreye sokmak için seçtiği Steve Lawler da, adı geçen DJ'lerden aşağı kalmayan bir isim. Meraklılarının Way Out West ikilisinin üyesi olarak da bildiği Steve Lawler, geçtiğimiz yıl İstanbul'dan geçen baba DJ'lerden biriydi. Lawler, "Lights Out" serisine start veren iki CD'lik çalışmasında progressive'in olmazsa olmaz unsurlarını başarıyla bir araya getiriyor. Adından da anlaşılacağı gibi, Lawler'in miksi kulüp alemlerinin karanlık yüzünü yansıtıyor. İlk CD'nin açılış parçalarından biri olan Samuel Baranes'in "Spanish Tales"i, karanlık ve tok basları, derin ekolu vokalleri ve nabız artıran ritimleriyle suya sabuna dokunan bir mikslle karşı karşıya olduğumuzun habercisi sanki. Ardından, Ultra Fine'in "Kasso" parçasıyla ritmi yükselten Lawler, yoluna 80'lerin elektro-sound'unu başarıyla yansıtan bir parçayla devam ediyor: Swain

and Snell'den "Elektro Track". Seti Thick Dick'in "Orgasm" adlı parçasıyla ısıtan Lawler'in ilk CD'nin kapanışı için uygun gördüğü parça ise, house'un sıkı örneği, Angelo Kortezen'den "Houze Muzik". İkinci CD, DJ mikslarin genel anlayışına uygun şekilde daha sert bir seyir izliyor. Açılıştaki Daniel Mode parçası "Music Pressure", onu takip eden John Ciafone'nin sert ritimli "Thunder"i, giderek yükselen adrenalinin habercisi kabul edilebilir. Sonra gelen Rhythm Gangsta parçası "The Crowd Song", sadece sertliğiyle bile akılda kalabilir. Kimilerince 80'ler Fransız elektro-rap-house'u gibi zorlama tanımlarla adlandırılan, Crossover'ın "Phostographt"i ile Hardon'un "Brighton Project"iyle hız kesen set, Canteen'in "Everyone" adlı parçasına Maurice & Noble'in yaptığı mikslle son buluyor. Sonuçta, Lawler'in "Lights Out" seti, kulüp ortamlarının amaçsızca kaynaşmış, libidosu yüksek, tribal kitesinin halet-i ruhiyesini seven ya da merak edenler için bulunmaz nimet. *Alişan Çapan*

DIRTY VEGAS

Dirty Vegas

(EMI)

Vaktiyle Underworld, Chemical Brothers gibi grupların göğsüne taşıdığı entelektüel-dinlenebilir dans müziği standartları artık yavaş yavaş irtifa kaybediyor. Dirty Vegas da çoktandır bu tozu dumanı durulmuş rüzgarın savurduğu ekiplerden biri. Toplam üç kişisel. Başlangıçta Dirty Harry ismiyle yola çıkmışlar, sonra Harry'nin yaratıcılarıyla mahkemelik olmamak için "dirty-something" bir isim arayıp Vegas'ta karar kılmışlar. Çıkış yerleri de çoğu gibi Londra, ama varış noktaları diğerlerinin aksine pek ucsuz değil.

Bu Dirty Vegas trio'sunun ilk albümü. Single'ı bile çıkmadan önce büyük bütçeli bir Mitsubishi reklamında kullanıldığı için grubu epey üne kavuşturan "Days Go By" da bu albümde. "Days Go By" ve aynı ivmeyi tutturarak biriki pist teması dışında albümün fazla uzaklara gittiğini söylemek zor. Sonuna kadar dinleyip hız kesmeyenlere ekibin bir minik sürprizi var ama: Kapanıştaki "Another Brick In The Wall Pt.2" nağmeleri. Şarkının düşük devirli, sakın bir cover'ını yapıp kendi şarkıları "Simple Things Pt.2"nin ucuna gizlemiş ekip. Bir dinlemeye değer. Bütününe bakınca, house-big beat hal-kasını gitarla, davulla, lirik vokallerle donatmış Dirty Vegas'çılar. Gösterişli ama sonunda pek "doluluk" hissi vermeyen bir dans-karmasıyla işi götürmüşler. Bildik beat'lerle, Karl Hyde (Underworld) - Michael Stipe arası vokallerle bir çeşit diyabetik Underworld olup çıkmışlar. Kıyılardan uzaklaşmadan, sağ sularla dans etmek için iyi olabilir, ama ille Vegas ve ille büyük vuruşlar olacaksa, "Vegas'ta Ölüm" herhalde ilk tercihimiz olur.

Gökhan Pamuk

UNDERWORLD

A Hundred Days Off

(V2)

Geniş geniş yayıldıkları on senelik zaman aralığını "Dubnobasswithmyheadman" ile açmıştı Underworld. Bu plak sayesinde ıssız ada ihtimali sorulara net bir yanıt daha eklenmiş oldu. Daimi ses Karl Hyde'la birlikte diğer elemanlar Rick Smith ve Darren Emerson, sonra "Second Toughest In the Infants" ve "Beaucoup Fish" gibi iki olağan başyapıta daha imza attı. Arkasından, onların da çatırdamaya başlaması pek kimseyi şaşırtmadı. Darren Emerson "full time" DJ olup havalandı; Hyde ve Smith ikilisi konser albümleri "Everything Everything" ile yoluna devam etti. Son haberler artık onların da ayrıldığı yönünde, ama yeni albüm "A Hundred Days Off", tamamen bu ikilinin eseri. Başlığındaki "yüz günlük tatil" veya bir mevsimlik "aylaklık" fikri de Rick Smith'in oğlundan çıkmış bir cin fikir. Okulun kapalı olmasını istediği süremiş bu.

"A Hundred Days Off", Darren Emerson'sız ilk büyük hamleleri olduğu için aynı zamanda grubun "ayakta kalma" sınavı. Ama hemen noktayı koyalım, eski Underworld'ü özletem, elemanların bir sonraki adımı için kaygılandıran bir "duraklama" albümü bu. Hyde ve Smith, kendilerini "ünique" kılan o milim boyu ilmeklerle inşa edilmiş dans tınısı

nı tekrar yakalamak için epey ter dökmüş. Tek sebep Emerson'ın gitmesi değildir herhalde, ama dans-rock kavşağında çığır açan, sonra her defasında onu bir boy öteye taşıyan Underworld "standart"larında bir eksilme olduğu kesin. Karl Hyde'in proses edilmiş o ekolu, diriltici vokali, kıskırtıcı ritimler, hepsi yine birbirine denk, ama kağıt helvanın kenarları misali bir tad eksikliği albümün geneline yayılmış. Hakkını yemeyelim, "Mo Move"un helezon gibi akan bas loop'ları, ritmine teslim almak için zorlanmayan "Sola Sistem" veya slide gitar sesleriyle harikalar yarattıkları "Trim" gibi dance-tune'ları insanı oturduğu yerde kıpırdatmaya yetiyor. Ya da miknatis gibi bir groove'un arasında Karl Hyde'in gri, puslu sesini duymak, mutlaka bir çekim

kuveti yaratıyor, ama çoğunun ortalarına geldikçe hemen sonrakine atlama isteğinden de kurtarmıyor.

Underworld ekibi, uzun aralıklarla, bekletmelerle geçirdikleri 90'ları toplam üç albümle kapattı. Çok öncesinde de albümleri vardı, ama bu süre zarfında hep o ilk albümdeki

sihiri kullandılar. Kusursuz bir trans-techno-gitar-davul-bas miksi ve yeni asrın dans/rock tanımlarına derinlik katan bir ses birliği... Bundan olacak, artık misyonunu tamamlamış bir grubun ağırlığı var "A Hundred Days Off"da. Yeni rotalar bulmak için bu yüz günlük tatile kendilerinin de ihtiyacı olmalı. *Gökhan Pamuk*

SATOSHI TOMIEE

Nubreed 6

(Globalunderground / Equinox)

Newcastle'lı Globalunderground grubunun bir başka alt serisi olan Nu Breed'in altıncı konuşu, Japonların ünlü DJ'i Satoshi Tomiie. Daha önce Anthony Pappa, Danny Howells, Lee Burridge gibi popüler DJ'lerin çalışmalarna yer veren Nubreed serisi, Tomiie ile birlikte ilk defa Avrupa dışından bir DJ'e kapılarını açıyor. Stephane K'in minimal ambient tınıları içeren "Numb" adlı parçasıyla başlayan setinde Tomiie, serinin progressive yaklaşımını gözardı etmemekle birlikte, seleflerinden daha renkli bir yolculuğa çıkmayı göze alıyor. "Numb"ı yine New York'lu DJ Nukem'in "Music Play"i izliyor. İlk CD'nin en dişe dokunur parçası, Sander Kleinenberg'in Lexicon Avenue'nun "From Dusk Till Dawn" adlı parçasına yaptığı miks. Kapanıştaki "I Want You For Myself" de geçtiğimiz yılbaşı gecesi İstanbul'da sahne alan King Of Tomorrow'un imzasını taşıyor. Meraklıları, Kings Of Tomorrow'u, Deep Dish'in kendi şirketleri Yoshi Toshi için yaptıkları compilation'lardan da hatırlayacaklardır. İkinci CD'de breakbeat'ten progressive'e, teknodan house'a uzanan Tomiie, açılış parçası olarak Graffik'ten "Lesser Man"i seçmiş. Breakbeat'in kralı Hybrid'in "Visible Noise"uyla zirveye ulaşan setin bir başka sürprizi de, son dönemde itibar kazanan İsraili prodüktör Shmuel Flash'ın "Chilling Moments"i. Tomiie, kapanışı Max Graham'ın Björk vokallili "Tell You"uyla yapıyor. 12 yıldır New York'u kendine mesken tutan, hukuktan terk Japon süperstar DJ, sonuçta progressive'cileri memnun edecek bir setle kendisine Nubreed'de yer verenleri utandırmayacağına benziyor. *Alişan Çapan*

Teyze, teyze bak!

Kocaman bir boru çiçeği açtı

Kocaman bir boru çiçeği

NAKATSUKA IPPEIRO

(XIX.yy)

soru işareti kafamda / bu şiirler, bu yaz, bu bitmemiş roman / yani bir eksikliğin söz konusu başarsı / kocaman yüreğimiz, kocaman ellerimiz, kocaman düşerimiz / kurmaya çalıştığımız ilişkiler anlatısı / sonra adları kırbaçlanmış bilge kişiler / tarihin piçleri, marx, freud, nietzsche / ve şuramda o eski harf kalp ağrısı / ve soruyorum kendime / bir intihar cesaretiyle / nasıl inmiş kendimize bir gece yarısı **MURATHAN MUGAN**

CNBC-e'de aralık ayında süper konserler var: 5-6 Aralık sabah 7'de **Bob Dylan** tribute... 6-7 Aralık gece 00.30'da **David Bowie**... 27-28 Aralık gece 00.30'da **David Gilmour**

Biraz da öğüt, tamam mı: Hiçbir şeyi çaresizlikten yapmayın. Ve yapmaya karar verdiğiniz şey için çok fazla neden yaratmayın. **SUSAN SONTAG**, Amerika'da

LES RITA MITSOUKO

La Femme Trombone

(EMI)

Les Rita Mitsouko rock dünyasındaki "biri erkek biri dişi"lerin en kıyaklarından biri. Aşağı yukarı aynı tarihlerde yola çıktıkları Eurythmics'i andırırlar, ama öylesine "oyuncu" bir halleri var ki, bir filmde mesela Bonnie & Clyde'ı canlandırsalar acayip uyar. Sinema meraklıları onları Godard filmi "Sağını Kolla"daki rollerinden hatırlıyordur zaten. Ya da "Köprüüstü Aşık"ındaki muhteşem "Les Amants" şarkısından... Fransa'nın Japonya bölgesinin Latin kıyılarında açmışlar gözlerini!.. "Rita" tipik Latin Amerikan, "Mitsouko" da tipik Japon isimleri. Gruplarına Les Rita Mitsouko demelerindeki maksat, haritanın iki ucu birleşsin, dünyanın iki yakası bir araya gelsin... Aslında kızımız Catherine Ringer Polonya Yahudisi bir aileden geliyor (Babasının toplama kampı acılarını daha önceki albümlerindeki "Le petit train" ve "C'était un homme" şarkılarında dinledik). Geçmişinde dansçı ve şarkıcı olarak müzikallerde sahneye çıkmışlığı ve porno filmlerde oynamışlığı var Catherine'in. Oğlumuz Fred Chichin ise İtalyan asıllı bir punk tutkunu, ilköğrenliğinde elinde gitarıyla dünya turuna çıkmış bir tatlı serseri. İkisi 1979'da tanışmışlar, üç çocuk ve yüze yakın şarkı büyümüşler birlikte. (En ünlüsü 1985'de Fransa'yı kasıp kavuran "Marcia Baila": Catherine'in, Arjantinli dans hocası Marcia Moretto'ya yaktığı disko-latin o ağıt.) Bugüne kadar ortak işler çıkardıkları isimler arasında Bowie'nin sağkolu Tony Visconti, Sparks, Iggy Pop gibileri var.

Les Rita Mitsouko müziği Fransız yeni dalgası. Ama öyle böyle dalga değil. Dünyadaki bütün denizlerin bütün dalgalarının dövdüğü bir sahil. Euro-disco, şansonlar, aryalar, rock, kabare, tekno, latin havaları, polka, hiphop, harman çorman... Tepeden tırnağa elektronikaya ve hiphop'a kesmiş bugünün Fransasında, Les Rita Mitsouko'nun "La Femme Trombone" albümü şaşırtıcı biçimde şanson ve rock şarkı yazımına sadakat albümü olarak çıktı karşımıza. (Böylesi daha iyi.) Oysa onları her türlü yeniliğe aç ve açık sevimli oburluklarıyla, tabiri caizse postmodern müzikleriyle tanıyoruz. (Geçen yıl çıkan, en az "La Femme Trombone" kadar şiddetle tavsiye ettiğimiz "Bestov" isimli best-of'larını şöyle

bir dinlerseniz bize hak vereceksiniz.)

Catherine'in, Barbara ile Diamanda Galas arası tüyler ürpertici sesiyle, bazen zarif bir iplik, bazen sağlam bir halat gibi dokuduğu, sarıp sarmaladığı şarkılara, Fred'in ve Iso Diop'un gitarı bir karakter artisti olarak büyük destek veriyor. "La Femme Trombone"u yakası paçası yerinde şık bir elbise olarak tanımlarsak, en güzel şarkı "J'applaudis"deki Thomas Dutronc'un doğu etkileşimli caz gitar solosu kıyafeti tamamlayan incecik bir kolye. Feministlik bildiri "Vieux Rodeo", funky "Trop bonne", sularda sarhoş süzülen "Triton", post punk çağışımı bir riff'le akıp giden "Tout mes vœux", dumanlı kabare türküsü "1928", valla hepsi birbirinden iyi. Albümü mutlaka alın, hem sabah-akşam bıkmadan dinlerseniz, hem de boydanboya rengarenk Afrika masklarıyla kaplanmış kapağını renkli fotokopile A3'e büyültüp duvarınıza asarsınız. *Derya Bengi*

INDOCHINE

Paradize

(EMI)

Ne güzel! Geçen sene "Le vent nous portera"yla Noir Désir'in başına gelen, bu sene "J'ai demandé à la lune"le Indochine'in başına geldi. İnsanı karanlık dehlizlere tıkmadan hüznün ve keder duygusu yaratan, hem de aynı anda bir tür saflık ve gönül ferahlığı veren bu sütlüman şiirler, albümlerinin bütünündeki rock sertliğini kamufle etti, bu kıymetli grupları büyük kitlelerle buluşturdu. Hatta geçenlerde Indochine MTV Müzik Ödülleri'nde Fransa'nın en iyisi seçildi. 80'ler yadigarı bu Fransız ekip, iyi yürekli maceraperest çizgi roman kahramanı Bob Morane'ı bir şarkıya taşıyarak ("L'Avanturier") ilk hitini yaratmış, o yıllarda yükselen İlik Kan/Rambo faşizmine de masum bir cevap vermişti. Şarkı sözlerine her zaman, isimlerine de (Hindicini) yansımış Uzakdoğu takıntısı, çocuksuluk, androjeni, düşsellik atmosferi hakim oldu, The Cure gitarları, Depeche Mode synthesizer'ları, Etienne Daho-Simple Minds arası melodilerle uzun bir süre alemler peşlerinden sürüklediler. Emekliye ayrılmış olmasalar da, epeydir pek varlık gösteremiyorlardı. Eleman kayıplarına,

şarkıcı-şef Nicola Sirkis'in ikizi klavyeci Stephane'in 1999'daki ölümüne rağmen "Paradize" albümü sayesinde grup diriliverdi... Indochine o gün neyse bugün de o. "Paradize", "Mao Boy!", "Marilyn" synth'lerle, distorsiyonlu gitarlarla güm-bürtüye boğulmuş zıpkın gibi punk şarkıları. Mickey 3D grubundan Mickael Fur-non'un yazdığı "J'ai demandé à la lune"ün yanısıra albümde iki de balad var çok sevdiğimiz. Biri Jean Louis Murat'ın, grubun geçmişine odaklanan bestesi "Un sin-gle en hiver", diğeri de şurup sesli matmazel Melissa Auf Der Maur (hani Smashing Pumpkins ve Hole'un başçısı olan kız) ile Nicola'nın "üçüncü seks" düeti "Le grand secret". (Indochine'in "3ème sexe" isimli bir parçası da vardı eskiden.) Eğer albümü edinirseniz, -herkesin "cennet"i kendine- siz de sevecek bir şeyler bulursunuz. *Derya Bengi*

Zuco 103

Tales Of High Fever

(Crammed / Equinox)

İlk albümleri "Outro Lado" ve onu izleyen remiks albümü "The Other Side of Outro Lado" ile elektro Brasil sound'unun Suba'dan sonra en önemli temsilcileri haline gelen Zuco 103, yeni bir albümle karşımızda. "Tales of High Fever", vokalist Lilian Vieira, klavyeci Stefan Schmid ve baterist Stefan Kruger'den oluşan grubun giderek daha elektronik ve funky bir sound'a yöneldiğinin habercisi sanki. Albümün açılış parçası "Treasure", Viera'nın güçlü vokalinin ardından akıp giden dolgun bas nağmeleriyle tropikal bir hava estiriyor. Takip eden parça "Peregrino" ise, Taking Heads'den James Brown'a uzanan bir çağışım zincirini hareket geçiriyor. İlle de bir etiket aranıyorsa, electro-samba olarak nitelenebilecek olan "Morro Eletrico", her dans pistinde iş yapabilecek bir parça. Sıkı bir drum'n'bass örneği "Tao Lonely", 70'lerin soul'undan yola çıkıp punk rock virajlarını hızla alan ve kendini mango ritminin psikedelik sularına bırakan "Brasil 2000 Morro Eletrico", "Tales of High Fever"i ayrıcalıklı bir albüm, Zuco 103'ü

de sıkı bir grup yapan parçalardan...

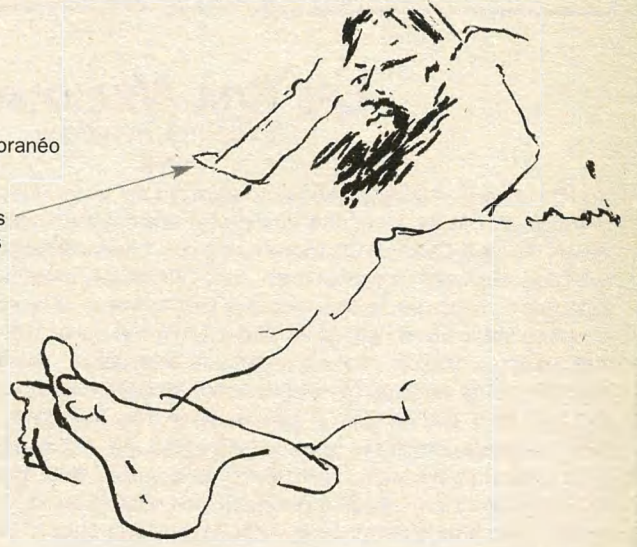
Albüm oldukça eklektik bir yapıya sahip. Belki Zuco 103'ü yaptığı işte benzersiz kılan ayrıntı da burada gizli. Cazdan, hiphop'a, soul'dan rap'e, oradan her türlü Brezilya müziğine, derken elektronika ve teknoya uzanan ucu açık bir müzik yaptıkları. Bütün bu türleri layıkıyla harmanlamak, ayrıca kendi özgün sesini de geliştirmek, her babayığının harcı değil şüphesiz. Amsterdam'da caz eğitimi yaparken bir araya gelen üçlü, ne yapmak istediğini gayet iyi bilen bir ekip. Her iki Stefan da farklı enstrümanlar çalmalarının yanısıra, elektronik donanım da oldukça hakimler. Vokalist Lilian Vieira ise geleneksel ve güncel Brezilya müziğini devreye sokarak, muhteşem vokalleriyle belki de grubun orkestra şefliğini yaparak ne kadar önemli bir müzisyen ve şarkıcı olduğunu ortaya koyuyor. Buruk, ama karamsar olmayan toplumsal eleştiriler oklarını kınından çıkaran Vieira'nın, şarkı sözlerinde de giderek yetkinleştiği belirtilmeli. "Tales of High Fever" in kayıtlarına eşlik eden Brezilya'nın perküsyon üstadlarından Marcos Suzano'nun, Mestre Ambrosio'nun keman-cısı Siba'nın, gitarist Leonardo Amuedo ile Anton Goudsmit'in ve başçı Peter Bergman'ın hakkını da teslim edelim, ortaya pırl pırl bir albüm çıkartmışlar. *Alişan Çapan*

ON ŞARKI

AC/DC Ride On
Carlos Puebla Hasta Siempre
Daft Punk Alive
Dolly Parton 9 to 5
Gotan Project El Capitalismo Foranéo
Iggy Pop African Man
Moby Extreme Ways
Robert Wyatt Heaps Of Sheeps
The Clash Career Opportunities
The Who Baba O'Riley

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİ ALBÜM

808 State EX:EL
Ahmet Kaya Dokunma... Yanarsın
Akın Eldes Kafi
Beck Sea Change
Billy Bragg Talking With The Taxman About Poetry
Bonnie Prince Billy Ease Down The Road
Cemali Hayat?
Duman Belki Alışman Lazım
Ece Dorsay Kum Saati
Emin Igüs Bu Dünya Bir Pencere
Ennio Morricone The Very Best Of
Jan Axin Bajar
Jon Spencer Blues Explosion Plastic Fang
Mehmet Gürell Odamda Yolculuk
Neil Young Dead Man
Paul Weller Illumination
Peter Gabriel Up
Primal Scream Evil Heat
Robert Plant Dreamland
Sonic Youth Murray Street

ÖZEL İSİMLERE ŞARKILAR

Adios Zapata! - **Renaud** • Ahmet'e - **Selda Bağcan** • Arlette Laguiller - **Alain Souchon** • Balad Of Bonnie and Clyde - **Georgie Fame** • Bela Lugosi's Dead - **Bauhaus** • Bette Davis Eyes - **Kim Carnes** • Biko - **Peter Gabriel** • Charlie - **Serge Reggiani** • Chuck E's In Love - **Rickie Lee Jones** • Clint Eastwood - **Gorillaz** • The Day John Kennedy Died - **Lou Reed** • Doktor Barnard - **Öztürk Serengil** • Federico Garcia Lorca - **Jean Ferrat** • Fikret Mualla - **Murat Köseoğlu** • Frank Sinatra - **Cake** • Free Satpal Ram - **Asian Dub Foundation** • Gary Gilmore's Eyes - **The Adverts** • Hurricane - **Bob Dylan** • Jacques Derrida - **Scriffi Politti** • The Jean Genie - **David Bowie** • John Walker's Blues - **Steve Earle** • I Wanna Be Your Joey Ramone - **Sleater-Kinney** • Ingrid Bergman - **Billy Bragg & Wilco** • Initials B.B. - **Serge Gainsbourg** • Isadora Duncan - **Vic Chesnutt** • Kevin Carter - **Manic Street Preachers** • Lee Remick - **Go-Betweens** • Little Hitler - **Everything But The Girl** • Lorca - **Tim Buckley** • L'enterrement de Sidney Bechet - **Patricia Kaas** • Madonna Olacakmış - **Nil Karaibrahimgil** • Marlene On The Wall - **Suzanne Vega** • Marlene Dietrich's Favourite Poem - **Peter Murphy** • Pablo Picasso - **Jonathan Richman** • Polly Jean - **Jean-Louis Murat** • Sean Flynn - **The Clash** • Song For Nico - **Marianne Faithfull** • Sweet Gene Vincent - **Ian Dury** • Sylvia Plath - **Ryan Adams** • Tom Petty Loves Veruca Salt - **Terrorvision** • Tovarisc Gorbaciov - **Midnight's Moscow** • Vincent - **Don McLean** • WB - **The Fall** • Yüce Ata'm - **Çelik**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Robbie Williams** Escapology
2. **Westlife** Unbreakable - Greatest Hits I
3. **Blue** One Love
4. **Shania Twain** Up
5. **Elton John** Greatest Hits 1970-2002
6. **Pink** Missundaztood
7. **David Gray** A New Day At Midnight
8. **Rod Stewart** It Had To Be You...
9. **Elvis Presley** ELVIS - 30 Number 1 Hits
10. **Gareth Gates** What My Heart Wants To Say

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Christina Aguilera ft. Redman** Dirty
2. **Will Young** Don't Let Me Down / You and I
3. **Jennifer Lopez** Jenny From The Block
4. **Nelly ft. Kelly Rowland** Dilemma
5. **S Club** Alive
6. **Las Ketchup** The Ketchup Song
7. **DJ Sammy and Yanou ft. Do** Heaven
8. **Mariah Carey** Through The Rain
9. **Sugababes** Stronger / Angels With Dirty Faces
10. **Westlife** Unbreakable

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Jay-Z** The Blueprint 2...
2. **"8 Mile"** -Soundtrack
3. **Missy Elliott** Under Construction
4. **Justin Timberlake** Justified
5. **Pearl Jam** Riot Act
6. **TLC** 3D
7. **Christina Aguilera** Stripped
8. **3 Doors Down** Away From The Sun
9. **Eminem** The Eminem Show
10. **Santana** Shaman

Dört kere dört onaltı: Plaklarda hangi albümler satıyor, kulluilerde hangi parçalar geliyor?

16

KÖSTEBEK / Aznavur

1. **Laço Tayfa** Hicaz Dolap
2. **Beth Orton** Daybreaker
3. **Suede** A New Morning
4. **David Bowie** Heathen

ZİHNİ / Akmar

1. **Madrugada** Grit
2. **Youssou N'Dour** Nothing's In The Vain
3. **Echoboy** Giraffe
4. **Saybia** The Second You Sleep

WASP CLUB / Beyoğlu

1. **Tony Verdi** Tribal Spirit
2. **Mr. G** Back To My Roots
3. **Colin Dale** You Know How
4. **Mazi** Keeping It Unreal

HAYAL KAHVESİ / Beyoğlu

1. **Massive Attack** One Love
2. **Jay-Jay Johanson** Déjà vu
3. **U.F.O.** Vinyl Junkie
4. **Beautiful People** If 60's Were 80's

KOD MÜZİK / Atlas

1. **Koop** Waltz For Koop
 2. **Nu Spirit** Helsinki
 3. **High Contrast** Colours
 4. **The Czars**
- Ugly People vs. Beautiful People

KARGA / Atlas

1. **Richard Ashcroft** Human Conditions
2. **The Music** The Music
3. **Hooverphonic** Jackie Cane
4. **Cassandra Wilson** Belly Of The Sun

MELEK / Beyoğlu

1. **Balanesque Quartet** The Model
2. **Tricky** Evolution Revolution Love
3. **Nils Petter Molvaer** Presence
4. **Duman** Bu Akşam

KARGA / Kadıköy

1. **Arab Strap** Autumnal
2. **Kat Onoma** Soirs de Sam
3. **Black Box Recorder** Up Town Top Ranking
4. **Morphine** Sheila

→ baş tarafı 08'de

necek cesaretleri yok.

**Bu, o hareketin daha ilk evresi olmasından kaynaklanıyor-
dur belki de...**

Ben de o hareketin giderek daha işe yarar bir noktaya evrildiğini görüyorum. Hippilerin toplumu reddetme taklidi yapmaları hoşuma gidiyor, çünkü bunun bir işe yaramadığını görünce, gerçek anlamda faaliyete geçmeyi düşünmeye başlayacaklar.

Devrimci faaliyete mi?

Elbette. Ama devrim derken salak-sarsak işleri kastetmiyorum...

Salak-sarsak işlerle neyi kastediyorsunuz, onlarla devrimci faaliyet arasındaki farklılık ne?

Sokaklarda yapılan haybeci işleri, kan-revan meselesini kastediyorum. Bugün devrim, kitle iletişim araçlarıyla ve reklam dünyasındaki teknik ilerlemelerden yararlanarak yapılabilir. Onların bize çamaşır makinesi satmak için kullandıkları teknik, tam aksi istikamette kullanılabilir. Ve bütün ülkenin çehresi değişebilir –kimsenin burnu kanamadan.

Nasıl olabilir bu?

Bütün imkânlar mevcut. Reklam dünyasında geliştirilen teknikler, onların aklının hayalinin almayacağı imkânlar sunuyor. Onlar bu imkânların farkında değil, çünkü formüllere ve tüketici motivasyonu araştırmalarına hapsolmuş durumdadılar. Gençlik hareketinin sadece yüzeyini görebiliyorlar. Gençliği zerre kadar tanımıyorlar. Yine de salgı bezi düzeyinde kalarak ürünlerini pazarlamayı beceriyorlar. Gençlerin salgı bezlerini değil, beyinlerini harekete geçirebilmenin yolları var. Tabii ilgilerini çekmek için önce salgı bezi düzeyinden başlamak gerekiyor.

Şimdi yaptığınız gibi mi?

Rock grupları içinde salgı bezlerine en az hitap edenlerden biriyiz, pek o kadar seks sattığımız söylenemez. Bizimle ilgilerini kesmemeleri için birazcık öyle yapmamız gerekiyor, zira rock stan-

Z ikibiniki

2002 yılı beş Frank Zappa albümünü buyur etti. 1976 Sydney konserinin kayıtları olan ve ağırlık merkezini "Zoot Allures"daki şarkıların oluşturduğu, "FZ:OZ- Frank Zappa Live In Australia", Mothers of Invention'la kotardığı ilk üç albümünü ("Freak Out!", "Absolutely Free", "We're Only In It For The Money") bir araya getiren "Threesome Vol. 1", üstadın Hot Rats'le birlikte büyük caz orkestrası ekolüne göz kırptığı iki albümü "Waka / Jawa-ka"yla "The Grand Wazoo"yu buluşturan "Threesome Vol. 2" ve iki adet de, tabiri caizse, "Best of Zappa". Tabiri caizse dedik, zira "Best of" aslında anti-Zappa bir kavram –rahmetlinin makaraya alacağı cinsten. Dolayısıyla da, söz konusu "derleme" albümler iki Frank Zappa fanı müzisyenin öznel tercihleri. Biri Phish'in John Fishman'ının yaptığı 16 şarkılık seçki: "Zappa Picks –John Fishman of Phish". Ötekiyse Primus'tan Larry Lalonde'nin seçtiği 19 şarkı: "Zappa Picks –Larry Lalonde of Primus".

dartlarına göre yaşını başını almış bir grubuz, dümdüz şarkı söyleyen bir moruğun nesi çekici olabilir ki? Eğer sıradışı bir şey yapmazsak, kimse bize aldırış etmez.

Demin kitle iletişim araçlarının gücünden söz ettiniz, ama siyasi iktidara sahip olanlar med-

Hippilerin toplumu reddetme taklidi yapmaları hoşuma gidiyor, bunun bir işe yaramadığını görünce, gerçek anlamda faaliyete geçmeyi düşünmeye başlayacaklar.

yayı da kontrolleri altında tutuyor, sokaktaki vatandaşın düşünceleri de medya tarafından yönlendiriliyor. Bu açmazdan bir çıkış var mı sizce?

Temel bir içgüdü lehimize çalışıyor: Açgözlülük. O kadar açgözlüler ki... Hükümet, sanayi, ordu,

bütün faaliyetleri açgözlülük üzerine kurulu. Endüstrinin tek arzusu para kazanmak. Birçoğu da içinde oldukları kısırdöngünün farkında: Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu bir piyasaya mal satıyorlar; müşterilerinin büyük çoğunluğu aynı zamanda plak satın alanlar. Ve plak şirketleri, tuhaf bir rol oynuyor: Sanayinin yıkımına neden olacak bir enformasyonun dolaşımını sağlıyor. Bu enformasyonun, gençliğin sanayinin

temsil ettiği her şeye başkaldırmasına yol açması kaçınılmaz.

California'da ve başka yerlerde bazı gençler, büyük şirketlerin zihniyetine sırt çevirerek alternatif yaşam biçimleri kuruyor, komünler oluşturuyor... Bunlar geleceğin toplumu yolundaki adımlar olarak görülebilir mi?

Onlar bir işe yaramaz; çökmeye mahkûm yapılar. Bu, "şehirimiz bağımsızlığını ilan ediyor" demek gibi bir şey. Başarı şansı yok.

Sizin öneriniz de pek ikna edici gelmiyor. Halk, iktidar elatine ya da daha marksist bir ifadeyle söylersek, yönetici sınıflara itaat etmemeye başladığında, egemenlerin ellerindeki iktidarı kolay kolay bırakacaklarını sanmıyorum. Fidel Castro'ya ve Ho Chi Minh'e ne yaptılarsa, onu yapmaya çalışacaklardır...

Ben iktidarı ele geçirmekten bahsetmiyorum; sistemin dönüştürülmesi gerektiğini söylüyorum. Günümüzde demokrasinin prensipleri uygulanmıyor; demokrasi, eğitimli bir toplumda işlerlik kazanır. Dolayısıyla, eğitimin yapısını değiştirecek şeylerin yapılması gerekiyor.

Yani belli bir reçete dayatmıyorsunuz...

Hayır, öyle olsaydı pazubant takıp şov yapardım. Meseleyi kamuoyunun önüne getiriyoruz. Ve belli bir hızda bir değişim yaratıyoruz. Bu arzuladığımız hız değil, gelişme yavaş seyrediyor, ama ge-

Zappa ve ailesi. Anne koyu Katolik ev kadını, Sicilya kökenli babası matematiğe meraklı bir güvenlik görevlisi, "kumarda ihtimaller" üzerine bir kitabı var. Baba Zappa'nın oğlu Zappa'nın kulağına küpe olan lafı: "Tarih, egemen sınıfların keyfine göre yazılmıştır. Alt sınıfların okumayazması yoktur, kendilerine neler yapıldığını hatırlamaları da egemenlerin işine gelmez."

Frank Zappa, eşi Gail ile

İşime hızına hükmedecek bir konumda değilim. Bu, dinleyicinizden aldığınız tepkiyle de bağlantılı herhalde...

Hem evet, hem hayır. Tepkileri dikkatle izliyoruz, ama bizim yapmayı düşündüğümüz şeyleri belirleyen tepkiler değil. Tepkilere bakarak yalnızca sosyo-politik olayları öngörmeye çalışıyorum. Bir sonraki albüm, California'daki temerküz kamplarını konu alıyor. Lenny Bruce'la birlikte çalışıyoruz. Albümün adı "Our Man in Nirvana" olacak... Sözler, yine sosyo-politik şeyler, ama başka bir boyutta. California'da 17 yaşındaki gençlerin davranışları üzerine yaptığım bir araştırmanın sonuçlarına dayanıyor.

"Absolutely Free", bir "kırkpare" gibi. Birbirinden farklı desenler, renkler, tonlar bir arada, iç içe. Bu yoruma katılıyor musunuz?

Evet, öyle. Bir hayli montaj yaptık, ayrıca çalışmamızı da ona göre ayarladık; montaj yapmışız duygusunu veren bir sound elde etmek için. O efekt çok hoşuma gidiyor.

"Absolutely Free"nin sözlerinin sansüre uğradığına dair rivayetler dolaşıyor...

Rivayet değil, gerçek.

Sözlerin pek anlaşılmasının sebebi sansür mü?

Hayır, sansür plaktaki sözlerle karışmadı, o sözlerin plak kapağına basılması engellendi.

Niye öyle oldu?

Çünkü plaktaki sözlerle kağıda basılı sözler ayrı

yasal uygulamalara muhatap. Yani, o sözleri şarkı olarak söylediğinizde sanat kabul ediliyor, kağıda basılı olduğunda ise başka bir muamele görüyor. Mahkemede onların sanat olduğunu savunamıyorsunuz.

Bu ayırım hangi dehanın ürünü?

MGM'nin hukuk departmanının. Şimdi sıkı durun: "Brown Shoes Don't Make It"teki "She's only 13 and she knows how nasty" (Sadece 13 yaşında ve biliyor ne muzır olduğunu) dizesini ne yaptılar biliyor musunuz? "13 yaşında"yı çıkardılar, "muzır"ı dokunmadılar. Bu hikâyenin arkasındaki mantık bize şunu gösteriyor: Bir Amerikalıyı ancak örnekler göstererek eğitebilirsin. Çünkü bir şeyi anlatarak öğretmek mümkün değil artık. Amerikan reklamcılık sistemi -çağdaş toplumun en önde gelen kötücül gücü- ne yapıyor? İnsanları ihtiyaçları olmayan şeyleri satın almaya yönlendirmek ahlâken yanlış, ama kimse buna aldırış etmiyor. Yapılabilecek tek şey bunun bokunu çıkarmak, ki insanlar "ne bu ya?" diyebilsin.

Beatles'in "Sgt. Pepper's"ıyla "Absolutely Free" aynı günlerde piyasaya çıktı. İki albüm arasında şaşırtıcı benzerlikler var. George Harrison'ın "Within You Without You"su dünyanın

sevgiyle değiştirilebileceğini söylüyor. İstersen özgürleşebilirsin ya da kendini tüketim dünyasına hapsedebilirsin...

Bence George Harrison'ın söylediği şu: Dünyayı sevgiyle değiştirebilirsin, gerçekten buna sahipsen, gerçekten başkalarını düşünüyorsan...

Sadece nefreti öğreten bir toplumda sevgi mümkün mü?

Niye olmasın? Eğer gerçek bir asi olmak istiyorsan, bir şeyi, herhangi bir şeyi samimiyetle sevmeye çalış. Eğer işi büyümek istiyorsan, bu boktan toplumu sevmeye çalış, onun için bir

Gerçek bir asi olmak istiyorsan, bir şeyi samimiyetle sevmeye çalış. İş büyümek istiyorsan, bu boktan toplumu sevmeye çalış, onun için bir şeyler yapmayı isteyecek kadar.

ba...

Kaçınılmaz olarak öyle. Sonuçta, biz de içinde bulunduğumuz çevrenin ürünüyüz. Grup üyelerinin hepsi Los Angeles'lı. Zaten bizi San Francisco gruplarıyla aynı kefeye nasıl koyuyorlar, anlamıyorum. O kadar farklı bir sound söz konusu ki... Aldığımız mektupları bir görseniz, öyle özgün şeyler ki. Her şehrin, kasabanın uçuklarının kreması bizim dinleyicilerimiz.

Farkları ne? Daha politik terimlerle mi düşünüyorlar?

Bazıları öyle, bazılarıysa "kendimi garip hissediy-

ZAPPA'NIN MİRASI

Hey amigo che Zappatista!

7 Ağustos 2002... Baltık denizi sahilindeki sayfiye kasabası Bad Doberan'da, Frank Zappa dudaklarından eksik olmayan sigarası ve gülümseyen gözleriyle etrafı seyrediyor.

Kent meydanında toplanan kalabalık, belediye bandosunun icra ettiği Mothers of Invention şarkıları eşliğinde, Frank Zappa'nın heykelinin açılışını kutluyor.

Bad Doberan'daki Zappa tutkusu heykelle sınırlı değil. Vaktiyle Doğu Alman bürokrasisinin tatil beldesi olan kent, otoriter sosyalizmin çöküşün-

den bu yana, "Zappanale" adını taşıyan festivalin ev sahibi. Bu yıl 13'üncüsü düzenlenen ve 2500 kişiyi ağırlayan festivalin konukları arasında, Mothers of Invention'ın 11 üyesinin yanı sıra, Zappa şarkıları icra eden Amerikalı, İngiliz, Alman, Hollandalı, İsveçli, Fransız, Macar, Çek gruplar vardı.

Zappanale'nin öyküsü 1970'lere uzanıyor. O yıllarda, rejimin "gençliğin ahlâkını bozduğu" gerekçesiyle yasakladığı rock müziği, Stasi terörüne rağmen ülkeye sızıyor, plaklar elden ele

dolaşıyor, gizlice dinleniyordu. Yalnız Doğu Almanya'da değil, diğer demir perde ülkelerinde de Mothers of Invention'ın -Velvet Underground'la birlikte- apayrı bir yeri vardı.

Zappa'yı "bir özgürlük ve demokrasi meşalesi" olarak tanımlayan 47 yaşındaki Bad Doberanlı elektrikçi Wolfarth Kutz, 1971'de, 16'sındayken dinlediği "Burnt Weeny Sandwich"le Mothers of Invention fanlarından biri olmuş, 1989'a dek Zappa hayranlığı nedeniyle Stasi'nin sayısız takibatına uğramış, ama Berlin duvarının yıkılma-

yorum, çünkü insanlara garip geliyorum” gibi ifadeler kullanıyor. Kimileri de “benim bu kasabada ayakta kalmama yardımcı olun” diye yazıyor.

O mektupları ne yapıyorsunuz?

Bir haberleşme ağı kurduk.

Cidiye alıyorsunuz yani...

Elbette. Niye ciddiye almayalım ki? Onlar da etten, kemikten. Onları plak başına dört dolar ödeyen müşteriler olarak görürseniz, tabii ki imzalı fotoğrafınızı gönderirsiniz. Bizim fan'larımıza gönderdiğimiz matbu cevap şöyle: (okuyor) “Mothers of Invention, gönderdiğiniz mektuba hassaten teşekkür eder. Bazılarınız tuvalet kağıdına yazmışlar –ne harikâlâde orijinallik. Şu sıralarda çok meşgulüz. Restoranlardan, otellerden kovuluyoruz, taksiler bizi görmezden geliyor. Bunlar sizin de başınıza geliyor mu? Polisin tacizine uğramak, medyanın sansürüne maruz kalmak siyahlara mahsus değil artık. Bütün bunlarla uğraşmak o kadar çok vakit alıyor ki, size sıcağı, şahsî mektuplar yazamıyoruz. Dolayısıyla: Eğer endişeli bir genç kızsanız ve sizi cezbediyorsak, bedenimize arzu duyuyorsanız ya da bizi şirin buluyorsanız, işte mektubumuzun şahsî kısmı: Sorularınızın hepsine cevabımız evet. Evet, şişman ve sivilceli olsanız bile sizi seviyoruz. Eğer erkekseniz veya erkek olmayı düşünüyorsanız ve kendinizi uçuk buluyor ve mektubunuzu tuvalet kağıdına yazıyorsanız, bu satırlar da sizin için: Bravo, aynı yolda devam edin. Daha nihilistik ve tahripkâr olmanızı arzu ederiz. Meslek dersi hocanıza ya da sırf diğerlerinden farklı olduğunuz için başınızı ezmeye çalışan küt kafalı bedencinize eyvallah etmeyin. Onlara malûm el işaretini yapın, tıpkı bizim tuvalet kağıdına yazdığınız mektuba yaptığımız gibi.” Hepsî bu kadar değil. Devamı var: “Mother”ın fan kulübüne –United Mutations (Birleşik Dönüşüm)– katılmak istiyorsanız, üç dolarla birlikte aşağıdaki soruları cevaplayıp adresimize gönderin. Tanrı kimdir? Tarif ediniz. Sosyal çevrenizi nasıl ta-

nımlarsınız? Sosyal çevrenizi dönüştürmeyi istersiniz? Nasıl? Nelerden korkuyorsunuz? Ebeveynlerinizle ilişkiniz nasıl? Mothers’dan nasıl bir destek bekliyorsunuz?” Bunlara benzer birçok soru daha var...

Daha çok gençlerle, özellikle lise öğrencileriyle ilgileniyorsunuz galiba...

Hayatta kalan sadece onlar da ondan.

Bir de şöyle bir sorun söz konusu: Mesela, “I’m Losing Status At The High School” gibi bir şarkı kimleri etkileyecek? Şarkılarınız, eğitim konusunda olsun, başka konularda olsun, zaten sizinle aynı görüşleri paylaşan insanlara sempatik gelebilir ama, sizin gibi düşünmeyenleri ikna etmesi pek mümkün değil. Bu aslında, “You’re Probably Wondering Why I’m Here”dan tutun “Mr. America, Walk On By”a, jannınız için geçerli değil mi?

Ama bütün o mektupları yazdıran da o şarkılar. Ayrıca şu da var: Örneğin

“Freak Out!”da toplumun her kesimine, her sosyal katmana hitap eden unsurlar var. Takım elbiseli, yönetici kılıklı adamlar yolunu kesip “bizim çocuklar senin plaklarını dinliyor, ‘Wowie Zowie’ de favori şarkıları” diyorlar. “Watts Riot Song”dan çok etkilendiklerini söyleyen gençler var.

O harikâlâde bir şarkı.

Bence albümdeki en sıkı işler “It Can’t Happen Here”la “Who Are The Brain Police?”... Henüz kimse “Brain Police”e nüfuz edemedi...

Brain Police kim hakikaten?

Bunu söyleyemem. (gülüyor) Fakat onu sevenlerin bir kısmı şarkıdaki çılgınlara, “Help I’m A Rock”a takılanlara şarkının sonundaki gevelemeye tav oluyor. Müzikal yapının farkında değiller henüz, zamanla onu da algılayacaklar.

O şarkıdaki piyano solo kimin?

Benim.

Gündelik konuşma kendi içinde çok güzeldir. İçerdiği boktan olabilir, ama ritm açısından baktığınızda, müzik parçası gibi dinlediğinizde başka bir şey keşfediyorsunuz.

Niye öyle oldu?

Bir ürünü satın almak gibi bir şey; belli bir süre talim edip size sattıkları ürünü alırsanız, sonunda size eğitilmiş olduğunuzu söyleyen bir kağıt veriyorlar.

Demin Mothers’ı nasıl tasnif ettiğinizi sormuştum, laf arasında kaynadı gitti. Yelpazenin bir tarafına Jefferson Airplane ve öteki San Francisco grupları gibi standart rock gruplarını, diğer ucuna Archie Shepp’in veya John Coltrane’in grubunu koyarsak, Mothers’ı nasıl bir yere yerleştirirsiniz?

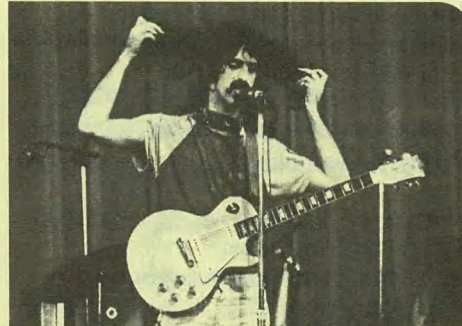
Mothers zıtların toplamı. Bir araya gelemeyeceği düşünülen şeyleri bir araya getiriyoruz. Başka bir deyişle, imkânsız yapmaya kalkışıyoruz ve bunun mümkün olduğunu kanıtıyoruz. Yaptığımız müziğin bir vechesi hep görmezden geliniyor: Tempoları ve şarkıları önceden planlamadan ve sinyal vermeden bir saniyede değiştiriyoruz.

Mothers’ın dikkati çeken bir özelliği de doğaçlamacı bir grup olması. Solo yapıyorsunuz; yoğun bir caz etkisi hemen hissediliyor. Özellikle saksofoncunuz Bunk Gardner’in sololarında...

Onu Coltrane’vari bir damardan çalması için çok itelememiz gerekti. İlk katıldığında 1955’in cazını yapıyordu.

Halbuki şimdi 1962’nin John Coltrane’ini hatırlatıyor. Cecil Taylor’ın yanısıra Coltrane’e de hayransınız galiba...

Coltrane plağım yok hiç. Prodüktörlüğünü Tom

siyla birlikte, 30 yıllık hayalini gerçekleştirerek kurduğu Zappa fan kulübü yerel otoriteleri Zappanale festivalini düzenlemeye ikna etmekle kalmamış, kent meydanına Zappa’nın heykelinin dikilmesine önayak olmuştu.

Bad Doberan, Zappa heykelli yegâne Avrupa kenti değil. Litvanya’nın başkenti Vilnius’ta, Bad Doberan’dan yedi yıl önce, 1995’te, kentin çocuk hastanesinin karşısına bir Zappa heykeli yapılmış, açılışı da Çek Cumhuriyeti Devlet Başkanı Vaclav Havel’in eliyle olmuştu.

Vilniuslu Zappa fanlarının öncüsü Saulius Paukstys’ti. Litvanya’nın Sovyetler Birliği’nden ayrılmasından sonra Ulusal Güvenlik Başkanlığı’na atanan Paukstys, Zappa heykeli konusunda otoriteleri ikna etmekte epey zorlan-

mış: “Zappa’nın solculuğu mesele olunca, Yahudi kökenini öne çıkardım; Litvanya’da Yahudiler el üstünde tutulur.”

Zappa denince ilk akla gelen Avrupa ülkesi, haliyle Çek Cumhuriyeti. Haliyle, çünkü ismini bir Zappa şarkısından alan Plastic People of the Universe adlı rock grubu 1968 Prag Baharı’nın ateşleyicilerinden olduğu gibi, Vaclav Havel’in liderliğinde gerçekleşen “kadife devrim”e giden yolu açan Charter 77 hareketinin de öncülerindendi. Devrim sonrasında Zappa’yla buluşup fikir teatisinde bulunan Havel, Zappa’nın cenaze töreninde yaptığı konuşmada, “ona müteşekkirim, ülkemizdeki demokrasi hareketine büyük katkısı oldu” demişti.

Sözü toplumsal mirastan alıp müziğe

getirsek; Zappa sadece bir müzisyen değil, müzikte kimselere benzemeyen bir tarzın, daha çok da bir “özgür yaklaşım”ın taşıyıcısı. Beastie Boys’a “hiphop’un Zappası”, System Of A Down’a “metalin Zappası”, dEUS’a “indie Zappa”, Coral’a “Britpop’un Zappası” denirken de anlatılmak istenen herhalde bu.

Zappasız geçen dokuz yılda Zappa anısına yapılan tribute albümlerin sayısı yüzlerle ifade ediliyor. Bugün dünyanın dört bir yanında sırf Zappa eserleri çalmak için kurulmuş –oda orkestralarından rock triolarına kadar– çeşit çeşit grup mevcut. Bunların çoğu, isimlerinde de Zappa’ya veya onun albüm veya şarkılarına atıfta bulunuyorlar. En güzel isimli Zappa’cı grup herhalde İngiliz gitarist John Et-

heridge’inki: Zappatista!.. Diğerlerini de analım: Uruguaylı Zappallitos, İsveçli The Zapping Buzz Band, İsveçli Zapp Stee Toot, Portekizli Zappanoia Band, İngiliz Wagga Jawaka ve Muffin Men, Alman Sheik Yerbouti ve Black Napkins, İspanyol The Masters Of Invention, Amerikalı Lumpy Gravy, Avustralyalı The Band From Utopia, Norveçli Hot Rats ve Zapway...

Bu anlatılanlar “yerüstü”ndeki Zappa hikayelerine çeşitli örnekler. Bir de gökyüzündeki Zappa var: 11 Mayıs 1980’de L. Brozek adlı Zappa hayranı bir astronom tarafından keşfedilen, çapının 4 ile 8 mil arasında olduğu tahmin edilen ve güneşin çevresindeki dönüşünü 4.8 yılda tamamlayan 3834 numaralı minör gezegenin adı, Zappafrank.

Wilson'ın yaptığı 1950 tarihli bir antolojide keşfettim onu. Cecil Taylor'la Sun Ra da var o albümde, adı "Jazz In Transition", bir klasiktir.

Mothers bütün bu farklı tarzları bir araya getiriyor...

Evet, biz tuhaf bir tiyatro yapıyoruz. Konuşmadaki söz, şarkıdaki sözden farklıdır –şiirdeki gibi ritmik anlamda... Ancak, gündelik, sıradan konuşma da kendi içinde çok güzeldir. Konuşmanın içeriği boktan olabilir, genelde çirkinlik hakim gündelik konuşmalara, ama ritm açısından bakıldığında, mesela benzindeki pompacının incir çekirdeğini doldurmayan lafını bir müzik parçası gibi dinlediğinizde, başka bir şey keşfediyorsunuz. Bu tür simülasyonlar çok hoşuma gidiyor.

"Brown Shoes Don't Make It"te, Jim Black'in vokali işaret ettiğiniz noktayı çok iyi örnekliyorsunuz. Şarkının o bölümünü dinlerken, "bu sesi daha önce duymuştum" dedim kendi kendime. Sonra farkettilim ki, tanıdığım bir göçmenin söylemini andırıyordu.

Etrafımızda ne varsa, onu yansıtıyoruz sonuçta, kendi filtremizden geçirerek tabii...

Love grubunda da bir saksofoncu var; onlar da rock'la caz doğaçlamalarını bir araya getiriyorlar...

Aslına bakarsanız, bizi taklit ediyorlar.

Onların albümünün daha önce çıkması bir tesadüf mü?

Size birkaç ilginç tesadüf anlatabım. Bu tesadüfler, etkimizin müzik dünyasının kabul ettiğinden daha fazla olduğu düşüncesine götürüyor beni. Geçenlerde bir Paul McCartney fotoğrafı gönderdiler bana. Benim bıyığım, benim kravatım, kullandıkları kullaklık, bir orkestra yönetiyor. Tam o sıralarda, ben de Capitol için bir orkestra albümü hazırlıyordum. Stüdyodaki halimin tıpkısını o fotoğrafta görmek çok şaşırtıcıydı. "Sgt. Pepper's"da McCartney de orkestra şefliği yapıyor. Gerçi orada orkestra sadece bir efekt olarak var.

Albümü dikkatle dinlediniz mi?

Dinledim, evet.

"Lovely Rita, Meter Maid"le "Help, I'm A Rock"ın bazı bölümleri arasında bir benzerlik dikkatinizi çekti mi?

Arka planda "huffa puffa, huffa puffa" yaptıkları bölümü mü kastediyorsunuz? Evet, benim de dikkatimi çekti. Bir başka tesadüf daha var: "Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band"ın bir leitmotif olarak kullanılması, "Absolutely Free"deki "America Drinks And Goes Home"u andırıyor.

Sizin albümünüz Beatles stüdyodayken mi çıkmıştı?

Hayır, ama albümün piyasaya çıkması kaydedilmesinden yaklaşık bir yıl sonra gerçekleşti.

Gecikme sebebi sansür müydü?

Evet.

Beatles o arada sizin kaydınızı dinlemiş olabilir mi?

Bilmem. Mümkün. Müzik sanayiinde havadisler hızlı yayılır. Örneğin "Between The Buttons"daki "Something Happened To Me Yesterday"i biz Rolling Stones'dan önce kaydetmiştik, ama onların albümü bizimkinden önce çıktı.

Yardbirds ve Eric Burdon'ın sizden etkilendiği

söyleniyor. Ne dersiniz? Başka hangi gruplar sizden esinlendi?

Animals'ın bizden esinlendiği doğru değil. Herkesin bildiği gibi, Animals başkalarının yazdığı ve pek de orijinal olmayan şarkıları icra ederek ünlü, kendi şarkılarını yazamayan, yaratıcılıktan nasibini almamış rock'n'roll gruplarının tipik örneğiydi.

Eric Burdon da kendi şarkılarını yazmakta büyük güçlük çektiklerini ifade etmişti...

Onlara aranjman yapmak üzere birlikte çalıştığımızda farkettilim ki, özgünlükle uzaktan yakından alâkalı olmadıkları gibi, rhythm and blues'a sapsarı kalmışlardı. Beyaz oğlanların siyahlara öykünüp blues söylemek ve funky olmak için kıçlarını yırtmaları acıklı bir manzara.

Rolling Stones'un en iyi tarafı o işi fazla sürdürmemeleri oldu...

Evet, ama onlar yaptığında funky'ydi, siyah blues gibi değildi, ama gerçekten funky'ydi.

Evet, İngiliz işçi sınıfı funk'ı...

Ve dolayısıyla geçer akçeydi. Chuck Berry'nin bokunu çıkarmaları haricinde tabii.

Deminki konuya dönersek, San Francisco grupları içinde sizden esinlenenler var mı?

Onlar Yardbirds'ün plastik taklitlerine ve rhythm

Beyaz oğlanların siyahlara öykünüp blues söylemek ve funky olmak için kıçlarını yırtmaları acıklı bir manzara. Ama Stones'un ki funky'ydi ve dolayısıyla geçer akçeydi.

and blues'a takılıp kalmışlar. Bende soul var, Yahudi kökenime rağmen.

Jefferson Airplane'i nasıl buluyorsunuz?

İlk albümlerini ikincisinden daha çok beğendiğimi söyleyebilirim. Üçüncü albümlerinin prodüktörünü yapmamı teklif etmişlerdi, ama maalesef zamanım yoktu.

Bundan beş, hatta üç yıl önce böyle bir başarıya ulaşacağınızı tahmin edebilir miydiniz?

Bizim ulaştığımız kitle hep vardı, fakat piyasaya yaklaşımımız çok dikkatli, çok planlıydı. Yine de birçok büyük firma tarafından reddedildik. Bu, hakkımızda hayırlı oldu, çünkü Tom Wilson'la yollarımız kesişti. Wilson, müzik dünyasındaki büyük tuhaflıkların prodüktörüydü. Cecil Taylor'ı, Bob Dylan'ı, Simon and Garfunkel'i ilk yayınlayan odur. Dylan'ı rock'a yönelten de Wilson'dır. "Subterranean Homesick Blues" bir canavardır. İlk dinlediğimde arabada hop otu-

Yeni başlayanlar için

70 albüm arasında yolunu yitirmek istemeyenler için, haddimiz olmayarak bir seçmece yaptık. Yeni başlayanlara ideal bir özet.

Freak Out (66) • Absolutely Free (67) • Lumpy Gravy (67) • We're Only In It For The Money (68) • Uncle Meat (69) • Hot Rats (69) • 200 Motels (71) • Waka/Jawaka (72) • The Grand Wazoo (73) • Over-Nite Sensation (73) • Apostrophe (74) • Zoot Allures (76) • Sheik Yerbouti (79) • Joe's Garage: Act 1 - 2 & 3 (79) • Jazz From Hell (86) • You Can't Do That on Stage Anymore • Vol. 1-6 [live] (88-92 arası) • The Yellow Shark (93) • Strictly Commercial: The Best of Frank Zappa (95)

www.nykodisc.com adresinden ayrıntılara ulaşabilirsiniz.

rup hop kalkmıştı. Ardından "Like A Rolling Stone" gelince müziği bırakmayı düşünmüştüm. "Eğer bu hit olursa, yaratması gereken etkiyi yaratırsa, benim bir şey yapmama ihtiyaç yok" demiştim. Ama maalesef o etkiyi yapmadı. Satmasına sattı, ama gösterilmesi gereken reaksiyon gösterilmedi.

Nasıl bir reaksiyon bekliyordunuz?

O şarkıyı dinleyip "o plak radyoda çalındığına göre, bizim de kendimizi ifade etme imkânımız var demektir, radyo bizim için bir silah" demeleri gerekirdi. Öyle olmadı, ben de bir miktar hayal kırıklığına uğradım. Ve düşündüm ki, bu meselemin üzerinde çalışmak gerekiyor.

Aslında insanlar bu tür mesajlara reaksiyon gösteriyor, ama duygusal reaksiyonun ötesine geçip eyleme kalkışmıyorlar.

Mesele de o. Katılmalarını sağlamak gerekiyor.

Geçenlerde The New York Review'da Vietnam'daki askerlere ilişkin bir yazı okudum.

19'undaki o çocuklar "Blowin' In The Wind"i ve "Where Have All The Flowers Gone"ı söylüyorlar, ama sonra gidip Vietkongluları öldürüyorlardı. Barış için savaş! Dolayısıyla, mesajla özdeşleşmek kuşkusuz ileri bir adım, ama yeterli olmadığı da açık...

Size bir hikaye anlatabım: Village'da bir bahriyeli öldürülmüştü, hatırlıyor musunuz? Ve şöyle bir rivayet yayılmıştı: Bahriyeliler, önlerine çıkan her uzun saçlıyı öldüresiye döveceklerdi. O sıralarda biz Garrick Theatre'da prova yapıyorduk. Bir gün, üç bahriyeli, üniformaları içinde içeri girdi. "Hoş geldiniz" dedim, "buyrun oturun, şarkılarımızı dinleyin". Ve onlarla ilgilenmeden provamızı yaptık. Sahnedeki indigimizde yanımıza geldiler, "albümünüzü aldık ve çok beğendik" dediler. 19 yaşında çocuklar... "Memnun olduk" dedim, "peki,

bakınız

Frank Zappa'yla Roll'da sekizinci sayıda, 1991 tarihli bir söyleşide buluştuk.

"Televizyon reklamlarının yirmi-otuz yıllık şartlandırması olmasaydı, rap popüler olmazdı. Amerika'da şiir adına elimizde kalan da bu. Görsel sanatlar adına elimizde kalan ise reklamlar." (sayı 8, haziran 97)

bizimle sahneye çıkmaya ne dersiniz?" Bu teklif çok hoşlarına gitti. Şarkı söylemeyi becerip beceremediklerini sordum. Evet dediler. "Hangi şarkıları biliyorsunuz?" dedim. "Everybody Must Get Stoned"u, "House of the Rising Sun"ı bildiklerini söylediler. Birlikte yan sokaktaki lokantaya gittik, ben akşam yemeğimi yedim, onlar şarkılarını çalıştılar. "Dinleyn" dedim, "şöyle bir numara yapacağız: Ben size işaret edince sahneye fırlayıp 'ölüm' diye çığlık atacaksınız." O gece bir Archie Shepp parçası çaldıktan sonra, bir işaret çıktım, üç bahriyeli sahneye fırlayıp "ölüm" diye çığlık atmaya başladı. Seyirci çok geçirdi. Bizimkilerin şovunu bitince ortalık alkıştan kıldı. Bahriyeliler sırayla teşekkür etti. Hepsini aynı cümleyi söyledi: "Elmayı ye, çekirdeği siktir et." Çekirdek, Vietnam'a giden askerlere verilen addı. O gece orada bir düzine bayrak yakıldı. Soyunma odasında boktan bir oyuncak bebek vardı. Aradan sonra elimde o bebekle sahneye çıktım. "Baylar ve bayanlar" dedim, "bu arkadaşlar şimdi 'Everybody Must Get Stoned'u söyleyecekler." Şarkı bittikten sonra, "şimdi de bir de basit bir talim yapacağız; elimdeki bu oyuncak bir Vietkonglu bebek, bahriyelilerimiz onu paramparça edecek" dedim ve bebeği onlara fırlattım. Bebeği parçalamaya başladılar, kollar, bacaklar, gövde... Bebeğin kopartılmış başını saçlarından tutup seyirciye gösterdim. Ön sırada Vietnam'dan yeni dönmüş bir siyah vardı. Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Gösteriyi orada kestim...

Konserlerinizde bir de sebzelele yaptığınız bir sembolizm var, onun mânası ne? Yoksa bir mânası yok mu, absürlük olsun diye mi?

Dada dinamiti o.

Müziğe nasıl başladınız, eğitiminiz var mı?

Kendi kendimi eğittim. Plak dinleyerek.

Her şeyi dinler miydiniz? Ansiklopedik bir bilginiz var...

Nefret ettiğim şeyleri asla unutmam.

Müziğe nasıl başladınız?

15 yaşında müzik yapmaya başladım.

Rock gruplarında mı?

Evet, Ramblers adlı bir grupta davul çalıyordum.

Peki niye müziğe devam etmediniz, reklam ajanslarında çalışmaya başladınız?

Evlidim, beş yıl evli kaldım. Sabah 8 - akşam 5 çalışıyordum. Geceleri de "Tip Toe Through The Tulips" türü (*Tiny Tim'in ünlü şarkısını kastediyor*)

müzik yapan bir orkestranın solistiydim. Beyaz smokin

ceket, siyah pantolon, siyah

deri ayakkabılar, saçlar inek yalamış gibi arkaya

taranmış vaziyette sahneye çıkıyordum. Her gece üç twist parçası çalıyorduk, geri kalanı "Oh How We Danced On The Night" neviinden şeylerdi.

O tecrübenizi "America Drinks And Goes Home"a yansıttınız galiba...

Evet, çünkü gruptaki arkadaşlar da aynı boktan

şeyleri yaşamışlardı.

Yazar kasa sesi, bardaklar, sarhoşların nidaları, piyano arpejleri, davulun değişen ritimleri... Çok etkileyici bir parça...

Müziğimizde asıl sevdiğim şey, sözlerin bağlamının çok dikkatle tasarlanmış olması. "America Drinks and Goes Home"u bir milyon kere dinleyebilirsiniz. En taşkafa vatandaş bile, müzikten istediği kadar nefret etsin, atmosferin mükemmelliğini farkedebilir. Ve sözler o kadar dikkatle kurulmuştur ki, insanların onlara takılmaması, katmanlarını görmemesi nasıl heves kırıcı oluyor, bilemezsiniz...

Zappa 1993

"America Drinks And Goes Home"daki balad bölümü, Tommy Dorsey'in "Getting Sentimental"ı veya benzeri bir şarkıyı icra edişini çağırıyor. Modern duygusal gerçekliğin prototipi gibi...

Çünkü bütün o gerzeklerin kullandığı bilinçaltı formülüyle yazılmıştı. O aptal saptal sözler ve atmosfer -yazar kasa sesi filan- saatlerce uğraşarak bir araya getirilmişti. Kalabalığın seslerini defalarca prova etmiştik. Herfin biri "yeni bir Mustang aldım" diyor, kızın biri "Sally, benimle tuvalete gelir misin?" yapıyor, uzaktan bir sarhoş kavgası duyuluyor. Kalabalığı iki ayrı odaya yerleştirmiştik. Ana stüdyoda mikrofona etrafında on kişi o cümleleri söylüyordu, yazar kasa ve bardak şakırtıları arasında. Öteki kabinde Ray, Jim (Black) ve Roy (Estrada) hem çalıyorlar, hem de atmosfer yaratıyorlardı. Bunk (Gardner) bir kıza asılıyor, "senin gibi bir kızın böyle bir yerde ne işi var" ağzları yapıyor, Jim Oklahoma şivesiyle bir Meksikalıya sataşıyor... Orada olanların bir kısmı plakta duyulmuyor, çünkü duyulması için on kanallı kayıt lazım.

Epey pahalıya mal olmuş bir albüm galiba...

"Subterranean Homesick Blues"u ilk dinlediğimde hop oturup hop kalkmıştım. Ardından "Like A Rolling Stone" gelince "benim bir şey yapmama ihtiyaç yok" demiştim.

21 bin dolar...

21 bin mi?

Adı duyulmamış bir grup için büyük yatırım.

Ne kadar sattı peki?

"Freak Out!" 150 bin sattı, hâlâ da satıyor, haf-tada 2-8 bin arasında bir satışı var. "Absolutely Free" için 250 bin öngörülüyor.

"Absolutely Free"yle Andy Warhol'un albümü ("Velvet Underground & Nico" albümünü kastediyor) aşağı yukarı aynı günlerde çıktı. O albümü nasıl buldunuz?

Beğendim. Albümün prodüktörü Tom Wilson'ın da hakkını teslim etmek gerekiyor. Çünkü folk müziği, elektrikli halk müziği, şu mânada: Söyledikleri tamamen kendi yaşamlarından çıkıyor.

Belli bir sosyal kesimin folk müziği...

Love da öyle bir grup. Los Angeles'in freak aleminin folk müziğini yapıyorlar. Bizimkisiyse New York'tan Los Angeles'a kadar bölgenin folku. Go-go kulüplerinde kıçımıza tekme yiyoruz, o ayrı.

SON SÖYLEŞİ

Kırmızıyla mavinin buluşması

Frank Zappa ölümünden birbuçuk ay önce, Ekim 1993'te, İngiliz gazeteci-yazar Ben Watson'la kısa bir söyleşi yapmıştı. Zappa'yı uğurladığımız günlerde Express'te Mojo'dan aktararak yayınladığımız bu söyleşiyi bu kez özetliyoruz...

"Freak Out!" albümündeki isim listesinde James Joyce da var...

Joyce'un yazdığı herhangi bir şeyi baştan sona okuduğumu söyleyemem. Ama birkaç sayfasına göz attım ve "işte hakiki bir yazar" dedim. Beni etkilemek zor değildir.

Lou Reed ve Velvet Underground'cularla yıldıızın hiç tanışmadığı doğru mu?

Doğru değil. Onlarla sadece birkaç kez bir araya geldik.

Velvet'in "Venus In Furs"üyle sizin "Penguin In Bondage"ınız aynı temayı işliyor. Ama onlarınki bir sadomazohist kişiler listesi, sizinkiye çok farklı.

(gülüyor) Öyledir.

Bunun sebebi sizin çok farklı bir hayat tecrübesine sahip olmanız mı, yoksa başkalarının şarkılara konu etmeyi düşünmediği şeyleri dile getirmeniz mi?

"Penguin In Bondage"daki anlatılanlara benzer şeyleri kaç kişinin yaşadığına dair istatistik bir veri yok elimde. Şarkılarımı gazetecilerin ele almadıkları konulardan seçerim. Diş ipi gibi şeyler mesela...

Dada'ya düşkünlüğünüz biliniyor...

1920'lerin en önemli özelliği işçi sınıfı kavramıyla Dada'nın buluşmasıydı. Kaçınlan tarihi bir fırsattır o. Dada olmak isteyen birçok insan tanyorum, ama Stravinsky'nin dediği gibi, mühim olan istemek değil, olmaktır.

En çok sevdiğiniz renk hangisi?

Eskiden Napoli sarıydı, şimdi mor.

Jimi Hendrix ve Prince'inki de öyle galiba.

Morun cazibesi ne?

Çünkü mor, kırmızıyla mavinin buluşması.

Radyoyla aranız nasıl?

Radyo tiyatrosunu geri getirsinler! ABD'de kalmadı, sanıyorum Avrupa'da birkaç yerde ve Uzakdoğu'da hâlâ mevcut. Çocukken radyo tiyatrosu dinlemeyi çok severdim. İnsanın hayal gücünü özgürleştiriyor. ABD'nin ihtiyacı da bu: Birazcık özgürlük.

Fransa'da Le Pen'in yükselişine ne diyorsunuz?

Protesto oylan olduğunu düşünüyorum. Ayrıca kimse kime, niçin oy verdiğini bilmiyor. Dünyanın her yerinde her zaman rastlanan bir şey bu.

Müzik basınıyla aranız hiç iyi olmadı. Sebep ne?

Galiba ettiğim en akıllıca laflardan biri şu: Rock gazeteciliği, yazı yazamayan insanlarla, konuşamayan insanlarla röportaj yapıp okuyamayan insanlar için metinler hazırlamasıdır.

Çeviren: Yücel Göktürk

ansiklopedi

C→

CONSTELLATION

Godspeed You! Black Emperor grubunun albümlerini yayınlayan Montrealli bağımsız şirket Constellation'ın kurucusu Ian –soyadı kullanmıyor– anlatıyor:

91'de Sofa adında bir grup kurdum. Köşeli, tuhaf ve rock bir müzik yaptığımızın dışında çok fazla söylenecek şey yok Sofa hakkında. Gruptaki herkesin asgari ücrete talim ettiği boktan boktan işleri vardı. Kimsenin beş parası yoktu. Sağda solda çalmak istiyorduk, ama özellikle de 90'ların başında bu çok zordu. Montreal müzik sahnesi, paradan başka bir derdi olmayan kulüplerin kontrolündeydi. Gelişmek için zamana ihtiyacı olan gruplara şans tanınmıyordu. Underground rock aleminde tanıştığımız Don'la hep bu konuyu konuşur olmuştuk. Kurt Cobain'in ölümü ve Nirvana'nın sona ermesinin ardından gelen aşkın ve taşkınlığın dışında kalan bazı yetenekli grupların var olduğu konusunda fikir birliğine varmıştık. Diğer bütün gruplar, müzik sanayinden bir sözleşme koparma peşindeydi. Bağımsız müzik üretimlerine imkân sağlayacak bir altyapı oluşturmak için kafa patlatıyorduk. İlk düşüncemiz bir performans mekânı açmaktı, label'in da ancak bu yolla gelişebileceğini düşünüyorduk. Ve altı yıl içinde projemizi gerçekleştirdik.

Joy Division'ın üzerimizde büyük etkisi olmuştur. Onlar da enstrümanlarını çalmayı bilmiyorlardı bizim gibi... Fugazi gibi grupların da etkisinde kaldık. Genel olarak, Amerikan post-punk'ının melodileri hoşumuza gidiyordu. Ama sözler ve atmosfer bakımından İngiliz prodüksiyonların karanlık yanını tercih ediyorduk. Constellation'ın ilk işlerini oluşturan Sofa'nın ilk iki albümü de bu anlayıştadır. Label'i oluşturduğumuzda dört ya da beş "kurucu" grubumuz vardı: Sofa, Exhaubt, Godspeed You! Black Emperor... Artık varolmayan Sofa dışında diğer gruplar hâlâ Constellation'da ve label'in değerlerine bağlılar. Bu bile bizim için küçük bir zafer sayılır. Çok beğendiğimiz bir müzik yapmasına rağmen, nihai hedefi bir rock star olmak olan bir grubun albümünü yapmayı kabul etmeyiz. Bağlı olduğumuz değerlerimiz var, ama yaptığımız işlerin herhangi bir şeyi vazetmesini de istemiyoruz.

Ben şahsen Adorno'yu çok seviyorum. Biliyorsunuz, hiçbirimiz bu konularda pek öyle bilgi

sahibi değiliz. Vaktiyle felsefe okumuştum, ama tamamlamadım. Sanat ve estetik üzerine yine teorik ve soyut düzeyde epey makale okudum. Soyut olmayan bir şey yapmaya başladığımızdan bu yana, bu bilgiyi pratik hale getirmek çok önem taşıyordu. Özellikle de söyleşiler esnasında sorulara cevap verirken, yaptığımız işi, yaklaşımımızı anlatabilmek için etkilendiğimiz teorik metinlerle bağlantıları kurmamız gerekiyordu. Bu kültür teorisyenleri içinde Adorno yakınlık hissettiğim tek kişiydi. Aynı zamanda hayranlık uyandırıcı bir yazar olduğunu düşünüyorum.

j→

JACKSON POLLOCK RESMİ

J.J. JOHNSON
(1924 - 2001)

Katedral, 1947

m→

MINÖR GEZEĞENLER

Gezegenler –astronomlar kusura bakmasın– iskambil kağıtları gibi, ikiye ayrılıyor: Majörler, minörler. Az sayıdaki majörler malûm. Pekî minörler? Mebzul miktarda oldukları için numaralanıyorlar, ama bu, isimsiz kalmaları anlamına gelmiyor. Ancak, isim koymanın bir dişi şartı-şurtu var. Öncelikle yalnızca o gezegeni keşfeden isim koyabiliyor. Bunu yapabilmesi için de tespit ettiği gezegenin temel özelliklerini (çapı, yörüngesi, diğer gezegenlere mesafesi vb.) Uluslararası Astronomi Birliği'nin Minör Gezegenler Merkezi'ne (MGM) bildirmesi gerekiyor. MGM, söz konusu minör gezegenin verilerini incelemeye alıyor, gözlemler yapıyor ve yeni gezegeni tescil edip bir numara veriyor. Sonra da kâşife on yıl süre tanıyor, bu süre zarfında kâşif bir isim vermezse, o gezegen numarayla anılıyor. Kâşif, vermek istediği ismi MGM'nin kendini ispat etmiş astronomlardan kurulu 13 kişilik "isim heyeti"ne sunuyor. Bu ismin 16 harfi geçmesi, herhangi bir dilde telaffuz edilebilir olması, ar ve haya duygularını incitmemesi, mevcut bir gezegenin ismine çok benzemesi gerekiyor. Askerî ve siyasî lider isimleri için, o şahısların ölüm tarihinden yüz yıl geçmesi şartı aranıyor. (Ateşli kemalist astro-

nomlar, ancak 2038'den itibaren muratlarına erebilir.) Netice itibarıyla, gökyüzünün –artık ne dersenez deyin– haritası, kroki, nizam planı çıkarılmış durumda. Tabii bu iş hiç nihayete ermiyor, bin maddeyi aşkın listeye her gün yeni isimler ekleniyor. Aynen caddelere, sokaklara, meydanlara, parklara isim verir gibi... Listede en sık rastlanan şehir isimleri (Mesela 1457, Ankara). Hızlıca bir tarama yaptık, ismini sanat, kültür, edebiyat (Kafka'dan Rilke'ye), müzik (Brel'den Brassens'e) dünyasından almış minör gezegenleri belirledik. Numaralarıyla başınızı ağrıtmayalım, mesela Satie'ninki 9438, Tolkien'inki 2657 ve biliyorsunuz, Zappafrank'inki 3834. Çok merak eden <http://cfa-www.harvard.edu/iau/lists/MPNames.html#K> adresine müracaat edebilir. Biz isimleri şöyle bir dökmekle yetinelim:

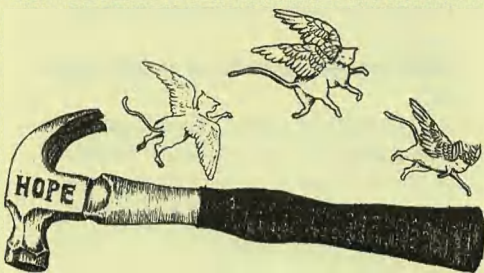
Zappafrank, Victor Jara, Çehov, Brahms, Beatles, Soljenitsin, Matisse, Sibelius, Jack London, Şostakoviç, Durrell, Segovia, Bach, Schumann, Borges, Satchmo, Karl Marx, Beauvoir, Sartre, Camus, Sappho, Rousseau, Rimski-Korsakov, Dvorak, Rimbaud, Rilke, Puşkin, Nietzsche, Mark Twain, Magritte, Lewis Carroll, Satie, Tolkien, Lev Tolstoy, Kubrick, Kodaly, Ken Russell, Joyce, Tarkovski, James Bond, Ibsen, Haydn, Goya, Picasso, Şolokhov, Franz Schubert, Yevtushenko, Durkheim, Durrenmatt, Don Kişot, Dulcinea, Debussy, Toulouse-Lautrec, Dali, Chopin, Chaplin, Chagall, Cezanne, Burroughs, Bulgakov, Brel, Brassens, Bartok, Aristophanes, Aristoteles, Kafka, Karlvalentin, Duras...

S→

STAIRWAY TO HEAVEN

Dolly Parton'u tanıyoruz: Platin sarısı kocaman peruğu, espri damarı ve tabii ki muazzam göğüsleriyle country aleminin kraliçesi... Beyazperde tecrübesi de hayli yüksek, ama kendisine sorsanız, istediği şarkıları daha yeni yeni söyleyebiliyor ancak: "Para lazım olunca, çok satacak şeyler yapmak zorunda kalıyorsunuz. Ben de, nefret etsem bile, bir formüle göre çalışıyordum işte. Şimdiki gibi müzik yapıp da kazanıyor olsaydım, belki de riskleri göze alırdım. 'Fakirmiş gibi şarkı söyleyebilmek için zengin olmam lazımdı' diye şakasını yapıyorum bunun..."

Country'nin hâlâ bunca tutmasının sırrını da şöyle anlatıyor Dolly Parton: "Bence insanlar, hatta şehir insanları, hard rock ya da elektronik müzik sevenler bile bir şekilde gerçeği özlüyor. Gelişme çok güzel tabii ama, bu kadar yüksek teknolojiye sahip olmamıza rağmen, aslında bu kadar da hızlı büyümek, o kadar da uzağa gitmek istemiyoruz. Bu müzik

insanlara dışarıda olmayı, doğanın bir parçası olmayı hatırlatıyor. Televizyon, radyo, telefon yokken insanlar böyle haberleşiyordu, bu yüzden bu kadar çok hüznün var bu şarkılarda..." Pürten country'cileri -hatta pürten rock'çuları da- çileden çıkarabilecek işler yapmaktan da imtina etmiyor Dolly. Mesela tutuyor, son albümü "Halos and Horns"da Led Zeppe-lin'in "Stairway To Heaven"ını yorumluyor. Yer yerinden oynuyor tabii: "Bu ne cüret Dolly?.." "Klonlanan koyuna Dolly adının konması boşuna değilmiş meğer!.."

Aslında her şöhretli şarkının başına gelebileceği gibi, "Stairway to Heaven" da kayıtlı kayıtsız milyon yoruma maruz kalmıştı: Rolf Harris, Foo Fighters, Dave Matthews Band, Guns N' Roses, O Jays, Tiny Tim, Leningrad Cowboys, Metallica, Jimi Hendrix, Dread Zepelin, Zappa, B52's, Doors, Shatnerian, Van Halen, Guster ilk akla gelenler...

Fakat Dolly şarkıyı cover'lamakla yetinmemiş, gerçekten "yorumlamış". Tutmuş, "satın da alamazsın, ödünç de / düzgün olacaksın, kanaat edeceksin" ya da "o sevgili dolar bir gün seni de bırakır / bir başına, kaybolursun, bomboş kalırsın, / sonsuza kadar kandıramazsın ki kendini, / cennete gitmek için çabalaman gerek" gibi yeni sözler eklemiş. İşler böyle çığırından çıkmış zaten...

Bir Dollysever bile şöyle diyor: "Anlaşılan Dolly hanımın şarkının gerçek mânâsına dair bambaşka bir fikri varmış: Resmen cennete bilet almak dile anlıyor. Üstelik de, cennete gitmek istiyorsan, 'düzgün olacaksın, kanaat edeceksin'... Artık bu kadarı da fazla yani. Hele bir de 'to be a rock and not to roll' dizesini 'not a roll' diye okuması var ki, sırf cehaletle açıklanabilir mi?"

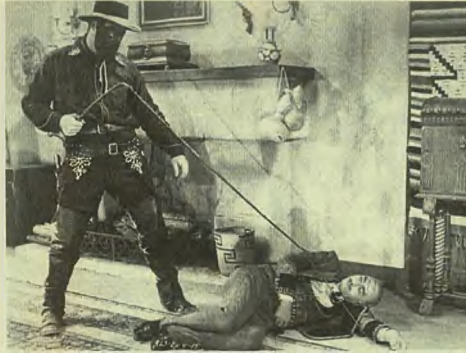
Şarkıya getireceği yorumlar için izin aldığını söyleyen Dolly Parton ise şöyle savunuyor kendini: "Ben sevdiğim şarkıları söylüyorum. Kocamın müzik zevki benden çok farklıydı, ama Led Zeppelin severdi. Zaten daha ilk günden Led'ci olmuştu, 'Stairway' de onun en sevdiği parçadır. Hem o bir nevi 'bizim' parçamızdı, en romantik günlerimizde, arabayla yola koyulurduk ve bu parçayla gazlayıp kendimizi kaybederdik. Aslında yıllarca denemek istidim bu şarkıyı söylemeyi, ama diğer parçalarla bir arada bir şeye yaramayacaktı... En sonunda, deneyeceğim dedim, bakalım becerebilecek miyim. Bu bizim için çok özeldi, ben de denedim. Sen kafayı mı yedin dediler bana. Neden olmasın ki dedim, en kötüsü ne olabilir? Radyoda mı çalmayacaklar? Zaten çalmıyorlar ki!"

Dolly yanlısı bir yoruma da kulak verelim: "Altı buçuk dakikalık bu parça, akustik gitarla başlayıp dünyanın tüm kulaklarına tanıdık gelecek riff'lere geçiyor. Dolly'nin meleksi soprano sesiyle iyice yükselen duygular, uhrevî kemanlarla aktıkça akıyor, büyüdükçe büyüyor, derken davulla birlikte fondaki koroyla diriliyor... Bu CD'yi almak gerçekten de cennete bilet almak gibi bir şey. Hem tatlı, hem iç burkuyor; birçoğumuzun daha bu dünyadayken duyabileceği sonraki hayatın sesi sanki..."

Z→

ZORRO

Beyazperdenin unutulmaz kahramanı. Johnston McCulley, 1919'da, "Capistrano'nun Laneti" isimli tefrika için Zorro tiplerini yarattı. Los Angeles'in bir köyünde zorbalığa karşı savaşıyor Zorro o kadar tutuldu ki, McCulley 65 macera boyunca ondan ayrılamadı. Ancak All Story Weekly isimli "pulp" dergide yayınlanan maceraların kitaplaşması için 1924 yılını beklemek gerekti. Zorro, beyazperdede daha hızlı çıktı: Hemen 1920'de, dönemin jönü Douglas Fairbanks "Zorro'nun İşareti" için kameraların karşısına geçti. Beş sene sonra bir kez daha Zorro'yu oynayan Fairbanks, sesli film zamanında, 1937 yılında Robert Livingstone'a bayrağı devretti. Fakat hafızalara en çok nakşolunan Zorro 1940 yılında geldi: Ruben Mamoulian'ın çektiği "Zorro'nun İşareti"nde yakışıklı Tyrone Power, kötü kalpli Ba-

sil Rathbone'la mücadele ediyordu. Hikaye malûm: Diego de Vega, İspanya'daki eğitimden sonra Los Angeles'a dönüyor ve babası dahil bütün köyün yerel iktidarcı zulme maruz kaldığını görüyor. Babasının ümitlerini boşa çıkaracak kertede utangaç, çekingen olan de Vega, bir mağarada büyükbabasının kıyafetlerini bulup giydikten sonra işler değişiyor. Fakat aynı Superman/Clark Kent gibi, de Vega/Zorro ikilisinin arasındaki akrabalığı da kimse bilemiyor -uşağı dışında... Tyrone Power'ın oyunundan sonra Zorro, macerasını daha ziyade televizyon dizilerinde ve İspanya, İtalya avatürlerinde sürdürdü. 1947 yılından itibaren oyuncu-şarkıcı John Carroll bir sine-tefrika yaptı. Walt Disney, 1957'de Guy Williams'la Zorro'yu televizyona taşıdı. 60'lar ve 70'ler, Zorro'nun Avrupa'da -özellikle İspanya'da, ardından İtalya'da- altın yılları oldu. 1952'nin İtalyan Walter Chi-

ari'sinden sonra, Luis Aguilar, Jeff Stone, Giorgio Ardisson, Frank Latimore, Sean Flynn, Guy Stockwell, Gordon Scott, Pierre Brice, Tony Russel, Jose Suarez, Howard Ross, Dean Reed, George Ardisson, Charles Quiney, Martin Moore, Syros Focas, Nadir Moretti, hatta Robert Widmark ve 1974'te Alain Delon, bu dönemin Zorro'ları. (Yeri gelmişken, Sean Flynn'i analım: Erroll Flynn'in oğlu olan Sean, babası gibi yakışıklı bir delikanlı olduğunda Hollywood'da birkaç film çevirdi, ama aktörlüğün kendisine göre olmadığını anlayınca Kenya'ya gitti. Daha sonra hepten fotoğraf gazeteciliğinde karar kıldı. Uzun süre Vietnam'da kalan Sean, 1970 yılında gittiği Kamboçya'da, 28 yaşındayken kayboldu ve kendisinden bir daha haber alınamadı. The Clash, "Combat Rock" albümündeki "Sean Flynn" şarkısını onun için yazmıştı.)

Zorro, 1980 yılında George Hamilton'la Hollywood'a döndü, ama istenen etki yaratılamadı. 1998 yılında "Zorro'nun Maskesi", Antonio Banderas'lı bir Zorro'yu, Anthony Hopkins ve Catherine Zeta-Jones'la bir araya getirdi...

Zorro, dişi ya da erkek, bir sürü erotik filme de ilham kaynağı oldu: Konudan konuya, temadan temaya geçildi; romantik, gizemli ve maskeli kahramanın silahlı çoğu zaman kırba-cı değil, cinsel cazibesi oldu...

Yeşilçam, Zorro fırtınasından nasibini elbette aldı: 1969 yılında Yılmaz Atadeniz, iki filmi, "Zorro Kamçılı Süvari" ve "Zorro'nun İntikamı"nı iç içe çekti. Zorro'yu Tamer Yiğit, uşağı Çiko'yu Danyal Topatan oynuyordu; Zorro, Nebahat Çehre'ye aşık... Aynı yıl Feridun Kete - Alpay Ziyal rejisiyle çekilen iki film - "Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı" ve "Zorro'nun Kara Kamçısı" - çok daha kıyırık filmlerdi; "Dişi Fantoma" Nebahat Çehre olurken, Hasan Demirtaş, son Zorro'muz olarak kaldı...

Zorro'nun serüvenleri, Alex Toth'un çizgileriyle Aksoy Yayıncılık tarafından basıldı. Kitap, muhtelif kitapçılarda mevcut...

William Blake bir kum tanesinde gezegeni görmüştü, biz de onun bu resminde her şeyi görebiliriz. Jah Wobble